



UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA



FACULTATEA DE GEOGRAFIE

Str. Clinicilor nr. 5-7

Cluj-Napoca, 400006

Tel: 0264-596116

Fax: 0264-597988

geogr@ubbcluj.ro

<https://geografie.ubbcluj.ro>



PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN SIBIU











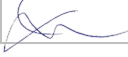
**ETAPA I – ANALIZA ȘI PROGNOZA EVOLUȚIEI DEZVOLTĂRII TERITORIALE A JUDEȚULUI
SIBIU**

VOLUMUL I.2. STUDII DE FUNDAMENTARE CU CARACTER ANALITIC ȘI PROSPECTIV

Livrabil 1.2.1.2.– STUDIU DE FUNDAMENTARE ISTORIC ȘI ARHEOLOGIC

TABEL DE RESPONSABILITĂȚI

LIVRABIL 1.2.1.2 – STUDIU DE FUNDAMENTARE ISTORIC ȘI ARHEOLOGIC

DENUMIRE PROIECT	Actualizarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Sibiu	
ETAPA și FAZA PROIECT	ETAPA 1–Analiza și prognoza evoluției dezvoltării teritoriale a județului Sibiu	
ACHIZITOR	CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU Str.General Magheru Nr. 14, Municipiul Sibiu, Jud. Sibiu	
RESPONSABIL PROIECT DIN PARTEA ACHIZITORULUI	Arh. Argentina Lapoși-Oana Arhitect Șef al Județului Sibiu	
COORDONATOR PROIECT COMPLEX	NUME	SEMNĂTURĂ
	Acad. prof. univ. dr. geogr.-urb. Benedek Jozsef Expert RUR, simbol B	 
	Șef lucr. dr. geogr.- urb. Moldovan Sandu-Ciprian Expert RUR, simbol B, C, C1	 
ELABORATOR LIVRABIL	NUME	SEMNĂTURĂ
	Arh.-urb. Preda Cătălina Dana Specialist MC 2, simbol F6 G5	 
	Arh. Altan Crăpătoreanu Camelia Expert RUR, simbol F6	 
RESPONSABIL GIS	NUME	SEMNĂTURĂ
	Conf. univ. dr. geogr.-urb. Man Titus-Cristian Expert RUR, simbol G9	 
	Drd. Ursu Cosmina-Daniela	
DATA	Iunie 2023	

CUPRINS

1. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT	9
2. ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE.....	11
2.1. Evoluția teritoriului și a localităților urbane și rurale.....	11
2.1.1 Evoluția teritoriului.....	11
2.1.2. Evoluția localităților urbane și rurale.....	15
2.2. Monumente istorice de interes local	34
2.3. Monumente istorice de interes național.....	39
2.4. Monumente istorice de interes mondial (UNESCO).....	46
2.5. Unități administrativ - teritoriale cu mare concentrare de obiective ale patrimoniului construit cu valoare de interes național/internațional	50
2.6. Zone Construite Protejate	63
2.7. Monumente de for public	69
2.8. Situri arheologice înscrise în Repertoriul Arheologic Național (RAN Jud. Sibiu)	71
2.9. Construcții și situri cu valoare arhitecturală și urbanistică	72
2.10. Case memoriale.....	75
2.11. Patrimoniul cultural mobil.....	76
2.12. Patrimoniul cultural imaterial	80
2.13. Peisaje culturale	80
3. EVIDENȚIEREA DISFUNȚIONALITĂȚILOR ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE	88
4. PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNȚIONALITĂȚILOR	96
5. PROGNOZE, SCENARIII SAU ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE.....	98
6. SINTEZA STUDIULUI DE FUNDAMENTARE.....	100
SURSE BIBLIOGRAFICE	102
ANEXE	105
Anexa 1 - Evoluția teritoriului administrativ al județului Sibiu	105
Anexa 2 - Evoluția localităților urbane	115
Anexa 2.1 - Sibiu	115
Anexa 2.2 - Mediaș.....	121
Anexa 2.3 - Agnita	125
Anexa 2.4 - Avrig.....	130
Anexa 2.5 - Cisnădie	134
Anexa 2.6 - Copșa Mică	140
Anexa 2.7 - Dumbrăveni	143
Anexa 2.8 - Miercurea Sibiului	148
Anexa 2.9 - Ocna Sibiului	150
Anexa 2.10 - Săliște	154
Anexa 2.11 - Tălmăciu	158
Anexa 3 - Zone rurale	162
Anexa 4 - Ghid de finanțare și intervenție pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate în comuna Biertan	172
Anexa 5 - Raportare periodică UNESCO - Sate cu Biserici Fortificate din Transilvania.....	183
Anexa 6 - Lista Siturilor Arheologice din Județul Sibiu înscrise în Repertoriul Arheologic Național	193
Anexa 7 - Lista siturilor arheologice cu localizare exactă în Județul Sibiu	205
Anexa 8 - Peisaje arheologice din Județul Sibiu	209
Anexa 9 - Monumente în pericol (conform INP)	229

Tabel 2.1 MONUMENTE ISTORICE DE INTERES LOCAL - CATEGORIA STRUCTURALĂ MONUMENTE DE ARHITECTURĂ (II).....	35
Tabel 2.2 MONUMENTE ISTORICE DE INTERES NAȚIONAL (CATEGORIA A) ȘI UNESCO - CATEGORIA STRUCTURALĂ MONUMENTE DE ARHITECTURĂ (II)	42
Tabel 2.3 PUNCTAJE ACORDATE RESURSELOR ANTROPICE	54
Tabel 2.4 EVALUAREA MONUMENTELOR ISTORICE DE INTERES NAȚIONAL ȘI EVALUAREA PATRIMONIULUI CULTURAL LA NIVEL DE UAT.....	54
Tabel 2.5 MONUMENTE ISTORICE - CATEGORIA STRUCTURALĂ MONUMENTE DE FOR PUBLIC (III) ȘI MEMORIALE-FUNERARE (IV)	69
Tabel 3.6 LOCALIZARE OBIECTIVE DE PATRIMONIU AFLATE ÎN PERICOL.....	93

Fig. 2.1 LOCALIZAREA MONUMENTELOR ISTORICE DE INTERES LOCAL (CONFORM LMI 2015)	39
Fig. 2.2 MONUMENTE ȘI ANSAMBLURI DE ARHITECTURĂ (CONFORM PATN – SECȚIUNEA III – ZONE PROTEJATE)	41
Fig. 2.3 LOCALIZAREA MONUMENTELOR ISTORICE DE INTERES NAȚIONAL (CONFORM LMI 2015)	46
Fig. 2.4 DELIMITAREA ZONĂ CONSTRUITĂ PROTEJATĂ ȘI ZONA DE PROTECȚIE AFERENTĂ /BUFFER ZONE - BIERTAN.....	49
Fig. 2.5 ZONA CONSTRUITĂ PROTEJATĂ ȘI ZONA DE PROTECȚIE AFERENTĂ/BUFFER ZONE- VALEA VIILOR	49
Fig. 2.6 UNITĂȚILE ADMINISTRATIV – TERITORIALE CU MARE CONCENTRARE DE OBIECTIVE ALE PATRIMONIULUI CONSTRUIT CU VALOARE DE INTERES NAȚIONAL/INTERNAȚIONAL ȘI SITURI UNESCO (CONFORM PATN- SECȚIUNEA III)	50
Fig. 2.7 NUMĂRUL MONUMENTELOR DE ARHEOLOGIE (CONFORM LMI 2015).....	52
Fig. 2.8 NUMĂRUL MONUMENTELOR DE ARHITECTURĂ (CONFORM LMI 2015)	53
Fig. 2.9 GRUPAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DUPĂ PUNCTAJUL RESURSELOR ATRACTIVE ANTROPICE	57
Fig. 2.10 GRUPAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DUPĂ PUNCTAJUL TOTAL AL RESURSELOR ATRACTIVE TURISTICE (NATURALE ȘI ANTROPICE)	58
Fig. 2.11 DISTRIBUȚIA SPAȚIALĂ A NUMĂRULUI DE SOSIRI ALE TURIȘTILOR ÎN STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE LA NIVEL DE UAT DIN JUDEȚUL SIBIU, ÎN ANUL 2021	59
Fig. 2.12 DISTRIBUȚIA SPAȚIALĂ A NUMĂRULUI DE LOCURI ÎN STRUCTURI DE PRIMIRE CU FUNCȚIUNI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ CLASIFICATE LA NIVELUL UAT DIN JUDEȚUL SIBIU (2023).....	60
Fig. 2.13 GRUPAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DUPĂ PUNCTAJUL TOTAL (CUMULATE) AL POTENȚIALULUI DE DEZVOLTARE TURISTICĂ.....	61
Fig. 2.14 NUMĂRUL MONUMENTELOR DE FOR PUBLIC ȘI MONUMENTE MEMORIALE ȘI FUNERARE PENTRU FIECARE UAT (CONFORM LMI 2015)	71
Fig. 2.15 AMPLASAREA CASELOR MEMORIALE DIN JUDEȚUL SIBIU	76
Fig. 2.16 MUZEE ȘI COLECȚII MUZEALE	79
Fig. 2.17 TIPURI DE PEISAJE	86
Fig. 3.18 LOCALIZARE OBIECTIVE DE PATRIMONIU ÎN PERICOL.....	93
Fig. 19 1579 – „HUNGARY” – J. SANBUCUS – ANVERS (JOS DETALIU)	105
Fig. 20 1579 – „HUNGARY” – J. SANBUCUS – ANVERS (DETALIU).....	105
Fig. 21 1588 – „TRANSYLVANIA” – S. MŪNSTER – BASEL (JOS DETALIU).....	106
Fig. 22 1588 – „TRANSYLVANIA” – S. MŪNSTER – BASEL (DETALIU)	106
Fig. 23 1595 – „TRANSYLVANIA” – G. MERCATOR – AMSTERDAM (JOS DETALIU)	107
Fig. 24 1595 – „TRANSYLVANIA” – G. MERCATOR – AMSTERDAM (DETALIU).....	107
Fig. 25 1628 – „TRANSYLVANIA” – JOHANNES JANSSONIUS – AMSTERDAM (JOS DETALIU)	108
Fig. 26 1628 – „TRANSYLVANIA” – JOHANNES JANSSONIUS – AMSTERDAM (DETALIU).....	108
Fig. 27 1635 – „TRANSYLVANIA” – J. BLAEU – AMSTERDAM (JOS DETALIU)	109
Fig. 28 1635 – „TRANSYLVANIA” – J. BLAEU – AMSTERDAM (DETALIU).....	109
Fig. 29 1667 – „TRANSYLVANIA SIEBENBŪRGEN” – MATTHEUS MERIAN – FRANKFURT/MAIN (JOS DETALIU)	110
Fig. 30 1667 – „TRANSYLVANIA SIEBENBŪRGEN” – MATTHEUS MERIAN – FRANKFURT/MAIN (DETALIU)	110
Fig. 31 1686 – „LA TRANSILVANIA” – G. CANTELLI DA VIGNOLA – ROMA (JOS DETALIU)	111
Fig. 32 1686 – „LA TRANSILVANIA” – G. CANTELLI DA VIGNOLA – ROMA (DETALIU).....	111
Fig. 33 APROX. 1700 – „UNGHERIA E TRANSYLVANIA” – ANTONIO ZATTA – PARIS (JOS DETALIU)	112
Fig. 34 APROX. 1700 – „UNGHERIA E TRANSYLVANIA” – ANTONIO ZATTA – PARIS (DETALIU).....	112
Fig. 35 APROX. 1720 – „PRINCIPATUS TRANSYLVANIA” – J.B.HOMANN – NŪRENBERG (JOS DETALIU)	113
Fig. 36 APROX. 1720 – „PRINCIPATUS TRANSYLVANIA” – J.B.HOMANN – NŪRENBERG (DETALIU).....	113
Fig. 37 JUDEȚUL INTERBELIC SIBIU ȘI STEMA JUDEȚULUI INTERBELIC (1938)	114
Fig. 38 JUDEȚUL INTERBELIC FĂGĂRȘ ȘI STEMA JUDEȚULUI INTERBELIC (1938).....	114
Fig. 39 JUDEȚUL INTERBELIC TÂRNAVA MARE ȘI STEMA JUDEȚULUI INTERBELIC (1938)	115

Fig. 40 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA HERRMANSTADT VEL N. SZEBEY ACTUAL SIBIU)	115
Fig. 41 1785 – CHARTE VON DER MOLDAU UND WALACHEY (DETALIU – CU LOCALITATEA HERRMANSSTADT ACTUAL SIBIU).....	116
Fig. 42 1794 – ROBERT LAURIE&JAMES WHITTLE – „A NEW MAP OF TURKEY IN EUROPE” EDITATĂ LA LONDRA (DETALIU CU LOCALITATEA HERMANSTAT ACTUAL SIBIU).....	116
Fig. 43 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA HERMANNSTADT ACTUAL SIBIU)	117
Fig. 44 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHSCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDE JOSEF (DETALIU CU LOCALITATEA HERMANNSTADT ACTUAL SIBIU).....	117
Fig. 45 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA HERMANNSTADT ACTUAL SIBIU)	118
Fig. 46 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU CU LOCALITATEA NAGY-SZEBEN/HERMANNSTADT ACTUAL SIBIU)	118
Fig. 47 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA SIBIU).....	119
Fig. 48 1953-1957 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3258 SIBIU (DETALIU)	119
Fig. 49 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)	120
Fig. 50 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – MEDIAS. – VEL MEDWISCH).....	121
Fig. 51 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)	122
Fig. 52 1855 – „GENERAL KARTE DER EUROPAISCHEN TURKEY UND DES VLADIKATS MONTENEGRO” – CARL FLEMING (DETALIU CU LOCALITATEA MEDIACH/MEDGYES – ACTUALUL MEDIAȘ)	122
Fig. 53 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHSCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDE JOSEF (DETALIU – MEDIASCH)	123
Fig. 54 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA MEDIASCH/MEDGYES)	123
Fig. 55 1887 – RUDOLF BERINGER (HARTA ROMÂNIEI – DETALIU).....	124
Fig. 56 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU).....	124
Fig. 57 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA MEDIAȘ)	125
Fig. 58 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU).....	125
Fig. 59 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)	126
Fig. 60 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHSCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDE JOSEF.....	126
Fig. 61 1860 – „NEUESTE SPECIAL&KRIEGS-KARTE DER EUROPÄISCHEN TÜRKEY” – GRASSL J. (JOSEPH) - DETALIU	127
Fig. 62 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)	127
Fig. 63 1887 – RUDOLF BERINGER (HARTA ROMÂNIEI – DETALIU).....	128
Fig. 64 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU).....	128
Fig. 65 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU)	129
Fig. 66 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)	129
Fig. 67 1956 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3460 BENEȘTI (DETALIU).....	130
Fig. 68 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU).....	130
Fig. 69 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)	131
Fig. 70 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHSCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDE JOSEF.....	131
Fig. 71 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)	132
Fig. 72 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU).....	132
Fig. 73 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:100.000 (DETALIU)	133
Fig. 74 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)	133
Fig. 75 1956 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3358 AVRIG (DETALIU)	134
Fig. 76 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU).....	134
Fig. 77 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)	135
Fig. 78 1855 – „GENERAL KARTE DER EUROPAISCHEN TURKEY UND DES VLADIKATS MONTENEGRO” – CARL FLEMING (DETALIU).....	135

Fig. 79 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHSCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDE JOSEF (DETALIU)	136
Fig. 80 1860 – „NEUESTE SPECIAL&KRIEGS-KARTE DER EUROPÄISCHEN TÜRKEY” – GRASSL J. (JOSEPH) - DETALIU	136
Fig. 81 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)	137
Fig. 82 1887 – RUDOLF BERINGER (HARTA ROMÂNIEI – DETALIU)	137
Fig. 83 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)	138
Fig. 84 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU)	138
Fig. 85 1954 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3257 CISNĂDIE (DETALIU)	139
Fig. 86 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)	139
Fig. 87 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – KIS_KAPUS SAU KLEIN KOPISEH) ...	140
Fig. 88 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU - KIS_KAPUS SAU KLEIN KOPISEH SAU KOPSA MICA)	140
Fig. 89 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHSCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDE JOSEF (DETALIU – KL. KOPISEH)	141
Fig. 90 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA CUPȘA MICĂ – KIS KAPUS – K.KOPISEH)	141
Fig. 91 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)	142
Fig. 92 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA COPȘA MICĂ)	142
Fig. 93 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – EBESFALVA/ELISABETSTADT)	143
Fig. 94 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU - EBESFALVA/ERZSÉBETVAROS/ELISABETSTADT)	143
Fig. 95 1855 – „GENERAL KARTE DER EUROPAISCHEN TURKEY UND DES VLADIKATS MONTENEGRO” – CARL FLEMING (DETALIU CU LOCALITATEA ERSEBETH-VAROS, ELISABETHSTADT – ACTUALUL DUMBRĂVENI)	144
Fig. 96 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHSCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDE JOSEF (DETALIU CU LOCALITATEA ERSEBETH-VAROS, ELISABETHSTADT – ACTUALUL DUMBRĂVENI)	144
Fig. 97 1860 – „NEUESTE SPECIAL&KRIEGS-KARTE DER EUROPÄISCHEN TÜRKEY” – GRASSL J. (JOSEPH) - (DETALIU CU LOCALITATEA ERSEFALVA – ACTUALUL DUMBRĂVENI)	145
Fig. 98 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)	145
Fig. 99 1887 – RUDOLF BERINGER (HARTA ROMÂNIEI – DETALIU)	146
Fig. 100 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)	146
Fig. 101 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU)	147
Fig. 102 1953 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3463 DUMBRĂVENI (DETALIU)	147
Fig. 103 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA REISZMARK ACTUAL MIERCUREA SIBIULUI)	148
Fig. 104 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA REUSSMARKT/ROM. NIEKUR/UNG. SZERDAHELY ACTUAL MIERCUREA SIBIULUI)	148
Fig. 105 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA REUFMARKT/SZERDAHELY/MIERCUREA)	149
Fig. 106 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA MIERCUREA SIBIULUI)	149
Fig. 107 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA SLAZBURG VEL VIZAKNA ACTUAL OCNA SIBIULUI)	150
Fig. 108 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA SLAZBURG V. OANA U. VIZAKNA ACTUAL OCNA SIBIULUI)	150
Fig. 109 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHSCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDE JOSEF (DETALIU – SALZBURG/ VIZAKNA)	151
Fig. 110 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA VIZAKNA/SALZBURG)	151
Fig. 111 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)	152
Fig. 112 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA OCNA SIBIULUI)	152

Fig. 113 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)	153
Fig. 114 1956 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3159 OCNA SIBIULUI (DETALIU)	153
Fig. 115 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA SZELISTE ACTUALA SĂLIȘTE)	154
Fig. 116 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA SZELISTYE ACTUALA SĂLIȘTE)	154
Fig. 117 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHSCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDA JOSEF (DETALIU – SZELISTIÉ ACTUALA SĂLIȘTE)	155
Fig. 118 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA SZELISTYE ACTUALA SĂLIȘTE)	155
Fig. 119 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU CU LOCALITATEA SZELISTYE ACTUALA SĂLIȘTE)	156
Fig. 120 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA SĂLIȘTE)	156
Fig. 121 1951 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3215 CRISTIAN (DETALIU)	157
Fig. 122 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA TALMÁTS’ ACTUAL TĂLMACIU)	158
Fig. 123 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA GROFS TALMATSCH/ UNG. NAGY TALM ÁCS, RUM. TA LMATSUY ACTUAL TĂLMACIU)	159
Fig. 124 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA TALMESCH/TALMÁCS/ TĂLMACIU)	160
Fig. 125 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU CU LOCALITATEA DETALIU CU LOCALITATEA N. TALMÁCS, ACTUAL TĂLMACIU)	160
Fig. 126 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA TĂLMACIU)	161
Fig. 127 1958 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3357 RACOVITȘĂ (DETALIU CU LOCALITATEA TĂLMACIU)	161
Fig. 128 TRANSHUMANȚA CARPATICĂ – PARTE A VIEȚII TRADIȚIONALE PASTORALE	162
Fig. 129 MĂRGINIMEA SIBIULUI	162
Fig. 130 ZONE ETNOGRAFICE - SATUL LUDOȘ	163
Fig. 131 ZONE ETNOGRAFICE – SATELE LISA, POIANA SIBIULUI, MĂGURA, UCEA DE SUS	163
Fig. 132 ZONE ETNOGRAFICE – MATERIALE DE CONSTRUCȚIE PENTRU ÎNVELITORI	164
Fig. 133 ZONE ETNOGRAFICE – STRUCTURA ȘI FUNCȚIILE GOSPODĂRIEI – CRITERIUL SPAȚIAL	164
Fig. 134 ZONE ETNOGRAFICE – STRUCTURA ȘI FUNCȚIILE GOSPODĂRIEI – CRITERIUL STRUCTURAL	165
Fig. 135 ZONE ETNOGRAFICE – STRUCTURA ȘI FUNCȚIILE GOSPODĂRIEI – CRITERIUL FUNCȚIONAL	165
Fig. 136 ZONE ETNOGRAFICE – PLANUL CASEI (1900-1915)	166
Fig. 137 ZONE ETNOGRAFICE – FORMA ȘI ÎNĂLȚIMEA ACOPERIȘULUI	166
Fig. 138 ZONE ETNOGRAFICE – ASPECTUL EXTERIOR AL CASEI (1900) – FINISAREA PEREȚILOR	167
Fig. 139 ZONE ETNOGRAFICE – ASPECTUL EXTERIOR AL CASEI (1900) – DECORUL DIN STUC	167
Fig. 140 ZONE ETNOGRAFICE – ASPECTUL INTERIOR AL CASEI (1900) – PEREȚII	168
Fig. 141 TIPOLOGIA LOCUINȚELOR SĂTEȘTI DIN ROMÂNIA - HARTA	169
Fig. 142 TIPOLOGIA LOCUINȚELOR SĂTEȘTI DIN ROMÂNIA – LEGENDA	170
Fig. 143 TIPOLOGIA LOCUINȚELOR SĂTEȘTI DIN JUDEȚUL SIBIU	171
Fig. 144 REPERTORIUL ARHEOLOGIC NAȚIONAL (RAN) JUDEȚUL SIBIU	208
Fig. 145 PEISAJ ARHEOLOGIC - AMNAȘ	209
Fig. 146 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN	209
Fig. 147 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN	210
Fig. 148 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN	210
Fig. 149 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN	211
Fig. 150 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN	211
Fig. 151 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN	212
Fig. 152 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN	212
Fig. 153 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN	213
Fig. 154 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN	213

Fig. 155 PEISAJ ARHEOLOGIC - MIERCUREA SIBIULUI	214
Fig. 156 PEISAJ ARHEOLOGIC - OCNA SIBIULUI	214
Fig. 157 PEISAJ ARHEOLOGIC - OCNA SIBIULUI	215
Fig. 158 PEISAJ ARHEOLOGIC - OCNA SIBIULUI	215
Fig. 159 PEISAJ ARHEOLOGIC - OCNA SIBIULUI	216
Fig. 160 PEISAJ ARHEOLOGIC - ORLAT	216
Fig. 161 PEISAJ ARHEOLOGIC - ORLAT	217
Fig. 162 PEISAJ ARHEOLOGIC - ORLAT	217
Fig. 163 PEISAJ ARHEOLOGIC - SADU	218
Fig. 164 PEISAJ ARHEOLOGIC - ȘELIMBĂR	218
Fig. 165 PEISAJ ARHEOLOGIC - ȘELIMBĂR	219
Fig. 166 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	219
Fig. 167 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	220
Fig. 168 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	220
Fig. 169 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	221
Fig. 170 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	221
Fig. 171 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	222
Fig. 172 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	222
Fig. 173 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	223
Fig. 174 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	223
Fig. 175 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	224
Fig. 176 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	224
Fig. 177 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	225
Fig. 178 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	225
Fig. 179 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU	226
Fig. 180 PEISAJ ARHEOLOGIC - TĂLMĂCEL	227
Fig. 181 PEISAJ ARHEOLOGIC - TĂLMĂCEL	228
Fig. 182 TURNU SPART ȘI CASĂ DIN SIBIU	229
Fig. 183 HALTA ȚICHINDEAL, HALTA ALȚÂNA.....	229
Fig. 184 CASTELUL FAMILIEI BOLYAI.....	230
Fig. 185 FOSTA REȘEDINȚĂ DE VARĂ MITROPOLITANĂ – SIBIU.....	230
Fig. 186 BISERICA EVANGHELICĂ FORTIFICATĂ, COM. BÂRGHIȘ; BISERICA EVANGHELICĂ, COM. ALȚÂNA.....	231
Fig. 187 BISERICA EVANGHELICĂ FORTIFICATĂ, COM. BAZNA.....	231
Fig. 188 MONUMENTE ÎN PERICOL ÎN REGIUNEA CENTRU	232

1. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT

Planul de Amenajare a Teritoriului Județean SIBIU (PATJ) are, în conformitate cu Articolul 42 din cadrul Legii 350/2001, caracter director, reprezentând distribuția spațială a programului de dezvoltare socio-economică, formulat în Strategia de Dezvoltare Economico - Socială a Județului Sibiu pe perioada 2021-2030 și Planul de dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020 (ADR Centru 2014), fiind elaborat în coordonare cu planurile ierarhic superioare - respectiv Strategia de Dezvoltare Teritorială a României și Planul de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea a III-a Zone Protejate. În conformitate cu Legea 350/2001, prin prevederile PATJ Sibiu se vor institui obligativități pentru documentațiile de urbanism, respectiv pentru Planurile urbanistice generale (PUG) și zonale (PUZ) ale UAT-urilor componente ale județului.

Prezenta documentație a fost realizată în scopul fundamentării Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Sibiu din punctul de vedere al valorilor pe care le reprezintă patrimoniul construit și peisajele, luând în considerare faptul că o mai bună identificare, cunoaștere și localizare spațială a valorilor existente, contribuie la realizarea de măsuri și proiecte de conservare-protejare a acestora, precum și la gestionarea și promovarea acestor valori în rețele de studii și cercetare de specialitate, dar și la dezvoltarea socio- economică prin punerea în valoare și dezvoltarea turismului cultural în județului Sibiu.

Documentația realizată conform actelor normative în vigoare și Caietului de sarcini întocmit de Consiliul Județean Sibiu, va include și baza de date geospațială în format GIS, pe straturi tematice în sistem de proiecție stereografică 1970, ceea ce va permite actualizarea continuă a datelor privind starea patrimoniului construit pe întreaga perioadă de valabilitate a documentației PATJ Sibiu.

Documentația PATJ se încheie cu concluziile ce privesc patrimoniul construit și peisajul cultural, prezentând funcțional și spațial probleme și disfuncționalități, cât și un pachet de politici-programe și proiecte ce cuprind măsuri de conservare, reabilitarea, protejarea și promovarea valorilor de patrimoniu cultural, ca bază pentru dezvoltarea socio-economică în general și a turismului cultural în special.

Delimitarea obiectivului studiat s-a realizat în conformitate cu Caietul de Sarcini PATJ SIBIU, documentație ce cuprinde:

- (a). Patrimoniul construit protejat (monumente istorice - clasificarea, tipologia: monumente și situri arheologice, monumente și ansambluri de arhitectură, monumente și ansambluri de artă plastică și valoare memorială, zone istorice rurale și urbane);
- (b). Peisajul cultural - tipologii (valorile patrimoniului cultural material și imaterial, tezaur uman viu integrate în peisajul ecologic al județului), calități, dinamică.

În corelație cu aceste categorii, a fost analizat și potențialul de dezvoltare prin trasee turistice și tipologia de turism cultural, în funcție de diferitele categorii de patrimoniu.

Patrimoniul material/construit cuprinde monumente în conformitate cu categoriile cuprinse în Legea 422/2010:

- Arheologie - I (situri, așezări, așezări fortificate, necropole);
- Arhitectură - II (situri urbane și rurale, biserici, mănăstiri, clădiri publice administrative, de învățământ, clădiri industriale, conace, castele, case);
- Monumente de for public, memoriale și funerare - III-IV (monumente/placă eroi, bust, cimitir, casă memorială, cruci).

Sub-capitolul *Peisaje culturale* este analizat în partea a doua a documentului, realizând studiul factorilor ce formează unitățile de peisaj ale județului, identificarea și evaluarea acestora, în contextul dezvoltării integrate a acestuia.

Analiza cuprinde date și reprezentări spațiale privind valorile de patrimoniu construit (în conformitate cu LMI 2015) și tipologia peisajului cultural al Județului Sibiu.

2. ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE

2.1. Evoluția teritoriului și a localităților urbane și rurale

2.1.1 Evoluția teritoriului

„Transilvania se definește ca un sistem social și cultural complex și coerent, peisajul cultural transilvănean în forma sa actuală fiind rezultatul dezvoltării specifice a fiecărei comunități și a fiecărei culturi în climatul unei conviețuiri strânse într-un context social, politic și economic specific și însumând valori materiale și spirituale proprii fiecărei unități sociale și respectiv identități sociale în parte.”¹

Evoluția așezărilor dintr-un teritoriu este determinată și de o așezare geografică favorabilă, Județul SIBIU fiind amplasat în Nordul Carpaților Meridionali, în zona ce reprezintă Transilvania de Sud, având ca axe hidrografice cursul superior al râului Olt cu afluenții săi - de la unul dintre principalii săi afluenți, râul Cibin, provenind în sec. XII și numele latin al orașului și, ulterior, al județului Sibiu - *Prepositus Cibiniensis* - și cursul mediu al râului Târnava Mare, afluent al râului Mureș.

Dispus în două trepte majore - zona de munte (munții Făgărașului, munții Cindrelului, munții Lotrului) și zona de podiș ce ocupă peste 50% din suprafața județului (Podișul Hârtibaciului, Podișul Secașelor - subunități ale Podișului Târnavelor), separată de zona montană prin depresiunile Sibiului și Făgărașului - relieful județului se constituie într-un element fundamental de conturare a atractivității acestui teritoriu, atât prin diversitatea peisagistică, cât și prin condițiile optime de habitat adaptat acestei morfologii atât de variate care a favorizat existența unui patrimoniu material, imaterial și a unui peisaj cultural specific acestui județ.

Teritoriul este populat încă din perioada Paleoliticului și Neoliticului (descoperirile arheologice de la Racovița și Ocna Sibiului), cercetările de pe cuprinsul județului arătând existența urmelor de locuire din perioadele Eneoliticului, Epocii Bronzului (așezările de la Orlat, Slimnic, așezarea fortificată de la Șeica Mică) și din Prima Epocă a Fierului (Hallstatt) - așezarea de la Boarta și a Doua Epocă a Fierului (La Tène)- așezarea de la Buia; peste 20 de așezări sunt amplasate pe teritoriul județului, cuprinzând urme materiale reprezentate prin unelte, vase, topoare, săgeți, sau vase pictate.

Forme de locuire geto-dacică și daco-romană sunt prezente prin așezări și așezări fortificate (Șeica Mică, Tilișca), Dacia Superior fiind inclusă în timpul împăratului Hadrian în Dacia Apulensis. Creștinismul populației autohtone este atestat în epoca post-romană (sec. IV d.Hr.) prin descoperirea obiectului votiv creștin din perioada ulterioară retragerii aureliene - Donariul de la Biertan - perioadă între sec. III - X d.Hr, când au loc invazii ale popoarelor migratoare.

¹ Daniela Maria Puia, Arhitectura urbană în Transilvania în perioada interbelică, Ed. Pro Cultura, 2020.

„Zona de sud-est a Ardealului, în care există relativ puține descoperiri arheologice din secolele VIII-IX², era la începutul mileniului al doilea mult mai rar locuită și amenințată în permanență de cumani. Ulterior, în perioada creșterii tot mai însemnate a autorității maghiare asupra zonei de sud-vest a Ardealului, centrul tradițional de putere pare să se fi mutat de la Bălgrad spre est - se vorbește despre un nucleu politic și economic din această perioadă la Cârțișoara”³.

Anterior colonizării saxone, teritoriul Transilvaniei de Sud este și el structurat prin linii de apărare⁴, orientate est-vest, cercetările evidențiind o linie în lungul Târnavei Mari (cu o fortificație la Mediaș, o poartă la Copșa Mică, turnuri la Copșa Mică, Agârbiciu și Apoș), existente în prima jumătate a sec. XII; mai nouă, dar tot anterioară colonizării saxone, o altă linie de apărare pe direcția est-vest se regăsește de-a lungul văii Hârtibaciului, ce cuprindea zona Agnita spre vest, pe cumpăna de apă dintre Secașuri și Cibin spre est, delimitare legată de munții Cindrel, în zona Săliște.

Primele colonizări, ale grupului de coloniști „priorses flandrenses” - așezări primare din capitlul Sibiu dateate (1150 - 1155) și capitlul Nocrich (1150 - 1160) ce întăreau apărarea Sibiului și intrarea în valea Hârtibaciului sau așezări târzii din anii 1190-1170; prima colonizare masivă în zona din jurul Sibiului, *Altland*, se regăsește în Prepositura autonomă a Sf.Ladislau⁵ / *Prepositura Cibiniensis*, ce nu depindea de Episcopatul Transilvaniei cu sediul la Alba-Iulia, denumire atestată la 20 decembrie 1191 printr-un document al papei Celestin al III-lea, fiind și prima mențiune a cetății Sibiului /*Cibinium*⁶.

Un factor important pentru dezvoltarea teritoriului în perioada Evului Mediu este rețeaua de drumuri, căi de circulație și transport de mărfuri, existente anterior anului 1000, remarcându-se importanța drumurilor romane ce se păstrează - drumul principal pe culoarul râului Olt, cel de legătură cu valea Mureșului, spre Alba-Iulia, cu o schimbare însă a orientării privilegiate: dacă în perioada romană direcția principală era cea de la Nord la Sud, asigurând legătura Transilvaniei cu provinciile din Sudul Dunării, acum devine importantă direcția Est- Vest, către regatul Ungariei și teritoriile germanice (ex. anul 1221, prin intermediul vămilelor, este atestat drumul de transport al sării de la Ocna Sibiului la debarcaderele de la Vurpăr sau Vințu de Jos - Alba⁷).

1223 - „*Villa Hermani*”/Cibinium este menționată pentru prima dată cu această denumire într-un document de danie, prin care Cisnădioara trece în patrimoniul abației de la Cârța.

1224 - regele Andrei al II-lea al Ungariei conferă sașilor prin Diploma Andreană/Andreanum/Goldener Freibrief, privilegii ce se vor menține, unul dintre ele până în anul 1876 pentru coloniștii așezați în

² D. Busuioc v.Hasslbach, Țara Făgărașului, cap III.

³ D. Busuioc v.Hasslbach, Țara Făgărașului, p. 69.

⁴ Paul Niedermaier, Habitatul medieval în Transilvania, cap. Structurarea habitatului, pp. 38-42.

⁵ Irina Băldescu, Transilvania Medievală, Topografie și norme juridice ale cetăților Sibiu, Bistrița, Brașov, Cluj, p. 17.

⁶ Paul Niedermaier, Habitatul medieval în Transilvania. Succesiunea colonizărilor zonelor săsești din sudul Ardealului, p. 50.

⁷ Paul Niedermaier, Habitatul medieval în Transilvania. Căi de comunicație, pp. 259-260.

teritoriul denumit Pământul crăiesc/Fundus Regius/Königsboden, teritoriu delimitat la Nord de râul Mureș, la Sud de râul Olt, la Vest de localitățile Orăștie și la Est de Drăușeni.

Ante 1241 - existența unei rețele rutiere complexe, este atestată printr-o serie de toponime: la Copșa Mică, un drum de la Vadul Regelui, prin Târnava Mare și o prisacă, spre Sud, trecând pe lângă turnuri de control din Valea Visei la Axente Sever și Agârbiciu, iar la Copșa Mare un alt punct de trecere al aceleiași prisăci este la Apoș, păzit de un turn de control.

1267 iunie 3 - este prima mențiune a Mediașului cu denumirea de "Villa Medies" pentru ca în anul 1283 să fie atestat documentar cu toponimul „Sacerdos de Medies”.

1366 - Sibiul este ridicat la rang de oraș, după terminarea celei de a 3-a centuri de fortificații, ce cuprindea în întregime Orașul de Sus, atestat pentru prima dată cu denumirea de *Hermannstadt*.

1367 - este atestată prima breaslă sibiană, breasla tăbăcarilor, aceștia căpătând privilegiul comerțului liber cu Viena, Praga, Dalmația și Veneția.

La vest de orașul Sibiu, este utilizat drumul roman ce lega Gușterița de Șura Mică - Apoldu de Jos - Miercurea Sibiului, fapt ce a condus la fondarea unor localități în proximitatea acestui ax de transport și comerț (Rusciori, Mag, Aciliu, Apoldu de Sus și Apoldu de Jos). Ulterior va apărea un al doilea ax de circulație pentru mărfuri ce va dubla traseul drumului roman la Sud - pe valea Cibiului, către Miercurea Sibiului, ceea ce va duce în sec. XV la construirea de fortificații în jurul bisericilor parohiale (ex. Cristian).

Anii 1400 - în registrele de socoteli ale orașului Sibiu și ale judeului celor Șapte Scaune, se relevă faptul că Administrația Centrală contribuia la cheltuieli de construcție și de întreținere a incintelor de ziduri ce înconjurau bisericile din sate, considerate importante în sistemul de apărare al teritoriului (ex. la Marpod, se dau fonduri pentru lucrări la cortine)⁸.

1457 - este realizată a patra centură fortificată a Sibiului ce va include Orașul de Jos.

1461 - apare prima mențiune documentară a drumului comercial „Calea Giurgiului”, importantă arteră ce lega Sibiul și Brașovul cu Dunărea.

1486 - Universitatea săsească (*Universitas saxonum*) devine o formă de organizare autonomă a sașilor din Transilvania, înglobând cele 7 Scaune ale Sibiului - Orăștie, Sebeș, Miercurea, Sighișoara, Nocrich, Cincu, Rupea - la care se adaugă Scaunul Șeica și Scaunul Mediaș (Două Scaune) și Districtele Brașov și Bistrița, Sibiul devenind sediul acesteia. Privilegiile din Diploma Andreană sunt consfințite de către regele Matia Corvin și fac din sașii acestor teritorii, o națiune cu drept de reprezentare în Dieta Transilvaniei, alături de națiunea maghiară.

1529 - apare cea mai veche tipăritură transilvăneană, o Carte de gramatică latină, dedicată fiului județului regal săsesc, scrisă de Thomas Gemmarius.

⁸ Irina Băldescu, *Transilvania Medievală, Topografie și norme juridice ale cetăților Sibiu, Bistrița, Brașov, Cluj*, pp. 20 – 26.

Voievodatul Transilvaniei, voievodat autonom al Regatului Ungariei, este succedat de forma de organizare administrativă a Principatului Transilvaniei/Fürstentum Siebenbürgen (1541-1699), care, în urma bătăliei de la Mohacs (1526) transformă Regatul ungar în pașalâc, dar Transilvania se va afla ca Principat independent, sub suzeranitate otomană.

1543 - Sibiu se alătură Reformei lutherane, inițiată la Brașov de către Johannes Honterus.

În urma Tratatului de la Karlowicz (1699), Transilvania devine Principat autonom în cadrul Imperiului Habsburgic.

Datorită nesiguranței din Principatul Transilvaniei în sec. XVII, traseul drumurilor mai lungi, dar sigure este preferat pentru legăturile spre Est, cu Brașovul (ex. traseul Nocrich – Cincu - Șoarș - Jibert - Rupea) sau în lungul văilor Târnavei Mari și Hârtibaciului spre Vest. Dintre drumurile orientate pe direcția Nord-Sud se remarcă traseele drumurilor dintre Copșa Mică - Sibiu, Târnăveni - Mediaș - Nocrich sau chiar un traseu direct între Sibiu - Aiud⁹.

1762 aprilie 15 - se emite Decretul imperial de către împărăteasa Maria Tereza (1740-1780) de înființare a Regimentelor de graniță, la Orlat fiind înființat Regimentul românesc grăniceresc.

Din anul 1765, denumirea Transilvaniei devine cea de Mare Principat al Transilvaniei, cu capitala la Sibiu, pentru ca din anul 1784 să fie reorganizat de către împăratul Iosif al II-lea (1780-1790), din cele 9 comitate, scaune săsești și scaune secuiești, teritoriul va fi împărțit în 10 Districte/Bezirke: Broos/Orăștie, Dees/Dej, Hermannstadt/Sibiu, Karlsburg/Albalulia, Klausenburg/Cluj, Kronstadt/Brașov, Neumarkt /Tg. Mureș, Nösnerland/Țara Năsăudului, Schomenland/Țara Someșului, Szeklersland/Țara Secuilor - unități administrative subordonate Imperiului Habsburgic, fiind lipsite de autonomie. Un rol semnificativ l-a avut baronul Samuel von Brukenthal, care va deveni primul Guvernator al Marelui Principat, până în anul 1787. Încorporat în anul 1848 în Regatul Ungariei, Marele Principat al Transilvaniei, din anul 1849 revine ca țară a coroanei austriece, independentă de Ungaria. Anul 1867 este cel în care Marele Principat al Transilvaniei ce aparținea de Regatul Ungariei, este împărțit în 15 comitate/județe/„varmeghii”, actualul județ Sibiu fiind alcătuit din Comitatul Sibiu (cu 6 districte - Csnădie, Sibiu, Sebeș, Săliște, Miercurea Sibiului, Nocrich), dar parțial având și teritorii din Comitatul Târnava Mare (din care făceau parte districtele/localitățile Mediaș și Agnita) și Comitatul Făgăraș (din care făceau parte localitățile rurale Porumbacu și Cârța).

Organizarea administrativă existentă se va păstra și după anul 1918, când Transilvania se va uni cu Regatul României, până când prin Legea de unificare administrativă din 14 iunie 1925, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1926, localități din actualul județ Sibiu se vor regăsi în 3 județe - județul interbelic Sibiu și parțial în județul Făgăraș (Cârța, Porumbacu) și județul Târnava Mare (Agnita, Mediaș).

⁹ Paul Niedermaier, *Habitatul medieval în Transilvania*, Căi de comunicație, pp. 264-265.

În anul 1930, județul Sibiu era împărțit în 4 subunități administrative/plăși (Mercurea, Ocna Sibiului, Săliște, Sibiu) pentru ca prin noua Lege de reorganizare administrativă din 27 martie 1936 să fie împărțit în 6 plăși (Avrig, Mercurea, Nocrich, Ocna Sibiului, Săliște, Sibiu).

Anul 1938 aduce o nouă împărțire administrativă a teritoriului României, în 10 ținuturi, ce grupau teritorial mai multe județe, județul Sibiu fiind parte a Ținutului Mureș, până în anul 1940.

Perioada comunistă a dus la desființarea județelor ca formă de împărțire administrativă a teritoriului țării, în anul 1950, prin Legea 5, fiind înființate regiunile, actualul județ fiind parte a Regiunii Sibiu (cu subunitățile administrative raioane - Sibiu, Agnita, Mediaș), ulterior între anii 1952-1956 făcând parte din regiunea Stalin. Prin Legea 2/1968, au fost reînființate județele, județul Sibiu având teritoriul actual, cu reședința de județ în orașul Sibiu (în prezent municipiu).

Rețeaua de localități dezvoltate în decursul istoriei județului Sibiu este compusă din două municipii (Sibiu, Mediaș), 9 orașe (Agnita, Avrig, Cisnădie, Copșa Mică, Dumbrăveni, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului, Săliște, Tălmăci) și 53 de comune cu 124 de sate.

Hărțile istorice ale Transilvaniei, ale teritoriului în care se află județul Sibiu actual și hărțile cu împărțirea administrativă a României, relevante pentru județul Sibiu, sunt prezentate în Anexa 1.

2.1.2. Evoluția localităților urbane și rurale

MUNICIPII

SIBIU (CIBINIUM/HERMANNSTADT/NAGYZEBEN)

Reședința a județului Sibiu, atestarea în urma cercetărilor și descoperirilor arheologice a locuirii pe teritoriul localității începe din sec. II a.Hr., cu așezarea de la "Fântâna Rece", ce aparține culturii geto-dacice, urmată de perioada romană. Aflat la Nord de punctul de intrare în Transilvania a axului drumului roman ce provenea de la Sudul Dunării și urca pe culoarul râului Olt trecând munții Carpați prin pasul Turnu Roșu, este atestat în Tabula Peutingeriana castrul roman Cedonia, de la Gușterița (aflându-se pe traseul ce lega Romula cu Apulum și de castrele romane de la Apoldu de Jos și Ocna Sibiului). De asemenea, așezarea romană și atelierele meșteșugărești din aceeași perioadă (sec. II-III p.Hr.) atestă dezvoltarea locuirii pe teritoriului orașului actual. Colonizarea din jurul Sibiului a avut loc între anii 1150-1190, cu o populație din teritoriile germanice din vestul Europei, ce apar în documente ca *Priores Flandrenses*¹⁰, dar și teutonici sau saxoni, ultima dintre denumiri fiind ulterior generalizată.

În timpul domniei Regelui Géza II al Ungariei (1130-1162) se va forma nucleul cel mai vechi al orașului Sibiu (probabil fondat în jurul anului 1150) - Orașul de Jos, lângă râul Cibin.

¹⁰ K.K Klein – Transsylvanica, fig. 25

20 decembrie 1191 - printr-un document al papei Celestin al III-lea, este prima atestare a cetății Sibiului /*Cibinium*¹¹, consemnată ulterior cu numele de *Prepositus Cibiniensis* (1192-1196)- este menționată fondarea prepoziturii în vremea regelui Ungariei Béla III (1172-1196), *Prepositus Scibiniensis* (1211), *Villa Hermani* (1223), *Hermannstadt* (1366).

1224 - regele Andrei al II-lea al Ungariei conferă sașilor prin Diploma Andreană/Andreanum/Goldener Freibrief, privilegiul prin care se stabilea sistemul de drept, ce se va menține în decursul timpului, unele dintre acestea până în anul 1876, pentru coloniștii așezați în teritoriul Pământului crăiesc/Fundus Regius/Königsboden (teritoriu delimitat la Nord de râul Mureș, la Sud de râul Olt, la Vest de localitățile Orăștie și la Est de Drăușeni).

Ante 1241 - este fondat primul convent al călugărilor dominicani din Transilvania, Heiliger Kreutz/ Sf. Cruce.

1241- are loc distrugerea orașului și a conventului călugărilor dominicani, în timpul mării invazii tătare.

Post 1241 - are loc o re-fondare a orașului, căreia îi este asociată trasarea Orașului de Sus/ Oberstadt.

Ante 1300 - fondarea conventului franciscan Ste. Elisabeth.

Sec. XIV -1350 - se înființează prima monetărie din Transilvania.

1357 -1366 (conform izvoarelor etnografului Emil Sigerus) - începe construcția primei incinte de zid în Orașul de Sus/Oberstadt deoarece Orașul de Jos/Unterstadt era protejat în mod natural de oglinzi de apă. Acestei incinte îi este alipit, ulterior, către interior, un zid de spijin (un sistem de arce și pilaștri, ce susțineau drumul de gardă - campanie de reconstrucție după invazia turcă din anul 1432).

Perioada dintre marea invazie a tătarilor și sosirea otomanilor, apar breslele meșteșugarilor, prima înființată fiind cea a pielarilor (1367), în anul 1376 sunt deja 19 de bresle cu 25 de brașe.

Mijlocul sec. XV - se realizează incinta Orașului de Jos (distribuirea breslelor la apărarea Porților, în registrul plăților anii 1478 - 1479: Sutorum/ Cizmarilor, Sartorum /Croitorilor, fiind identică cu ce documentată în sec. XVI, ca porți ale Orașului de Jos.

1496 - o mare donație din partea *sua sacra maiestas pro fabrica civitas Cibinensis* duce la vaste lucrări prin dublarea incintei de fortificație a Orașului de Sus, iar în anul 1501 sunt menționate cheltuieli importante pentru întărirea sistemului de fortificație (terminarea lucrărilor la zidurile de Est ale Orașului de Jos și finalizarea incintei orașului de Sus).

Sec. XVI - în jurul anilor '40-'50 are loc o campanie de reparații și întărire a fortificațiilor - legat de contextul politic ce a caracterizat Europa Centrală după cucerirea de către Imperiul otoman a părții centrale a Regatului Ungar; elemente ale incintei de fortificații sunt datate 1540 – Rundel Dickerturm, 1548 - Rundel din fața porții Sagtor, 1550 - Rundel Wagnerbastei, 1552 - Rundel din axul străzii Hundsrück, Rundel din fața porții Heltauer, 1551-1558 - Hallerbastei (bastionul de SE) .

¹¹ Paul Niedermaier, Habitatul medieval în Transilvania. Succesiunea colonizărilor zonelor săsești din sudul Ardealului, p. 50.

1534 - se pune în funcțiune prima fabrică de hârtie din Transilvania.

Topografia orașului în sec. XVI indică alcătuirea Centrului dintr-un sistem de 3 piețe, delimitate de șiruri de case alipite zidurilor vechii incinte a bisericii¹²: Piața Mică /Kleiner Ring, spațiu cu vocație comercială, unde erau amplasate casele breslelor (cu funcțiune de piețe acoperite, dar și administrativă), Piața Mare/Grosser Ring (loc al târgului de grâne, dar și loc de judecată, spațiu ale cărui fronturi construite se vor schimba între perioada Evului Mediu și cea contemporană), cu vechiul Turn al Sfatului/Ratsturm, ca articulație între cele două piețe.

Sec. XVII - 1688 armatele habsburgice intră în Transilvania și pun capăt stăpânirii turcești; prin Diploma Leopoldină din anul 1691, Transilvania va fi integrată în Imperiul Habsburgic, cu recunoașterea autonomiei provinciei, dar și a privilegiilor nobilimii și a sașilor, fiind stabilită capitala Transilvaniei și reședința Guvernatorului la Sibiu, până în anul 1791. Din punct de vedere economic, al vieții social-culturale și al dezvoltării urbanistice, localitatea va cunoaște un proces de dezvoltare, dar este diminuată puterea politică a Sibiului prin dispariția autonomiei militare - este instalată o garnizoană militară în locul apărării formate din locuitorii cetății, iar viața religioasă este schimbată prin apariția iezuiților, franciscanilor și a ordinului ursulinelor, ce vor diminua influența populației sașilor lutherani în viața spirituală a orașului.

1699 - Locotenent-colonelul Morando-Visconti realizează primul plan cunoscut al orașului, ale cărui fortificații însumează 39 de turnuri, 4 bastioane mari și 5 porți fortificate.

1719 - Sibiul avea 26 de bresle, care vor suferi o decădere spre sfârșitul secolului.

Sec. XVIII - după înfrângerea răscoalei curuților conduși de Rakoczy al II-lea (1711), Sibiul trece printr-o perioadă de liniște și dezvoltare, în anul 1748, Societatea negustorilor sași din Sibiu primind din partea Împărătesei Maria Tereza, sigiliul imperial și dreptul oficial de funcționare.

1734 - în zona de S-SV a Sibiului se stabilesc la Turnișor "landlerii", populație provenită din Austria, forțați să emigreze datorită convingerilor lor religioase.

Din punct de vedere cultural, în anul 1752 are loc prima reprezentație de teatru a unei trupe ambulante pentru ca, în anul 1769, în Casa Möringer din Piața Mare să se amenajeze prima sală permanentă de teatru.

1767 - terenul din NV orașului pe care se află astăzi o parte din cartierul Terezian, este cumpărat de către Împărăteasa Maria Tereza pentru a fi oferit funcționarilor militari și publici austrieci din Sibiu, iar călugărul iezuit Theofil Delphini va demara construirea unui orfelinat și a bisericii catolice.

1778-1785 - se construiește Palatul Brukenthal, ca reședință a Guvernatorului Transilvaniei, baronul Samuel von Brukenthal.

1785 - incinta orașului cuprinde 1145 de case de locuit, cu 10.818 locuitori, iar în suburbii se află 492 de case cu 3.452 de locuitori.

¹² Irina Băldescu, Transilvania Medievală, Topografie și norme juridice ale cetăților Sibiu, Bistrița, Brașov, Cluj, pp. 138-140.

1788 - Martin Hochmeister deschide prima clădire de teatru, pe str. Cetății (va funcționa până în 1949, când va fi distrusă de un incendiu; este și anul înființării primei manufacturi, o manufactură de mătăsuri).

1794-1795 - se tipăresc în limba română Alexandria, Fabulele lui Esop de către tipograful Petrus Barth, iar medicul Ioan Piuariu - Molnar înființează "Societatea Filosofică a neamului românesc din Mare Principatu Ardealului".

Sec. XIX - izbucnesc în Imperiul Habsburgic conflicte interne, deznodământul și urmările Revoluțiilor din 1848 ducând la schimbarea statutului Transilvaniei, ce devine parte a noului Imperiu Austro-Ungar, începând cu anul 1867 și până la sfârșitul Primului Război Mondial.

1800 - este publicată prima istorie universală în limba română de către Ioan-Piuariu- Molnar.

1803 - fostul Guvernator al Transilvaniei, baronul Samuel Von Brukenthal lasă prin testament colecțiile sale de artă Gimnaziului Evanghelic pentru ca, în anul 1807, în palatul său să fie deschis Muzeul Brukenthal.

1838 mai 8 - se întemeiază Asociația de muzică /Musikverein, ceea ce a dus la înființarea unor școli de instrumentiști și organizarea unor concerte ale unor artiști marcanți ai vremii - Carol Filtsch în anul 1841, concertează în sala teatrului, iar Franz Liszt și Sophie Bohrer vin în Sibiu în anul 1846 și Johann Strauss fiul în anul 1847; activitatea Asociației se va întrerupe datorită evenimentelor din anii 1848-1849, fiind reluată în anul 1860, pentru ca în anul 1878 Musikverein să își inaugureze propria clădire, pe strada Filarmonicii.

1841- se înființează prima bancă germană din Sibiu (Hermannstadter Allgemeine Sparkasse/Casa germană de economii).

1850 - Mitropolitul Andrei Șaguna va întemeia prima tipografie românească din Sibiu, unde se va tipări publicația "Telegraful Român".

1852 - se pune piatra fundamentală a Spitalului orășenesc.

1860 - este dat în folosință primul pod din fontă din țară, ce va purta numele de Podul Minciunilor.

1861 noiembrie 14 - se întemeiază asociația ASTRA (Asociațiunea Transilvană pentru Literatură și Cultura Poporului Român) având ca prim președinte pe Andrei Șaguna, vicepreședinte Timotei Cipariu și secretar George Bariț.

1872 - se va înființa prima mare instituție financiar-bancară a românilor din Transilvania, Banca Albina.

1896 - Sibiul devine primul oraș din Transilvania iluminat cu curent electric; Hidrocentrala de la Sadu este cea mai veche hidrocentrală în funcțiune din România.

Sec. XIX este secolul dezvoltării orașelor pe întreg cuprinsul Europei, orașele din Transilvania cunoscând aceleași transformări, în contextul dezvoltării economice și a unui sistem administrativ și instituțional capitalist modern.¹³ Se dezvoltă industria, bazată pe exploatarea resurselor locale, rețeaua de drumuri va traversa întreaga regiune (ex. vechiul drum imperial lega Timișoara de Sibiu și mai departe de Brașov), iar

¹³ Daniela Maria Puia, Arhitectura urbană în Transilvania în perioada interbelică, p. 29.

sistemul feroviar (MAV- Căile ferate de stat maghiare) va conecta cele mai importante localități, una din liniile importante fiind linia Arad-Alba Iulia-Sibiu.

Din punct de vedere urbanistic, la sfârșitul sec. XIX, în anul 1892, comunitatea orașului decide cumpărarea și parcelarea "terenului Konrad", parte a cartierului Terezian, pentru ca în anul 1898 străzile parcelării să aibă deja denumirile stabilite.

Perioada interbelică a localităților Transilvaniei este analizată și prezentată de către Cincinat Sfințescu în unele dintre lucrările sale¹⁴. Cu denumirea oficială de Sibiu din anul 1919, în anul 1920, Sibiu, alături de încă 3 orașe - Cluj, Brașov și Tg. Mureș - avea statut de municipiu, suprafața de teren ocupată era mare, înglobând și o suprafață de pădure, utilizată ca loc de recreere pentru locuitori, în acest caz zona fiind legată de centrul orașului de o linie de tramvai (1905-prima linie face legătura între Gara Mare-Orașul de Sus/Oberstadt – Parcul sub Arini/Erlenpark, extinsă în 1910 până la Marginea Dumbrăvii, 1915 la Jungerwald și 1948 - Rășinari).

Cu un caracter "uniform și ordonat" imprimat prin modul de locuire al comunităților ce le-au fondat, dar și al principiilor de urbanism de la mijlocul sec. XIX - începutul sec. XX, orașele din Transilvania își continuă dezvoltarea. Cu un plan topografic detaliat, realizat în anul 1875 de Johann Böbel, Sibiu beneficia și de un Regulament de construcții adoptat la sfârșitul sec. XIX - 1886 (1888) cu un plan de sistematizare care spre deosebire de cel realizat la Cluj, nu prevedea zonificarea orașului sau elemente urbane noi - lotizări, străzi, spații publice. Demersurile pentru realizarea unui plan de sistematizare a orașului sunt inițiate de administrația orașului după promulgarea Legii administrației locale din anul 1925, având în vedere și faptul că în urma Reformei agrare din 1921, au fost realizate împroprietăriri și au fost înglobate în oraș mari suprafețe de teren lotizate; ante-proiectul a fost realizat între anii 1927-1928, finalizat în anul 1936, fiind însoțit de un nou Regulament de construcțiuni și alinieri pentru Municipiul Sibiu (arh. Albert Arz).

În condițiile densificării urbane, între anii 1920-1939 încep a fi realizate clădiri cu apartamente și funcțiune comercială la parter (arh. Alfred Hugo Cernea), dar și clădiri cu funcțiune administrativă și de servicii, pentru societăți locale importante (ex. clădirea Societății "Prima Ardeleană", arh. George Cristinel). Este perioada când se înființează și Cartierul Poplăcii (1920), în zona Școlii militare, pe drumul spre Poplaca, primele parcelări fiind realizate în zona Pieței Tălmăciu în anul 1926 iar în anul 1930, cartierul are un nume: „Grupa I”.

Urbanismul din perioada socialistă duce la dezvoltarea de noi cartiere, de locuințe tip, realizate fie la Institutul de proiectări din Brașov, ulterior la Institutul de proiectări Sibiu. Primele cartiere sunt cel de pe strada Lungă, cartierul Terezian, în care sunt construite blocuri de locuințe în anul 1957, urmat de cartierul Strand 1 (1970), Hipodrom - dezvoltat pe terenul ce a aparținut armatei austro-ungare, în 4 zone distincte: Hipodrom I și Hipodrom II între anii 1960-1970 și Hipodrom III și Hipodrom IV între anii 1970-1985.

¹⁴ Cincinat Sfințescu, Edilitatea orașelor și satelor din România Mare, Tipografia Lupta, București 1921, pp. 4-5; Cincinat Sfințescu, Orașele Transilvaniei și Bucovinei (din punct de vedere edilitar), p. 5.

Toată această evoluție în perioadele istorice succesive din punct de vedere urban și arhitectural a municipiului Sibiu s-a constituit într-o varietate a patrimoniului construit existent astăzi, ce definește profilul cultural al reședinței județului Sibiu.

În Anexa 2.1 sunt prezentate hărțile istorice ale municipiului Sibiu.

MEDIAȘ (MEDIA/MEDIASCH/MEDGYES)

Așezat în zona de NV a județului Sibiu, la 56 km de reședința de județ Sibiu, municipiul se află în bazinul mijlociu al râului Târnava Mare, la confluența acestuia cu râul Moșna. Numeroasele urme arheologice ce s-au găsit în teritoriul orașului, cât și în zonele limitrofe atestă locuirea începând cu Neoliticul timpuriu, continuată în Epoca Bronzului și Epoca Fierului (Halstatt, La Tène), continuată cu o așezare geto-dacică, dar și din perioada romană (fragmente ceramice cu sigla Legiunii XIII Gemina s-au regăsit în zona centrului istoric, iar cetatea medievală a fost ridicată pe ruinele castrului roman Media).

Odată cu întemeierea Regatului Ungariei de către regele Ștefan I, istoria teritoriului cunoaște procese de colonizare cu secui și sași. Tradiția locală atestă existența Mediașului la 1146, posibil înființat de către secuii așezați în anul 1075 de regele Ladislau al Ungariei pe valea Târnavei Mari pentru ca în secolul al XII-lea, regele Géza al II-lea (1130–1161) să îi strămute pe aceștia treptat pentru paza la hotarele estice ale Transilvaniei. Prima mențiune documentară certă datează din 3 iunie 1267, când orașul apare cu denumirea de *Mediesy*, teritoriul așezării fiind în proprietatea lui Jula Magnus, la începutul secolului al XIII-lea. Posibilitatea existenței unui nucleu de case, ridicat în jurul unei biserici, a condus la ipoteza că acest nucleu s-a extins și a fost înconjurat de fortificații.

Sucesiunea colonizării zonelor săsești din Sudul Transilvaniei ¹⁵ indică în Episcopatul Ultrasilvanus ca grup de coloniști pentru așezări din capitlul Mediaș și capitlul Șeica grupul de coloniști Novella plantatio, iar ca datare sec. XIII, perioadele anilor 1235-1283 (1250) și 1241-1311 (1255).

Denumirile orașului se succed în sec. XIII - 1283 *villa Medjes* prezentă în cererea episcopului Transilvaniei, Petrus, de plată a contribuției de 40 mărci de argint din cele 8 sate ce aparțin de capitlul Mediaș, inclusiv Mediașului; 1289 - o diplomă menționează denumirea de *Terra Medies*, pentru ca în anul 1315 Regele Carol Robert de Anjou să confere locuitorilor din Mediaș/*Medyes*, Șeica/*Selk* și Biertan/*Berethalm*, toate drepturile provinciei Sibiu.

1318 - privilegiu acordat sașilor din Mediaș și Șeica Mare, privind scutirea lor de participare la oastea regală și încartuire, precum și cu privire la impozite, este prima mențiune a scaunelor de Mediaș și Șeica.

1359 - Mediașul este numit pentru prima dată oraș (*civitas*).

¹⁵ Paul Niedermaier, Habitatul medieval în Transilvania. Succesiunea colonizărilor zonelor săsești din sudul Ardealului, p. 50.

Începutul sec. XV (1402) aduce eliberarea Scaunelor Mediaș și Șeica de sub jurisdicția comitetului secuilor, ținutul Două Scaune fiind menționat ca ținut autonom în anul 1411.

1476 - denumirea Mediașului este aceea de *oppidum* (termenul ce desemna în Regatul Ungariei orașele - târguri, cu un statut inferior orașelor regale libere, dar superior satelor).

Elementele de apărare ale Mediașului sunt amintite pentru prima dată cu prima incintă fortificată în jurul bisericii Sf. Margareta în anul 1452, apoi de către Regele Matia Corvin necesitatea de construire a unei incinte de apărare a așezării în anul 1477, pentru ca între anii 1490-1534 să se construiască incinta fortificată, cu ajutorul locuitorilor satelor din cele Două Scaune.

O caracteristică importantă a orașului a fost aceea de centru meșteșugăresc și comercial, începând cu mijlocul sec. XV meșteșugarii se vor organiza în bresle, prima breaslă fiind cea a croitorilor și postăvarilor în anul 1456, cu primul său statut adoptat în 1499. În 1471 este atestată breasla tăbăcarilor și în 1494 breasla aurarilor. La începutul sec. XVI sunt înregistrate 6 bresle pentru ca numărul acestora să crească la 28 de bresle cu 34 de branșe în anul 1562 (sunt menționate breasla măcelarilor, a brutarilor separat de breasla morarilor, breasla țesătorilor de lână, a mănușarilor, a pantofarilor, a butnarilor (Mediașul fiind centrul unei zone viticole deosebit de prielnice supranumită „Țara vinului”) și breasla sticlarilor.

1561 - Mediaș este locul desfășurării sinodului evanghelic.

1564 - orașul este distrus de un mare incendiu.

1569-1570 - două Diete ale Transilvaniei se vor ține în oraș, cu adoptarea unor legi împotriva unitarienilor.

1583 - Stefan Báthory donează orașului așezarea Velt/Wölz/Velt, ale cărei venituri se vor întrebuința pentru întreținerea zidurilor.

Epidemia de ciumă din anul 1600 va decima populația orașului, dar începând cu anii '30 (1631-1632) se vor construi două turnuri ale cetății - turnul Cekes (Zekeschtor) și bastionul-poarta fierarilor (Schmiedegässer Tor) și în anul 1645 se va finaliza poarta Steingässer Tor.

1661 - Dieta proclamă abrogarea alianței cu otomanii.

1691 - se reconstruiesc zidurile orașului.

În sec. XVIII, se adaugă aripii gotice a mănăstirii franciscane o aripă la N și o aripă la V (1726-1733) pentru ca în anul 1736 să fie dărâmate o poartă și 12 bastioane ale zidurilor cetății; este anul în care Konrad von Weiss consemnează pe planul general al orașului faptul că acesta are numele de la colonia romană Media. O măsură importantă pentru oraș este decretul concivilitas al împăratului Iosif al II-lea (1770-1780) prin care acordă dreptul de a se stabili în interiorul zidurilor orașului atât maghiarilor, cât și românilor, în Evul Mediu, orașul fiind un areal cu o densă locuire săsească.

Sec. XIX aduce o perioadă de dezvoltare socială, economică și culturală pentru oraș -1862 se înființează Casinoul ofițerilor, Societatea muzicală săsească (Musikverein), Casa de Consemnațiuni și Asigurări, iar legăturile feroviare care se stabilesc începând din anul 1872 (prin Căile ferate maghiare MAV și construcția

gării) vor facilita acest proces. În anul 1873 se vor introduce Cărțile funciare, iar din punct de vedere al împărțirii administrative, Scaunele Mediaș și Sighișoara sunt înlocuite cu Comitate, fiind înglobate în Scaunul Târnava Mare (Mediașul rămâne sediu de plasă). Dezvoltarea primelor industrii începe cu atelierul de tăbăcărie și pielărie Samuel Karres - 1881 urmat de fabrica de postav -1888. Din punct de vedere edilitar se va introduce iluminatul în cartiere în anul 1896.

Sec. XX continuă procesul de dezvoltare, se construiesc numeroase clădiri reprezentative: Judecătorei, se pregătește clădirea pt. stația de pompe, clădirea Școlii Agricole săsești (Ackerbau schule) – 1906, iar anul 1908 reprezintă începutul explorației gazelor naturale. Industria se va diversifica- 1921 se deschide fabrica de plăci de sticlă (care în anul 1972 va produce pentru prima dată cristal în România, de o calitate deosebită) și 1922 fabrica de vase emailate.

Perioada socialistă a dus la dezvoltarea industriei existente, ceea ce a condus la dezvoltarea cartierelor extramuros- cartiere de locuințe colective (ex. Gura Câmpului, Vitrometan), cartierele Gloria, Moșnei și Wewern păstrându-și caracterul de zone cu locuințe individuale, cu regim mic de înălțime. Zona centrală veche - zona intra și extramuros - este marcată ca zonă protejată, cu subdiviziuni în funcție de caracterul istoric coerent al țesutului urban și fondului construit (SIR01-SIR03 intramuros, SIR04-SIR07 extramuros) având reglementări specifice.

În Anexa 2.2 sunt prezentate hărțile istorice ale municipiului Mediaș.

ORAȘE

AGNITA (AGNETHELN/SZENTÁGOTA)

Primele urme de locuire datează din Neolitic, urmate de o cetate dacică de pământ atestată de fragmente de vase și unelte și de locuirea unei populații din perioada romană (din acea perioadă existând vase romane, monede și o fântână). Perioada sec. X-XIII este perioada pătrunderii Regatului Ungariei pe valea Hârtibaciului, fiind și perioada primelor colonizări cu populație de origine germanică, în sec. XII, Agnita aparținând de scaunul săsesc Cincu. În anul 1280 este prima atestare documentară, pentru ca în anul 1376 localitatea să fie denumită *villam nostram Zenthagatha* de către regele Ungariei, Ludovic de Anjou, conferindu-i dreptul de a ține târg anual în ziua de 24 iunie (ziua Sfântului Ioan). În 1466, regele Matia Corvin acordă localității (ce avea statut de *oppidum*) dreptul de „*ius gladii*” (dreptul de judecată), iar în același an s-a acordat dreptul de a menține în localitate jumătate din contingentul de trupe regale, pentru apărare în scopul ca biserica-cetate să nu cadă în mâini străine, având în vedere că frontiera spre Țara Românească era aproape - Agnita fiind denumită “Poarta de Sud a Ardealului”.

1526 - Principatul Transilvaniei este autonom, sub suzeranitate otomană, Agnita pierde supremația, iar prima ocupație meșteșugărească atestată este postăvăritul în 1594.

1655 - Agnita este asediată și cucerită, iar în sec. XVIII, turnurile cetății sunt încredințate vecinătăților pentru apărare. Este ridicată biserica ortodoxă Sf. Nicolae (1795-1797), odată cu ea și prima școală românească în casa parohială. Sec. XIX aduce dezvoltare economică și socială, localitatea devine reședință de district, a districtului Târnava Mare (1876), iar prin desființarea sistemului breslelor în Transilvania și realizarea asociațiilor din unirea atelierelor de prelucrare a pielii, la Agnita se înființează în anul 1893 Fabrica de piele și încălțăminte, Lederfabrik AG, care în anul 1910 devine Fabrica Andree&Ehrmann. Traseul de cale ferată îngustă (mocănița) ce se va realiza în anul 1895 între Sighișoara – Agnita, va contribui la dezvoltarea comerțului, pentru ca în anul 1910 acest traseu să se prelungească până la Sibiu. Comună cu târg, Agnita devine oraș în anul 1950.

De orașul Agnita aparțin două sate: Coveș (denumire veche Cuiesd)/Käbisch/Kövesd, atestat în anul 1355 și satul Ruja/Roseln, a cărui biserică datează din sec. XIV).

În Anexa 2.3 sunt prezentate hărțile istorice ale orașului Agnita.

AVRIG (FREK/FELEK)

Amplasat într-un amfiteatru natural, pe valea Oltului, pe teritoriul său se regăsesc urme din Epoca Paleoliticului, urmate de Epoca Bronzului. Din perioada daco - romană există una dintre cele mai mari necropole în proximitatea satului Bradu, iar urme ale perioadei romane se regăsesc în alt sat ce face parte din UAT Avrig, Săcădate. Zona Țării Oltului din care face parte Avrigul este consemnată în primele documente din anii 1222-1224 - *Terra Blachorum et Bissenorum, Silva Blachorum et Bissenorum*, prin Diploma Andreiană (1224) fiind acordat sașilor dreptul de a folosi pământul alături de cu români și pecenegi. Atestarea localității este din anul 1346, la jumătatea secolului următor, apare sub numele sășesc de *Frek* sau *Frich*, iar în ungurește *Ebreg* sau *Ebrek*, iar în anul 1367 este menționată încursiunea domnitorului muntean Vlaicu Vladislav. Privilegiile acordate sașilor prin Diploma Andreiană au folosit în mare măsură și românilor, cel puțin la Avrig deoarece acestea au împiedicat constituirea unui mare domeniu nobiliar și implicit a exploatării prin iobăgie a locuitorilor. Locuitorii au rămas liberi, având doar obligațiile fiscale administrative față de Scaunul sășesc din Sibiu, sub a cărui jurisdicție intră din 1383.

La începutul sec. XVI (1501), regele Vladislav al II-lea semnează o rezoluție în favoarea locuitorilor Avrigului prin care le reconfirmă dreptul asupra muntelui Suru printr-un document emis de cancelaria sa, document prin care refuză cererea Episcopiei de la Alba. În anul 1534, Avrigul apare pentru prima dată pe o hartă a Transilvaniei, tipărită de Johannes Honterus, iar la jumătatea sec. XVI, în anii 1565-1566 începe construcția unei biserici ortodoxe, care a fost însă finalizată la începutul sec. XVIII, fiind pictată de meșterii Ionașcu și Pană până în anul 1772. Sec. XVIII este secolul atestării cu denumirea de Avrig (1733), iar potrivit reglementărilor din 1721 privind păstoritul oierilor mărgineni (din Mărginimea Sibiului) erau prevăzute locuri de vamă, numărătoarea oilor fiind făcută la Turnu Roșu, dar și la Poiana Neamțului, lângă

Avrig. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, industria nu era încă dezvoltată, în această perioadă existând la Avrig o moară de hârtie și o țesătorie, precum și o activitate meșteșugărească a sodalilor. În 1892 se inaugurează calea ferată dintre Sibiu și Avrig, iar la 1895 cea dintre Avrig și Făgăraș. La începutul sec. XX (1900) sunt menționate o fabrică de sticlărie, fondată în 1840 de frații Flossing, o uzină electrică (1908) și o fabrică de cherestea, înființată de George Krauss în 1914.

În urma arondării administrative din 1921 ia ființă județul Sibiu, cuprinzând șase plăși, una dintre acestea este Plasa Avrig, ce va include satele Boița, Sadu, Tălmăciu și Tălmăcel, iar în anul 1930, prin noua legislație administrativă, se vor desființa plășile Avrig și Turnișor, în locul lor fiind creată o singură plasă - plasa Sibiu.

În Anexa 2.4 sunt prezentate hărțile istorice ale orașului Avrig.

CISNĂDIE (HELTAU/NAGYDISZNOD)

Localitatea a fost fondată de către coloniști de etnie germană, chemați în țară de către regele Ungariei Géza al II-lea (1141-1161) pentru a apăra granițele regatului împotriva raidurilor popoarelor migratoare.

Istoricii presupun că pe teritoriul actual al localității Cislădie a fost fondată, în anul 1150, localitatea *Rueteľ*, care a fost distrusă de năvălirile barbare.

Prima mențiune documentară despre o așezare pe locul actual al orașului datează din anul 1204, într-un document al regelui Emeric al Ungariei, sub denumirea de *Riveteľ*.

Cu denumirea de *Heltau* este menționată documentar pentru prima dată în anul 1323, cu titlul de *civitas*, iar biserica fortificată, ridicată pe temelia unei bazilici romanice în jurul anului 1300, este dedicată Sfintei Walpurga.

1425 - este construit primul turn cu ceas din Transilvania, fiind înconjurat de două ziduri de apărare, cel interior având și încăperi pentru păstrarea proviziilor, iar în anul 1500 în urma vizitei făcute de regele Vladislav al II-lea al Ungariei, localității i se va acorda dreptul de a ține târg anual */Marktrecht*.

Secolele XV-XVII - asupra localității se abat atacurile turcilor, care produc multe distrugerii, iar în urma epidemiei de ciumă din anul 1660 în localitate scade populația.

1734 - are loc valul de colonizare a *landlerilor* din Austria, expulzați din regiunea Salzkammergut, datorită religiei lor protestante.

Din cauza faptului că biserica fortificată din Cislădie a fost lovită de mai multe ori de trăsnet, în anul 1797 se va monta primul paratrăsnet din Transilvania.

Procesul de modernizare a producției textile s-a conturat treptat, la începutul secolului al XIX-lea înnoindu-se dreptul de târg. Dezvoltarea comerțului cu Principatele și Patenta Imperială din 1872 (prin care se restrângeau privilegiile breslelor) vor stimula industria manufacturieră pentru ca din anul 1872,

când se vor desființa breslele, să se dezvolte industria prin apariția fabricilor. În anul 1873 apare o nouă formă de asociere a postăvarilor, cu denumirea “Asociația țesătorilor de lână”, prima întreprindere de torcătorie-țesătorie și apreturi din Cisnădie înființându-se în anul 1880, folosind energia aburului. Dezvoltarea industriei textile a condus la existența a 136 de fabrici de textile în anul 1944.

Locuitorii din Cisnădie vor participa la luptele din Primul și al Doilea Război Mondial, iar în anul 1945 armata sovietică va organiza un lagăr de prizonieri în localitate.

În anul 1946, localitatea Cisnădie este ridicată la rangul de oraș, astăzi fiind al 3-lea centru urban ca mărime după Sibiu și Mediaș.

Sat component al orașului este satul Cisnădioara/Michelsberg, atestat din anul 1223, printr-un act de donație prin care bazilica este donată mănăstirii cisterciene de la Cârța, dar urmele arheologice atestă o locuire încă din perioada Epocii Fierului (La Tène).

În Anexa 2.5 sunt prezentate hărțile istorice ale orașului Cisnădie.

COPȘA MICĂ (KLEIN KOPISCH/KISKAPUS)

Amplasat la confluența râului Târnava Mare cu Vișa, pe teritoriul localității se găsesc urme arheologice din perioada preistorică, din Epoca Bronzului și a Fierului, un important punct arheologic fiind Dealul Cetății, unde s-au descoperit vestigii romane, fiind și vatra satului medieval.

Atestată documentar din anul 1402, când Sigismund de Luxemburg scoate Copșa de sub jurisdicția contelui secuilor are denumirea de *Parva Kavaz*, pentru ca în anii 1415 să se denumească *Kops Minor*, în 1429 *Kysz Kappus*.

În sec. XVI (1510) este atestat ca sat liber, făcând parte din scaunul Șeica Mică, asigurând paza drumului comercial între Blaj și Sighișoara (fiind ridicat un turn de pază și fiind punct de vamă). Dezvoltarea localității are loc târziu, în sec. XIX, prin apariția drumului național între Copșa și Sibiu, trecând prin Blaj și Sighișoara (1850) și a căii ferate Sibiu-Copșa (1872), ulterior Teiuș-Brașov, Copșa devenind un nod feroviar. La începutul sec. XX se descoperă zăcăminte de gaz (1913), dar industria care a caracterizat Copșa Mică a fost fabrica de negru de fum, deschisă în anul 1936 - Carbosin - și care a funcționat până în anul 1993 și topitoria (ambele aducând un grad extrem de mare de poluare a zonei). Anul 1961 este anul când a fost declarată oraș.

În Anexa 2.6 sunt prezentate hărțile istorice ale orașului Copșa Mică.

DUMBRĂVENI (IBAȘFALĂU/ELISABETOPOL/ ELISABETHSTADT/ EBESFALVA/ ERSZEBETVAROS)

Amplasat pe malul drept al Târnavei Mari, orașul are urme de locuire începând din Paleolitic, civilizația fierului (Hallstatt), perioada daco-romană (fiind în apropierea drumului spre Apulum). Parte a Comitatului

Târnava, atestat în 1214, ce cuprindea 113 așezări, între care și Dumbrăveniul de astăzi, localitatea este atestată cu numele de Ebes (*sacerdotes de Ebes*) în anul 1332 prin documente de plată a dijmei, între anii 1367-1368 sunt trecute posesiuni feudale la Ibașfalău (*possesiones Ebesffalva*), iar într-un document din 3 iulie 1381, regele Ludovic I de Anjou informează cele Șapte Scaune și cele Două Scaune - Scaunul Mediașului și Scaunul Șeica - că a înglobat în Comitat posesiunile feudale din Ibașfalău și cele care aparțineau de acestea.

1399 - denumirea se va păstra Ibașfalău/Ebesfalwa până la începutul sec. XVIII.

Sec. XV - domeniul localității este stăpânit de familiile Bethlen, Fejerdi și Apaffi, pentru ca la mijlocul sec. XVI (1552) Grigore Apafi, prefect al județului Dobâca și loțiitorul mareșalului curții lui Martinuzzi, guvernatorul Transilvaniei, cumpără moșiile existente în Dumbrăveni și își construiește castelul feudal în formă de cetate. În 1562 are loc răscoala secuilor care, împreună cu iobagii români, atacă și avariază castelul cetate de aici, care va fi refăcut în 1564 și întărit cu noi bastioane.

1590 - Nicolae Apaffi, prefectul comitatului Cetatea de Baltă -Târnava își mută sediul oficial în castelul din Dumbrăveni.

După moartea lui Grigore Apafi, domeniul cetății Dumbrăveni revine integral în posesia lui Mihai Apaffi I care este ales principe la 16 septembrie 1661, târgul Dumbrăveni devenind reședință domnească.

1671 - sunt amintiți pentru prima dată *armenii*, ca locuitori ai târgului, potrivit unui privilegiu dat de Mihai Apaffi I. Aceștia au fost colonizați pentru prima oară în localitățile Dumbrăveni și Gherla, la Dumbrăveni vor înființa o companie comercială, ce va contribui din plin la dezvoltarea localității pentru ca odată cu instaurarea stăpânirii habsburgice în Transilvania, târgul să fie administrat de coloniștii armeni. Ei aveau privilegiu dat de Mihai Apafi al II-lea, fiul fostului principe, de a-și alege primar dintre oamenii lor cei mai capabili și în caz de litigii comerciale, să apeleze la compania grecească.

Septembrie 1727- domeniul cetății Dumbrăveni trece în posesia Imperiului habsburgic, ocazie cu care se face inventarierea veniturilor - din 1714, Dumbrăveni trece în proprietatea fiscoșului, iar împăratul Carol al V-lea îl atribuie armenilor și devine "oraș privilegiat" ce se va numi *Elisabetopolis*.

Tot acum se pun bazele organizării administrative a orașului cu dreptul de a alege magistratul, primarul și notarul, la care se mai adaugă dreptul de târg săptămânal și de 3 ori pe an târg de țară, dreptul de a construi pod peste râul Târnava și de a încasa vamă.

Secolul XIX aduce modificări în administrația orașului, în anul 1871, ajungând sub controlul județului Târnava Mică. În acest timp, Dumbrăveni este sediu de pretură de care aparțin 32 de sate, iar de Tribunalul Dumbrăveni depindeau Mediaș, Sighișoara, Rupea, Cincul Mare, Agnita, Valea Lungă și Târnăveni.

1871- se construiește linia ferată, ceea ce contribuie la dezvoltarea orașului, pe această cale făcându-se export (îțe și materii prime) între Austria și Țara Românească.

După 1875 se construiește clădirea Tribunalului, se mărește Liceul teoretic, precum și capacitatea Cazărmii. Este perioada când Dumbrăveniul va dispune de o carte funciară proprie. Deși reședință de plasă numai pe lângă centrul judecătoresc, orașul va avea o bancă de credit, spital și o serie de asociații de mici meșteșugari.

La începutul sec. XX (1900), orașul Dumbrăveni cunoaște o perioadă de relativă stagnare, rămâne doar un centru comercial lipsit de importanță, dar cu mare influență asupra așezărilor de pe cele două Târnave. Perioada socialistă a dus la o dezvoltare industrială de mici dimensiuni (industria inului), profilul menținându-se de dezvoltare agrară. Sunt incluse în cadrul UAT-ului satele Saroș pe Târnave (1963) și Ernea (1950).

Localitatea Șaroș pe Târnave este atestată documentar încă din 1282, iar satul Ernea în anul 1552.

În Anexa 2.7 sunt prezentate hărțile istorice ale orașului Dumbrăveni.

MIERCUREA SIBIULUI (REUSSMARKT/SZERDAHELY)

Amplasată pe valea râului Secaș, în Podișul Secașelor, pe teritoriul localității săpăturile arheologice au scos la suprafață dovezi materiale ale locuirii din cele mai vechi timpuri, a fost descoperită o așezare din epoca Neolitică, epoca *Petrești*-Eneolitic, cât și materiale din Epoca bronzului și din perioada dacică.

Pe malul stâng al văii Secașului se află o așezare *villa rustica*, unde, la mijlocul sec. XIX s-a descoperit un mormânt de înhumăție ce conținea materiale din primele decenii ale secolului al III-lea. În a doua jumătate a sec. XX, în punctul numit "Albele", sunt o serie de descoperiri importante - un complex termal și rutier, format din terme, un bazin, un apeduct, un *stabulum*, un loc de popas și adăpost pentru călători și atelaje un turn în formă hexagonală.

Așezarea Miercurea Sibiului a fost fondată într-a doua jumătate a secolului XII, regele Geza al II-lea colonizând în această zonă primele familii de germani care au întemeiat așezarea pe care ei au numit-o *Reussmarkt*, menționată documentar prima oară în anul 1290 și ridicată la rang de târg (*oppidum*) în 1332. În perioada română, localitatea s-a numit *Sucidava*, apoi *Mercurius Markt sau Villa Mercuri* în Evul Mediu. În anul 1349 este amintit documentar *Scaunul Miercurea* (organizație teritorial-administrativă a populației săsești), iar în perioada 1553-1563 sunt consemnate primele bresle, ale cizmarilor, țesătorilor, dogarilor, frânghierilor ș.a. În 1854, această localitate apare consemnată pentru prima oară cu numele *Mercurea*, denumire pe care a avut-o până la 17 februarie 1968 când s-a adoptat actuala denumire. Secolul al XIII-lea este secolul în care se construiește biserica evanghelică în formă de bazilică romanică trinavată, cu turn și tribună pe latura vestică, aceasta fiind fortificată în secolul al XV-lea; biserica și zidul de incintă, cu plan oval, au fost transformate arhitectural, spre interiorul zidului de incintă vor fi adosate camere de provizii pe trei niveluri, accesul la aceste camere de provizii se face și printr-un drum de strajă ce deservește meterezele fortificației.

În anul 1783 au avut loc transformări importante la clădirea bisericii: corul a fost extins spre est, iar nava principală și colateralele au fost boltite pe bolți a vela ce se sprijină pe arce dublouri. Navele laterale au fost supraînălțate și se va monta acadramentul gotic al portalului, reparându-se turnul cu ajutorul donației făcute de principele Gabriel Bethlen. Scaunul Miercurea era o unitate administrativă componentă a celor Șapte Scaune, localitatea Miercurea Sibiului fiind localitate componentă a acestuia până în anul 1876.

1897 noiembrie 25 - se inaugurează calea ferată, Miercurea Sibiului fiind și un important nod rutier, va dispune de o stație de cale ferată pe linia Sibiu - Cristian - Tilișca - *Miercurea Sibiului* - Sebeș. Economia orașului este reprezentată de exploatarea și prelucrarea lemnului, de produse textile și alimentare (preparate din lapte), pomicultură, viticultură și legumicultură. Clădirea fostului Poștalion și Biblioteca publică, inaugurată în anul 1860 ca bibliotecă a Cazinoului, rămân între clădirile importante ale orașului. Miercurea Sibiului este totodată, stațiune balneoclimaterică sezonieră (inaugurată în anul 1894), de interes local, cu climat de coline, cu izvoare de ape minerale clorurate, sodice, concentrate, iodurate, bromurate cu efect în tratarea afecțiunilor reumatismale.

Din 7 aprilie 2004, fosta comună Miercurea Sibiului trece în categoria orașelor având în subordine administrativă localitățile componente Apoldu de Sus și Dobârca. Apoldu de Sus este atestat în anul 1272, având denumirea de Grosspold/Nagyapold, pe teritoriul său se găsesc urme romane (două amplasamente cu *villae rustica*), iar în sec. XVIII are loc colonizarea landlerilor, o parte dintre acestia veniți din Carintia, fiind exilați datorită convingerilor lor religioase.

În Anexa 2.8 sunt prezentate hărțile istorice ale orașului Miercurea Sibiului.

OCNA SIBIULUI/ (denumiri vechi Vizocna, Ocna-Sibiului și Ocna)/SALZBURG/VIZANKA

Ocna Sibiului prezintă interes arheologic, pe teritoriul localității fiind descoperite unelte din Epoca Bronzului, expuse astăzi la Muzeul Brukenthal din Sibiu.

Localitatea a fost atestată documentar în anul 1263, în secolele XV- XVI *Salina din Ocna Sibiului* era considerată una din cele mai importante din Transilvania.

Subsolul bogat în sare a fost exploatat încă din timpul romanilor, continua exploatare ducând la apariția unor mari caverne subterane, prin prăbușirea cărora s-au format mai multe lacuri: Horea, Cloșca, Crișan, Pânzelor-Inului (*Ocna Iosif*), Lacul fără fund (*Ocna Francisc*), Avram Iancu (*Grosse Grube / Ocna Mare*), Ocnița (*Kleine Grube /Ocna Mică*), Sf. Ion (*Ocna Sf. Ion /Ocna Ioan Nepomuk*), Poporului, Dulce, Brâncoveanu, Mâțelor, Vrăjitoarelor, Sf. Ignat, Trestiiilor, Austel - dintre acestea 10 lacuri conțin apă sărată, și 4 lacuri apă dulce; în ultimele decenii, prin colmatare 2 dintre lacuri au dispărut (Lacul Trestiiilor și Lacul Austel).

1346 - *Salzburg/Ocna* a primit statutul de târg, iar din anul 1380 devine comună liberă.

1767 - mineralogul iezuit Joanne Fridvaldszky descrie pe scurt vechea ocnă Francisc.

În 1820 apar primele cabine destinate utilizării apelor sărate în scop terapeutic pentru ca, în anul 1846 să se facă primele amenajări permanente, punându-se bazele dezvoltării băilor din localitate.

Prima stațiune balneară a fost deschisă în anul 1846, pentru ca în 20 iunie 1858 să se deschidă oficial băile calde. Momente importante în istoria stațiunii au reprezentat descoperirea în anul 1888 a două izvoare de ape minerale de lângă lacurile Cloșca și Crișan, descoperirea în anul 1900 în urma unor cercetări amănunțite a fenomenului de helioterme (L. Kaleczinski) și construirea între anii 1900-1909 a complexului balnear cu 3 clădiri independente: Pavilionul de cazare, Restaurantul, Pavilionul băilor - legate printr-o galerie de instalațiile aferente, în stil decorativ vienez. În anul 1927, Ministerul Sănătății face la Ocna Sibiului un Sanatoriu balnear cu caracter sezonier între lunile mai și septembrie.

Exploatarea salinelor pentru extracția de sare a fost terminată în 1931, apoi din anul 1948 odată cu naționalizarea stațiunii, s-a dezvoltat sectorul terapeutic de cazare și recreere care funcționa tot timpul anului până în anul 1990.

În 1968 localitatea a fost declarată oraș.

În Anexa 2.9 sunt prezentate hărțile istorice ale orașului Ocna Sibiului.

SĂLIȘTE (GROSSDORF/LANGESDORF/SZELISTYE)

Atestată în anul 1354 cu numele de Nogfalu, Grossdorf sau Magna villa, denumirea localității devine în anul 1383 Magna Villa Valachialis (marele sat al românilor). Cu urme de locuire încă din Paleolitic, Săliște se numără la 1383 printre satele cetății Salgo, amplasată pe Dealul Cetății din Sibiel, apoi va face parte din Ducatul Amlășului (aflat sub domnitorii Țării Românești, Vlaicu Vodă și apoi Mircea cel Bătrân).

Între anii 1485-1876 va face parte din teritoriul celor Șapte scaune, iar în secolele XVIII-XIX este un important centru meșteșugăresc; în 1882 se înființează reuniunea meseriașilor, a pompierilor, iar săliștenii participa la Războiul de independență din 1877-1878. Sfârșitul sec. XIX aduce un imbold dezvoltării localității și comerțului prin înființarea stației de cale ferată și a celor 3 halte pentru traseul Brașov - Codlea- Turnul Roșu - Făgăraș - Tălmăciu – Sibiu - Sibiel. Centru important al păstorilor din Mărginimea Sibiului, se va ridica între anii 1761-1785 o biserică ortodoxă cu dublu hram, sfințită în anul 1786. Un meșteșug important este și acela al olăritului, în Săliște realizându-se vase de ceramică smălțuită. Cultura și educația, prin crearea școlii românești 1616 (prima școală românească din Transilvania, după cea din Șcheii Brașovului), dar și a Bibliotecii publice în anul 1898 au fost în centrul preocupărilor locuitorilor așezării, alcătuită din 10 sate, Săliște devenind în anul 2004 oraș.

Satele componente sunt atestate încă din sec. XIV - Aciliu (1330), Amnaș (1309), Crinț, Fântânele (1366), Galeș (1366), Vale (1366), Sibiel (1366) Săcel (1319) și Mag (1488).

În Anexa 2.10 sunt prezentate hărțile istorice ale orașului Săliște.

TĂLMACIU (TALMESCH/TALMÁCS)

Amplasarea localității în apropierea defileului Oltului drum istoric ce lega Transilvania cu sudul Dunării i-au marcat istoria, la Boița/Caput Stenarum, romanii construind un castru ce păzea ieșirea din trecătoarea drumului alutan ce ducea spre Cedonia, Ocna Sibiului și Apulum. Pentru dominarea și observarea defileului, regii Ungariei au construit cetatea *Landeskrona* pe dealul din vestul localității, în apropierea șoselei ce leagă Sibiul de Râmnicu Vâlcea.

Atestată documentar în anul 1265 cu numele *Tholmach*, numele localității poate avea originea unui trib peceneg, *Talmaci* – 1318 în documentele românești. După colonizarea populației de origine germanică în sec. XIII, Tălmăciu devine centrul scaunului românesc cu același nume, cuprinzând localitățile Tălmăcel, Boița, Turnu Roșu, Racovița, Sebeșu de Jos și Plopi (dispărut).

1370 - este atestată construirea cetății de la Tălmăciu, locuită de nobili maghiari pentru o lungă perioadă, astăzi în stare de ruină.

1453 - domeniul Tălmăciului este încorporat celor Șapte Scaune, printr-o diplomă de donație a regelui Ladislau al V-lea, teritoriul împreună cu satele din jurul Tălmăciului nefiind donate cu drept de proprietate celor 7 juzi, ci au fost anexate și încorporate la pământul crăiesc, bucurându-se de aceleași drepturi ca și cetățile celor 7 scaune.

Multe incursiuni otomane spre Transilvania s-au derulat pe același drum, prin defileul Oltului și lângă Tălmăciu s-au regrupat trupele domnitorului Mihai Viteazul în anul 1599, înaintea Bătăliei de la Șelimbăr.

1848 - lângă Tălmăciu s-au desfășurat luptele dintre trupele țariste și armata generalului Bem, pentru controlul defileului.

1910 - Tălmăciu beneficia în acea perioadă de secretariat comunal, judecătorie de ocol, preceptorat al tribunalului Sibiu, post de jandarmi, filială locală de poștă și telegrafie, gară CFR și o circumscripție sanitară rurală.

1916 - teritoriul localității este teatrul operațiunilor militare ale Armatei Române.

În anul 1987, comuna devine oraș, având în componență și satele Colonia Tălmăciu și Tălmăcel/Klein-Talmesch/Kistalmács.

În Anexa 2.11 sunt prezentate hărți ale orașului Tălmăciu.

ZONE RURALE

Din ampla cercetare a zonelor rurale ce a condus la realizarea Atlasului Etnografic Român - Volumul 1- Habitatul realizat de cercetătorii Academiei Române, Institutul de Etnografie și Folclor "Constantin Brăiloiu" coordonați de dr. Ion Ghinoiu, în care sunt analizate și ilustrate diversitatea satelor, dar și a

gospodăriilor și locuințelor cu anexele lor pe teritoriul României, avem o imagine complexă a teritoriului rural al județului Sibiu (Anexa 3).

Zona rurală cuprinde un număr de **53 de UAT-uri**.

De asemenea, analiza tipologică și morfologică a satelor cuprinse în cele 5 zone etnografice tradiționale ale județului Sibiu – **Zona Târnavelor, Valea Hârtibaciului, Țara Secașelor, Mărginimea Sibiului și Țara Oltului** este inclusă în materialul elaborat pentru realizarea Ghidurilor de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural (OAR).

Patrimoniul rural trebuie considerat ca reper, ale cărui valori este necesar a fi conservate și valorificate, integrând patrimoniul imaterial în ansamblul valorilor patrimoniului material și natural, contribuind astfel la constituirea unor unități de peisaj cultural unice în România, capitolul privind peisajul urmând a detalia acest aspect. În cadrul județului, se observă predominanța spațiului rural, pe fondul așezării satelor în lungul văilor de ape și în zona de la limita de Nord a munților Carpații Meridionali, ce asociază existența unor așezări locuite încă din sec. XIII-XIV cu tradiții ce au fost transmise din generație în generație.

Cel mai important factor ce influențează evoluția și caracterul arhitecturii rurale este modul de viață al comunităților care au creat și utilizează gospodăriile și locuințele. Modul de viață al comunităților rurale determină tipul producției economice și agricole, care la rândul său a structurat forma localității, țesutul urban (trama stradală și tipul de parcelar), funcționalitatea gospodăriei, tipul clădirilor anexă, planimetria caselor. Astfel modul diferit de viață al comunităților a creat medii arhitecturale diferite.

Zona Celor Șapte Scaune acoperă fostele teritorii ale Scaunelor Săsești, din care fac parte zonele etnofolclorice **Zona Târnavelor și Zona Văii Hârtibaciului**. Formează o zonă arhitecturală unitară, cu un pronunțat caracter local care s-a dezvoltat prin integrarea rapidă a unui set întreg de soluții structurale și arhitecturale urbane utilizate în orașele săsești. Aceasta zonă are o influență considerabilă în toate direcțiile limitrofe, caracterul urban dezvoltat conform modelelor date de orașe, determinând un aspect unitar, atât structura localităților, cât și loturile ce alcătuiesc parcelarul fiind foarte regulate.

Satele tentaculare au loturi dreptunghiulare înguste, casele sunt construite perpendicular pe frontul străzii, gospodăriile sunt majoritar cu șura amplasată transversal, în mai mică măsură lineară. Specificul zonei este accentuat și de faptul că la gospodăriile mai arhaice, anexele majore – șura și grajdul – pot fi dispuse sub același acoperiș cu casa.

În *Zona Săsească*, în satele cu populație săsească rigurozitatea urbanistică este marcată de organizarea liniară a străzilor în jurul cetăților bisericilor fortificate, cu ritmul parcelarului și al clădirilor de asemenea riguros. Gospodăria aflată în vatra satului, cuprinde casa de locuit, acareturile destinate creșterii animalelor și acareturile necesare depozitării produselor agroalimentare, la care se adaugă împrejmuirea, poarta și fântâna, având clădirile gospodăriilor dispuse pe lot în formă de *I* sau *L*, rareori *U*, pe conturul liniei de proprietate. Clădirea de locuit este dispusă, în general, cu fațada principală pe limita de

proprietate la aliniamentul stradal, în cele mai multe cazuri, cu latura scurtă la stradă, casele fiind urmate, în prelungirea lor, de șoproanele pentru uneltele agricole și de șurile mari, dispuse transversal pe lot, care despart curtea de grădină; grajdurile sunt dispuse în prelungirea caselor.

În satele românești găsim adesea străzi sinuoase, cu insule și intrări alveolare, în jurul cărora sunt grupate 3 – 4 gospodării. Alinierea la stradă nu reprezintă întotdeauna o regulă în satele românești arhaice, adesea între fațada principală a clădirii de locuit și stradă apare o mică grădină de flori, iar în cazul gospodăriilor românești, grajdurile sunt amenajate ca o încăpere distinctă în șură.

Excepții în acest sens în rândul tuturor etniilor, precum există și excepții cu privire la poziționarea șurii: ex. în sate precum Richiș, Nocrich, Veseud sau Moșna, șurile se găsesc poziționate de-a lungul lotului, în continuarea grajdului, iar la Moșna, pe una dintre străzi, casele sunt poziționate în spatele curții și șurile la stradă.¹⁶

Valea Hârtibaciului este zona care și-a conservat cel mai bine caracterul arhaic, având o urbanizare redusă (singurul centru urban fiind Agnita), peisajul cultural rural fiind cel ce caracterizează zona. Înconjurată de dealuri cu fânețe și pajiști, satele se disting prin diversitatea patrimoniului religios (biserici evanghelice fortificate, biserici de lemn sau de zid pictate românești).

Zona Țării Oltului/parte a Zonei Țara Făgărașului, amplasată la poalele Masivului Făgăraș, cu o mare diversitate a cadrului natural, este o microzonă de sine stătătoare, parte integrantă a macro-zonei casei cu cuptor în tindă, care a fost puternic influențată de evoluțiile urbane din zonele săsești adiacente. Satele din Țara Făgărașului, în marea lor majoritate *îngrămădite*, se înșiruie pe trei linii, aproape paralele, cu direcția Est-Vest. Dintre satele îngrămădite dezvoltate de-a lungul râurilor, unele formează două părți distincte pe cele două maluri, ca de pildă Porumbacu de Sus sau Cârțișoara, Cârțișoara fiind una dintre cele mai dezvoltate așezări rurale din zona Țara Făgărașului, sat de tip îngrămădit dublat pe cele două maluri ale râului Olt, formând două părți distincte. Așezările cele mai dezvoltate, ce aparțin județului Sibiu sunt: Avrig, Porumbacu de Sus, Cârțișoara.¹⁷

Zona Mărginimea Sibiului, dezvoltată la poalele Munților Cindrel, la Sud de teritoriul Scaunelor săsești, este o microzonă de sine stătătoare cu caracteristici marcante unde se îmbină armonios arhitectura de lemn montană cu rezultatele evoluțiilor funcționale și ornamentale ale caselor cu cuptor în tindă. Existența unor gospodării închise și a unor gospodării izolate, specifice zonelor cu altitudine mare, conturează specificul arhitectural al zonei, creând un peisaj cultural unic.

„Mărginimea s-a dezvoltat ca o zonă agro-pastorală, cu pășuni montane abrupte, cu coame de munte acoperite de păduri de rășinoase și cu sate așezate îndeosebi în văi, pe marginea râurilor sau a pâraielor. Zonele de luncă de pe marginea apelor și spațiul depresionar au permis cultivarea cerealelor și a legumelor, dar specificul reliefului a favorizat îndeosebi practicarea creșterii animalelor. Satele din

¹⁶ OAR - Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural, Zona cu influență săsească (2017)

¹⁷ OAR - Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural, Zona Țara Făgărașului (2017)

Mărginime alcătuiesc un evantai simbolic, străjuit de munte, cu deschidere către Sibiu și cu căi de comunicare – trecători – mai mari sau mai mici, de la Valea Oltului până la Șugag, care au permis circulația neîngrădită a oamenilor și a oilor de pe un versant montan pe celălalt”.¹⁸

Satele sunt de *tip adunat, dezvoltate organic de-a lungul cursurilor principale de apă și al drumurilor*, cu distanțele dintre așezări relativ mici, formând o zonă antropică continuă.

Tipologia specifică a așezărilor zonei se compune din:

- vatra satului (1) cu ulițe ce pleacă din axul drumului principal ce străbate fiecare localitate, unde se regăsesc gospodăriile alipite, aliniate la stradă;

- zona de fâneață (2), unde “colibele” de pe pantele dealurilor completează gospodăriile din sat.

Probabil inițial răsirate, așezările de pe coamele montane s-au închegat în perioada Regulamentului terezian, pentru a servi mai bine detașamentelor de grăniceri. Sunt dezvoltate tentacular, în lungul drumurilor de coamă (la peste 900 m altitudine). Satele din vale sunt mai puțin dens locuite, au drumuri mai puțin sinuoase, parcelarul are suprafețe mai mari, cu parcele relativ înguste la stradă și dezvoltate pe lungime, dezvoltat cu grădini sau livezi în zona delimitată de zona de locuit prin volumul important al șurilor. Din punct de vedere al fondului construit, construcțiile realizate înaintea introducerii Regulamentului terezian au fost lăsate pe pozițiile lor inițiale, dar au fost construite porți și împrejmuiri din zidărie, pentru a întregi imaginea stradală a fronturilor continue; în urma introducerii Regulamentului terezian, se va contura forma actuală a caselor din Mărginimea Sibiului – clădiri de locuit construite pe aliniament, cu porți înalte din zid, mai rar cu porți și împrejmuiri din lemn.

“Colibele” de la pădure sau din golul alpin sunt fenomene interdependente, născute concomitent cu clădirile din vatra satului; acestea constituie originalitatea așezărilor mărginene în civilizația formată de-a lungul Munților Carpați, în contextul civilizației montane din munții Alpi și Carpați. Arhitectura satelor Mărginimii Sibiului este una particulară, strâns legată încă de o tradiție durabilă, transmisă din generație în generație - tradiția oieritului.

În vatra satelor, majoritatea construcțiilor tradiționale se dezvoltă pe un singur nivel: parter. Casele au deseori și pivniță, dar nu și construcțiile anexe. În localitățile de la poalele muntelui, îndeosebi în orașe – Săliște - construcțiile de locuit cu regim de înălțime P+1 sunt mai numeroase în zona centrală, multe dintre acestea fiind realizate în stiluri arhitecturale mai recente iar în unele dintre sate – ex. Jina și Poiana Sibiului - există numeroase locuințe cu regim de înălțime de P+1 sau P+1+ M/P+2, care schimbă dramatic aspectul specific tradițional, rivalizând cu construcțiile reprezentative și alterează în același timp silueta localității, cât și peisajul cultural.

Printre monumentele care contribuie la peisajul rural cultural, specific Mărginimii Sibiului, *troițele* au un farmec și o semnificație aparte, ele regăsindu-se sub diferite forme și denumiri, pe întreg teritoriul

¹⁸ OAR - Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural, Zona Mărginimii Sibiului (2017)

românesc. Istoria lor coboară adânc în trecutul așezărilor zonei, având o evoluție morfologică și funcțională și o profundă semnificație simbolică. Tipologia lor, conform amplasării acestora în teritoriu, este alcătuită din *troițele de hotar* (care marchează hotarul terenurilor localității sau cea care marchează intrarea în localitate), *troițele de răscruce* (care marchează drumurile ce se intersectează în afara localității sau în localitate) și *troițele protectoare a sursei de apă* (de fântână, de izvor, de pod, de moară).

Concluzii asupra zonelor rurale – satele își păstrează, atât din punct de vedere al țesutului urban, al arhitecturii, cât și al încadrării în peisajul natural specificul, în cea mai mare parte a localităților, aceste trei caracteristici fiind necesar a fi analizate și transpuse în regulamentele de urbanism la faza de reactualizare a PUG-urilor de comune, cu măsuri de protecție adaptate nu numai pentru clădirile monumente istorice, ci și pentru țesutul urban și pentru peisajul cultural reprezentat de intravilanul și extravilanul localităților.

2.2. Monumente istorice de interes local

Reprezentative pentru patrimoniul cultural local, obiectivele înscrise în LMI 2015 sunt alcătuite din ansambluri și monumente de arhitectură, repartizate pe întreg teritoriul județului Sibiu, în mod relativ egal între zona urbană și cea rurală.

Urban: cele mai multe obiective se află în municipiile Sibiu (151) și Mediaș (34), urmate de orașele Agnita (22), Săliște (12), Ocna Sibiului (8), Avrig și Coșșa Mică (6), Miercurea Sibiului (5), Cisnădie (3), Dumbrăveni (2), Tălmăciu (1).

Rural: comunele Roșia (19), Nocrich (17), Șelimbăr (15), Bârgăniș (14), Alțâna (13), Chirpăr (12), Iacobeni (12), Laslea (12), Rășinari (12), Marpod (11).

De o diversitate foarte mare, acest patrimoniu este format din case, biserici și incinte fortificate, clădiri administrative, de învățământ, de sănătate, patrimoniu tehnic (linii ferate înguste cu podețe, gări și halte ale Mocăniței) sau ansambluri și situri urbane. Localizarea tuturor monumentelor istorice (categoria B) este transpusă parțial în Lista monumentelor istorice 2015, la reactualizarea Listei, urmând a se completa cu adresele exacte și coordonatele (latitudine, longitudine) pentru cele ce nu au menționată adresa și numărul poștal (în special pentru cele din mediul rural- comune, sate).

Totalitatea acestor monumente istorice (conform LMI 2015) se regăsește în Tabelul 2.1, definite prin amplasamentul UAT-urilor, valoarea (categoria B - valoare locală), regim juridic de protecție (Legea 422/2001 cu modificările și completările ulterioare, documentații de urbanism), caracteristicile actuale și starea de conservare ale monumentelor urmând a fi stabilite în cadrul analizelor din cadrul studiilor de fundamentare de la nivelul documentațiilor de urbanism - PUG, PUZCP - în curs de actualizare/de elaborare sau propuse pentru elaborare.

Tabel 2.1 MONUMENTE ISTORICE DE INTERES LOCAL - CATEGORIA STRUCTURALĂ MONUMENTE DE ARHITECTURĂ (II)

Nr crt.	Amplasare (UAT)	Număr	Categoria valorică	Zone de protecție	Vechime, suprafață, stare	Factori de risc și degradare	Acțiuni de protecție, cercetare, monitorizare/restaurare
1.	Mun. Sibiu	151	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG Mun. Sibiu 2011 (în elaborare); Conf. PUZCP Centru istoric_4 (parțial).
2.	Mun. Mediaș	34	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG Mun. Mediaș, HCL 63/2022, Conf. PUZCP Centru vechi/2011
3.	Oraș Agnita	22	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2013
4.	Oraș Avrig	6	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
5.	Oraș Cisnădie	3	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2015
6.	Oraș Copșa Mică	6	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018* (fără Studiu istoric)
7.	Oraș Dumbrăveni	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000* (în avizare)
8.	Oraș Miercurea Sibiului	5	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
9.	Oraș Ocna Sibiului	8	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019
10.	Oraș Săliște	12	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/sit/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2016
11.	Oraș Tâlmăciu	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2012
12.	Comuna Alma	0	B	-	-	-	Conf. RLU PUG 2010
13.	Comuna Alțina	13	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat.	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2016

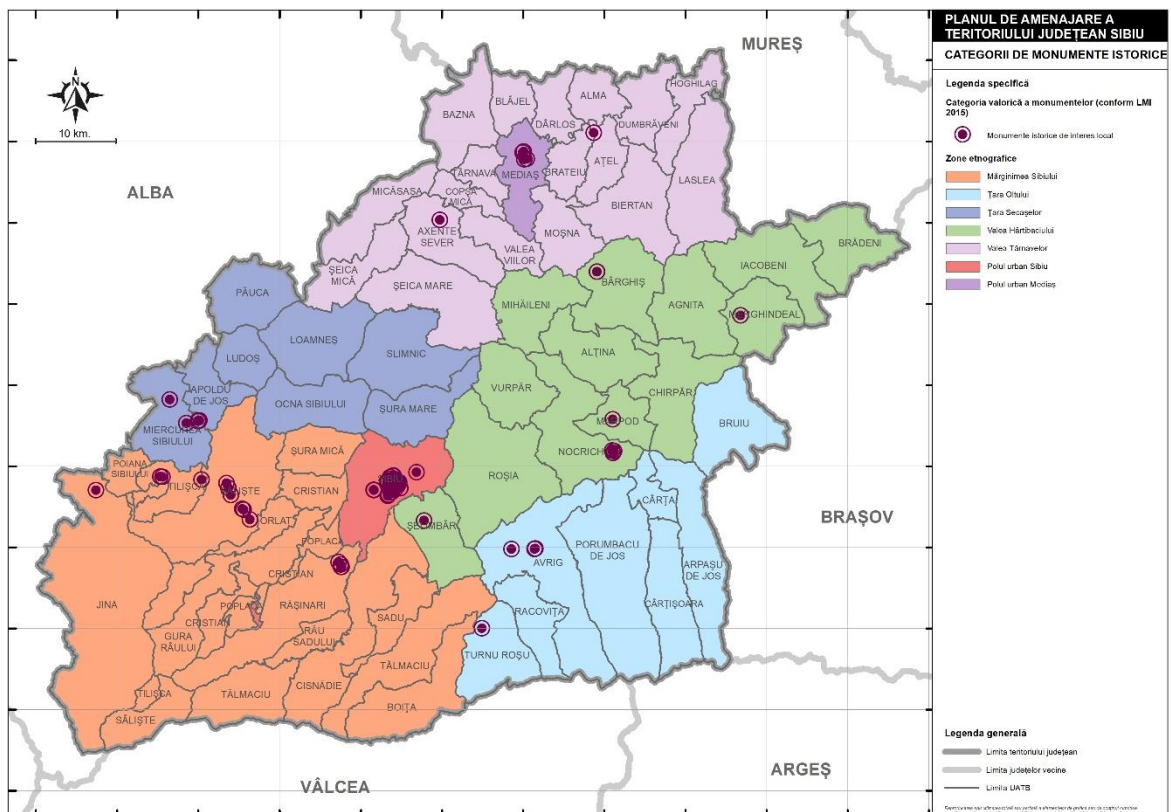
				monument			
14.	Comuna Apoldu de Jos	2	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2020
15.	Comuna Arpașu de Jos	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (în elaborare)
16.	Comuna Axente Sever	8	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (în elaborare)
17.	Comuna Ațel	0	B	-	-	-	Conf. RLU PUG 2021 (în elaborare)
18.	Comuna Bazna	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2012
19.	Comuna Biertan	5	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (avizare)
20	Comuna Blăjel	0	B	-	-	-	Conf. RLU PUG 2018 (avizare)
21	Comuna Boița	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (elaborare/avizare)
22	Comuna Brateiu	0	B	-	-	-	Conf. RLU PUG 2018 (elaborare/avizare)
23	Comuna Bruiu	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2012
24	Comuna Brădeni	5	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021(in elaborare)
25	Comuna Bârghiș	14	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2017
26	Comuna Chirpăr	12	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (elaborare/avizare)
27	Comuna Cristian	3	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019 (PUG nou)
28	Comuna Cârța	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2010
29	Comuna Cârțișoara	0	B	-	-	-	Conf. RLU PUG 2018 (în elaborare)
30	Comuna Dârlos	0	B	-	-	-	Conf. RLU PUG 2012
31	Comuna Gura Râului	5	B	Regim juridic de protecție specific	Conf. fișe clasare;	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf.

				monumente istorice cat. monument/ansamblu	LMI 2015		RLU PUG 2018 (elaborare/avizare)
32	Comuna Hoghilag	3	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2015
33	Comuna Iacobeni	12	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2015
34	Comuna Jina	2	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021 (în avizare)
35	Comuna Laslea	12	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019
36	Comuna Loamneș	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021
37	Comuna Ludoș	0	B	-	-	-	Conf. RLU PUG 2019
38	Comuna Marpod	11	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2013
39	Comuna Merghindeal	3	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018
40	Comuna Micăsasa	2	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2015 (în elaborare)
41	Comuna Mihăileni	6	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018
42	Comuna Moșna	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (în elaborare)
43	Comuna Nochrich	17	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
44	Comuna Orlat	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (în avizare)
45	Comuna Poiana Sibiului	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021 (în elaborare)
46	Comuna Poplaca	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019 (în elaborare/avizare)
47	Comuna Porumbacu de Jos	2	B	Regim juridic de protecție specific	Conf. fișe clasare;	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf.

				monumente istorice cat. monument	LMI 2015		RLU PUG 2020 (nou)
48	Comuna Păuca	3	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 20
49	Comuna Racovița	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare)
50	Comuna Roșia	19	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare/avizare)
51	Comuna Râu Sadului	0	B	-	-	-	Conf RLU PUG 2012
52	Comuna Rășinari	12	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019 (în elaborare)
53	Comuna Sadu	2	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2017
54	Comuna Șeica Mare	3	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare/avizare)
55	Comuna Șeica Mică	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021
56	Comuna Șelimbăr	15	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare/avizare)
57	Comuna Slimnic	5	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare)
58	Comuna Șura Mare	2	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
59	Comuna Șura Mică	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
60	Comuna Târnava	5	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021
61	Comuna Tilișca	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018
62	Comuna Turnu Roșu	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021
63	Comuna Valea Viilor	3	B	Regim juridic de protecție specific	Conf. fișe clasare;	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf.

				monumente istorice cat. monument/ansamblu	LMI 2015		RLU PUG 2021 (în elaborare)
64	Comuna Vurpăr	2	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici, Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare)
Total: 496							

Fig. 2.1 LOCALIZAREA MONUMENTELOR ISTORICE DE INTERES LOCAL (CONFORM LMI 2015)



Sursa: Prelucrare proprie, după datele LMI 2015

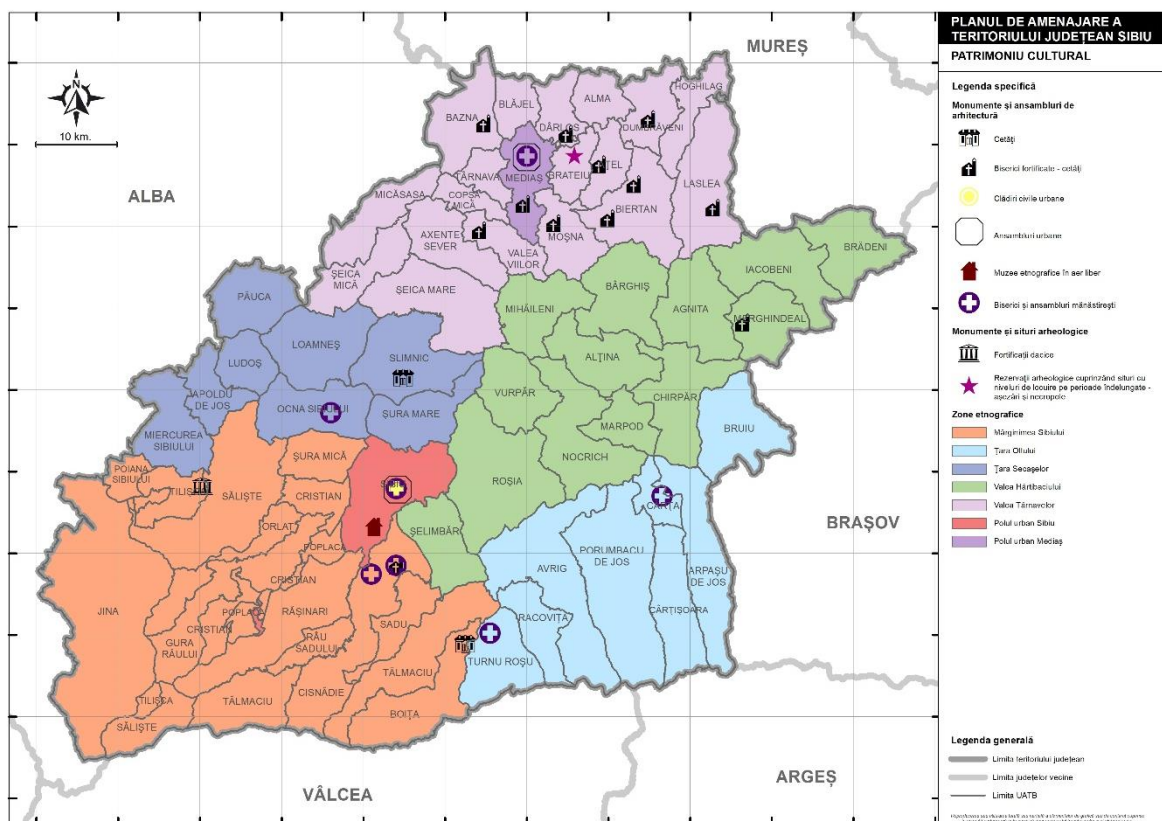
2.3. Monumente istorice de interes național

În conformitate cu *Legea 5/6 martie 2000 privind aprobarea PATN – Secțiunea III – Zone protejate – Anexa III*, Capitolul I – Valori de patrimoniu cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională excepțională) – pct 1. Monumente și ansambluri de arhitectură, județul Sibiu are înscrise numeroase obiective, ce aparțin patrimoniului alcătuit din cetăți (a), biserici fortificate-cetăți (c), clădiri civile urbane (f) și ansambluri urbane (g), muzee etnografice în aer liber (i), biserici și ansambluri mănăstirești (k) (fig. 2.2):

- pct.a31) Cetatea Turnu Roșu, oraș Tâlmaciu, sat Boița;

- pct.a32) Cetatea Slimnicului, *com. Slimnic, sat Slimnic*;
- pct.c10) Cetatea sătească cu biserica evanghelică, *com. Ațel, sat Ațel*;
- pct.c11) Biserica evanghelică cu cetate, *com. Biertan, sat Biertan*;
- pct.c12) Biserică cu incintă, *com. Biertan, sat Richiș*;
- pct.c13) Cetatea sătească cu biserică, *oraș Cisnădie*;
- pct.c14) Cetatea sătească cu biserică, *com. Merghindeal, sat Dealu Frumos*;
- pct.c15) Biserica evanghelică cu fortificație, *com. Laslea, sat Malâncrav*;
- pct.c16) Cetate sătească cu biserică, *com. Moșna, sat Moșna*;
- pct.c17) Cetate sătească cu biserică, *com. Valea Viilor, sat Valea Viilor*;
- pct.c18) Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată, *com. Bazna, sat Bazna*;
- pct.c19) Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată, *com. Brateiu, sat Buzd*;
- pct.c20) Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată, *com. Dârlos, sat Curciu*;
- pct.c21) Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată, *oraș Mediaș, sat Ighișu Nou*;
- pct.c22) Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată, *oraș Dumbrăveni, sat Saroș pe Târnave*;
- pct.f40) Turnul Sfatului, *mun. Sibiu*;
- pct.f41) Casa Th. Altenberger, Casa Johann Lula – Ansamblul Vechii Primăriei, *mun. Sibiu*;
- pct. f42) Palatul Brukenthal, *mun. Sibiu*;
- pct.g16) Ansamblul urban fortificat, *mun. Mediaș*;
- pct.g17) Ansamblul urban fortificat, *mun. Sibiu*;
- pct.i5) Muzeul Civilizației Populare Tradiționale, *mun. Sibiu*;
- pct.k123) Biserica evanghelică Sf. Maria, *mun. Sibiu*;
- pct.k124) Biserica evanghelică Sf. Margareta, *mun. Mediaș*;
- pct.k125) Biserica Sf. Arhangheli, *oraș Ocna Sibiului*;
- pct.k126) Biserica Sf. Nicolae, *com. Turnu Roșu, sat Turnu Roșu*;
- pct.k127) Biserica evanghelică cu incintă fortificată, *oraș Cisnădie*;
- pct.k128) Ansamblul fostei mănăstiri cisterciene, *com. Cârța, sat Cârța*;
- pct.k129) Biserica evanghelică, *com. Turnu Roșu, oraș Cisnădie, sat Cisnădioara*.

Fig. 2.2 MONUMENTE ȘI ANSAMBLURI DE ARHITECTURĂ (CONFORM PATN – SECȚIUNEA III – ZONE PROTEJATE)



Sursa: Prelucrare proprie, după datele din PATN – Secțiunea III – Zone Protejate

Totalul monumentelor de arhitectură -II- (categoria valorică A) din **UAT-urile zonei rurale** este de **158 de obiective**, iar din **UAT-urile urbane** este de **186 de obiective**, numărul acestora în fiecare UAT fiind ilustrat în Tabelul 2.2, iar localizarea tuturor monumentelor istorice (categoria A) este transpusă parțial în Lista monumentelor istorice 2015 (fig. 2.3), la reactualizarea Listei, urmând a se completa cu adresele exacte și coordonatele (latitudine, longitudine) pentru cele ce nu au menționată adresa și numărul poștal.

Analiza listei de obiective de patrimoniu înscrise în funcție de tipologia acestora relevă faptul că anumite capitole nu includ nici un fel de obiective pentru județul Sibiu la categoriile: pct .I) - Arhitectură industrială, amenajări de căi de comunicații, pct. m). Monumente de arhitectură populară, pct.n) Ansambluri tradiționale rurale.

Tabel 2.2 MONUMENTE ISTORICE DE INTERES NAȚIONAL (CATEGORIA A) ȘI UNESCO - CATEGORIA STRUCTURALĂ MONUMENTE DE ARHITECTURĂ (II)

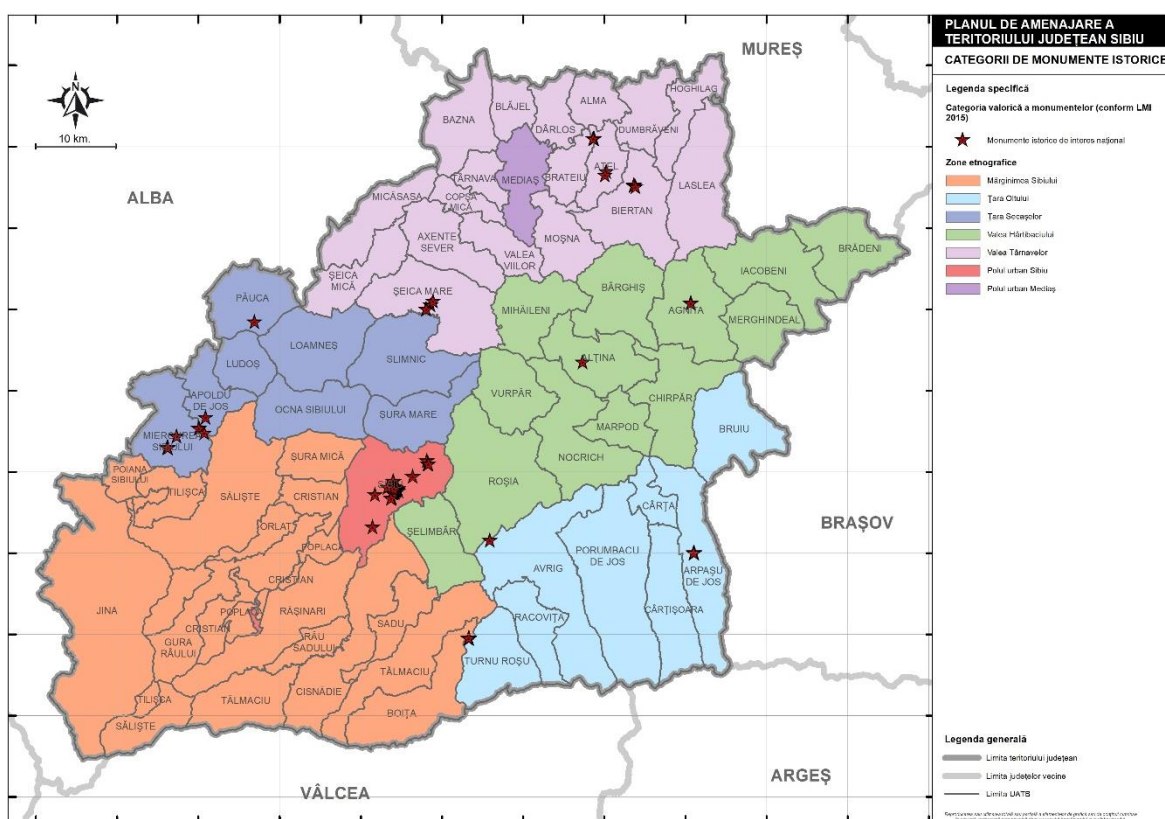
Nr crt.	Amplasare (UAT)	Număr obiective	Categoria valorică	Zone de protecție	Vechime, suprafață, stare	Factori de risc și degradare	Acțiuni de protecție, cercetare, monitorizare/restaurare
1	Mun. Sibiu	106	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG Mun. Sibiu 2011 (în elaborare); Conf. PUZCP Centru istoric_4 (parțial).
2	Mun. Mediaș	24	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG Mun Mediaș, HCL 63/ 2022, Conf. PUZCP Centru vechi/2011
3	Oraș Agnita	10	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2013
4	Oraș Avrig	8	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
5	Oraș Cisnădie	10	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2015
6	Oraș Copșa Mică	3	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018* (fără Studiu istoric)
7	Oraș Dumbrăveni	6	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000* (în avizare)
8	Oraș Miercurea Sibiului	9	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
9	Oraș Ocna Sibiului	5	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019
10	Oraș Săliște	4	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2016
11	Oraș Tâlmaci	1	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2012
12	Comuna Alma	3	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. RLU PUG 2010
13	Comuna Alțina	5	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2016
14	Comuna	0	A	-	-	Antropici	Conf. Legii 422/2001,

	Apoldu de Jos						Conf. RLU PUG 2020
15	Comuna Arpașu de Jos	1	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (în elaborare)
16	Comuna Axente Sever	3	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018(in elaborare)
17	Comuna Ațel	8	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. RLU PUG 2021 (în elaborare)
18	Comuna Bazna	7	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2012
19	Comuna Biertan	14	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (avizare)
20	Comuna Blăjel	0	A	-	-	-	Conf. RLU PUG 2018 (avizare)
21	Comuna Boița	2	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (elaborare/avizare)
22	Comuna Brateiu	6	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. RLU PUG 2018 (elaborare/avizare)
23	Comuna Bruiu	4	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2012
24	Comuna Brădeni	3	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021 (în elaborare)
25	Comuna Bârgăniș	0	A	-	-	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2017
26	Comuna Chirpăr	3	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (elaborare/avizare)
27	Comuna Cristian	6	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019 (PUG nou)
28	Comuna Cârța	4	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2010
29	Comuna Cârțișoara	2	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. RLU PUG 2018 (în elaborare)
30	Comuna Dârlos	4	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015		Conf. RLU PUG 2012

31	Comuna Gura Râului	0	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (elaborare/avizare)
32	Comuna Hoghilag	3	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2015
33	Comuna Iacobeni	10	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2015
34	Comuna Jina	0	A	-	-	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021 (în avizare)
35	Comuna Laslea	3	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019
36	Comuna Loamneș	0	A	-	-	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021
37	Comuna Ludoș	0	A	-	-	-	Conf. RLU PUG 2019
38	Comuna Marpod	0	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2013
39	Comuna Merghindeal	7	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018
40	Comuna Micăsasa	4	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2015 (în elaborare)
41	Comuna Mihăileni	0	A	-	-	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018
42	Comuna Moșna	10	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (în elaborare)
43	Comuna Nochrich	6	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
44	Comuna Orlat	0	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (în avizare)
45	Comuna Poiana Sibiului	0	A	-	-	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021 (în elaborare)
46	Comuna Poplaca	0	A	-	-	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019 (în elaborare/avizare)
47	Comuna Porumbacu de Jos	2	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2020 (nou)
48	Comuna Păuca	0	A	-	-	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 20
49	Comuna	0	A	-	-	Antropici	Conf. Legii 422/2001,

	Racovița						Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare)
50	Comuna Roșia	11	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare/avizare)
51	Comuna Râu Sadului	0	A	-	-	-	Conf RLU PUG 2012
52	Comuna Rășinari	1	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019 (în elaborare)
53	Comuna Sadu	3	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2017
54	Comuna Șeica Mare	1	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare/avizare)
55	Comuna Șeica Mică	7	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021
56	Comuna Șelimbăr	4	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare/avizare)
57	Comuna Slimnic	2	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare)
58	Comuna Șura Mare	3	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
59	Comuna Șura Mică	0	A	-	-	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
60	Comuna Târnava	0	A	-	-	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021
61	Comuna Tilișca	0	A	-	-	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018
62	Comuna Turnu Roșu	1	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021
63	Comuna Valea Viilor	4	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ansamblu/sit	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021 (în elaborare)
64	Comuna Vurpăr	1	A	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare)
Total: 344							

Fig. 2.3 LOCALIZAREA MONUMENTELOR ISTORICE DE INTERES NAȚIONAL (CONFORM LMI 2015)



Sursa: Prelucrare proprie, după datele LMI 2015

2.4. Monumente istorice de interes mondial (UNESCO)

Pe Lista patrimoniului mondial UNESCO, sunt înscrise **2 Situri rurale cu biserici fortificate - Biertan și Valea Viilor** - situri care sunt delimitate și protejate încă din anul 1998. Înscrierea pe Lista Patrimoniului Mondial - UNESCO se datorează faptului că sunt un exemplu ieșit din comun al unui tip de construcție, ansamblu arhitectural și tehnologic și peisaj cultural care ilustrează un stadiu semnificativ al istoriei omenirii (Criteriul IV). „Biertan stă mărturie pentru comunitatea de odinioară, aceea a unui târg prosper. A fost timp de trei veacuri și sediul Episcopului sașilor ardeleni și prin aceasta, vieții lor spirituale. A rămas până azi un sat simbol, renumit și iubit.”¹⁹

Satul **Biertan** face parte dintre primele așezări întemeiate de saxoni în Transilvania, fiind cuprins în cele „Două Scaune” (Mediaș și Șeica) în *Diploma Andreeană (Andreaneum)* din anul 1224. Prima atestare a numelui său datează din 1283, într-un document privind impozitele cerute de Capitalul Catolic din Alba-Iulia preoților catolici din comunitățile săsești.²⁰

În 1397, Biertan a fost denumită “oppidum” – burg, iar în 1418 regele a dăruit localității “dreptul de sabie” (“ius gladii”). Din 1572 până în 1867, Biertan a fost reședința episcopilor evanghelici din Transilvania.

¹⁹ Adriana Scripcariu, Silvestru Petac, Ana Maria Iuga. Patrimoniul UNESCO din România pe înțelesul tuturor, vol. I, p. 150.

²⁰ Primăria Biertan. Despre comună. <https://comunabiertan.ro/despre-comuna/>

Orașul păstrează în trama stradală și în modul de dispunere a caselor și proprietăților stadiile de dezvoltare urbană din secolul al XIII-lea până în secolul al XIX-lea. Multe clădiri datând din secolele XVI-XVIII, conservate în întregime, sunt amplasate în jurul unei piețe centrale. Deasupra pivnițelor mai vechi se află interioare originale din secolul al XVIII-lea, cu stucaturi și elemente din lemn natur.

Biserica este menționată pentru prima oară în anul 1412, fiind ridicată pe ruinele unui edificiu mai vechi. Ulterior, biserica în stil gotic târziu, constituind inima orașului, a fost construită în primul sfert al secolului XVI. Din acea perioadă s-au păstrat câteva inscripții. Anul 1552 este înscris pe o inscripție votivă deasupra arcului de triumf, în timp ce anul 1523 este incizat pe una din stranele corului. Aceste două date marchează probabil sfârșitul lucrărilor de construcție a bisericii.

Biserica a suferit anumite transformări și adăugiri în următoarele secole (ușile de la nord și de la sud în stil baroc, tribuna orgii și baldachinul amvonului). Trebuie remarcat, totuși, că interiorul este foarte unitar din punct de vedere stilistic, dat fiind că piesele principale ale mobilierului și sculpturile în piatră datează din aceeași perioadă cu arhitectura (amvonul din 1518, masa de altar din 1483-1515, stranele din 1516-1523, cristelnițele aparțin goticului târziu etc.). Sunt cunoscute câteva nume ale meșterilor care au lucrat aici: Ulrich din Brașov – tăietor în piatră și Johannes Reichmuth din Sighișoara. Cea mai cunoscută personalitate este preotul Johannes, al cărui nume sau inițială apare în mai multe colțuri ale interiorului bisericii.

Fortificațiile sunt mai vechi decât biserica. Pot fi observate mai multe stadii ale construcției: prima incintă, datând din secolul al XIV-lea, cea de a doua din aproximativ aceeași perioadă cu biserica și cea de-a treia din secolele al XVI-lea și al XVII-lea. Denumirile turnurilor de apărare ale incintelor fortificate sunt menționate în planul general.²¹

Situl rural înscris în anul 1993 cu nr. de identificare 596, are suprafața de 84,57 ha, zona de protecție (buffer-zone) este de 300,14 ha, suprafața totală protejată fiind de 384,71 ha (fig. 2.4). Starea de conservare a bisericii fortificate este bună, singurele probleme sunt cele de gestionare a intervențiilor în zona de protecție, care include practic tot țesutul urban al localității, fiind de altfel factorul de risc major de degradare a contextului istoric-arhitectural al obiectivului înscris în cadrul Patrimoniului Mondial. Protecția, cercetarea și monitorizarea se desfășoară prin Planul de management al site-ului, în conformitate cu Programul de protecție și gestiune al siturilor înscrise în patrimoniul UNESCO din România, realizat de către Comitetul de organizare UNESCO, jud. Sibiu (conf. Ordin 2110/16.02.2015).

Pentru comuna Biertan a fost realizat un ghid de finanțare și intervenție pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate (Anexa 4). Acesta reprezintă o procedură de aplicare a Legii 153/2011, completată și modificată de Legea 166/2016 privind măsurile de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor. Sunt descrise clădirile din zona protejată, procedura de aplicare a ghidului, tipul clădirilor care pot

²¹ CIMEC. Situl Biertan cu biserica fortificată și cu o parte din oraș. <http://www.cimec.ro/Monumente/unesco/UNESCOen/indexC16.htm>

beneficia de finanțare de la bugetul local, tipul intervențiilor care se pot realiza, precum și documentele pe care solicitantul trebuie să le depună pentru a primi sprijinul financiar. Realizarea acestui ghid reprezintă un model de bună practică la nivelul administrațiilor publice locale, fiind necesar și în cazul altor comune.²²

Construită 200 de ani mai târziu decât biserica fortificată din Biertan, biserica din Valea Viilor impresionează prin volumetria sa, dar și prin interiorul baroc al altarului. În afara celor două biserici reper al siluetei satelor, țesutul urban își păstrează rigoarea și armonia din epoca constituirii lor. Situl, ansamblurile/fronturile caselor tradiționale, monumentele eclesiastice, peisajul natural, toate alcătuiesc un peisaj cultural unic.

Satul **Valea Viilor** a fost menționat pentru prima dată în secolul XIII, odată cu colonizarea saxonă în această zonă. De-a lungul timpului, români, sași și secui au conviețuit la Valea Viilor, fapt oglindit în toponimia localității: *Wurmloch* (în lb. germană medievală, *Baromlaka*, în lb. maghiară, numele de *Valea Viilor* fiind folosit începând cu secolul trecut), atestând importanța acestei așezări viticole în zona Târnavei Mari. Fiind o veche așezare săsească, în secolul XIV s-a început construcția bisericii în stil gotic care ulterior a fost fortificată, pentru a proteja comunitatea de atacurile triburilor de mongoli. După o lungă istorie tumultuoasă, în anul 1999, biserica și întregul sit rural au fost incluse în lista monumentelor UNESCO.

Situl are nr. de identificare 596 bis, suprafața de 55,16 ha, zona de protecție (buffer zone) de 214,45 ha, suprafața totală protejată fiind de 269,61 ha (fig. 2.5). Similar sitului rural Biertan, starea de conservare a monumentului UNESCO este bună. Singurele probleme sunt cele de gestionare a intervențiilor în zona de protecție, ce include practic tot țesutul urban al localității, fiind de altfel factorul de risc major de degradare a contextului istoric-arhitectural al obiectivului înscris în cadrul Patrimoniului Mondial. Protecția, cercetarea și monitorizarea se desfășoară prin Planul de management al site-ului, în conformitate cu Programul de protecție și gestiune al siturilor înscrise în patrimoniul UNESCO din România, realizat de către Comitetul de organizare UNESCO, jud. Sibiu (conf. Ordin 2110/16.02.2015).

UNESCO a realizat în 2014 o documentație de raportare periodică a satelor cu biserici fortificate din Transilvania (Anexa 5). În cadrul acesteia sunt descrise siturile UNESCO cu localizarea lor, suprafețe și extensiunea zonelor buffer, fiind realizată o evaluare multicriterială a tuturor siturilor.²³

²² Primăria Biertan. Ghid de finanțare și intervenție pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate. https://comunabiertan.ro/wp-content/uploads/2021/01/SKM_C3110210128083500.pdf

²³ UNESCO. Periodic Reporting Cycle 2, Section II. <https://whc.unesco.org/en/list/596/documents/>

Fig. 2.4 DELIMITAREA ZONĂ CONSTRUITĂ PROTEJATĂ ȘI ZONA DE PROTECȚIE AFERENTĂ /BUFFER ZONE - BIERTAN

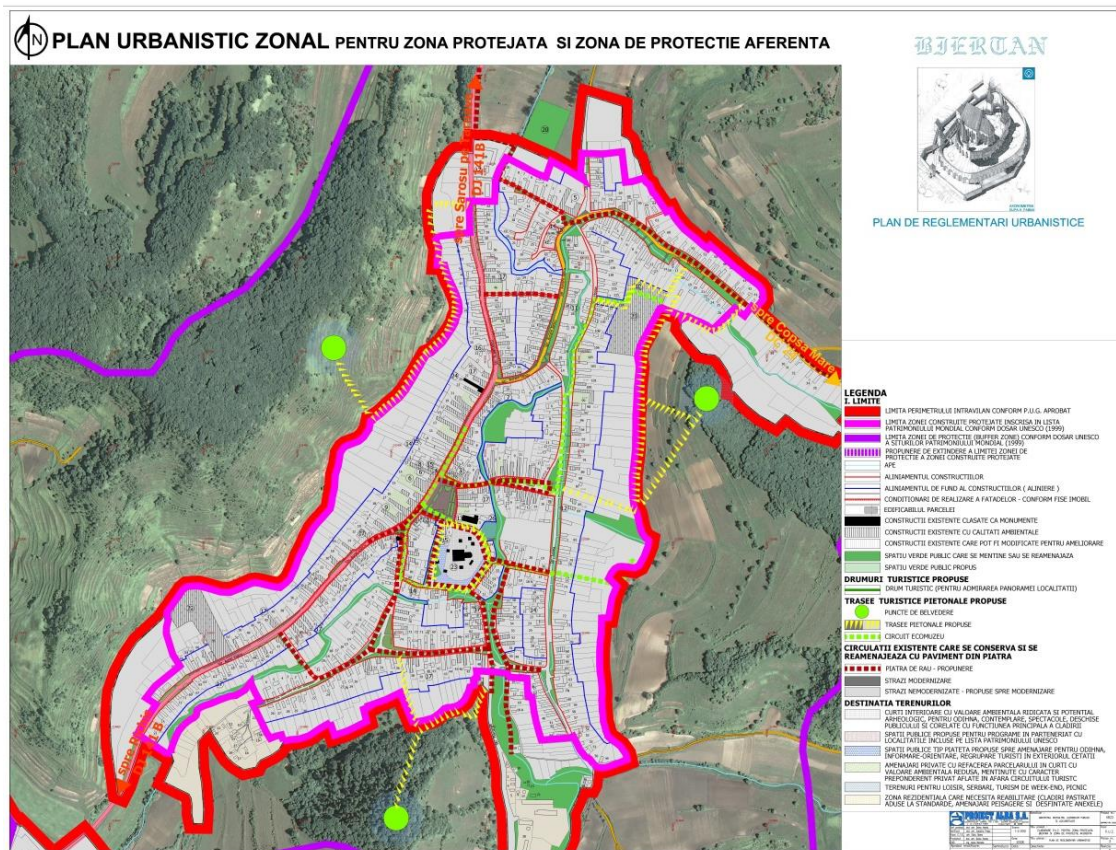
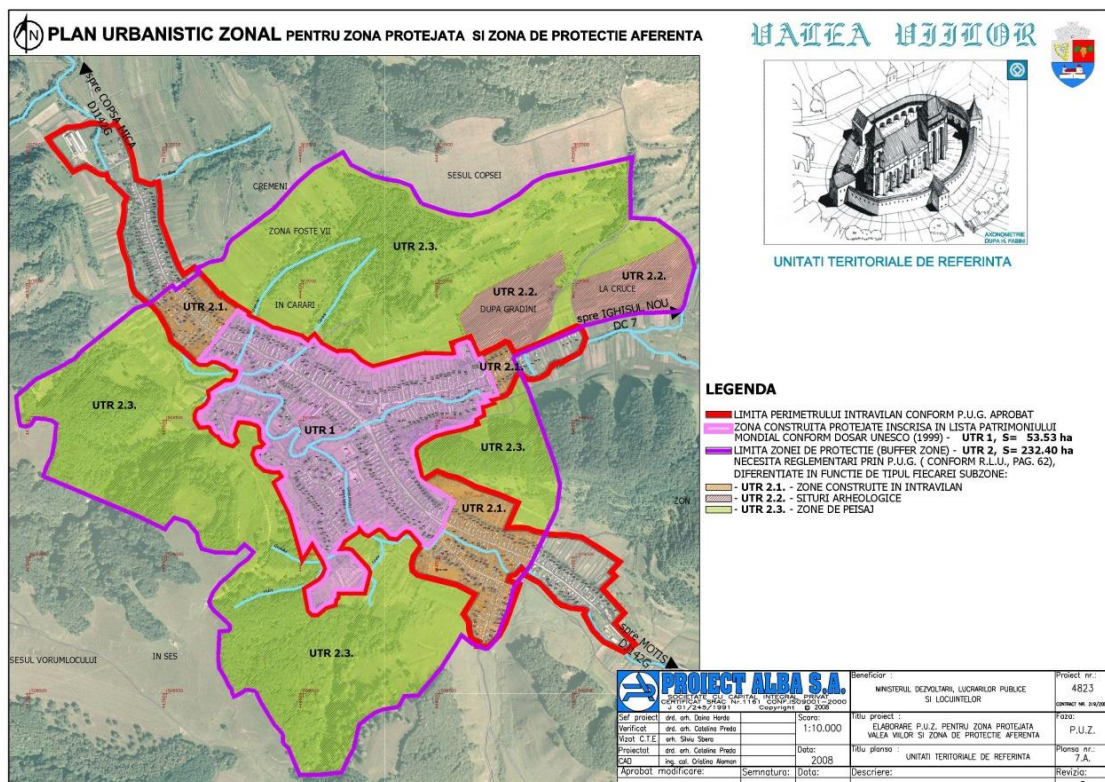


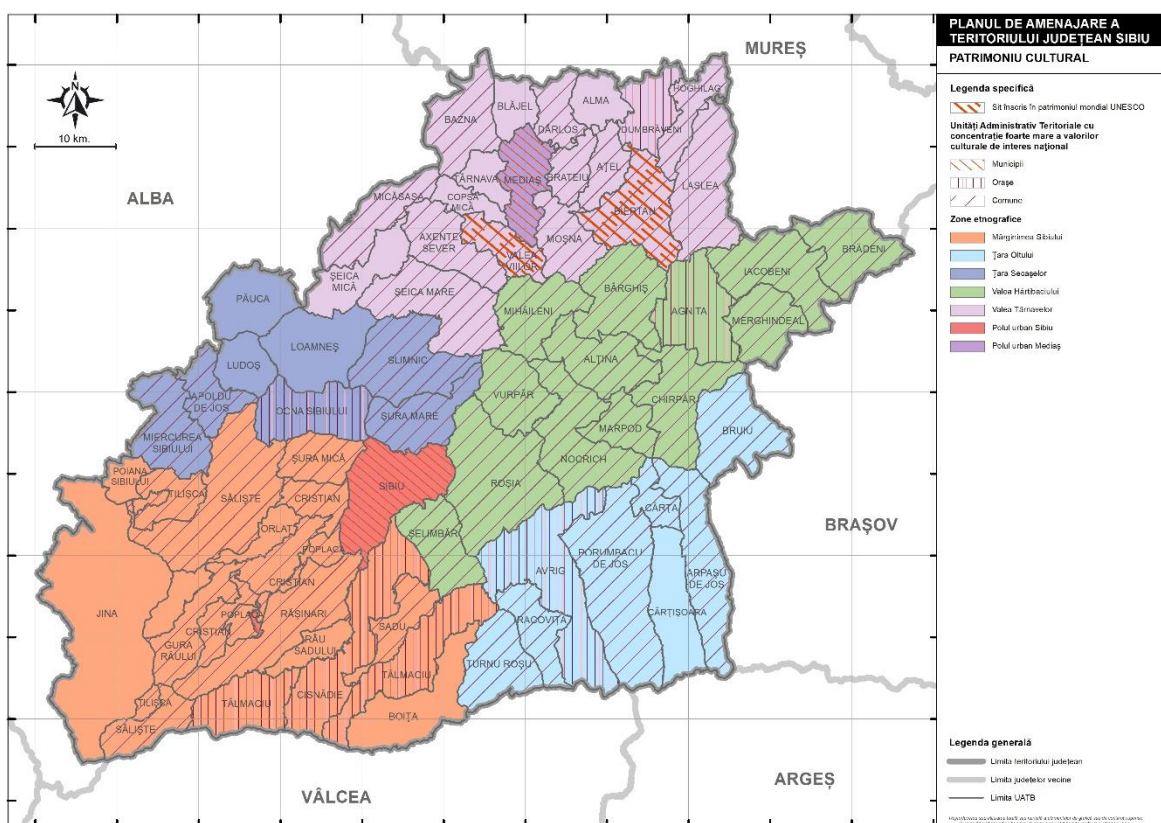
Fig. 2.5 ZONA CONSTRUITĂ PROTEJATĂ ȘI ZONA DE PROTECȚIE AFERENTĂ/BUFFER ZONE- VALEA VIILOR



2.5. Unități administrativ - teritoriale cu mare concentrare de obiective ale patrimoniului construit cu valoare de interes național/internațional

În conformitate cu **Legea 5/6 martie 2000 privind aprobarea PATN – Secțiunea III – Zone protejate – Anexa III**, la Capitolul II – Unități Administrativ Teritoriale cu concentrație foarte mare a valorilor culturale de interes național, **județul Sibiu are înscrise 8 UAT-uri urbane - municipiile Sibiu, Mediaș și orașele Agnita, Avrig, Cisnădie, Dumbrăveni, Ocna Sibiului, Tâlmăciu și 42 UAT-uri rurale - comunele Alțâna, Apoldu de Jos, Arpașu de Jos, Ațel, Axente Sever, Bazna, Bârgăhiș, Biertan, Brăteiu, Brădeni, Bruiu, Cârța, Chirpăr, Cristian, Dârlos, Gura Râului, Hoghilag, Iacobeni, Laslea, Marpod, Merghindeal, Micăsasa, Miercurea Sibiului, Mihăileni, Moșna, Nocrich, Poplaca, Porumbacu de Jos, Racoviță, Rășinari, Roșia, Sadu, Săliște, Slimnic, Șeica Mare, Șelimbăr, Șura Mare, Șura Mică, Tilișca, Turnu Roșu, Valea Viilor, Vurpăr (fig. 2.6).**

Fig. 2.6 UNITĂȚILE ADMINISTRATIV – TERITORIALE CU MARE CONCENTRARE DE OBIECTIVE ALE PATRIMONIULUI CONSTRUIT CU VALOARE DE INTERES NAȚIONAL/INTERNAȚIONAL ȘI SITURI UNESCO (CONFORM PATN- SECȚIUNEA III)



Sursa: Prelucrare proprie, după datele din PATN – Secțiunea III – Zone Protejate

În funcție de zonele etnografice în care se regăsesc aceste 50 de UAT-uri cu o concentrație foarte mare a valorilor culturale (atât la nivel local, cât și național), **distribuția în teritoriu este următoarea:**

- **Valea Hârtibaciului** include toate UAT-urile la acest capitol cu mare concentrare de obiective de patrimoniu (12 UAT-uri rurale și 1 UAT urban).
- **Valea Târnavelor** (12 UAT-uri rurale, dintre care 2 sunt de valoare mondială /situri UNESCO și 2 UAT-uri urbane).
- **Mărginimea Sibiului** (10 UAT-uri rurale și 3 UAT-uri urbane, dintre acestea UAT Sibiu fiind cu cel mai mare număr de obiective de patrimoniu construit de valoare națională, fiind înscris și pe Lista indicativă a României pt. Patrimoniul UNESCO, obiective considerate potrivite pentru o viitoare nominalizare - *Centrul istoric al Sibiului și ansamblul său de piețe - (patrimoniu cultural, cat. II, II, IV, V/2004)*).
- **Țara Oltului** (6 UAT -uri rurale și 1 UAT urban).
- **Țara Secașelor** (4 UAT-uri rurale și 1 UAT urban).

Din punct de vedere al concentrării obiectivelor de patrimoniu construit cu valoare de interes național/internațional (conf. LMI 2015) se disting următoarele UAT-uri - fig. 2.7, 2.8:

UAT - uri URBANE: MUNICIPII, ORAȘE

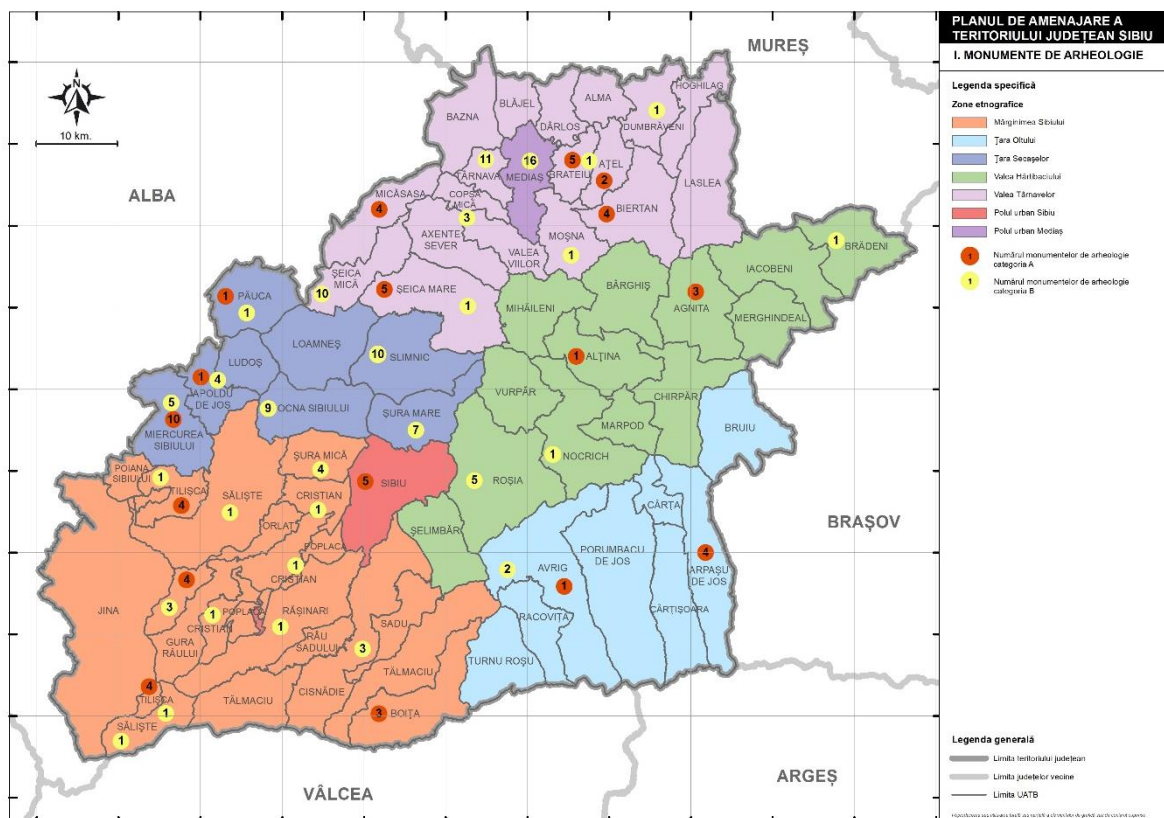
- **UAT Sibiu** are un număr de **106 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 151 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- **UAT Mediaș** are un număr de **24 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 34 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- **UAT Agnita** are un număr de **10 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 22 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- **UAT Cisnădie** are un număr de **10 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 3 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- **UAT Avrig** are un număr de **8 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 6 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- **UAT Miercurea Sibiului** are un număr de **9 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 6 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- **UAT Dumbrăveni** are un număr de **6 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 2 monumente de arhitectură (categoria valorică B) .

UAT-uri RURALE: COMUNE

- **UAT Biertan** are un număr de **14 obiective (1 sit rural, 4 ansambluri, 9 monumente de arhitectură (categoria valorică A) - Situl rural fiind înscris în patrimoniul mondial UNESCO - delimitat conf. Aviz MC 811/E/1998; la care se adaugă 5 monumente de arhitectură (categoria valorică B);**

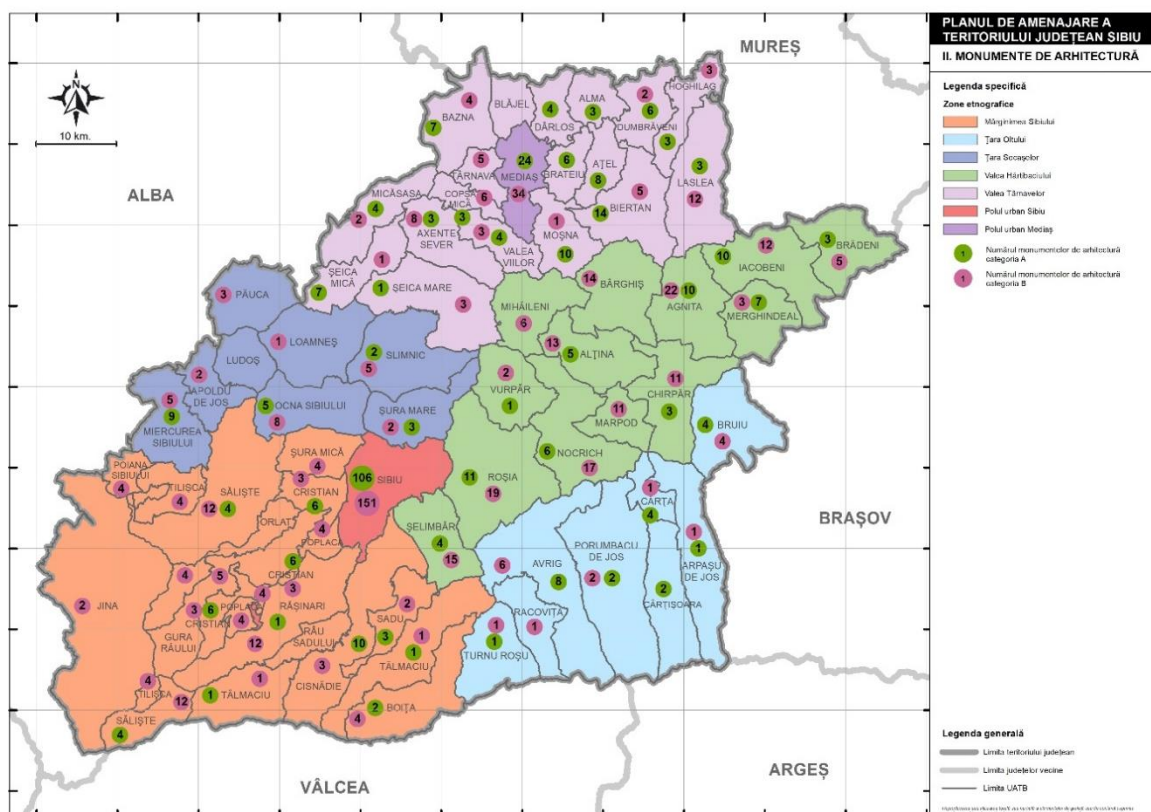
- **UAT Roșia** are un număr de **11 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 19 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- **UAT Iacobeni** are un număr de **10 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 12 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- **UAT Moșna** are un număr de **10 monumente de arhitectură (categoria valorică A)** la care se adaugă 1 monument de arhitectură (categoria valorică B);
- **UAT Ațel** are un număr de **8 monumente de arhitectură (categoria valorică A);**
- **UAT Valea Viilor** are numai un număr de **4 obiective (1 sit rural, 1 ansamblu, 2 monumente de arhitectură (categoria valorică A)- Situl rural fiind înscris în patrimoniul mondial UNESCO - delimitat conf. Aviz MC 812/E/1998; la care se adaugă 3 monumente de arhitectură (categoria valorică B).**

Fig. 2.7 NUMĂRUL MONUMENTELOR DE ARHEOLOGIE (CONFORM LMI 2015)



Sursa: Prelucrare proprie, după datele LMI 2015

Fig. 2.8 NUMĂRUL MONUMENTELOR DE ARHITECTURĂ (CONFORM LMI 2015)



Sursa: Prelucrare proprie, după datele LMI 2015

În cadrul Studiilor de fundamentare, analitice și prospective, Studiul privind potențialul turistic și balnear din cadrul PATJ Sibiu face referință la **Planului de Amenajare a Teritoriului Național- PATN** (validat prin articolul 9 din cadrul Legii nr. 190/25 mai 2009 prin care s-a legiferat Ordonanța de urgență a guvernului nr. 142/28.10.2008 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, **Secțiunea a VIII-a – ZONE TURISTICE** și publicată în M.O. al României, Partea I, nr. 781 din 21 noiembrie 2008), care a vizat componentele turistice grupate la nivelul UAT-urilor fiecărui județ din România. Unul din criteriile de evaluare a potențialului turistic al UAT-urilor îl constituie **Resursele turistice antropice**, reprezentate de diferite categorii de patrimoniu (imobil, mobil, imaterial, instituții culturale, evenimente culturale), analiză desfășurată pe următoarele categorii²⁴:

B. Resurse turistice antropice

B1. Monumente istorice, cu următoarele categorii (cf. Legii 422/2001, cu modificările și adăugirile ulterioare): *monument, ansambluri, situri* de tipul: • arheologie • arhitectură • monumente de for public • monumente memoriale-funerare

²⁴ ETAPA I – ANALIZA ȘI PROGNOZA EVOLUȚIEI DEZVOLTĂRII TERITORIALE A JUDEȚULUI SIBIU, VOLUMUL I.2. STUDII DE FUNDAMENTARE CU CARACTER ANALITIC ȘI PROSPECTIV Livrabil 1.2.2.4 – STUDIU PRIVIND POTENȚIALUL TURISTIC ȘI BALNEAR

B2. *Muzee și colecții publice* cu următoarele categorii: • muzee monumente memoriale-funerare • colecții publice

B3. *Artă și tradiție populară* grupând: • manifestări tradiționale: serbări, festivaluri, târguri, șezători, obiceiuri și ritualuri tradiționale, sărbători etc. • meșteșuguri populare tradiționale: - obiecte pe suport textil: țesături, covoare, costume populare, cusături; - pictură pe sticlă și pe lemn, gravură. - ateliere de prelucrarea lemnului, metalelor, a pietrei, pielăriei;

B4. *Instituții de spectacole și concerte* B5. *Manifestări culturale anuale/repetabile*

Evaluarea resurselor antropice ale unităților administrativ-teritoriale de bază are la bază un punctaj de maxim 25 puncte repartizate diferențiat pe categorii, astfel:

Tabel 2.3 PUNCTAJE ACORDATE RESURSELOR ANTROPICE

CATEGORIE	PUNCTAJ MAXIM
B1. Monumente istorice de interes național	8
<i>I - arheologie</i>	
<i>II - arhitectură</i>	
<i>III- monumente de for public</i>	
<i>IV - memoriale</i>	
B2. Muzee și colecții publice	9
B3. Arta și tradiție populară	8 (sau 4 - vezi mai jos)
<i>I. Festivaluri și manifestări tradiționale, târguri, obiceiuri, sărbători etc.</i>	
<i>II. Meșteșuguri populare</i>	
B4. Instituții de spectacole și concerte	8 (sau 4 - vezi mai jos)
<i>- Teatru, operă, filarmonică, orchestre, formațiuni și ansambluri artistice etc.</i>	
B5. Manifestări culturale repetabile	0 sau 4
<i>- Festivaluri, evenimente etc.</i>	
TOTAL	25

În urma acordării punctajelor pe toate cele 5 categorii de resurse antropice, a rezultat Tabelul 2.4 și fig. 2.9 (conform Studiului privind potențialul turistic și balnear).

Tabel 2.4 EVALUAREA MONUMENTELOR ISTORICE DE INTERES NAȚIONAL ȘI EVALUAREA PATRIMONIULUI CULTURAL LA NIVEL DE UAT

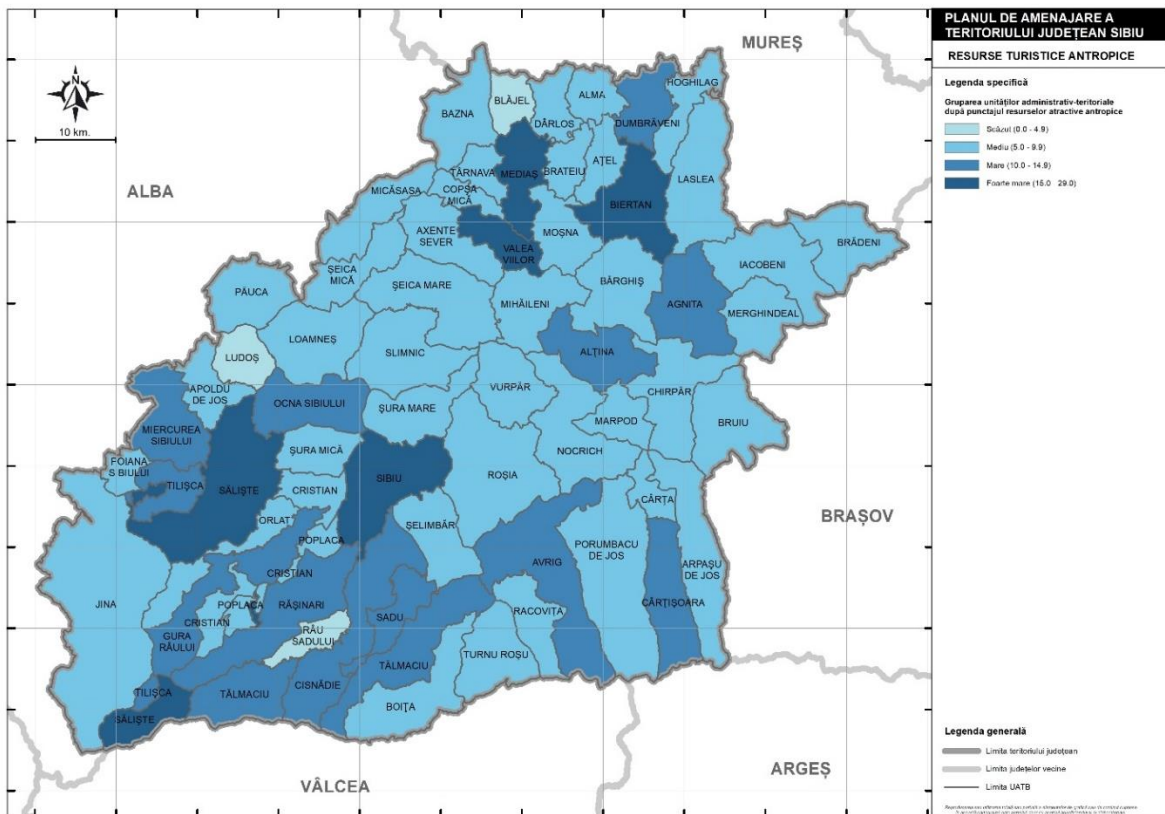
1	SIBIU	8	9	4	4	4	29
2	MEDIAȘ	8	4	3	2	3	20
3	AGNITA	8	2	2	1	1	14
4	AVRIG	8	1	3		2	14
5	CISNĂDIE	8	3				11
6	COPȘA MICĂ	8					8
7	DUMBRĂVENI	8	1		1		10
8	MIERCUREA SIBIULUI	8	1		1	1	11

9	OCNA SIBIULUI	8	1			1	10
10	SĂLIȘTE	7	6		4	2	19
11	TĂLMACIU	5	1		4	1	11
12	ALMA	6					6
13	ALȚÂNA	7	1	2			10
14	APOLDU DE JOS	7					7
15	ARPAȘU DE JOS	7	1			1	9
16	AȚEL	7					7
17	AXENTE SEVER	7	1				8
18	BÂRGHIȘ	6					6
19	BAZNA	7	1			1	9
20	BIERTAN*	8	1			4	25
21	BLĂJEL						
22	BOIȚA	7	1	1			9
23	BRĂDENI	7					7
24	BRATEIU	7					7
25	BRUIU	6					6
26	CÂRȚA	6		2			8
27	CÂRȚIȘOARA	6	2			2	10
28	CHIRPĂR	7					7
29	CRISTIAN	7	1				8
30	DÂRLOS	6					6
31	GURA RÂULUI	6	1	2		1	10
32	HOGHILAG	6				1	7
33	IACOBENI	7	1				8
34	JINA	5	1	3			9
35	LASLEA	7					7
36	LOAMNEȘ	5					5
37	LUDOȘ						
38	MARPOD	6					6
39	MERGHINDEAL	7				1	8

40	MICĂSASA	7					7
41	MIHĂILENI	6					6
42	MOȘNA	7					7
43	NOCRICH	6		1		1	8
44	ORLAT	6		2			8
45	PĂUCA	6					6
46	POIANA SIBIULUI	6	1	2			9
47	POPLACA	6		2			8
48	PORUMBACU DE JOS	5					5
49	RACoviȚA	5					5
50	RĂȘINARI	8	2	3			13
51	RÂU SADULUI			2			2
52	ROȘIA	7				1	8
53	SADU	5	2	2		1	10
54	ȘEICA MARE	6					6
55	ȘEICA MICĂ	7					7
56	ȘELIMBĂR	5					5
57	SLIMNIC	7					7
58	ȘURA MARE	7		1			8
59	ȘURA MICĂ	6					6
60	TÂRNAVA	7					7
61	TILIȘCA	6	2	2		1	11
62	TURNU ROȘU	5					5
63	VALEA VIILOR*	8	1				25
64	VURPĂR	6					6

* UAT care deține monument inclus în patrimoniul UNESCO

Fig. 2.9 GRUPAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERRITORIALE DUPĂ PUNCTAJUL RESURSELOR ATRACTIVE ANTROPICE



În funcție de punctajul acordat valorilor antropice, UAT -urile cu punctaj mediu (10-19,9 pct), mare (20-24,9 pct) și f. mare (>25 pct) sunt următoarele:

- **Municipiul Sibiu**- 29 pct; **comunele Biertan, Valea Viilor**- 25 pct; **municipiul Mediaș**- 20 pct;
- Orașe: Săliște- 19 pct; Avrig, Agnita- 14 pct; Cisnădie, Miercurea Sibiului, Tâlmaciu- 11 pct, Dumbrăveni, Ocna Sibiului- 10 pct;
- Comune: Alțâna, Cârțișoara, Gura Râului, Rășinari, Sadu, Tilișca- 11 pct.

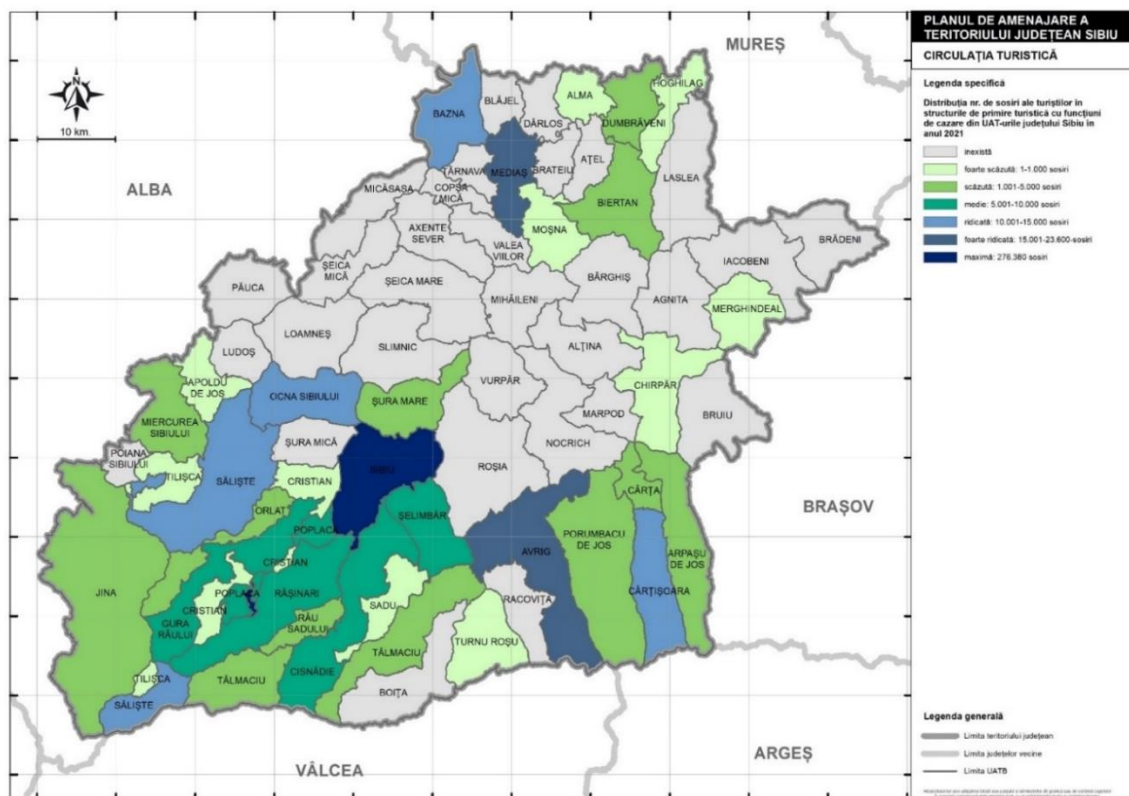
Având în vedere și contextul natural al acestor valori antropice, în fig. 2.10 sunt reprezentate UAT-urile care includ atât valori naturale, cât și valori antropice, determinând astfel o atractivitate sporită a teritoriului în care se află. În urma punctajelor acordate UAT-urilor din punct de vedere al ambelor valori (naturale și antropice) - punctaj mediu (10-19,9pct), mare (20-24,9pct) și f. mare (>25pct), determinând și caracterul turistic al localităților, avem următoarea clasificare:

- Valoare f. mare: Municipiile Sibiu, Mediaș; orașele Avrig, Ocna Sibiului, Săliște; comunele Biertan, Valea Viilor, Cârțișoara;
- Valoare mare: Orașele Cisnădie, Miercurea Sibiului, Tâlmaciu; comunele Bazna, Jina, Tilișca, Gura Râului, Cristian, Rășinari, Arpașu de Jos;
- Valoare medie: toate celelalte UAT-uri de comune, cu excepția comunelor Blăjel și Ludoș.

constituirea unor fluxuri turistice convergente în măsură să o valorifice la nivele superioare de eficiență socială și economică²⁶. Bazat pe valorile de patrimoniu construit, această formă de turism este completată de **turismul religios** (legat de evenimente ce au ca bază patrimoniul istoric construit), **turismul rural** (fundamentat de valorile arhitecturale și urbanistice ale satelor din diferitele zone etnografice ale județului), **turismul de agrement** sau **turismul balnear**.

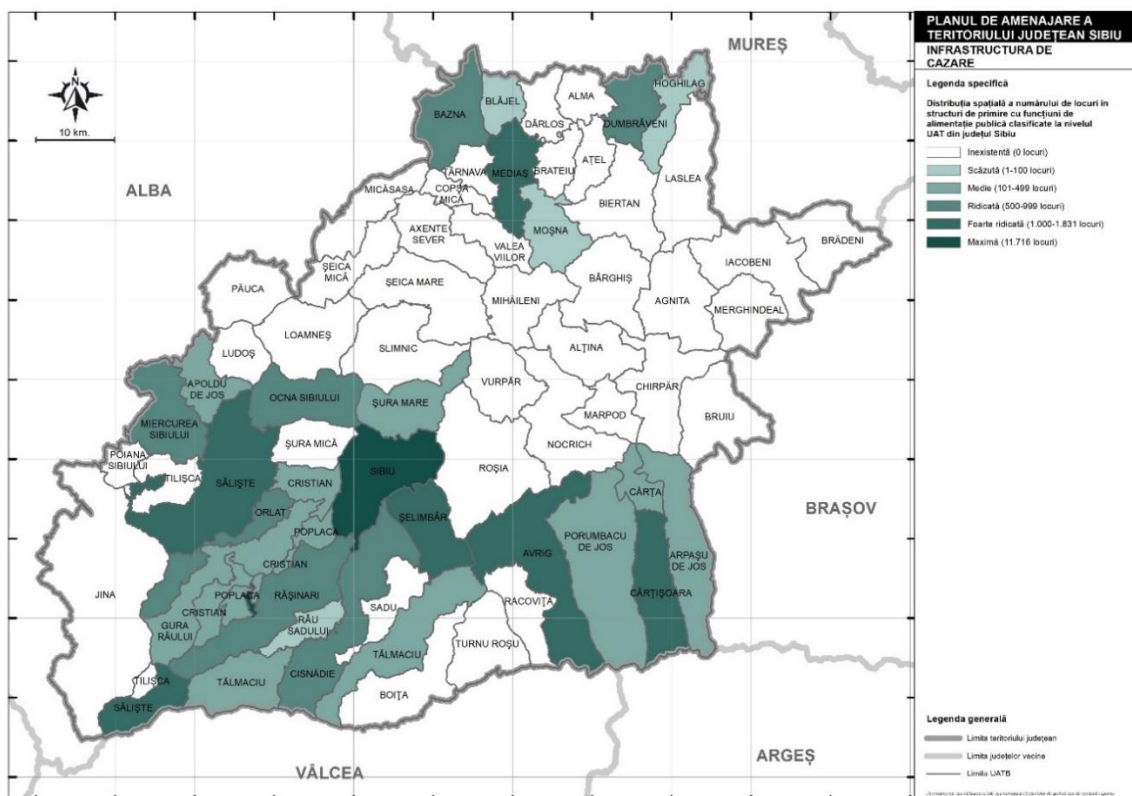
Capacitatea de primire turistică (fig. 2.11, 2.12) este analizată din punct de vedere al datelor statistice existente la INS (2021, 2022), corelarea cu numărul de gospodării/locuințe de la nivelul UAT-urilor fiind posibilă la nivelul documentațiilor de urbanism de tip PUG.

Fig. 2.11 DISTRIBUȚIA SPAȚIALĂ A NUMĂRULUI DE SOSIRI ALE TURIȘTILOR ÎN STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE LA NIVEL DE UAT DIN JUDEȚUL SIBIU, ÎN ANUL 2021



²⁶ Ibidem

Fig. 2.12 DISTRIBUȚIA SPAȚIALĂ A NUMĂRULUI DE LOCURI ÎN STRUCTURI DE PRIMIRE CU FUNCȚIUNI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ CLASIFICATE LA NIVELUL UAT DIN JUDEȚUL SIBIU (2023)



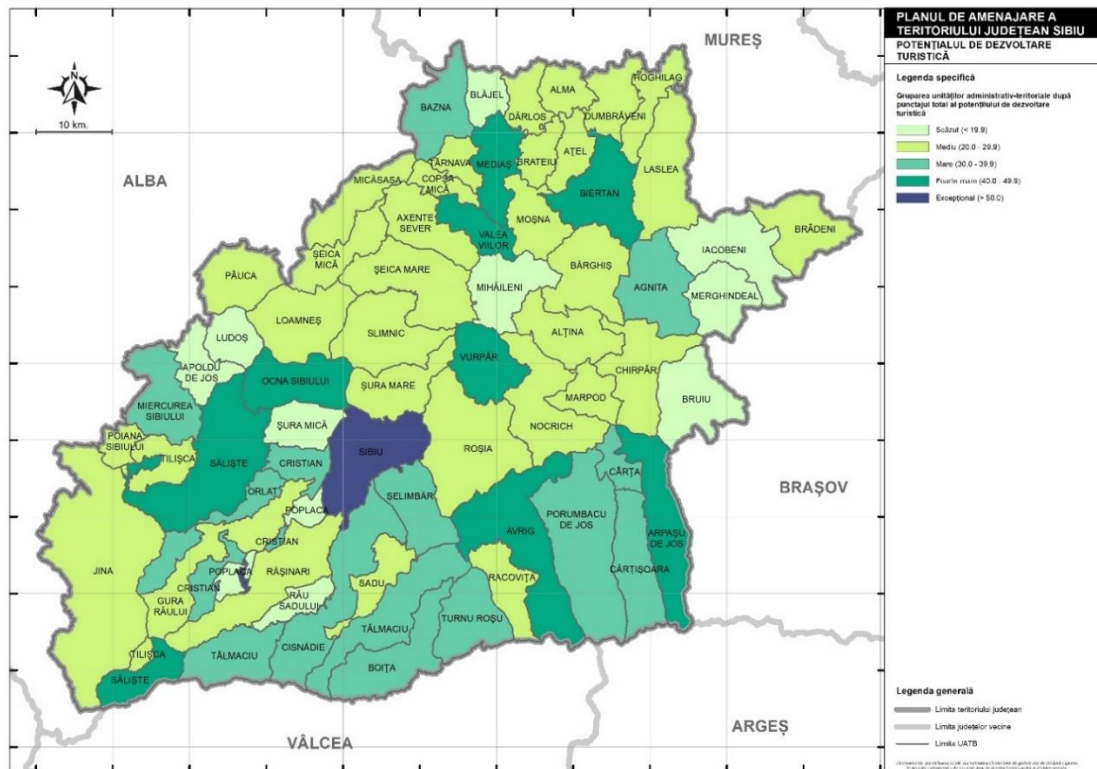
Concluzii

Comparând UAT-urile cu mare concentrare mare de obiective ale patrimoniului construit cu valoare de interes național/mondial conform **PATN Secțiunea III- Zone construite Protejate - 8 UAT-uri urbane - municipiile Sibiu, Mediaș și orașele Agnita, Avrig, Cisnădie, Dumbrăveni, Ocna Sibiului, Tâlmaci și 42 UAT-uri rurale** - comunele Alțâna, Apoldu de Jos, Arpașu de Jos, Ațel, Axente Sever, Bazna, Bârghiș, Biertan, Brăteiu, Brădeni, Bruiu, Cârța, Chirpăr, Cristian, Dârlos, Gura Râului, Hoghilag, Iacobeni, Laslea, Marpod, Merghindeal, Micăsasa, Miercurea Sibiului, Mihăileni, Moșna, Nocrich, Poplaca, Porumbacu de Jos, Racoviță, Rășinari, Roșia, Sadu, Săliște, Slimnic, Șeica Mare, Șelimbăr, Șura Mare, Șura Mică, Tilișca, Turnu Roșu, Valea Viilor, Vurpăr cu UAT - urile cu punctaj excepțional/f. mare/mare din punct de vedere al potențialului turistic, se constată o diferență în sensul că 7 UAT-uri urbane au un potențial turistic semnificativ, dar 1 UAT (Dumbrăveni) se înscrie la un punctaj mediu (fig. 2.13).

La UAT-urile rurale, 4 UAT-uri se înscriu la potențial turistic f. mare (Arpașu de Jos, Biertan, Valea Viilor, Vurpăr) și 9 UAT-uri la un potențial turistic mare (Bazna, Cârța, Cârțișoara, Porumbacu de Jos, Turnu Roșu, Boița, Șelimbăr, Cristian, Orlat), restul fiind cu un potențial mediu și 7 UAT-uri considerate cu mare concentrare de obiective ale patrimoniului construit cu valoare de interes național/mondial, sunt înscrise

cu un potențial f. scăzut, în ciuda valorilor de patrimoniu construit - Apoldu de Jos, Șura Mică, Mihăileni, Iacobeni, Merghindeal, Briuiu, Poplaca- la care se adaugă Blăjuel, Ludoș și Râu Sadului.

Fig. 2.13 GRUPAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DUPĂ PUNTAJUL TOTAL (CUMULATE) AL POTENȚIALULUI DE DEZVOLTARE TURISTICĂ



DRUMURI ISTORICE

Trasee importante pentru parcurgerea și înțelegerea teritoriului și pentru legăturile stabilite între localitățile județului, dar și în teritoriul mai larg al Transilvaniei, drumurile istorice de pe teritoriul județului sunt înregistrate începând cu perioada romană, folosirea acestora continuând în perioada Evului Mediu, reconstituirea rețelei rutiere medievale fiind posibilă prin mențiunile aflate în registrele de socoteli ale orașelor. „Scheletul teritoriului rămâne, în Evul Mediu, rețeaua romană de drumuri, însă direcțiile privilegiate de parcurs își schimbă orientarea: dacă în Antichitate, traficul principal în zona Transilvaniei se scurgea de la Nord spre Sud (asigurând legătura cu provinciile de la Sud de Dunăre), în Evul mediu devine importantă direcția Est-Vest (către Ungaria și teritoriile germanice)”²⁷.

Drumul roman principal - *Drumul Alutan* - ce unea Drobeta (Turnu Severin) de Apulum (Alba-Iulia), prin Pelendava (Craiova), Romula (Reșca, județul Olt), apoi de-a lungul Oltului, în amonte, până la ieșire din defileu, ajunge pe teritoriul județului Sibiu la *Caput Stenarum* (Boița), continuând spre *Cedonia* (Sibiu) și

²⁷ Irina Baldescu - Transilvania Medievală. Topografie și norme juridice ale cetăților Sibiu, Bistrița, Brașov, Cluj, partea I, pct. 3 Structurile teritoriului, pp. 21-28, Ed. SIMETRIA, București, 2012

Acidava (Miercurea Sibiului), drum ce este amintit la SE de Sibiu încă din sec. XIV- Șelimbăr (*via lapidea*)- Gușterița- Rusciori- Mag- Amnaș- Aciliu (la NV de Sibiu) - Apoldu de Jos, de la Miercurea Sibiului mergând spre Sebeș- Vințu de Jos și Alba Iulia (Apulum). Drumurile medievale cu trafic mai important pe direcția Est-Vest, făceau legătura între Odorheiu Secuiesc – Sighișoara – Mediaș – Șeica Mare, traseu ce se îndrepta spre Vest până la Aiud și mai departe spre Turda.

Pornind de la această rețea istorică, generată și de minele de sare de la Ocna Sibiului, astăzi pot fi parcurse 3 trasee - „Drumurile sării”- care au în centrul lor Ocna Sibiului: 1. Sibiu - Șura Mare - Hamba - Slimnic - Loamneș - Șoroștin - Alămor - Bogatu Român - Păuca - Ludoș - Ocna Sibiului; 2. Miercurea Sibiului - Apoldu de Sus - Apoldu de Jos - Sângătin - Ludoș - Presaca - Păuca - Bogatu Român - Mândra - Alămor - Ocna Sibiului; 3. Sibiu - Slimnic - Alămor - Ludoș - Topârcea - Ocna Sibiului.

Multitudinea fortificațiilor (cetăți sau biserici fortificate) din județ, amplasate în lungul principalelor drumuri comerciale istorice, face posibilă identificarea unor „Drumuri ale fortificațiilor”: Țapu - Șeica Mică - Axente Sever - Valea Viilor - Mediaș - Brateiu - Biertan - Hoghilag - Mălâncrav - Sighișoara (jud. Mureș), completate de „Drumurile bisericilor fortificate” de pe Valea Hârtibaciului, ce includ 3 zone - zona de E: Brădeni – Netuș – Noiștat – Movile - Dealu Frumos – Ruja – Stejărișu - Iacobeni; zona centrală: Agnita - Alțâna - Nochrich - Marpod; zona de SV: Hoșman – Roșia - Nou - Daia.

Zona de Sud a județului, zona etnografică a Mărginimii Sibiului, este locul de unde au pornit „Drumurile transhumanței”, drumurile oierilor din Poiana Sibiului, Jina, Galeș, Tilișca, care porneau către Dobrogea și Câmpia Brăilei cu turmele lor pe traseul Jina - Poiana Sibiului – Rod - Tilișca – Săliște – Vale – Sibiel – Orlat - Poplaca - Rășinari, trecând prin Țara Bârsei și apoi prin trecătorile Carpaților Răsăriteni către Buzău, Râmnicu - Sărat și Brăila către Dunăre. Un alt drum tradițional al transhumanței pornea către Sud trecând prin Munții Parâng, Cindrel, Perșani, din Jina sau Săliște, pentru a ajunge în Oltenia la Novaci. Oierii de astăzi păstrează tradiția, însă cu drumuri care străbat numai zona Mărginimii Sibiului, traseele de altădată fiind practic imposibil de practicat datorită circulației rutiere intense de pe axele de deplasare din vechime.²⁸

„Via Transilvanica”, drumul ce pornește de la Putna (jud. Suceava) și ajunge la Drobeta Turnu Severin (jud. Mehedinți), străbate *Terra saxonum* în județul Sibiu, trecând prin localitățile: Laslea – Biertan – Ațel – Mediaș – Micăsasa –Târnava – Brateiu – Moșna – Bazna – Copșa Mică – Șeica Mică – Axente Sever.

Acestor drumuri istorice li se adaugă drumul „Vănilor Făgărașilor”, dar și drumuri care urmăresc păstrarea tradițiilor și obiceiurilor zonei - „Drumul brânzei” (din satele Mărginimii Sibiului) sau traseul „Prin Țara Colibelor” (din aceeași zonă, în împrejurimile comunei Râu Sadului).

²⁸ Marin Constantin - Om, turme de oi și prădători în practica transhumanței din Mărginimea Sibiului, Institutul de Antropologie al Academiei Române, București , 2015-2016

Toate aceste drumuri/trasee istorice reconstituie istoria locurilor și a modului de viață din diferitele zone ale teritoriului județului, cu specificitatea fiecărei zone, ceea ce se constituie într-un potențial important de dezvoltare durabilă pentru comunitățile locale.

2.6. Zone Construite Protejate

Planul de Amenajare a Teritoriului Județean (PATJ) este în conformitate cu Legea 350/2001, cu modificările și completările ulterioare, un plan director, reprezentând expresia spațială a programului de dezvoltare socio-economică a județului. Art. 3 din "Metodologia și conținutul cadru de elaborare a documentațiilor de urbanism pentru Zone construite protejate" prevede următoarele: *În conformitate cu articolul 5 alin. (3) din Legea 5/2000 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea a III-a - Zone Protejate, documentațiile de urbanism și regulamentele aferente se vor întocmi în scopul „instituirii zonelor protejate și vor cuprinde măsuri necesare de protecție și conservare a valorilor de patrimoniu cultural național din respectivele zone”.*

În cadrul PUG-urilor localităților din județ, au fost elaborate studii de fundamentare în vederea instituirii unor măsuri de protecție a valorilor culturale numai în unele dintre aceste UAT-uri, având în vedere perioada de timp în care au fost elaborate un mare număr dintre aceste documentații, au fost stabilite în special Zone de Protecție (ZP) pentru monumente istorice și numai un număr limitat de Zone construite protejate (ZCP), însă având denumirile de Zone istorice, Zone centrale istorice, etc. În cadrul PUG-urilor în curs de elaborare se vor respecta denumirile incluse în legislația aferentă documentațiilor de urbanism pentru aceste zone: Zone Construite Protejate, cu Zone Istorice de Referință (ZIR) și Subzone istorice de Referință (SIR).

Datele despre stadiul de elaborare a PUG-urilor de localități (cu Studiile istorice de fundamentare pentru determinarea valorilor culturale din teritoriul localităților, în urma cărora se pot fundamenta, determina și delimita Zonele Construite Protejate) sunt extrase din răspunsurile Autorităților Locale la chestionarul referitor la patrimoniul construit și modalitățile de protejare și punere în valoare a acestuia (aferent PATJ actual)/Autorități Județ Sibiu.

Documentațiile de tip PUG elaborate până în prezent nu conțin date concludente despre Zonele Construite Protejate - (suprafețe, elemente de valoare ambientală, arhitecturală, urbanistică marcate, elemente ce au generat zonele construite protejate, în afara monumentelor istorice aflate în interiorul acestora) - detalierea ZCP fiind obiectul și urmând a fi determinate prin studii de tip PUZCP sau în cadrul noilor PUG-uri / în curs de elaborare.

SITUAȚIA DELIMITĂRILOR ZONELOR CONSTRUITE PROTEJATE ÎN UAT -urile JUDEȚULUI SIBIU

Localități urbane:

MUNICIPII

Mediaș - are delimitată ZCP „Centru istoric” (ZCP delimitat, compus din UTR 0, conf. PUG Mediaș și ZCP Centru vechi - sat component Ighișu Nou); ZCP Centru Istoric Mediaș are reglementări detaliate prin PUZ CP, aprobat prin HCL nr.111/2011 aferent zonei construite protejate care a fost preluat în PUG Municipiului Mediaș aprobat prin HCL nr. 53/2012 prelungit prin HCL nr. 63/2022.

Sibiu - sunt delimitate Zone de protecție pentru monumentele înscrise în LMI 2015 (ZPM) și din anul 2014 până în prezent au fost realizate Ordine de clasare pentru 5 obiective (4 categoria II- arhitectură, 1 categoria IV- monumente memoriale și funerare, în anul 2023 fiind clasat încă 1 obiectiv - categoria II, categoria valorică B- Baia populară, mun. Sibiu).

În cadrul **PUG Sibiu 2011** (nefinalizat/în curs de elaborare) - pe baza concluziilor și recomandărilor STUDIULUI DE FUNDAMENTARE PENTRU DETERMINAREA ZONELOR PROTEJATE CU MATERIALIZARE SEMNIFICATIVĂ A VALORII CULTURALE, (conform directivelor PATJ Sibiu în vigoare și PATZ Sibiu, cf. Ordinului MTCT nr.562/2003) - sunt *delimitate primar și evidențiate ca UTR-uri* următoarele zone, pentru care se va insitui statutul de Zonă construită protejată, în momentul aprobării documentației de urbanism: “ZCP Ansamblul spitalicesc, ZCP Cartierul Gușterița, ZCP Cartierul Iosefin Măierimea Porții Cisnădiei, ZCP Cartierul Turnișor Nord, ZCP Centrul Istoric, ZCP Cibin Centru, ZCP Măierimea Porții Turnului, ZCP Măierimea Porții Ocnei, ZCP Muzeul Astra, ZCP Parcelările Zimmermann - Fonn, ZCP Piața Unirii”.

Ulterior aprobării PUG Sibiu și a RLU aferent, se recomandă instituirea următoarelor UTR-uri: UTR Ansamblul locuințelor CFR, UTR Ansamblul locuințelor colective - Aleea Șelimbăr, UTR Ansamblul locuințelor colective -Mihai Viteazu, UTR Ansamblul locuințelor colective -Strada Ștrandului, UTR Arsenal - Steaua Roșie, UTR Cartierul Turnișor, UTR Lupeni, UTR Parcelarea Drotleff, UTR Parcelarea Mărăști - Mărășești, UTR Zona adiacent parcului Sub Arini, UTR Vilele de coastă.

ORAȘE:

Agnita - PUG conf. HCL 14/2013 include delimitări ale zonelor de protecție față de obiectivele cu valoare de patrimoniu și Zonă de protecție Centrul istoric Agnita - obiecte cu valoare de patrimoniu; se dorește menținerea acestor zone și în viitoarele documentații PUG /stabilire PUZ Zonă Construită Protejată.

Avrig - PUG conf. HCL 84/2014 include delimitarea de ZCP pentru localitățile componente Avrig, Bradu, Săcădate, Glâmboaca și stabilite Zone Centrale Istorice pentru Avrig, Bradu, Săcădate.

Cisnădie - PUG 238/2015 există delimitate Zone Construite Protejate înscrise în UTRCP, atât în oraș Cisnădie, cât și în sat Cisnădioara, conform Studiului Istoric; Ansamblul urban „Centrul Istoric Cisnădie” și Ansamblul rural „Centrul istoric Cisnădioara” sunt incluse în ZCP. Se dorește menținerea și punerea în valoare a ZCP existente, precum și delimitarea unor astfel de zone, conform Studiului Istoric (la faza de actualizare a PUG-ului).

Coșșa Mică - PUG prelungit HCL 40/2018, nu are Studiu istoric și delimitări de ZCP; PUG în curs de elaborare (2023).

Dumbrăveni - PUG actualizat 2012, HCL17/2015, Zona Protejată delimitare propusă, Zonă Centrală delimitare propusă (conf. PUG, definitivarea și reglementările aferente ZCP, prin PUZCP necesar a fi realizat ulterior).

Miercurea Sibiului - există Zone Istorice Protejate și în noul PUG se dorește extinderea acestora.

Ocna Sibiului - conf. PUG în elaborare (2020) sunt delimitate Zone construite protejate (ZCP I-Pavilionul băilor Ocna Sibiului, ZCP II- Vatra orașului, ZCP III- Cartier Biserica Brâncovenească; este delimitată Zona de peisaj cultural: ZPP I- Lacurile antroposoline, Fosta exploatare de sare.

Săliște - ZP delimitate pentru monumente istorice, PUG 06.08.2020, cu delimitare ZCP.

Tălmăciu - ZP delimitată pentru monumente istorice (PUG conf. HCL 103/2012) cu includerea de propuneri pentru clasarea unor obiective, pentru oraș Tălmăciu (cu o propunere de extindere a zonei protejate conf. DJCPN 1518/23/06.2011) și pentru satul aparținător Tălmăcel.

LOCALITĂȚI RURALE

Com. Alma - PUG 2010, prelungire cu HCL10/2021- nu sunt date despre ZCP/ZP pentru monumente istorice.

Com. Alțâna - PUG 2006, prelungire cu HCL 2/2016- nu sunt date despre ZCP/ZP pentru monumente istorice.

Com. Apoldu de Jos - PUG cu prelungirea expirată, nu sunt delimitări de ZCP.

Com. Arpașu de Jos - În prezent, prin documentația P.U.G. aprobată cu HCL 6/ 24 Martie 2000, nu există delimitate Zone Construite Protejate/Zone Centrale Istorice protejate, dar se dorește de către Autoritatea locală delimitarea lor odată cu reactualizarea PUG.

Com. Ațel - PUG 2000, prelungire cu HCL 8/2021- nu sunt date despre ZCP/ZP pentru monumente istorice.

Com. Axente Sever - PUG include numai delimitarea Zonei de protecție a monumentului istoric/Zonă istorică; nu sunt delimitate Zone Construite Protejate și siturile arheologice.

Com. Bazna - PUG 2012, nu sunt date referitoare la ZCP/ZP.

Com. Biertan - ZCP delimitată împreună cu zona de protecție a ZCP (pentru înscrierea în Lista patrimoniului mondial - dosar 596/1993); ZCP cu zona de protecție a ZCP (buffer zone conf. metodologiei UNESCO) delimitat prin PUZ pentru zona protejată 2008 (pr. 4822/2007, beneficiar MDLPL).

Com. Bârghiș - PUG 2017, nu sunt date referitoare la ZCP/ZP.

Com. Blăjel - PUG 2012, nu există obiective clasate, nu sunt delimitate ZCP, în prezent în curs de avizare (propuneri clasări / delimitate zone cu valori arhitecturale / urbanistice - ZCP, nu sunt date referitoare la clasări de monumente istorice și delimitări de ZP/ZCP propuse).

Com. Boița - PUG nu are ZCP delimitată, fază Avize.

Com. Brateiu - PUG 2000, cu prelungire HCL 39/2018, nu sunt date referitoare la ZCP/ZP.

Com. Bruiu - PUG 2012/prelungire 19.05.2022, are Zone de protecție ale monumentelor delimitate, Zonă Centrală Istorică delimitată, nu este ZCP delimitată; nu sunt delimitate situri arheologice.

Com. Bârghiș - PUG în elaborare - nu are delimitate ZCP, singurul sat aparținător care are delimitată ZCP este satul Pelisor (nu și celelalte sate); nu sunt delimitate situri arheologice.

Com. Cârța - PUG, HCL 29.20.2010 nu sunt date referitoare la ZCP/ZP.

Com. Cârțișoara - are delimitate ZP prin PUG (2006) - necesită reactualizare.

Com. Chirpăr - PUG nu prevede ZCP, doar Zone de Protecție pentru monumente istorice; nu sunt delimitate situri arheologice.

Com. Cristian - PUG cu HCL43/2019, cu delimitare ZCP.

Com. Dârlos - PUG are zonă protejată, evoluție istorică, delimitare ZCP (pentru Dârlos și Curciu).

Com. Gura Râului - PUG 2013, prelungire HCL 16.11.2018, (nu este menționat patrimoniu cultural, nu sunt prevăzute ZCP); în elaborare /avizare 2021- nu este prevăzut Studiu de fundamentare istorico-arhitectural și urbanistic.

Com. Hoghilag - PUG în curs de elaborare/avizare (2020); are propunere de delimitare ZCP1- Biserica Evanghelică.

Com. Iacobeni - PUG cu HCL 32/2015, nu sunt date referitoare la ZP și ZCP.

Com. Jina - PUG prelungit HCL/2021, ZP/ZCP sunt delimitate în cadrul PUG.

Com. Laslea - PUG 2000 prelungit cu HCL6/2019, nu sunt date referitoare la ZP/ZCP.

Com. Loamneș - PUG 2010, prelungit HCL 12/2021, nu sunt date referitoare la ZP/ZCP.

Com. Ludoș- PUG 18/2019, propuneri de clasare monumente istorice, în prezent nu sunt clasate/nu sunt ZP/ZCP instituite.

Com. Marpod - PUG cu HCL 31/2013, ZCP sunt delimitate în cadrul PUG.

Com. Merghindeal - PUG 2008 HCL 10/2018, în curs de elaborare 2021.

Com. Micăsasa - PUG cu HCL/49/2015 are delimitate ZP pentru monumente istorice, nu are delimitată ZCP; PUG în elaborare/avizare.

Com. Mihăileni - PUG cu HCL 11/2018 prevede zone de protecție pentru monumente istorice, ZCP delimitat; PUG în elaborare.

Com. Moșna - PUG2000 cu prelungire HCL 36/2018, în elaborare, nu sunt date despre ZP și ZCP sau propuneri de clasare monumente istorice.

Com. Nocrich - PUG 2000, prelungire cu HCL 33/2014 - ZCP sunt delimitate în cadrul PUG.

Com. Orlat - PUG 2005 49/2018 cu prelungire HCL49/2018, nu sunt date referitoare la ZP/ZCP.

Com. Păuca - PUG 21/2018, UTR 1 este divizat în 5 Zone (I-V), nu sunt date despre reglementări de delimitare și protejare patrimoniu construit.

Com. Poiana Sibiului - nu are zone de protecție delimitate, PUG în elaborare.

Com. Poplaca - PUG 2000, prelungire cu HCL 69/2019, sunt stabilite ZP pentru patrimoniu construit, in elaborare/avizare.

Com. Porumbacu de Jos - PUG cu HCL 35/2020, are delimitate ZP pentru monumente istorice din toate satele - sunt însă delimitate numai parcelele monumentelor, nu zona înconjurătoare.

Com. Racovița - PUG 2000, prelungire HCL10/2019, are delimitată ZP Istorică, în elaborare nou PUG (de realizat ZCP, conf. legislației în vigoare).

Com. Rășinari - PUG 2001, cu prelungire HCL 6/2019, nu sunt date despre ZP/ZCP.

Com. Roșia - PUG prin HCL 35/2002, prelungire HCL 15/2019, PUG în elaborare/avizare, nu sunt date despre delimitare ZP/ZCP și intenția de clasare ca monumente istorice /memoriale.

Com. Râu Sadului - PUG 33/2012, în elaborare, nu sunt date despre ZP/ZCP.

Com. Sadu - PUG 2007, cu HCL prelungire 92/2017 nu sunt date despre ZP/ZCP.

Com. Slimnic - PUG 2000, cu HCL 6/2019, are delimitate ZP cu valoare istorică (ZPI) și ZP cu valoare peisagistică (ZPP); satele Ruși și Veseud, nu au delimitate nici un fel de zone de protecție a monumentelor.

Com. Șeica Mare - PUG 2000, cu prelungire HCL 41/2018, în elaborare/avizare, nu sunt informații despre ZP/ZCP.

Com. Șeica Mică - PUG cu HCL 12/2021, ZCP sunt delimitate.

Com. Șelimbăr - PUG în curs de elaborare, ZCP și ZP pentru monumente istorice delimitate pentru toate satele ce aparțin comunei.

Com Șura Mică - PUG 2/2014, ZCP delimitate conf. PUG.

Com. Șura Mare - PUG cu HCL 90/2014, ZP delimitate, nu este delimitată ZCP.

Com. Tilișca - PUG cu HCL nr. 33/2018, are incluse în Zonele funcționale Zona Centrală protejată (sat Tilișca), Zona Centrală protejată (sat Rod) și trupuri intravilan izolate - Cetatea Medievală, S=1.01 ha; Cetatea Dacică, S=0,96 ha; propuneri de clasare monumente istorice: biserici ortodoxe, case (sate Tilișca și Rod) - conf. Raport de Mediu aferent PUG.

Com. Târnava - PUG 2000, cu prelungire HCL 13/2016, ZCP sunt delimitate.

Com. Turnu Roșu - are delimitate ZCP (sau doar raza de protecție a unui monument istoric în sat Sebeșu de Jos)- necesită reactualizare PUG cu delimitare ZCP.

Com. Valea Viilor - PUG cu HCL 45/2018, ZCP delimitată împreună cu zona de protecție a ZCP (pentru înscrierea în Lista patrimoniului mondial - dosar 596 bis/1999); ZCP cu zona de protecție a ZCP (buffer

zone conf. metodologiei UNESCO) delimitat prin PUZ pentru Zona Protejată 2008 (pr. 4822/2007, beneficiar MDLPL).

Com. Vurpăr - Zona de protecție a monumentelor istorice (ZP) este delimitată în intravilan. Se dorește delimitarea zonei de protecție a liniei ferate de cale îngustă și în extravilan.

Concluzii:

- Prin PATJ jud Sibiu se va stabili necesitatea realizării de documentații de urbanism pentru realizarea și delimitarea de Zone Construite Protejate (ZCP) în teritoriul județului Sibiu; de asemenea, se vor stabili priorități în ceea ce privește regelementarea dezvoltării teritoriului, în cazul UAT-urilor cu valori de patrimoniu construit reperat, de valoare națională și internațională.
- Reactualizarea PUG-urilor la nivelul tuturor UAT-urilor (un număr însemnat de documentații de urbanism cu termene de valabilitate depășite/prelungite, în consecință fără o adaptare la cerințele actuale de protejare și punere în valoare a patrimoniului construit) va conduce la analiza valorilor culturale existente în teritoriu, la noi propuneri de clasare în cadrul LMI a unor construcții cu valoare locală, prin elaborarea Studiilor de fundamentare istoric și arheologic conf. OM 233/2016. În vederea delimitării suprafețelor ce se înscriu în categoria Zone Construite Protejate (ZCP) - cu această denumire și nu cu denumirile de Zone centrale sau Zone istorice protejate - prin aplicarea legislației în vigoare și analiza teritoriului intravilan și extravilan la nivel de Zone Istorice de Referință (ZIR) cu Subzone Istorice de Referință (SIR). Astfel prin RLU aferent PUG se poate asigura protecția, nu numai a elementelor de patrimoniu clasat (situri, monumente și ansambluri istorice), cum se regăsește în majoritatea documentațiilor de urbanism actuale, ci și a valorilor construite ambientale, a caracteristicilor țesutului urban al localităților și de peisaj (pentru teritoriul intravilan - extravilan), elemente ce constituie contextul cultural al localităților.
- În cadrul documentațiilor de tip PUG în vigoare, Zonele Construite Protejate (ZCP) sau Zonele asimilate acestora în documentațiile de urbanism mai vechi (anii 2000/2015) denumite Zone centrale Istorice/Zone protejate istorice nu sunt incluse descrieri amănunțite ale valorilor culturale sau date (suprafețe, perimetre cu coordonate Stereo 70), nu sunt precizate categoriile de valoare (națională sau locală)- în afara siturilor UNESCO (UAT Biertan și UAT Valea Viilor) care se supun reglementărilor internaționale ale Patrimoniului Mondial. Este necesar ca reactualizarea PUG-urilor pentru toate UAT-urile județului să includă aceste date, cât și delimitările zonelor de protecție în coordonate Stereo 70 ale monumentelor, ansamblurilor, siturilor istorice, dar și pentru elementele/obiectivele susceptibile a fi clasate.

2.7. Monumente de for public

Monumente de for public (III) Monumente (cat. A-0, cat. B -3), Busturi, placă (cat. A- 0, cat. B-10), Vase piatră (cat. A-0, cat. B-1) – tabel 2.5, fig. 2.14.

Din analiza valorilor existente județul Sibiu nu are înscrise nici un fel de monumente de for public cu valoare națională, cercetarea la nivelul local prin studiile de fundamentare istorice și arheologice aferente documentațiilor de urbanism (PUG) în curs de elaborare sau care se vor reactualiza, fiind necesare pentru a determina înscrierea unor noi obiective la această categorie de patrimoniu.

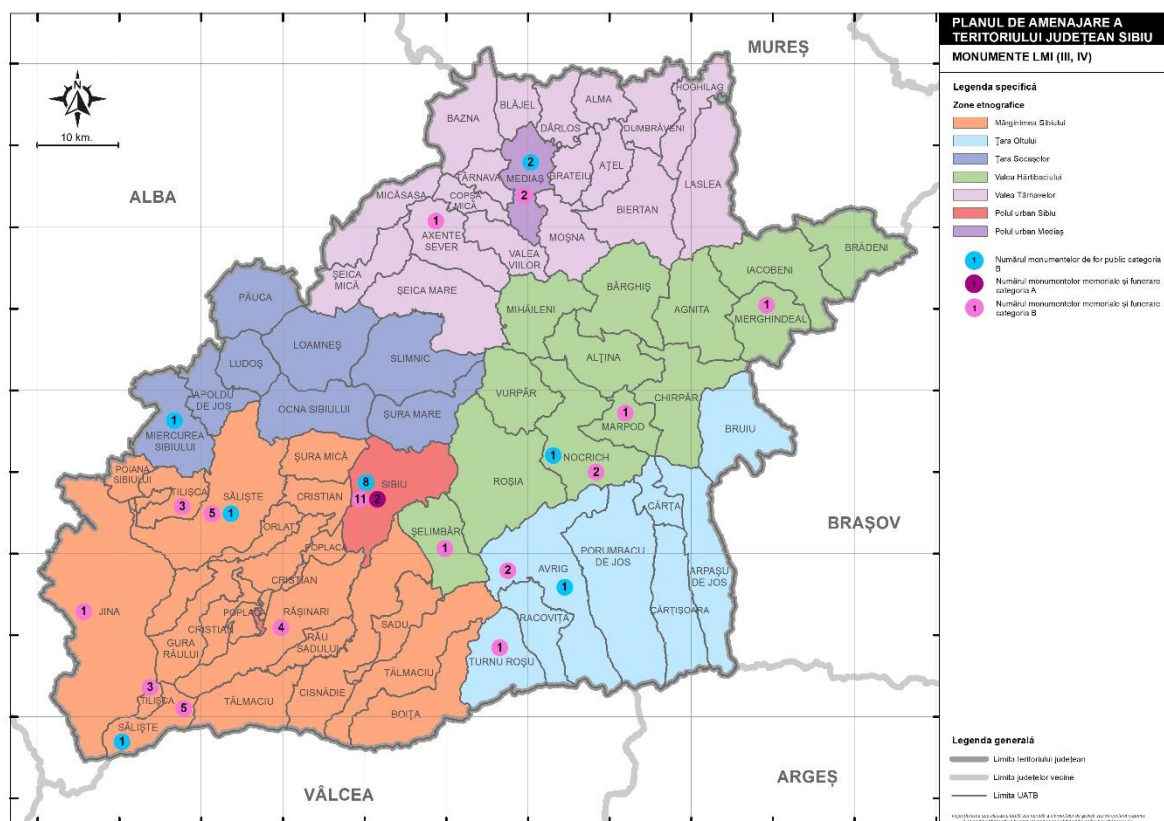
Între statuile, busturile sau elementele de artă monumentală din județ nu sunt menționate opere ale sculptorului Cornel Medrea, sculpturi contemporane de factură abstractă aflate în spațiile publice din cartierele Sibiului, opere realizate în anii 70-80 ai sec. XX, în cadrul Simpozioanelor de artă monumentală din județ - sculptori fiind Bogdan Hojbotă, Victor Cristea sau Kurtfritz Handel. De asemenea, opere de artă monumentală ale sculptorului sibian Ioan Câdea, reprezentând personalități marcante ale istoriei, literaturii și științei, pot fi incluse în LMI - categoria III, în urma analizei valorilor culturale din cadrul studiilor de fundamentare pentru planurile de urbanism (de tip PUG, PUZ).

Tabel 2.5 MONUMENTE ISTORICE - CATEGORIA STRUCTURALĂ MONUMENTE DE FOR PUBLIC (III) ȘI MEMORIALE-FUNERARE (IV)

Nr crt.	Amplasare (UAT)	Număr obiective		Categoric valorică	Zone de protecție	Vechime, suprafață, stare	Factori de risc și degradare	Acțiuni de protecție, cercetare, monitorizare/restaurare
		III	IV					
1.	Mun. Sibiu	8	2, 11	A, B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument/ ansamblu	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG Mun. Sibiu 2011 (în elaborare); Conf. PUZCP Centru istoric_4 (parțial).
2.	Mun. Mediaș	2	2	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG Mun Mediaș, HCL 63/ 2022, Conf. PUZCP Centru vechi/2011
3.	Oraș Avrig	1	2	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare	Antropici	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
4.	Oraș Miercurea Sibiului	1	0	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
5.	Oraș Săliște	1	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat.	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2016

					monument			
6.	Comuna Axente Sever	0	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018 (în elaborare)
7.	Comuna Jina	0	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument		Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021 (în avizare)
8.	Comuna Marpod	0	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2013
9.	Comuna Merghindeal	0	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018
10.	Comuna Nochrich	1	3	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2014
11.	Comuna Rășinari	0	4	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2019 (în elaborare)
12.	Comuna Șelimbăr	0	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2000 (în elaborare/avizare)
13.	Comuna Tilișca	0	3	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument		Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2018
14.	Comuna Turnu Roșu	0	1	B	Regim juridic de protecție specific monumente istorice cat. monument	Conf. fișe clasare; LMI 2015	Antropici Naturali	Conf. Legii 422/2001, Conf. RLU PUG 2021

Fig. 2.14 NUMĂRUL MONUMENTELOR DE FOR PUBLIC ȘI MONUMENTE MEMORIALE ȘI FUNERARE PENTRU FIECARE UAT (CONFORM LMI 2015)



Sursa: Prelucrare proprie, după datele LMI 2015

2.8. Situri arheologice înscrise în Repertoriul Arheologic Național (RAN Jud. Sibiu)

Monumentele de arheologie (I) (categoria valorică A) sunt în număr total de **57 de obiective de valoare națională și internațională** - din care în **UAT-urile rurale** un număr de **49 de obiective** (inclusiv în satele aparținătoare de orașe) și numai un număr de **8 obiective în UAT-urile urbane** din Municipiile Sibiu și Mediaș. Deși în cadrul LMI în decursul timpului au fost înscrise numeroase monumente și ansambluri la categoria valorică A, în cadrul **PATN- Secțiunea III- Zone construite protejate**, la punctul 2 - *Monumente și situri arheologice* sunt încadrate doar 2 obiective, la categoriile *fortificații dacice (pct.e)* și *așezări și necropole (pct.k)*:

- pct.e 29) Așezarea dacică cu două turnuri-locuință (în punctul Dealul Cătinaș), **com. Tilișca**
- pct. k 5) Așezări și necropole, **comuna Brateiu, sat Brateiu**.

Lista nu cuprinde în cadrul localităților cu un patrimoniu arheologic însemnat - **satul Apoldu de Sus (oraș Miercurea Sibiului)**, **orașul Agnita**, localități înscrise cu **11 obiective**, respectiv **7 obiective de importanță națională - (categoria A)** în LMI 2015. De asemenea, **satul Cașolț (com. Roșia)**, **satul Boarta (com. Șeica**

Mare) cu un număr de câte **5 obiective de importanță națională înscrise**, necesită a fi reconsiderate în vederea includerii în această listă.

Din analiza valorilor existente, față de ceea ce este cuprins în Legea mai sus menționată, se poate constata că județul Sibiu are un patrimoniu arheologic de valoare, cu un număr mai mare de obiective de patrimoniu care nu este menționat în cadrul PATN - Secțiunea III, Zone protejate - și care în consecință, nu beneficiază de recunoaștere națională și de o punere în valoare corespunzătoare, precum și un număr de UAT-uri cu valori de patrimoniu arheologic ce vor trebui cercetate, inventariate și cu stabilirea localizării exacte.

Din punct de vedere al **RAN jud. Sibiu**, se poate observa numărul mare de obiective existente înscrise în **RAN - 447 de obiective**, față de numărul de obiective înscris în prezent în **LMI 2015 - 162 de obiective**. Este anexată lista siturilor arheologice înscrise în **RAN Jud. Sibiu**, cu localizarea lor pe harta județului Sibiu (dintre acestea numai 75 de obiective au o localizare exactă) - conf. documentației din cadrul Direcției Patrimoniului Digital (cIMeC), completată de lista siturilor arheologice marcate cu o situare exactă (conf. Anexele 6 și 7). Delimitarea acestor situri arheologice, cu zona lor de protecție, în coordonate Stereo 70, se va realiza în cadrul documentațiilor de urbanism de tip PUG în curs de revizuire/elaborare sau în momentul clasării și includerii în cadrul Listei Monumentelor Istorice (la categoria I).

2.9. Construcții și situri cu valoare arhitecturală și urbanistică

Totalul monumentelor de arhitectură -II-(categoria valorică A) din UAT-urile zonei rurale este de **158 de obiective**, iar din UAT-urile urbane este de **186 de obiective**.

Secțiunea de față face această trecere în revistă a UAT-urilor cu numărul cel mai important de valori de patrimoniu, pentru a face recomandări ca în cadrul Planurilor Urbanistice Generale (PUG) al localităților, în momentul elaborării sau al actualizării acestora, pe baza analizelor din studiile de fundamentare realizate la nivel de U.A.T. și al cercetărilor de teren, să se reflecte în măsurile de protecție și punere în valoare pentru toate obiectivele cuprinse în LMI 2015, odată cu includerea de noi obiective propuse în urma cercetărilor de teren.

Capitolele tematice mari, în care sunt grupate categoriile de monumente aflate pe teritoriul județului Sibiu, sunt următoarele: *Monumente de arheologie (I)*, *Monumente de arhitectură (II)*, *Monumente de for public (III)*, *Memoriale și funerare (IV)*.

Monumente de arheologie (I): *Sit (cat. A – 17; cat. B – 18); Așezare, așezare fortificată, așezare rurală (cat. A – 25; cat. B – 47); Necropolă (cat. A – 2; cat. B – 14); Urme de locuire, locuire (cat. A – 5, cat. B – 7); Fortificații/Cetate biserică (cat. A – 3; cat. B – 10); Drum (cat. A – 0; cat. B – 1); Castru, mansio (cat. A – 0; cat. B – 2); Villa rustica /castellum, construcții civile (cat. A – 3, cat. B – 1); Ateliere meșteșugărești (cat. A –*

1, cat. B – 0); Fermă agricolă, fermă (cat. A – 1, cat. B – 3); Construcții civile (cat. A – 1, cat. B – 0); Morminte izolate (cat. A – 0; cat. B – 1).

Monumente de arhitectură (II): Ansambluri biserici evanghelice fortificate, incinte, fortificații, elemente de fortificație (cat. A – 171, cat. B – 78); Centre urbane/rurale istorice, situri istorice, ansambluri urbane/rurale (cat. A – 13 cat. B – 10); Biserici, mănăstiri, capele, case parohiale (cat. A – 71, cat. B -131); Case (cat. A -65 cat. B -155), Palate, castele, conace (cat. A – 7, cat. B – 6); Clădiri publice (cat. A-15, cat. B-20); Linie c.f. cu instalații și clădiri anexă (cat. A-0, cat. B-76), Clădiri industriale/agricole (cat. A - 0, cat. B - 16); Ansamblu balnear (cat. A - 1, cat. B - 1); Poduri, parcuri (cat. A -1, cat. B -3).

Monumente de for public (III) Monumente (cat. A – 0, cat. B – 3), Busturi, placă (cat. A – 0, cat. B – 10), Vase piatră (cat. A – 0, cat. B – 1).

Memoriale și funerare (IV): Cimitir (cat. A – 2, cat. B – 1), Cruci, ans. cruci, troițe (cat. A -0, cat. B -10), Morminte, monumente funerare (cat. A – 0, cat. B – 16), Case memoriale (cat. A – 0, cat. B – 1), Case (cat. A-0, cat. B – 6), Banca țărănească (A-0, B-1), Edicul osuar (A-0, B-1).

Din toate aceste categorii structurale ce alcătuiesc LMI 2015, în județul Sibiu se disting numeroase situri și construcții cu valoare arhitecturală și urbanistică, în primul rând fiind cele două situri rurale înscrise în Patrimoniul mondial (UNESCO) - *Situl rural Biertan* (SB- II-s-A-12327, delimitat cf. Aviz MC 811/E/1998) și *Situl rural Valea Viilor* (SB-II-s-A-12581, delimitat cf. Aviz MC 812/E/1998). Ansamblurile bisericilor evanghelice fortificate și centrele istorice urbane și rurale, sunt categoriile cu individualitatea și calitatea arhitecturală și urbană cele mai bine reprezentate ca valoare națională.

Dintre localitățile cu biserici fortificate evanghelice, cele mai multe se regăsesc în zona de Nord a județului, zona de influență săsească, pe Valea Târnavelor și pe Valea Hârțibaciului - reprezentative pentru acest tip de patrimoniu construit fiind localitățile Alma Vii, Axente Sever, Bazna, Cisnădie și Cisnădioara, Copșa Mare, Dealu Frumos, Merghindeal, Movile, Moșna, Richiș, Stejărișu.

Mărginimea Sibiului, dar și Țara Secașelor se evidențiază și prin patrimoniul mai puțin cunoscut reprezentat de bisericile ortodoxe ale populației românești - biserici de lemn ce se regăsesc în satul Sângătin (com. Apoldu de Jos), în satele Presaca, Broșteni (com. Păuca), satul Ilimbav (com. Marpod), în Poiana Sibiului sau bisericile ortodoxe de zid, cu pictura interioară realizată de pictori locali la sfârșitul sec. XVIII - începutul sec. XIX, frații Ion și Alexandru Grecu, din Săsăuș (com. Chirpăr), școliți de către Pantelimon Zugravul din Horezu. Aceștia au pictat interiorul bisericilor ortodoxe din Săsăuș, Arpașu de Jos și Arpașu de Sus, Colun, Fofeldea, Țichindeal, Mohu, iar Ioan Zugravul (școlit la școala din Rășinari) la începutul sec. XIX pictează bisericile din Poplaca, Rășinari, Poiana Sibiului și Boița.

Valorile urbanistice se regăsesc atât în mediul urban - Centrele Istorice ale municipiilor Sibiu și Mediaș - fiind exemple relevante ale dezvoltării istorice pentru zona Transilvaniei de Sud, cu normele și prevederile legate de alcătuirea spațiului urban și construcțiile și străzile cu nume de bresle ce îl alcătuiesc, cu

regulamentele de vecinătate, cât și cu sistemele de apărare /fortificații ce au determinat silueta specifică a acestor așezări.

Localitățile rurale se diferențiază ca specificitate a țesutului urban prin zona etnografică căreia îi aparțin - **Zona Săsească, Țara Oltului/Țara Făgărașului sau Mărginimea Sibiului.**

În **Zona Săsească**, din punct de vedere urbanistic se păstrează caracterul tipic al așezărilor /satelor săsești, cu case construite în stil caracteristic și organizate în jurul centrului spiritual și defensiv al satului, reprezentat de biserica fortificată. Acestea se caracterizează prin vechime, stabilitate și coerență a formei urbane, fiind desfășurate pe culmi de dealuri, alternându-se într-un ritm compact-adunat, de-a lungul văilor de ape, cu un parcelar istoric ordonat, dispus cu latura scurtă spre stradă și cu străzi sinuoase adaptate formelor de relief. În general, axa principală a localității este formată dintr-o stradă principală care duce spre cetatea țărănească fortificată/biserica evanghelică fortificată, ce se află în centrul satului sau în imediata apropiere, pe un deal.²⁹

Peisajul rural al zonei etnografice a **Țării Oltului/Făgărașului** este modelat din punct de vedere urbanistic de relația dintre cadrul natural - intervenția umană/antropică, dominant fiind mediul natural, cu prezența maiestooasă a Munților Făgăraș și a râului Olt cu a sa luncă generoasă. Câmpia piemontană a favorizat desfășurarea activităților agricole și a creșterii animalelor, activități ce de-a lungul secolelor au rămas principala îndeletnicire a locuitorilor zonei.

Peisajul construit rural al satelor din această zonă este compus, în principal, din așezări „îngrămădite”. De regulă gospodăriile se află de-a lungul albiei râurilor, multe dintre ele având două trupuri, de o parte și de alta a râului, cu terenurile agricole întinzându-se în zonele înconjurătoare așezării. Pe lângă mediul construit caracterizat de tipologia gospodăriilor, parcelar, drumuri și ulițe, intervenția omului se face simțită prin mozaicul culturilor agricole, al câpițelor de fân și al livezilor.³⁰

Mărginimea Sibiului s-a dezvoltat urbanistic ca o zonă agropastorală, cu pășuni montane abrupte, cu coame de munte acoperite de păduri de rășinoase și cu sate așezate îndeosebi în văi, pe marginea râurilor sau a pâraielor. Zonele de luncă de pe marginea apelor și spațiul depresionar au permis cultivarea cerealelor și a legumelor, dar specificul reliefului a favorizat îndeosebi practicarea creșterii animalelor.

Satele din Mărginime alcătuiesc un evantai simbolic, străjuit de munte, cu deschidere către Sibiu și cu căi de comunicare – trecători – mai mari sau mai mici, de la Valea Oltului până la Șugag, care au permis circulația neîngrădită a oamenilor și a oilor de pe un versant montan pe celălalt. Sate de tip adunat,

²⁹ OAR - Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural – Zona cu influență săsească, coordonator Eugen Vaida, 2017

³⁰ OAR - Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural – Zona Țara Făgărașului, coordonator arh. Silvia Demeter Lowe, 2017

dezvoltate organic, de la poalele muntelui- zona colinar - depresionară, până pe culmea montană, la altitudini de cca. 1300 m, distanțele dintre sate fiind relativ mici, ținându-se lanț (ex. Fântnele, Sibiel, Vale, Săliște, Galeș, Tilișca). Așezarea specifică se compune din vatra satului, cu străduțe care pleacă din drumul principal ce brăzdează fiecare localitate, unde se găsesc gospodăriile alipite, aliniate la stradă și zona de fâneață, unde “colibele” completează gospodăriile din sate. Pe pășunile înalte, uneori până pe coamele montane, au fost ridicate aceste construcții -colibele- specifice păstoritului, îngrijirii animalelor, prelucrării laptelui și a produselor derivate, precum și locuirii temporare ³¹.

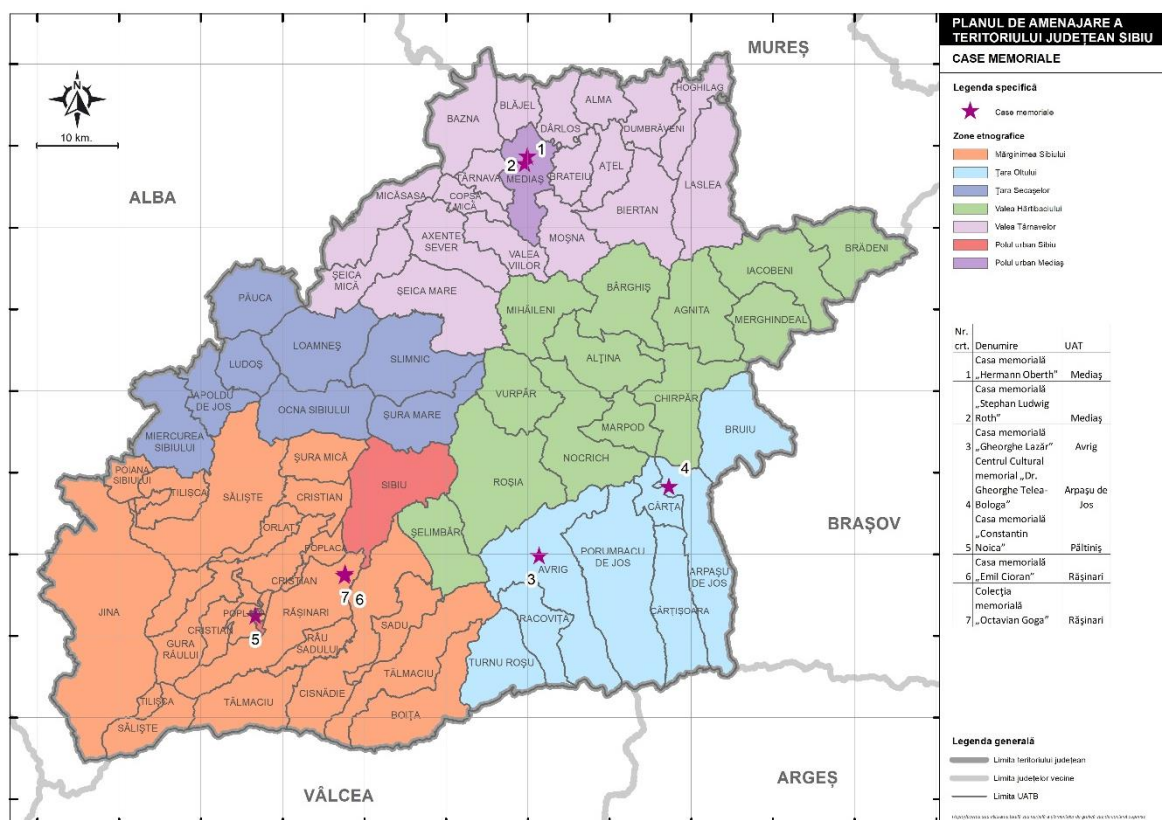
Ca un factor complementar al peisajului cultural al zonelor rurale, se regăsește **patrimoniul imaterial** definit în cadrul “Convenției pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial” (Paris 17.10.2003 și adoptat prin Legea nr. 410/2005 de România) prin practicile, reprezentările, expresiile, cunoștințele, abilitățile -împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora- pe care comunitățile, grupurile și în unele cazuri, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural. Format în decursul istoriei așezărilor, le oferă specificitate, o identitate locală recunoscută la nivel regional și național, conturând astfel un profil de dezvoltare competitiv al localităților. Modul specific de organizare a teritoriilor, modul specific de utilizare a terenurilor, de organizarea a gospodăriilor și de construire a clădirilor ce le alcătuiesc (în primul rând a locuințelor) sunt elemente a căror protecție trebuie asigurată.

2.10. Case memoriale

Dedicate unor personalități a căror importanță pentru cultura și știința națională au depășit granițele județului, casele memoriale nu sunt dintre obiectivele culturale cele mai cunoscute. În Mediaș se găsesc Casa memorială Stefan Ludwig Roth și Casa memorială Herman. N. Oberth, la Rășinari - Casele memoriale Emil Cioran și Octavian Goga, la Avrig Casa memorială Gh. Lazăr, iar la Nou Român Casa memorială Doctor Telea. Casa de la Păltiniș a lui Constantin Noica este menționată, dar fără a se preciza starea în care se găsește astăzi (fig. 2.15). În cadrul Listei Monumentelor istorice LMI 2015, această categorie de patrimoniu are înscrise 7 obiective, toate fiind cu valoare locală. Între obiective (după o restaurare adecvată) poate fi inclusă la această categorie în cadrul LMI și Casa memorială a Părintelui Teofil Pârâianu (sat Topârcea, Ocna Sibiului) sau Casele memoriale din orașul Săliște: Casa memorială Onisifor Ghibu, Casa memorială D.D. Roșca, Casa memorială Ioan Lupaș.

³¹ OAR - Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural - Zona Mărginimea Sibiului, coordonator arh.urb.Maria Cristina Găvozdea, 2017

Fig. 2.15 AMPLASAREA CASELOR MEMORIALE DIN JUDEȚUL SIBIU



Sursa: Prelucrare proprie, după locațiile din Google Earth

2.11. Patrimoniul cultural mobil

Patrimoniul cultural național mobil este definit ca alcătuit din bunuri cu valoare istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literală, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, reprezentând mărturii materiale ale evoluției mediului natural și ale relațiilor omului cu acesta, ale potențialului creator uman și ale contribuției românești, precum și a minorităților naționale la civilizația universală.

Format din obiecte de valoare ce aparțin unei multitudini de domenii - arheologie, etnografie, istorie, științele naturii, carte veche și manuscrise, arte plastice și arte decorative, medalistică, numismatică - mărturii ale modului de viață al diferitelor comunități umane și ale transformării mediului natural, din cele mai vechi timpuri până astăzi, patrimoniul mobil este reprezentativ pentru cunostințele, credințele și valorile unei comunități, la un anumit moment în timp.

Instituirea unui regim de protecție implicit prin efectul legii (Legea 182/25 octombrie 2000) se aplică bunurilor culturale aflate în proprietatea statului sau a UAT-urilor, patrimoniul cultural mobil ce se împarte în 2 categorii - categoria Tezaur (bunuri culturale de valoare excepțională pentru umanitate) și categoria Fond (bunuri culturale de valoare deosebită pentru România).

Această categorie de patrimoniu se regăsește în muzee, colecții, biblioteci sau arhive, Județul Sibiu având înregistrate ca **bunuri culturale clasate în Patrimoniul Cultural Național Mobil** un număr de **10970 bunuri - 2649 la Categoria tezaur și 8321 la Categoria fond**.³²

Patrimoniul muzeal este alcătuit din totalitatea bunurilor, a drepturilor și obligațiilor cu caracter patrimonial ale muzeului sau, după caz, ale colecțiilor publice, asupra unor bunuri aflate în proprietate publică și/sau privată³³, iar protejarea acestui patrimoniu cultural mobil este prevăzută într-un cadru legislativ specific.³⁴

Cele mai reprezentative Instituții culturale ce dețin bunuri culturale de valoare națională sunt **Muzeul Bruckenthal** - Premiata în anul 2010 cu *Premiul Europa Nostra* al Uniunii Europene și **Complexul Național Muzeal ASTRA**, distins cu Marele premiu *European Museum Academy (EMA)* în anul 2019.

Alături de aceste două mari instituții de cultură, atât în zona urbană, cât și în cea rurală, se regăsesc muzee și colecții, reprezentative pentru acele zone și comunitățile lor:

Sibiu - Muzeul de istorie naturală, Muzeul de istoria farmaciei, Muzeul cinegetic August von Spiess, Muzeul de etnografie și artă populară săsească Emil Sigerus, Muzeul de etnografie universală Franz Binder, Muzeul de istorie Casa Altenberger, Muzeul locomotivelor cu abur, MATS – Muzeu Atelier Tipografie Sibiu, Muzeul Loja Chitarelor, Muzeul de Istorie al Academiei Forțelor Terestre, Muzeul Landlerilor, Muzeul de Icoane și Obiecte Bisericești „Casa Mihai Eminescu”, Muzeul de Artă Contemporană; **Mediaș** – Muzeul Municipal (de Istorie), Muzeul Gazelor Naturale; **Dumbrăveni** – Muzeul Armenilor Transilvăneni, Expoziția etnografică Zestrea fetei; **Avrig** – Muzeul etnografic; **Miercurea Sibiului** – Muzeul Țării Secașelor; **Agnita** – Muzeul Văii Hârtibaciului, Muzeul Protopopiatului; **Ocna Sibiului** – Muzeul etnografic Anuța și Aurel Achim; **Săliște** – Muzeul Culturii săliștene, Muzeul de Etnografie și Artă Bisericească „Ioan Stoica”, Muzeul Silviculturii; **Cisnădie** – Muzeul industriei textile, Expoziția muzeală de etnografie Cisnădioara.

Muzee și colecții rurale se regăsesc în **Alțâna** (Muzeul interetnic al Văii Hârtibaciului); **Axente Sever** (Muzeul Cetate); **Bazna** (Muzeu sătesc Boian); **Biertan** (Muzeul bisericii evanghelice); **Boița** (Colecția Etnografică Boița); **Cristian** (Muzeul Sătesc Etnografic), **Gura Râului** (Muzeu comunal Gura Râului); **Iacoveni** (Colecția de obiecte bisericești de pe lângă Biserica „Sf. Nicolae” Movile); **Nocrich** (Muzeu Sătesc Fofeldea); **Sadu** (Muzeul „Sigmund Dachler”), **Cârțișoara** (Muzeul Badea Cârțan, Galeria Turismului Montan); **Sibiul** (Muzeul icoanelor pe sticlă); **Poiana Sibiului** (Muzeu etnografic - Galeș); **Jina** (Muzeul de obiecte pastorale); **Rășinari** (Muzeu de etnografie, muzeu Episcopal); **Moșna** (Ecomuzeu); **Tilișca** (Muzeul local Tilișca, Expoziția muzeală „Vasile Dobrian”); **Turnu Roșu** (Expoziție muzeală); **Valea Viilor** (Muzeul Bisericii Evanghelice Valea Viilor, Ecomuzeu – circuit Valea Viilor).

³² Institutul Național al Patrimoniului - Bunuri culturale mobile clasate în Patrimoniul Cultural Național, 2023

³³ Legea muzeelor și colecțiilor 311/08.07.2003

³⁴ Legea 105/07.04.2004 pentru modificarea Legii 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil.

Pentru aceste muzee/colecții locale, din mediul rural, este necesară respectarea tuturor condițiilor conforme cu Legea 311/2003 (Legea muzeelor și colecțiilor), în vederea asigurării condițiilor de expunere și păstrare a acestui patrimoniu local tradițional.

De asemenea, în cadrul patrimoniului mobil, mai poate fi încadrat *patrimoniul tehnic aflat în uz* (ex. Centrala hidroelectrică Sadu/Muzeul energetic Sadu I - prima centrală electrică înființată în anul 1896) sau materialul rulant al Mocăniței de pe Valea Hârtibaciului.

Ca o concluzie despre apartenența muzeelor și colecțiilor la rețelele muzeale:³⁵

- *Rețeaua națională a Muzeelor din România* este o rețea instituțională (formată din instituții publice și private cu activitate în domeniul muzeal), cu reprezentativitate națională, ce urmărește să sprijine și să dezvolte viața muzeelor, orientându-și activitățile asupra patrimoniului cultural mobil și imobil, turismului cultural și pregătirii profesionale în domeniu.
- *Rețeaua Colecțiilor și Muzeelor Etnografice Sătești Particulare din România (RECOMESPAR)* este o asociație non-profit, constituită în vederea sprijinirii, promovării și dezvoltării sectorului muzeal etnografic cu conținut sătesc și statut privat, fiind fondată de 23 de colecționari particulari de obiecte etnografice din toate regiunile țării, Sibiu având incluse Colecția de etnografie, com. **Blăjel** și Colecția muzeală a școlii cu clasele I-VIII, com. **Șeica Mare**.

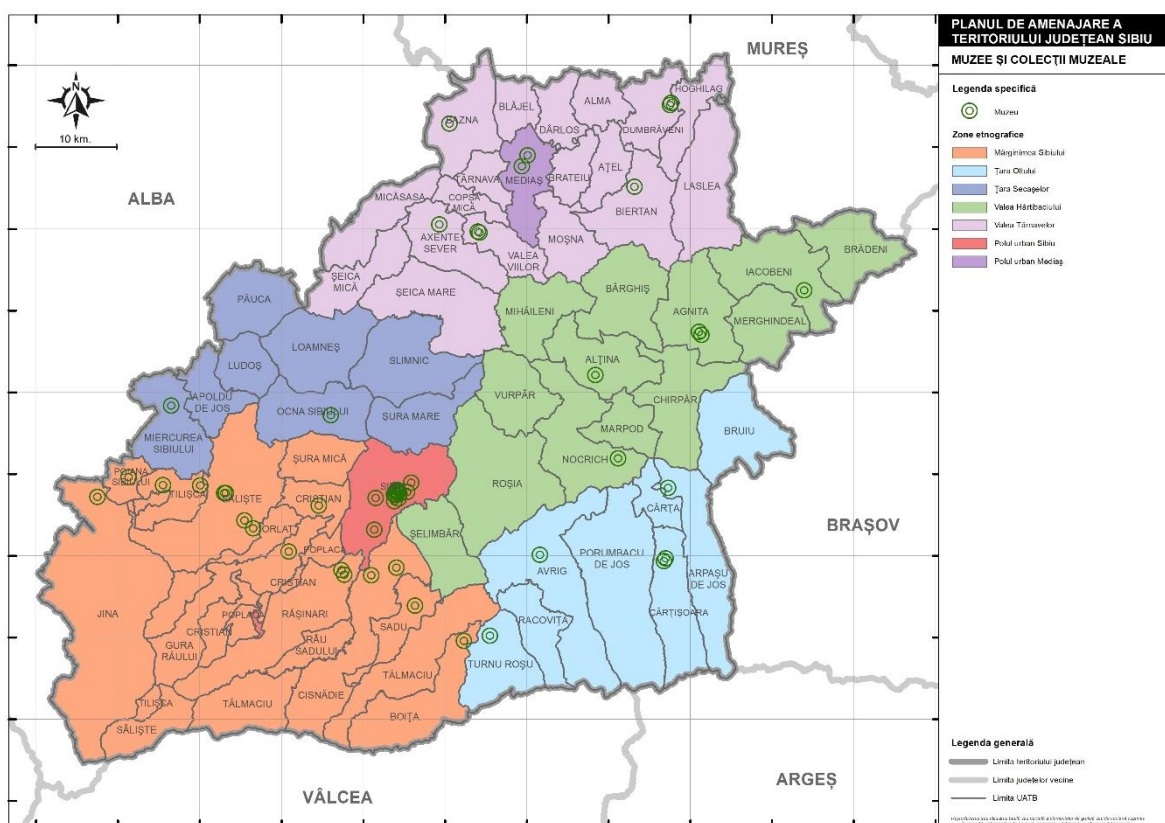
Conform Raportului de cercetare al Institutului Național de Cercetare și Formare Culturală „Vitalitatea culturală a orașelor din România”, ediția 2018, Municipiul Sibiu se afla în anul 2016 pe locul 4 din țară, iar Municipiul Mediaș pe locul 45 (din punct de vedere al infrastructurii culturale, pe locul 42).

Muzeele cu cel mai mare număr de vizitatori au fost cele din Municipiile Sibiu și Mediaș, numărul instituțiilor muzeale fiind de 25, repartiția lor pe UAT-uri fiind următoarea (fig. 2.16):

- UAT Sibiu 4 muzee, UAT Mediaș 5 muzee, UAT Agnita 2 muzee, UAT Avrig 1 muzeu, UAT Săliște 5 muzee, UAT Cârța, UAT Cristian, UAT Iacobenii, UAT Jina, UAT Poiana Sibiului, UAT Rășinari, UAT Sadu, UAT Turnu Roșu câte 1 muzeu.

³⁵ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/sel.asp//muzee-rurale.cimec.ro>

Fig. 2.16 MUZEE ȘI COLECȚII MUZEALE



Sursa: Prelucrare proprie, după locațiile din Google Earth

Rolul muzeelor în domeniul patrimoniului, la nivel local, este ilustrat de programele dezvoltate de Muzeul ASTRA în vederea educării comunităților locale pentru recunoașterea și punerea în valoare a patrimoniului lor local. Exemple relevante sunt:

- Programul “Astra multicultural”, prin care se urmărește educarea minorităților etnice din România în ceea ce privește coabitarea. Prin acest proiect se urmărește și eliminarea conservatorismului de la nivelul județului Sibiu.
- “Programul Grădină și peisaj cu Târgul de Țară” urmărește aducerea de comunități din fiecare regiune a județului Sibiu. În acest cadru, indivizii își expun și valorizează resursele proprii (de exemplu: dans, gastronomie, meșteșuguri etc). Astfel, se poate dezvolta o relație între muzeu, comunitate și vizitator.
- “Comunități în muzeul ASTRA” vizează comunități din toată țara. Acest program are ca scop promovarea patrimoniului prin lucrul cu publicul (de exemplu, susținerea de ateliere).

- Prin programul „AnimaAstra” se promovează ateliere meșteșugărești de tâmplărie, confecționat bijuterii tradiționale din piele și mărgel, pictură mobilier țăranesc, pictură pe lemn și piatră și un atelier de morărit, care, în viziunea instituției, reprezintă viitorul agroturismului³⁶.

2.12. Patrimoniul cultural imaterial

Complementar patrimoniului imobil și mobil se asociază și valorile reprezentate de patrimoniul imaterial, prin patrimoniul cultural imaterial înțelegându-se “practicile, reprezentările, expresiile, cunoștințele, abilitățile - împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora, pe care comunitățile, grupurile și, în unele cazuri, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural”. Formele sub care se manifestă sunt tradițiile și expresiile orale, incluzând limba ca vector al patrimoniului cultural imaterial, artele spectacolului, practici sociale, ritualuri și evenimente festive, cunoștințe și practici referitoare la natură și la univers, tehnici legate de meșteșuguri tradiționale.

Categorii importante sunt *marca tradițională distinctivă* (cu impact în industria turismului) și *tezaurul uman viu* (reprezentanți ai comunităților locale ce stăpânesc și transmit cunoștințe tradiționale). La această ultimă categorie, Județul Sibiu are desemnate două reprezentante: Silvia Tecoanță (Alțâna), meșter popular creator de costume-2013 și Maria Antoaneta Ciucă (Poiana Sibiului) ce confecționează port popular-2021. Ambele categorii, prin existența lor în cadrul teritoriului județului, vor completa caracteristicile peisajelor culturale, alături de valorile materiale antropice.

2.13. Peisaje culturale

Analiza peisajului județului Sibiu se înscrie în conținutul Articolului 6 din “Convenția europeană a peisajului” adoptată la Florența la 20 octombrie 2000, ratificată prin Legea nr. 451 din 8 iulie 2002 și publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 536 din 23 iulie 2002. Conform Convenției europene a peisajului „*peisajul desemnează o parte de teritoriu perceput ca atare de către populație, al cărui caracter este rezultatul acțiunii și interacțiunii factorilor naturali și/sau umani*”, peisajul participând într-o manieră importantă la interesul general în ceea ce privește domeniile: cultural, ecologic, de mediu și social, constituindu-se într- o resursă favorabilă pentru activitatea economică, la configurația peisajelor participând toate elementele teritoriale, de factură naturală și/sau antropică, din care rezultă un mozaic de suprafețe ce au unele trăsături comune, dar și trăsături care le diferențiază. Se poate astfel deduce că **peisajul cultural** reprezintă o sub-categorie a peisajului definit de Convenția europeană a peisajului.

În funcție de dominanța unora sau altora dintre factorii determinanți, reflectată în fizionomia de ansamblu a peisajului, acestea pot fi considerate peisaje naturale (sau cvasinaturale, predominant naturale) sau

³⁶ ACZ Consulting - Strategia de dezvoltare economico - socială a Județului Sibiu 2012-2030, Cap 2.10 Cultura și patrimoniu (varianta preliminară, Iunie 2022)

peisaje culturale (sau antropizate, cu dominanță antropică). Desigur că între peisajul natural și cel antropizat (sau puternic antropizat) există o varietate de situații intermediare, care, în plus, intră și în sfera interpretării, conform definiției prezentate anterior³⁷. Din punct de vedere al reglementărilor referitoare la monumentele istorice, conform „Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice”, peisajul cultural se regăsește ca un sub-punct în cadrul Anexei- Fișa de clasare³⁸ și reprezintă în consecință doar o componentă a monumentelor și ansamblurilor istorice, nu o categorie în sine a patrimoniului construit.

Tipuri de peisaje culturale

În sensul Convenției europene a peisajului, termenii utilizați pot fi explicați astfel:

- *politica peisajului* - o expresie prin care autoritățile publice competente desemnează principii generale, strategii și linii directoare care permit adoptarea de măsuri specifice care au ca scop protecția, managementul și amenajarea peisajului;
- *obiectivul de calitate peisageră* - desemnează formularea de către autoritățile publice competente, pentru un anumit peisaj, a aspirațiilor populațiilor cu privire la caracteristicile peisajere ale cadrului lor de viață;
- *protecția peisajului* - cuprinde acțiunile de conservare și menținere a aspectelor semnificative sau caracteristice ale unui peisaj, justificate prin valoarea sa patrimonială derivată din configurația naturală și/sau de intervenția umană;
- *managementul peisajelor* - cuprinde acțiunile vizând, într-o perspectivă de dezvoltare durabilă, întreținerea peisajului în scopul direcționării și armonizării transformărilor induse de evoluțiile sociale, economice și de mediu;
- *amenajarea peisajului* - reprezintă acțiunile cu caracter de perspectivă ce au ca scop dezvoltarea, restaurarea sau crearea de peisaje.

Evidențierea caracteristicilor diverse ale peisajului și evaluarea compatibilității ecologice și estetice a modului de utilizare a acestuia se realizează în scopul prevenirii deteriorării potențialului natural și a capacității funcționale a mediului natural, incluzând serviciile ecologice pentru protecția florei, faunei și a habitatelor, precum și pentru soluri, apă, aer și climă, dar și pentru păstrarea caracterului unic și calităților pitorești ale peisajului, atât în interiorul, cât și în afara ariilor naturale protejate.

În lipsa unei legislații specifice în vigoare pentru identificarea și evaluarea peisajului, metodologia de analiză în cazul județului Sibiu se bazează pe tipologia (și terminologia) propuse de documentele europene și mondiale în domeniu, după cum urmează:

- “Convenția europeană a peisajului” nu realizează o clasificare a peisajelor, identifică însă o serie de categorii pe baza unor criterii diferite:

³⁷ Vescan Iuliu, Conf.dr.urb, Studiu de fundamentare privind cadrul natural și calitatea mediului- PATJ jud. Sibiu, cap.2.3. Peisaje naturale, p. 79.

³⁸ OMCC nr. 2260/2008

- În funcție de poziționarea geografică - *categoria peisaje terestre, marine și cele legate de apele interioare;*

La categoria de peisaje terestre au fost identificate în cadrul Studiului de fundamentare privind cadrul natural al Județului Sibiu: *peisajele montane (1)* (cu subunitățile de peisaj al treptei piemontane și peisajul depresiunilor marginale de contact), *peisajele colinare (2)* (asociate spațiilor depresionare) și la categoria celor legate de apele interioare - *peisajele culoarelor de vale (3)*.

- În funcție de valoarea patrimonială - *peisaje deosebite, peisaje obișnuite și peisaje degradate;*
- În funcție de complexitatea relațiilor dintre mediul natural și cel construit - *peisaje naturale, peisaje rurale, peisaje urbane / suburbane.*
- În conformitate cu Convenția UNESCO³⁹, **peisajul cultural** cuprinde o diversitate de manifestări ale interacțiunii dintre om și mediul înconjurător, însumând locul unde umanitatea și natura s-au îmbinat în timp, creând o simbioză echilibrată între activitățile antropice, rezultatele acestor activități și mediul înconjurător (ex. zonele urbane și rurale unde s-au conservat elemente de viață tradițională, probate prin patrimoniu mobil și imobil, spații culturale sau sacre, mărturii ale unor meșteșuguri și tehnici agricole care au dispărut, lăsând încă urme vizibile și locuri cu biodiversitate remarcabilă).

Peisajul cultural este organizat pe 3 categorii:

- *Peisajul clar definit*, conceput și creat intenționat de om: grădini și parcuri; aceste peisaje sunt realizate pentru scopuri estetice, fiind asociate cu clădiri sau ansambluri monumentale. În cadrul județului Sibiu, în sec. XVII, în orașul Sibiu, Albert Huet lasă moștenire o grădină cu pavilioane, iar la sf. sec. XVII-sec. XVIII, în jurul conacelor și castelelor se înființează parcuri- "Parcul Castelului Bruckenthal" din Avrig fiind o realizare notabilă a acestei perioade. Orașul Sibiu are la sfârșitul sec. XVIII grădini publice, transformate din grădini private (Poarta Heltau), grădina din bastionul Soldisch, amenajată de baronul Michael von Bruckenthal, este înființată promenada între Cazarma Regimentului de infanterie și Teatru (1791), iar în sec. XIX (1856-1857) Parcul „Sub Arini”, în care se vor construi podul (1860), pavilionul (1898), prima fântână arteziană (1894) și Parcul orașului /Parcul Astra (1879).
- *Peisajul dezvoltat organic/peisajul vernacular evolutiv/peisaj de înaltă identitate* al unui tipar social, economic, administrativ și religios asociat cu mediul înconjurător natural în care au rezultat componente cu valori de patrimoniu variate ca funcțiune, stil și formă, componente care și-au păstrat mai mult forma și funcțiunea inițială. Grupa include și peisajul continuu care își menține rolul social activ în societate, fiind asociat cu modul tradițional de viață și în care

³⁹ Convenția pentru Patrimoniul Mondial (World Heritage Convention, 1992)

procesul evolutiv este în progres, cu forme vizibile. Această tipologie de peisaj cultural este reprezentată în primul rând la nivelul județului de sate din 2 zone etnografice majore - **Valea Hârtibaciului (1) și Mărginimea Sibiului (2)**, regăsindu-se și în unele sate de pe Valea Târnavelor (3) și într-un număr mai redus în satele din Țara Secașelor (4) și Țara Oltului (5).

- **Valea Hârtibaciului (1)**: satele Dealu Frumos, Hosman, Iacobeni, Movile, Netuș, Nochrich, Stejărișu, Roșia;

-**Mărginimea Sibiului (2)**: Fântânele, Jina, Rășinari, Sibiul, Tilișca;

-**Valea Târnavelor (3)**: Alma vii, Ațel, Biertan, Boarta, Malâncrăv, Pelisor, Richiș;

-**Țara Secașelor (4)**: Apoldu de Jos;

-**Țara Oltului (5)**: Bruiu, Cârța.

- *Peisajul cultural asociativ*, a cărui importanță se justifică prin virtutea asocierii elementelor naturale cu valori religioase, artistice sau culturale, fără a ține cont de evidența culturii materiale. Acest tip de peisaj este prezent prin evenimente culturale permanente (ex. festivaluri, prin prezența și continuitatea funcționării târgurilor tradiționale în existența zonelor rurale, care acționează ca un catalizator pentru dezvoltarea altor activități cu valori culturale, artistice și economice (meșteșuguri/artizanat).

În consecință, operațiunea de identificare a categoriilor de peisaj se bazează pe o analiză multicriterială, care ia în considerare următoarele tipuri de clasificări⁴⁰:

- clasificare după elementele fizico-geografice: în funcție de relief, vegetație, apă, climă, geomorfologie, etc.;
- clasificare după funcțiile predominante: naturale, antropice (culturale, urbane, rurale);
- clasificare după elementele dominante: abiotic, biotic, antropic;
- clasificare după scara spațială: *mega* (regiune geografică - peste 100 kmp); *macro* (geocomplex sau geosistem - suprafețe cuprinse între 10-100 kmp); *mezo* (geofacies – suprafață cuprinsă între 1-10 kmp); *micro* (geotop – cea mai mică unitate de peisaj - sub 1 kmp).

Calitatea peisajeră

Obiectivul de calitate peisajeră desemnează formularea de către Autoritățile publice competente, pentru un anumit peisaj, a aspirațiilor populației/comunităților cu privire la caracteristicile peisajere ale cadrului lor de viață. Înțelegerea noțiunii de calitate a peisajului implică faptul că fiecare peisaj are un caracter unic, un caracter distinct, caractere ce provin din aspectul și forma terenului, modul de utilizare al

⁴⁰ Conform http://old.unibuc.ro/prof/patru-stupariu_i_g/docs/2013/mar/20_14_47_02Curs_4.pdf

acestui, calitatea solului, prezența și calitatea vegetației, modelul așezărilor umane și aspectele particulare ale construcțiilor - caractere ce induc sensul de apartenență pentru cei ce locuiesc aceste peisaje, atrag vizitatori și nu în ultimă instanță creează acel *genius loci/spiritul locului*.

Calitatea peisajelor culturale este dată de varietatea elementelor naturale și antropice în zona definită (care include 1 UAT sau mai multe UAT-uri), varietatea percepției la nivelul unității de peisaj (amplă și/sau în lungul unui element structurant-un curs de apă, un drum), existența unor puncte/zone de belvedere în cadrul acestuia.

Dinamica peisajelor culturale

Peisajul cultural a apărut inițial în școala saxonă de peisaj, ca răspuns la termenul de **peisaj natural**, *percepția de peisaj cultural* fiind asociată cu *identitatea regională, valoarea istorică și patrimonială a unui spațiu*. În plus, peisajul cultural nu a mai fost perceput în sens antitetice cu peisajul natural, astfel că peisajele culturale pot cuprinde și elemente naturale cu valoare de simbol.

„Un peisaj cultural este modificarea succesivă de-a lungul timpului a habitatului material al societății umane sedentare, corespunzător cu creșterea provocărilor dinamice ale naturii, cu nevoile și dorințele societății, și circumstanțele istorice din diferite regiuni, în momente diferite” (M.P. Conzen, 2004).

Pentru a desemna dinamica în timp a peisajelor culturale, s-a adoptat asocierea termenului *istoric*. *Peisajele cultural-istorice* sunt ansamblurile teritoriale cu valoare de simbol, *identitate regională și locală*, mai vechi e o *generație* / mai vechi de un eveniment istoric care a dus la o schimbare bruscă a societății.

Evidențierea caracteristicilor diverse ale peisajului și evaluarea compatibilității ecologice și estetice a modului de utilizare a acestuia se realizează în scopul prevenirii deteriorării potențialului natural și a capacității funcționale a mediului natural, incluzând serviciile ecologice pentru protecția florei, faunei și a habitatelor, precum și pentru soluri, apă, aer și climă, dar și pentru păstrarea caracterului unic și calităților pitorești ale peisajului, atât în interiorul, cât și în afara ariilor naturale protejate.

În urma analizelor realizate în serii de cercetări și conferințe din cadrul Programului INTERREG IIIB- CADSES peisajele culturale au fost tipologizate⁴¹ în:

- *Peisaje culturale propriu-zise* - (tipice artistice, tipice culturale- manifestări și clădiri);
- *Peisaje istorice propriu-zise* - (cetăți, biserici fortificate, statui, câmpuri de bătălie);
- *Peisaje culturale de înaltă identitate* - (valori multietnice, tipuri de case, utilizarea terenurilor).

În urma coroborării tipologiei peisajelor în conformitate cu Convenția UNESCO și a tipologiei rezultate în urma programului INTERREG IIIB CADSES, categoria *peisajelor culturale* la nivelul Județului Sibiu se poate înscrie ca **peisaje culturale de înaltă identitate** sau o altă tipologie este cea a unităților de **peisaj cultural - asociativ**, după cum urmează (fig. 2.17):

⁴¹ Universitatea Babeș- Bolyai - Programul INTERREG-IIIB- CADSES -2004-2008

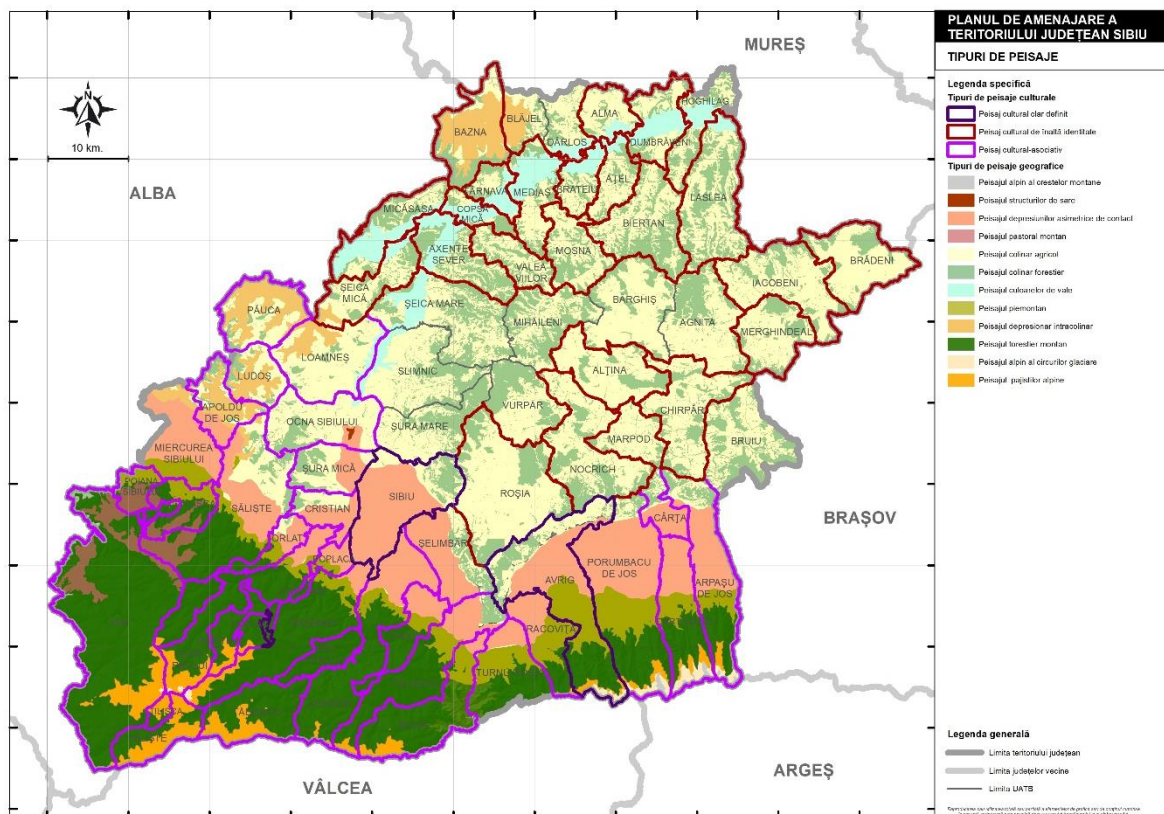
- în zona de Centru NV - *Valea Târnavelor*- cu o specificitate a peisajului natural și antropic în decursul istoriei- teritoriu modelat prin cultura viței de vie, cu o diversitate de elemente de patrimoniu ce au condus la o multitudine de forme de turism blând, ce întregesc traseele culturale determinate de valorile UNESCO existente (cele 2 situri de biserici fortificate – Biertan și Valea Viilor), dar și de alte situri cu biserici fortificate sătești Valea Viilor;
- în zona de S - *Mărginimea Sibiului cu zona Munților Cindrel* o zonă ce a cunoscut o creștere a populației, se află în situl Natura 2000, contextul natural deosebit favorizând dezvoltarea antropică tradițională (cu sate pe înălțimi sau în lungul văilor și colibe risipite în fânețele de pe pantele munților), dublat de un patrimoniu imaterial recunoscut la nivel internațional prin acordarea titlului de “Destinație Europeană de Excelență în Turism și Gastronomie Locală” (EDEN);
- în SE , *Zona Țării Oltului* în satele ce fac parte din județul Sibiu (UAT Cârța, UAT Porumbacu de Jos) - valorile antropice sunt coroborate cu valori naturale ridicate (situri Natura 2000) și un patrimoniu imaterial recunoscut; este favorizată de amplasarea la poalele munților Făgăraș, deși în zonă are loc un proces de îmbătrânire a populației, valorile naturale ridicate, elementele de patrimoniu material deosebite (ex. Abația cisterciană de la Cârța), dar și tipologia satelor aflate în centrul zonei etnografice locuite de români, îi conferă o specificitate aparte;
- în zona de NE - *Valea Hârtibaciului* - peisajul natural bine prezervat, a dus la dezvoltarea în decursul istoriei a unui patrimoniu construit important (150 de monumente istorice, muzee, colecții) și a unui fond tradițional antropic valoros, la care se adaugă un element de patrimoniu industrial deosebit - parcurul Mocăniței, refăcut parțial, ca element emblematic al zonei.

Din punct de vedere al legislației în domeniul peisajului, legislația națională nu are până în prezent un conținut- cadru reglementat, pentru identificarea, evaluarea și delimitarea peisajelor culturale, în decursul timpului, de la momentul semnării și ratificării de către România a Convenției europene a peisajului (Legea 451/08.07.2002) până în prezent, fiind realizate 2 studii de către Ministerul Dezvoltării (MDLPL) – “Metodologia de identificare și evaluare a peisajului- Studiu pilot pentru Zona protejată naturală și construită de interes național Bordușani” - 2008 și „Atlasul peisajelor - Studiu pilot pentru zona transfrontalieră România – Bulgaria” - 2014. Prin proiectul Codului Patrimoniului Cultural - Teze prealabile (HG 905/2016), Titlul IV - Reglementări specifice peisajului cultural și ariilor protejate - are scopul de integrare a politicilor de patrimoniu în acelea mai largi, ale dezvoltării durabile și ale protecției mediului.

Astfel, protecția peisajului are ca obiective majore salvarea, păstrarea și integrarea valorilor identitare - naționale, regionale și locale - perceptibile ca elemente fundamentale ale dezvoltării durabile și de integrare a valorilor naturale și culturale, ce definesc peisajul în dezvoltarea comunităților.

Instrumentele directe propuse, ce stabilesc regulile de dezvoltare prin care se va realiza cercetarea și protecția integrată, identificând prioritar valorile culturale, naturale și nevoile specifice de protejare, sunt Planul de Peisaj Teritorial (PPT) - ca o secțiune a documentațiilor de tip PATJ și Planul de Peisaj Local (PPL) - ca o secțiune a documentațiilor de urbanism de tip PUG, ce vor fi stabilite la nivel superior de către Ministerul Culturii (HG) și la nivel local de către Autoritățile Publice locale (proapse prin HCL/H CJ, după caz). Acestea vor fi operaționale în momentul aprobării și legiferării Codului Patrimoniului Cultural.

Fig. 2.17 TIPURI DE PEISAJE



Sursa: Prelucrare proprie

În cadrul metodologiei cercetărilor arheologice contemporane, a apărut un concept nou, cel al *arheologiei peisajului* - o analiză a peisajului complementară cercetării arheologice sistematice.

Arheologia peisajului preia caracteristica holistică a peisajului, fiind un demers multidisciplinar, care își însușește perspective teoretice din numeroase câmpuri științifice adiacente. Interdisciplinaritatea acestui tip de cercetare se datorează și faptului că procesele naturale și/sau cele culturale ce se desfășoară într-un anumit timp și spațiu, lasă urme vizibile pentru generațiile următoare, astfel influențându-le. T.J. Wilkinson⁴² consideră *arheologia peisajului* ca fiind „mijlocul prin intermediul căruia putem reconstrui

⁴² T.J Wilkinson. *Archaeological Landscapes of the Near East*, University of Arizona Press, 2003

și înțelege societățile din trecut prin studierea proceselor tafonomice, modelelor economice și a sistemelor simbolice și culturale cu ajutorul metodelor geo-arheologice, aerofotogrametriei, teledetecției și cercetării de teren". Față de arheologia sistematică, arheologia peisajului presupune o *analiză micro-regională*.

În cadrul Documentării din aer a *peisajelor culturale arheologice*, în Județul Sibiu se regăsesc un număr de 9 situri arheologice ilustrate și explicitate - Cristian, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului, Orlat, Sadu, Săliște, Șelimbăr, Sibiu, Tălmăciu (Anexa 8).

3. EVIDENȚIEREA DISFUNCȚIONALITĂȚILOR ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE

Analiza contextului în conformitate cu datele transmise de către Autoritățile locale și a datelor existente în documentele și legislația în vigoare din domeniul patrimoniului cultural construit și peisajului a condus la determinarea următoarelor disfuncționalități pentru categoriile de patrimoniu clasate conform LMI 2015, în funcție de natura lor (arheologie – I, arhitectură – II, monumente de for public – III, monumente memoriale și funerare- IV), pentru zonele construite protejate (ZCP conform PUG-uri UAT) și pentru peisajele culturale.

Disfuncționalități	Propuneri de reducere / eliminare a disfuncționalităților
<p>Arheologie (Cat. I) Monumente de arheologie - cele clasate în LMI 2015 nu beneficiază de o punere în valoare adecvată calității lor istorice și culturale - categoria valorică A sau B, pentru a putea beneficia de înscrierea în trasee turistice locale/regionale.</p>	<p>Înscrierea prioritară a siturilor arheologice de valoare națională (A) în Programul Național de Finanțare a Cercetării Arheologice Sistemate (Min. Culturii). Restaurarea unor situri emblematice, cu realizarea unor facilități turistice în proximitate.</p>
<p>Siturile arheologice înscrise în RAN sunt în majoritatea lor fără localizare exactă și înscrierea unor noi obiective arheologice în LMI.</p>	<p>Realizarea cercetărilor arheologice sistematice, cu înscrierea localizării și delimitării siturilor într-o bază de date, gestionată la nivelul DJCJ Sibiu</p>
<p>Principalul drum roman de pe valea Oltului – <i>Limes Alutanus</i> - are un castru pe teritoriul jud. Sibiu, la Boița, care nu este pus în valoare.</p>	<p>Proiectul <i>Limes</i> (național și european) poate aduce o integrare a castrului restaurat în traseul reconstituit al drumului roman de la Dunăre până la Apulum.</p>
<p>Monumente istorice (Cat II, III, IV) Starea de conservare a unor monumente/biserici fortificate, conace nu este monitorizată la zi, fiind numeroase degradări incipiente, care alterează imaginea și pot evolua spre degradări mai importante.</p> <p>Nu a fost realizată clasarea unor obiective cu valoare arhitecturală și a unor obiective de for public sau memoriale, între LMI 2010 și LMI 2015 (în actualizare deci cu posibilitatea de noi înscrieri), fiind periclitată integritatea acestora, în special în mediul rural, în condițiile în care unele sate au o populație redusă și îmbătrânită.</p>	<p>Realizarea unei baze de date informatizate la zi în cadrul DJCJ Sibiu pentru patrimoniul cultural județean, cu date despre starea fizică a monumentelor, diferențiat pe capitolele de patrimoniu construit/imobil (cu un capitol special alocat patrimoniului aflat în pericol) și patrimoniului mobil aferent acestor obiective.</p> <p>Cercetarea din teren în cadrul elaborării PUG-urilor pentru toate UAT-urile județului, în vederea propunerii de noi obiective spre clasare și îndeplinirea acestor proceduri de către DJCJ Sibiu. Coroborarea valorilor de patrimoniu cultural existent și nou propus cu inițierea unor proiecte concrete în vederea valorificării lor turistice individualizat și/sau prin atragerea/integrarea acestora în cadrul unor trasee/circuite turistice culturale.</p>

<p>Sunt monumente incluse în LMI 2015 (conf. raport DJCJ Sibiu) care se află în pericol/stare de precolaps/colaps.</p>	<p>Realizarea unor intervenții de urgență pentru punerea în siguranță și ulterior refuncționalizarea acestora, prioritar fiind funcțiunile de utilitate publică, pentru comunitățile locale sau de dezvoltare a turismului local.</p>
<p>Arhitectura tradițională a satelor săsești sau românești este insuficient considerată ca o valoare esențială a contextului de dezvoltare pentru comunitățile rurale, fiind minim protejată și promovată.</p>	<p>Înscrierea în programe/proiecte de rute turistice/culturale (ex. "Ruta satelor cu arhitectură tradițională", proiect finanțat de MIPE pentru întreg teritoriul României, în care jud. Sibiu are înscrise în etapa 1/2023 numai com. Biertan și com. Arpașu de Jos.)</p>
<p>Zone construite protejate</p> <p>Lipsa actualizării PUG-urilor și a unor acțiuni coordonate între autoritățile publice locale/județene și instituțiile responsabile cu protejarea patrimoniului arhitectural și urbanistic, în vederea respectării prevederilor legale în ceea ce privește delimitarea unor Zone Construite Protejate în cadrul documentațiilor de urbanism tip PUG /PUZCP (răspunsurile chestionarului adresat Autorităților locale indică lipsa preocupării la nivel local pentru includerea acestui tip de zone, cu reglementări specifice pentru protejarea valorilor arhitecturale și urbanistice în cadrul documentațiilor de urbanism).</p> <p>Lipsa comunicării la nivelul Administrațiilor locale despre rolul ZCP pentru dezvoltarea sustenabilă a localităților și a unor recomandări de bună practică în vederea elaborării /actualizării documentațiilor de tip PUG.</p>	<p>Reactualizarea PUG -urilor pentru majoritatea UAT-urilor, cu delimitarea ZCP și stabilirea unor seturi de măsuri de conservare pentru fiecare în parte prin RLU (se vor determina ca ZCP nu numai zonele ce includ monumente istorice, ci și zone cu valori de țesut urban sau tipologii de construire tradiționale, specifice fiecărei zone etnografice din județ).</p> <p>Crearea unei baze de date cu Zonele construite protejate (ZCP) la nivel județean (DJCJ Sibiu-CJ) pentru posibilitatea stabilirii direcțiilor de dezvoltare durabilă economică și socială a comunităților locale, în funcție de restricțiile/permisivitățile pe care legislația le prevede în aceste zone.</p> <p>Asigurarea personalului de specialitate la nivelul Autorităților locale/consultanță de specialitate în vederea elaborării documentațiilor de tip PUG/PUZCP (cu exemple și materiale grafice ilustrative).</p>
<p>Lipsa programelor educaționale la nivelul școlilor, dar și al comunităților din localitățile județului pentru înțelegerea și protejarea patrimoniului local construit (și al patrimoniului mobil/tehnic legat de acesta).</p>	<p>Realizarea de cursuri/prezentări de către DJCJ Sibiu și ONG-uri cu specific în domeniul protecției patrimoniului, realizarea de ateliere/unități locale cu specific pentru meșteșugurile utilizate în reabilitarea patrimoniului.</p>
<p>Accesibilitatea dificilă în cazul unor obiective de patrimoniu, calitatea unor drumuri comunale fiind improprie (corelare deficitară cu secțiunea transporturi, infrastructura de circulație).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indicarea monumentelor în teren este adesea deficitară, fiind necesar completarea semnalării acestor monumente în cadrul localității, cât și indicarea modalității optime de acces. - Principala disfuncționalitate pornește de la marcarea traseelor principale, cu integralitatea elementelor de patrimoniu ale parcursului 	<p>Accesarea de fonduri (POR 2021-2027) pentru reabilitarea de drumuri județene /comunale și realizarea unor programe finanțate de către Autoritățile locale, pentru realizarea echipării edilitare a localităților.</p> <p>Realizarea unui sistem coerent de panouri ilustrative și explicative, atât pentru rețeaua de drumuri istorice/culturale/turistice, cât și pentru obiectivele de patrimoniu în amplasamentul acestora, cu contextul teritorial /istoric din care</p>

<p>acestora, în vederea realizării unor itinerarii culturale coerente, ce ilustrează specificul diverselor zone geografice ale județului.</p> <p>- Nivelul echipării edilitare al zonelor rurale echipare insuficientă pentru o dezvoltare durabilă/ecologică și pentru o dezvoltare turistică la nivelul localităților rurale.</p>	<p>fac parte (ex. rețeaua de biserici fortificate, în fiecare punct al traseului, bisericile ortodoxe pictate - trasee ecumenice, sate cu specific arhitectural în fiecare zonă etnografică din care fac parte - ex. Valea Târnavelor, Valea Hârtibaciului, Mărginimea Sibiului, etc.)</p>
<p>Dezvoltarea urbană fără a lua în considerare specificul țesutului urban al localităților, tipologia clădirilor și a organizării gospodăriilor, cât și prin modalități inadecvate de extindere a intravilanelor (alterarea tipologiei specifice de dezvoltare a localității în diversele etape istorice). Modalități inadecvate de înlocuire a fondului construit vechi, aflat în stare precară, cu clădiri noi care nu respectă specificul local.</p>	<p>Se vor consulta, în vederea stabilirii modalităților de intervenție optime - ex. Ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local elaborate de către OAR pentru diferitele zone etnografice din cadrul județului.</p> <p>Realizarea unor Ghiduri specifice de intervenție pentru localități cu specific arhitectural-urbanistic din județul Sibiu (pentru zone urbane și pentru zone rurale).</p>
<p>Existența unor localități rurale care nu includ nici un fel de monumente istorice (ex. Blăjel, Ludoș, Râu Sadului) - situația din teren demonstrând contrariul sau inexistența în cadrul LMI a unor monumente memoriale – cat. IV (ex. monumente pentru eroii din Primul Război Mondial).</p>	<p>Completarea Studiilor de fundamentare PUG cu obiective de valoare arhitecturală (în special la cat. II) propuse spre clasare și obiective cu valoare memorială (cat. IV). Ex. în Blăjel se găsesc bisericile greco-catolică 1864 și evanghelică -1901 din Blăjel, clădiri de locuit tradiționale (1864), etc. ce nu sunt inventariate/clasate (cat. II) și monumentul eroilor (cat. IV).</p>
<p>Lipsa finanțării pentru reabilitarea/reparații curente ale clădirilor aflate în zonele de protecție ale monumentelor istorice/zone construite protejate, ceea ce conduce la intervenții cu materiale improprie sau deteriorarea conformărilor volumetrice și de detaliu a fondului construit neclasat.</p>	<p>Realizarea unor finanțări la nivelul Autorităților locale, dublate de o corectă informare asupra operațiunilor supuse finanțării și ghiduri de finanțare (ex. comuna Biertan -“Ghidul de Finanțare și intervenție pt. păstrarea și creșterea calității arhitecturale- ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zonele construite protejate” – Anexa 4).</p>
<p>Peisaje culturale Cadru legislativ național nu permite o delimitare clară a peisajelor/peisajelor culturale (locale sau care depășesc limitele UAT-urilor).</p>	<p>Stabilirea cadrului legislativ național și a reglementărilor la nivelul Autorităților locale/județene (HCL/HCJ) pentru realizarea PTP/PLP.</p>
<p>Nu există conexiuni /trasee cu rol peisagistic - cultural și turistic între multe dintre ariile naturale protejate ce includ și valori de patrimoniu antropic, la nivelul județului, nu sunt precis identificate/delimitate aceste zone la nivel de UAT.</p>	<p>Identificarea traseelor istorice și a zonelor cu peisaj natural și antropic cu valoare mare, în vederea refacerii acestor trasee și includerii în Strategiile de dezvoltare și în planurile de urbanism (PUG - RLU) a unor reglementări și propuneri de dezvoltare adaptate calităților acestor situri.</p>
<p>Intervențiile urbanistice (proporția intravilan-</p>	<p>Documentațiile PUG vor integra analizele din</p>

extravilan) și calitatea arhitecturală a noilor construcții nu se integrează uneori în tipologia urbană și nu respectă calitatea arhitecturală existentă a clădirilor tradiționale.	Ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local și vor păstra tipologiile de dezvoltare a localităților (de tip risipit, răsfirat, în lungul drumului, compact, etc.), pentru integrarea în cadrul natural/peisajul natural existent.
Schimbarea peisajelor naturale (prin defrișări, construire în zone inundabile, schimbarea funcționalității zonelor de pășuni/fânețe prin antropizare) sau zonelor cultivate/agricole duce la denaturarea peisajelor culturale ale zonelor rurale din județ.	Monitorizarea calității transformării peisajelor, prin educație în școli (explicarea noțiunilor, valorilor, practicilor tradiționale) și conștientizarea comunităților locale asupra potențialului de dezvoltare durabilă reprezentat de păstrarea peisajelor culturale cu calitățile lor (prin turism adecvat, prin creșterea calității vieții locuitorilor).

Ca priorități de intervenție se remarcă următoarele:

- Reactualizare PUG-uri, cu respectarea Legislației în vigoare pentru determinarea/delimitarea Zonelor Construite Protejate și a reglementărilor specifice aplicabile în cadrul RLU.
- Delimitarea Zonelor de protecție a monumentelor istorice (ZP) și a Zonelor construite protejate (ZCP), pe baza reperelor topografice, geografice și urbanistice, având scopul de a asigura conservarea integrată și punerea în valoare atât a monumentului istoric, cât și a cadrului său construit sau natural (conf. Art. 9, alin.1-4 din Legea 422/2001 republicată). Această măsură este obligatorie, prin prisma faptului că în zonele de protecție se instituie servituți de utilitate publică și reglementări speciale de construire, acest proces fiind însă realizat în momentul clasării obiectivului sau la nivelul documentațiilor de urbanism (PUG/PUZ ZCP), nu la nivelul documentațiilor de amenajare a teritoriului (PATJ)- care sunt la nivel director. Documentația PATJ va integra doar prevederile existente la nivel de PUG-uri ale UAT-urilor din județ de la data elaborării acestuia și va face propuneri pentru elaborarea viitoarelor documentații de urbanism la nivel de PUG.
- Realizarea de PUZ -uri pentru centrele istorice ale localităților, în vederea protejării și punerii în valoare a fondului construit istoric (în localități mici urbane și localități rurale), amenajarea spațiilor publice și stabilirea priorităților de restaurare a fondului construit.
- Realizarea unei bănci de date informatizate pentru patrimoniului construit/imobil și patrimoniul mobil la nivelul județului, în vederea stabilirii priorităților de intervenție și finanțare, cu prioritate pentru patrimoniul aflat în pericol (degradare, precolaps).
- Realizarea unor proiecte și programe de punere în valoare a patrimoniului construit, în strânsă corelare cu patrimoniul imaterial local (zone ce păstrează tradiții, obiceiuri), integrate ca peisajele culturale specifice fiecărei zone etnografice a județului.

- Pentru desfășurarea unor acțiuni de salvagardare a patrimoniului cultural la nivelul județului, o prioritate o constituie conștientizarea comunităților locale față de valorile reprezentate de patrimoniu pentru teritoriul lor, printr-o bună informare și explicare a acestui patrimoniu, urmată de proiecte de punere în siguranță și ulterior de restaurare și refuncționalizare; obiectiv prioritar pentru care vor trebui alocate fonduri sunt monumentele aflate în pericol, cele cu o semnificație deosebită/emblematică pentru localitate și/sau pentru memoria comunității, urmate de obiectivele ce determină imaginea, identitatea fiecărei localități.

Monumente aflate în pericol: pericolele care amenință patrimoniul construit sunt reprezentate de mai multe categorii de factori:

- *factorii de mediu/naturali* (fenomenele de eroziune, alunecări de teren, inundații, poluare a mediului) și/sau *factorii antropici* (modificări parțiale sau totale ale clădirilor, modificări funcționale inadecvate, ș.a).

În conformitate cu *Lista patrimoniului aflat în pericol (INP)* - conf. Anexa 9, în județul Sibiu sunt menționate următoarele obiective:

SB-II-m-A-12334 – Turnul spart, com. Boița;

SB-II-m-B-20293.39 – Halta Țichindeal, com. Nocrich;

SB-II-m-B- 20293.30 – Halta Alțâna, com. Alțâna;

SB-II-m-A-12186 – Casă, str. Vopsitorilor, nr. 13, Sibiu;

SB-II-m-B- 12153 – Casă, mun. Sibiu, str. Ocnei, nr. 1;

SB-II-a-A- 12381 – Ansamblul bisericii evanghelice fortificate, sat Dobârca, nr. 212, Miercurea Sibiului;

SB-II-m-B- 21135 – Fosta școală evanghelică sat Gherdeal, com. Bruiu nr. 51;

SB-II-m-A-12341 – Castelul fam. Bolyai, sat Buia, com. Șeica Mare;

SB-II-m-B- 21004 – Fosta Reședință de vară mitropolitană, Bd. Victoriei 38-38A, Sibiu;

SB-II-m-B-12501.01 – Biserica evanghelică fortificată, sat Pelisor, com. Bârghiș;

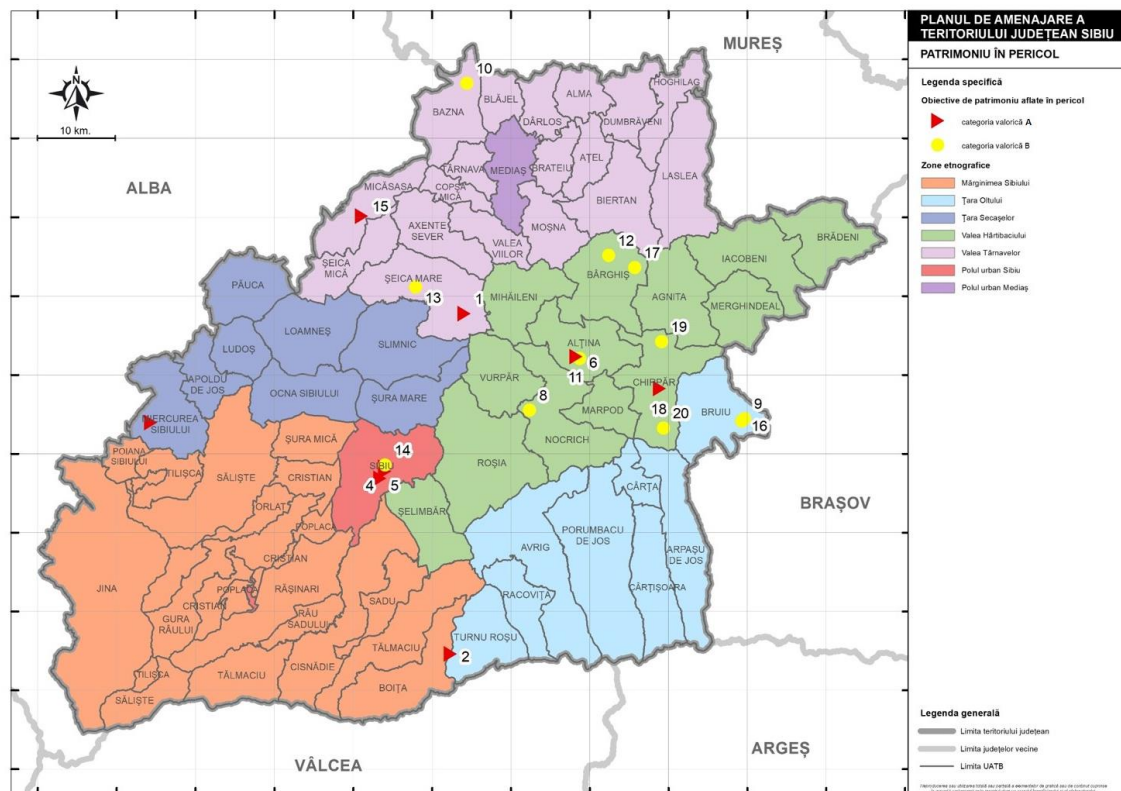
SB-II-m-A-12310.01 – Biserica evanghelică, Alțâna;

SB-II-m-B-12585.01 – Biserica evanghelică fortificată, sat Velț, com. Bazna.

În afară de aceste obiective menționate în Lista INP, starea unor alte clădiri cu valoare de patrimoniu sau cu valoare arhitecturală este degradată - ex. Biserica ortodoxă "Sf. Nicolae", sat Gherdeal, com. Bruiu; Ansamblul bisericii evanghelice din satul Apoș, com. Bârghiș; Ansamblul bisericii evanghelice din satul Chirpăr, com. Chirpăr, biserica evanghelică din satul Vărd, com. Chirpăr, biserica "Adormirea Maicii Domnului" din satul Săsăuș, com. Chirpăr (fig. 3.18). De asemenea, un imobil de patrimoniu- casa în care s-a născut Baronul Bruckenthal de la Nocrich (SB-II-m-B-12479) - se află într-o stare de degradare avansată, fiind întreprinse minime operațiuni de punere în siguranță.

De asemenea, patrimoniul industrial/de transport reprezentat de calea ferată îngustă, pe tot traseul său inițial (64 km, între Sibiu și Agnita) necesită o operațiune de amploare, de reabilitare și punere în valoare, în prezent fiind operațional numai un scurt tronson de 7 km.

Fig. 3.18 LOCALIZARE OBIECTIVE DE PATRIMONIU ÎN PERICOL



Sursa: Prelucrare proprie, după datele INP

Tabel 3.6 LOCALIZARE OBIECTIVE DE PATRIMONIU AFLATE ÎN PERICOL

Nr.	Denumire monument	Localizare	Cod LMI	Categoria
1	Castelul familiei Bolyai	sat Buia, com. Șeica Mare	SB-II-m-A-12342	A
2	Turnul Spart (fragmente)	sat Boița, com. Boița	SB-II-m-A-12664	A
3	Casă	Sibiu, str. Vopsitorilor, nr. 13	SB-II-m-A-12186	A
4	Casă	Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 7	SB-II-m-A-12135	A
5	Fosta reședință de vară mitropolitană cu grădină	Sibiu, B-dul Victoriei, nr. 38-38A	SB-II-a-A-21004	A
6	Halta din Alțâna	sat Alțâna, com. Alțâna	SB-II-m-B-20923.30	B
7	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate	sat Dobârca, nr. 212, oraș Miercurea Sibiului	SB-II-a-A-12381	A
8	Halta din Țichindeal	sat Țichindeal, com. Nocrich	SB-II-m-B-20923.39	B
9	Fosta școală evanghelică	sat Gherdeal, nr. 51, com. Bruuiu	SB-II-m-B-21135	B
10	Biserica evanghelică fortificată	sat Veț, nr. 173, com. Bazna	SB-II-m-B-12585.01	B
11	Biserica evanghelică	sat Alțâna, nr. 443, com. Alțâna	SB-II-m-A-12310.01	A
12	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate	sat Peișor, nr. 263, com. Bârghiș	SB-II-a-B-12501	B
13	Fostul castel Tobias	sat Boarta, nr. 158, com. Șeica	SB-II-m-B-12332	B

		Mare		
14	Ansamblul primei fabrici ardelenesti de mașini agricole și turnătorie de fer Andreas Rieger	Sibiu, str. Ocnei, nr. 33	SB-II-m-B-21085.01	B
15	Castelul Brukenthal și trei corpuri de clădiri anexe: fostele grajduri, turn de poartă, clădire în continuarea turnului porții	sat Micăsasa, nr. 331, com. Micăsasa	SB-II-m-A-12462	A
16	Biserica ortodoxă Sf. Nicolae	sat Gherdeal, com. Bruuiu	SB-II-m-B-21016	B
17	Ansamblul bisericii evanghelice din Apoș	sat Apoș, nr. 80, com. Bârghiș	SB-II-a-B-12313	B
18	Ansamblul bisericii evanghelice din Chirpăr	sat Chirpăr, nr. 43, com. Chirpăr	SB-II-a-A-12352	A
19	Biserica Evanghelică C. A. Sfânta Maria	sat Vărd, nr. 28, com. Chirpăr	SB-II-m-B-12583	B
20	Biserica Adormirea Maicii Domnului, Săsăuș	sat Săsăuș, str. Bisericii, nr. 195, com. Chirpăr	SB-II-m-B-12541	B

Sursa: Prelucrare proprie, după datele INP

Fenomenele naturale sau antropice, precum și perioadele foarte mari în care nu au fost executate lucrări necesare de restaurare/întreținere/intervenții de punere în siguranță pentru clădiri de patrimoniu sau cu valoare arhitecturală și urbanistică, determină necesitatea întocmirii unui inventar cu priorități de intervenție la nivel local, ce va fi transmis Direcției de specialitate (DJCJ Sibiu), pentru a urmări o planificare a finanțării (de la nivel național/județean) în vederea elaborării documentațiilor / proiectelor de restaurare și de punere în valoare a acestui patrimoniu (în special pentru cel aflat în zone rurale).

- Pentru lucrări de construcție/reparații în vederea păstrării specificului zonelor etnografice de pe teritoriul județului, se va urmări formarea la nivel local în meseriile tradiționale utilizate în realizarea/restaurarea construcțiilor (tradiționale, cu valoare arhitecturală sau cu valoare de patrimoniu)- o oportunitate atât pentru protecția patrimoniului, cât și pentru crearea de locuri de muncă.

- Punerea în valoare a arhitecturii rurale tradiționale, *in situ*, în același timp cu revigorarea meșteșugurilor tradiționale și cu utilizarea materialelor locale.

- Monitorizarea calității peisajelor naturale și culturale, împreună cu programe de conștientizare a comunităților locale privind unicitatea/valoarea patrimoniului lor pentru dezvoltare (ex. evaluare a drumurilor/trasee cu valoare de peisaj).

- Realizarea de trasee în zonele cu peisaj cultural, care să nu altereze/degradeze valoarea acestora, cu marcarea unor puncte/zone de belvedere; reluarea și marcarea unor trasee/drumuri istorice (drumuri romane, medievale).

- Echiparea edilitară prioritară a comunelor/satelor aflate în zonelor cu peisaje naturale de valoare, pentru o dezvoltare integrată a peisajelor culturale formate din valorile antropice reprezentate de sate și cadrul lor natural.

- Îmbunătățirea accesului către obiectivele de patrimoniu, prin măsurile de reabilitare a drumurilor de acces existente, cu utilizarea de materiale naturale pentru adaptarea la contextul natural și păstrarea

traseului vernacular existent (adaptate situației locale) sau realizarea de noi drumuri, ce vor ține cont de valorile antropice și naturale, fără a le prejudicia.

4. PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNCTIONALITĂȚILOR

Strategia teritorială ce se va elabora în cadrul PATJ Sibiu coordonează modul de creștere a competitivității economice și de întărire a coeziunii teritoriale prin alegerea și integrarea spațială a celor mai bune politici și programe de investiții pentru dezvoltarea, reabilitarea, conservarea și protecția resurselor și valorilor județului - în cazul domeniului analizat prin protejarea patrimoniului istoric construit, patrimoniului mobil a peisajelor culturale specifice subzonelor județului: Zona Săsească (Valea Târnavelor, Țara Secașelor, Valea Hârtibaciului), Zona Țării Oltului/Țara Făgărașului, Zona Mărginimii Sibiului.

Un pachet integrat de **Obiective - Politici - Programe de dezvoltare**, coordonează domeniile sectoriale analizate în prima etapă a PATJ Sibiu, pentru a conduce la intervenții specifice menite să elimine/diminueze disfuncționalitățile identificate.

Problematika patrimoniului construit și a peisajelor culturale se regăsește sub două obiective sectoriale distincte, ce vor fi urmate de politici și programe spațiale subsecvente:

Obiectiv sectorial 1. Creșterea competitivității, atractivității teritoriului și calității vieții locuitorilor la nivelul UAT-urilor urbane

Obiectiv sectorial 2. Creșterea atractivității teritoriului și calității vieții locuitorilor la nivelul UAT-urilor rurale

Politicele pentru îndeplinirea acestor obiective sunt:

Politica 1 - de protejare, restaurare, punere în valoare a patrimoniului arheologic, urban și construit/arhitectural

Politica 2 - de identificare, protejare și punere în valoare a peisajelor culturale

Obiectiv sectorial 1: Creșterea competitivității, atractivității teritoriului și calității vieții locuitorilor la nivelul UAT-urilor urbane
Politica 1 - de protejare, restaurare, punere în valoare a patrimoniului arheologic, urban și construit/arhitectural
Program 1.1 - Monumente aflate în pericol (degradare/precolaps)
Program 1.2.- Monumente clasate LMI 2015
Program 1.3.- Spații publice, centre istorice, drumuri de acces
Politica 2 - de identificare, protejare și punere în valoare a peisajelor culturale
Program 2.1. Grădini și parcuri istorice urbane
Obiectiv sectorial 2: Creșterea atractivității teritoriului și calității vieții locuitorilor la nivelul UAT-urilor rurale
Politica 1 - de protejare, restaurare, punere în valoare a patrimoniului arheologic, urban și construit/arhitectural
Program 1.1 - Monumente aflate în pericol (degradare/precolaps)
Program 1.2.- Monumente clasate LMI 2015
Program 1.3.- Arhitectură tradițională din centrele localităților, specifică zonelor etnografice, drumuri de acces
Politica 2 - de identificare, protejare și punere în valoare a peisajelor culturale

Program 2.1. - Peisaje cu valori integrate naturale și valori antropice tradiționale

5. PROGNOZE, SCENARII SAU ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE

Scenariile optime pentru o dezvoltare durabilă a teritoriului, corelate cu domeniul patrimoniului cultural cât și tendințele de abordare a protejării, conservării și punerii în valoare a patrimoniului natural și construit, sunt determinate de modul de implicare/acțiune al instituțiilor din domeniul culturii, dar și al acțiunilor întreprinse la nivel de Autoritățile locale și de ONG-uri, în relație cu acest demers.

Scenariile sunt în număr de două:

Scenariul de Referință ("Do Minimum") - scenariu ce ia în calcul adoptarea unor măsuri minimale, la nivel instituțional/individual, legate de protejarea patrimoniului construit, patrimoniului mobil și imaterial, de protejarea peisajelor culturale de alterări calitative:

la nivel instituțional:

- asigurarea unor servicii de supraveghere și control eficiente, care să prevină situațiile critice, potențial de degradare majoră a patrimoniului construit, de pierdere a unor elemente de patrimoniu mobil, de deteriorare a elementelor constitutive ale peisajelor culturale;
- promovarea unor politici de protecție a patrimoniului construit și de identificare și protejare a peisajelor culturale, prin decizii care să asigure minimum conservarea stării calitative actuale a acestora;

la nivel individual:

- asigurarea unor măsuri de reparații /întreținere a obiectivelor de patrimoniu aflate în proprietate privată, cu mijloace și materiale adecvate;
- promovarea zonelor cu potențial natural și antropic, în vederea adoptării de către locuitori/asociații familiale de noi servicii/produse specifice contextului local și în vederea investigării/cercetării de către specialiști, cu posibilitatea de clasare sau de instituire a unor măsuri de protecție.

Scenariul de Dezvoltare/Diminuare majoră a impactului ("Do Something") - scenariul prin care autoritățile publice locale / județene își prioritizează acțiunile în sensul promovării măsurilor/operațiunilor, proiectelor și programelor ce concură la menținerea și/sau îmbunătățirea stării calitative a patrimoniului cultural și a peisajelor culturale.

la nivel instituțional:

- implementarea unor proceduri de gestionare a riscurilor monumentelor aflate în pericol (pericole naturale sau antropice);
- asigurarea elaborării /reactualizării documentațiilor de urbanism de tip PUG/PUZCP sau PUZ Zone centrale, prin care dezvoltarea localităților este adaptată la structurile urbanistice tradiționale, reabilitarea satelor cu populație redusă prin includerea de funcțiuni noi, păstrând scara localităților și a fondului construit tradițional existent;

- includerea în programele de investiții ale Administrațiilor locale și județene a unor proiecte de punere în valoare *in situ* a localităților cu o arhitectură rurală specifică, împreună cu revigorarea meșteșugurilor și utilizarea materialelor tradiționale locale, în contextul unui cadru natural cu unități de peisaj ce concurează la determinarea unor zone largi de teritoriu ce pot fi încadrate la categoria de peisaj cultural – peisaj cultural cu evoluție organică; patrimoniul imaterial (obiceiuri, credințe, tradiții transmise din generație în generație) păstrate în aceste zone rurale, va adăuga plus-valoare proiectelor de dezvoltare locale prin cultură;
- dezvoltarea de surse noi de finanțare a programelor de restaurare și refuncționalizare a patrimoniului construit și a programelor educative referitoare la percepția și înțelegerea valorii pe care o reprezintă patrimoniul pentru dezvoltarea sustenabilă a comunităților locale;
- cercetarea, delimitarea și punerea în valoare a patrimoniului arheologic la nivelul județului - prin includerea unui număr reprezentativ de situri arheologice din toate perioadele istorice reprezentative pentru teritoriul județului și pentru regiunea Transilvaniei, restaurarea unor situri emblematice și realizarea unor circuite de vizitare, cu amenajări turistice adecvate;
- cooperarea în programe trans-regionale și internaționale, pentru punerea în valoare prin circuite cu același tip de patrimoniu (biserici fortificate, conace și castele, sate cu arhitectură tradițională specifică), pe regiuni etnografice, cu județele limitrofe (Alba, Brașov, Mureș, Vâlcea);
- aplicarea unor metode de management al gestionării patrimoniului, existente pe plan european, pentru aceeași scară a teritoriului (ex. Franța - asocierea Localități cu patrimoniu remarcabil, Mici orașe cu caracter, etc.);
- dat fiind caracteristicile particulare ale peisajului cultural ca bun de patrimoniu, vulnerabilitatea ridicată a valorilor sale și sprijinul legal existent limitat pentru protejarea acestuia, se vor realiza programe și proiecte pentru conștientizarea socială și cooperarea comunităților locale cu instituțiile publice în vederea instituirii de măsuri și acțiuni de protecție.

la nivel individual:

- semnalarea unor obiective locale ce se pot încadra ca valori de patrimoniu;
- păstrarea unor meșteșuguri, tradiții, obiceiuri și transmiterea lor către tânăra generație;
- realizarea unor asocieri pentru punerea în valoare a zonelor cu peisaj cultural și realizarea de evenimente culturale în localitățile din care fac parte, aplicarea pentru finanțări de proiecte în vederea reabilitării patrimoniului cu valoare locală.

6. SINTEZA STUDIULUI DE FUNDAMENTARE

Analiza realizată la nivelul județului Sibiu arată un număr impresionant de obiective de patrimoniu material și imaterial, regăsit pe întreg teritoriul județului Sibiu. Avantajele patrimoniului cultural pentru o dezvoltare durabilă a teritoriului sunt reprezentate de diversitatea și multitudinea de obiective de patrimoniu material/construit, nivelul bun de conservare a celei mai mari părți din aceste obiective, aria de răspândire pe tot teritoriul județului (cu o densitate mai mare în zona de Sud și de Vest), dublat de patrimoniul mobil, ce se regăsește într-un număr important de muzee și colecții.

Patrimoniul material/construit cel mai bine reprezentat este cel arhitectural - 840 de monumente, situri și ansambluri alături de 162 monumente de arheologie, 14 monumente de for public, 37 monumente memoriale și funerare. De asemenea, zona rurală cu zonele ei etnografice specifice - Valea Târnavelor, Valea Hârtibaciului, Țara Secașelor, Mărginimea Sibiului și Țara Oltului - beneficiază de un cadru natural valoros în care se înscriu satele cu clădiri și gospodării tradiționale, marcate de siluetele bisericilor fortificate și de cetăți, potențial insuficient exploatat din punct de vedere al unui turism sustenabil.

Corelarea valorilor naturale și antropice subliniază faptul că întreg teritoriul județului deține valori peste medie, care se concretizează în potențialul de dezvoltare bazat pe valorile culturale și în contextul unor zone naturale, de peisaj, ce includ toată varietatea de forme de relief existentă.

Valorile patrimoniului arheologic nu sunt vizibile, la nivelul întregului teritoriu, necesitatea continuării și finalizării cercetărilor fiind evidentă pentru punerea în valoare a acestui tip de patrimoniu și amenajarea unor situri arheologice reprezentative pentru istoria Transilvaniei, cu acces și amenajări adecvate turismului cultural.

Este necesară implicarea Autorităților locale și județene în procesul de identificare și includere în planurile de urbanism (tip PUG) a valorilor de patrimoniu din teritoriului local, înscrierea în LMI, protejarea, restaurarea, refuncționalizarea și punerea lor în valoare.

Conștientizarea potențialului de dezvoltare reprezentat de patrimoniu va trebui corelată cu finanțarea unor programe și proiecte în acest domeniu, subfinanțarea actuală în special în mediul rural contribuind la migrarea populației locale către oraș, ducând la pericolul pierderii valorilor autentice atât de patrimoniu imaterial, cât și ale patrimoniului construit.

Se remarcă necesitatea dezvoltării parteneriatelor public - privat pentru cunoașterea și promovarea tuturor formelor de patrimoniu cultural, coroborate cu punerea în valoare a patrimoniului natural existent, cu care formează peisajele culturale.

De asemenea, se justifică necesitatea de creare a unei baze de date digitalizate a patrimoniului județului, pentru fundamentarea acțiunilor și intervențiilor în domeniu.

Este necesară crearea și promovarea unor trasee/itinerarii culturale care îmbină oferte culturale a orașelor de mici/mijlocii dimensiuni cu cele ale zonelor rurale ale județului.

În concluzie, potențialul de dezvoltare pe care îl reprezintă patrimoniul cultural este oferit de multitudinea de valori de patrimoniu material și imaterial (cu obiective emblematice - 2 situri rurale UNESCO și Centrul Sibiului cu piețele sale, înscris pe Lista indicativă a UNESCO), de existența unor asociații/organizații non - guvernamentale ce susțin patrimoniul, de conștientizarea și educarea comunităților locale pentru păstrarea și punerea în valoare a teritoriilor lor.

SURSE BIBLIOGRAFICE

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

- ANTONESCU DANIELA – *Evoluția reformelor administrative – teritoriale din România în ultimul secol* – Academia României, Institutul National de Cercetări economice, INCE-CIDE, București, 2018
- BADEA L., CALOIANU N., DRAGU GH. – *Județele Patriei – Județul Sibiu*, Ed. Academiei RSR, Institutul de Geografie, 1971
- BĂLDESCU IRINA – *Transilvania medievală. Topografie și norme juridice ale cetăților Sibiu, Bistrița, Brașov, Cluj*, Ed. SIMETRIA, București, 2012
- BIVOLARU ALEXANDRA – *Arheologia peisajului. Peisaje arheologice, perspective, istorie și evoluție. 2014* <http://peisaje-arheologice.ro>
- CONSTANTIN MARIN - *Om, turme de oi și prădători în practica transhumnței din Mărginimea Sibiului*, Institutul de Antropologie al Academiei Române, București, 2015-2016
- DELEANU VALERIE - *Țara Oltului în conștiința locuitorilor săi*, 15 CIBINIUM, Muzeul ASTRA, 2015
- FABINI HERMANN – *Atlas des siebenbürgisch - Sächsischen Kirchenburgen und Dorfkirchen, Vol. I*, Ed. Monumenta, Sibiu, 1999
- FABRITIUS - DANCU IULIANA - *Plimbare prin Sibiul vechi*, Ed. Transilvania, Sibiu, 1983
- *Cetăți țărănești săsești din Transilvania*, Ed. Transilvania, 1980
- FĂRCAȘ SABIN - *Păstoritul carpatic, tradiție și continuitate*, Academia Română, Atelierele "Constantin Brăiloiu", ANZM, MADR, 2020
- FLOREA IONEL, Coord. STANCIU VASILE – *Structuri legislative și istorico- geografice în practica organizării administrative- teritoriale* (Teza de doctorat, prof. îndrumător Stanciu Vasile, Universitatea București, 2011)
- FRANKE ARNE – *Das wehrhafte Sachsenland – Kirchenburgen im südlichen Siebenbürgen*, Deutsches Kulturforum östliches Europa, Potsdam, 2007
- FURU ÁRPÁD – *Arhitectura rurală din Transilvania. Influențe, evoluții, zonificare (Manual de specialitate pentru studenți și cursanți postuniversitari)*, Fundația Transilvania Trust, Tipografia IDEA, Cluj-Napoca, 2015
- *Zone de arhitectură rurală din Transilvania* (Teză de doctorat, Universitatea Babeș- Bolyai, prof. îndrumător Pozsony Ferenc)
- GHINOIU ION & colectiv – *Atlasul Etnografic Român – Volumul 1 – HABITATUL*, Academia Română, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Ed. Academiei și Ed. Monitorul Oficial, București, 2003
- GUTTMANN SZABOLCZ ISTVAN – *Reevaluarea centrelor istorice în perioada postmodernă (Manual de specialitate pentru studenți și cursanți postuniversitari)*, Fundația Transilvania Trust, Tipografia IDEA, Cluj-Napoca, 2015
- HALMAGHI MARIUS – *Județul Sibiu – Album*, 2005
- HOINĂRESCU CĂLIN & colectiv – *Locuința sătească din România – Studiu de arhitectura tradițională în vederea conservării și valorificării prin tipizare*, IPJ Prahova, 1986
- KLEMENS KURTS, VLĂDUȚ VLADIMIR DAN – *Parcuri Sibiene- Hermannstadter Parkanlagen*, Ed. Honterus, 2008, Sibiu
- MĂRCULEȚ VASILE, MĂRCULEȚ IOAN – *MEDIAȘ, istorie, demografie, personalități. Studii, comunicări și articole*, Muzeul Municipal Mediaș, Bibliotheca Mvsei Medies VIII, 2011
- MEDREA DINU, MEDREA RADU – *Sibiu. Charm.Colours, Time, Layers-Album*, Ed. Humanitas, 2007
- NIEDERMAIER PAUL – *Habitatul medieval în Transilvania*, Academia Română, Institutul de cercetări Socio-Umane Sibiu, Comisia de Istorie a Orașelor din România, vol. XI, Ed. Academiei Române, 2012, București
- NUSSBACHER GERNOT, PEPENE N., POPOVICI BOGDAN FLORIN, NANU DAN – *Județul Sibiu. Istorie și imagini de epocă*, Ed. Suvenir, Brașov, 2007
- PASCU STEFAN – *Voievodatul Transilvaniei, Vol. I, Vol. II*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1972, 1986

POP C. RĂZVAN – Pax Urbana: impactul administrației habsburgice asupra mediului urban din Sudul Transilvaniei: secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, Ed. ASTRA Museum, 2021

PATIN VALERY – *Tourisme et patrimoine en France et en Europe*, La Documentation Française, Paris 1997

POP IOAN AUREL, THOMAS NAGLER, BĂRBULESCU ION – *Istoria Transilvaniei. Până la 1541 (Vol I)*, ICR, Centrul de Studii Transilvane, 2003

POP IOAN AUREL, BOLOVAN IOAN – *Istoria Transilvaniei*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj Napoca, 2016

PUIA DANIELA MARIA – *Arhitectura urbană în Transilvania în perioada interbelică*, Ed. Pro Cultura, 2020, București

SĂGEATĂ RADU – *Orașele mici și mijlocii din Județul Sibiu, 2015*, https://www.researchgate.net/profile/SageataRadu/publication/281965542_ORASELE_MICI_SI_MIJLOCII_DIN_JUDETUL_SIBIU/links/5603cd0e08ae460e2704fa4b/ORASELE-MICI-SI-MIJLOCII-DIN-JUDETUL-SIBIU.pdf

SCRIPCARIU ADRIANA, PETAC SILVESTRU, IUGA ANA-MARIA – *Patrimoniul UNESCO, România pe înțelesul tuturor, Vol. I*, Ed. Școala Agatonia, 2017

STOIA ADRIAN – *Monumente uitate ale Sibiului amplasate pe Dealul Gușteriței*, Rev. Cultura medieșană VIII, DMCSTT, Mediaș, 2019

- *Troițele din Mărginimea Sibiului. Parte uitată a patrimoniului cultural sibian*. Ed. Andreiana, Ed. ASTRA Museum, 2017

STROE ADRIANA, STROE AURELIAN – *Agnita-istorie și arhitectură vernacular*, BCMI 2012 01 9, <http://patrimoni.gov.ro>

SUCIU CORIOLAN – *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, Vol. I, Vol. II, Ed. Academiei R.S.R., 1967-1968

ȚIPLIC IOAN MARIAN – *Organizarea 103efensive a Transilvaniei în Evul Mediu – secolele X-XIV*, Ed. Militară 2006

DOCUMENTE DE URBANISM, PATRIMONIU, STRATEGII DE DEZVOLTARE

PATN – SECȚIUNEA III, ZONE PROTEJATE – Zone construite (Legea 5/2000)

Lista monumentelor istorice 2015, Județul Sibiu, Ministerul Culturii, Institutul Național al Patrimoniului.

Repertoriul Arheologic Național, RAN, ciMec

Repertoriul Arheologic al Județului Sibiu (situri, monumente de arheologie și istorice), Zeno Karl Pinter, Universitatea Lucian Blaga, 2003

Repertoriul Arheologic al Județului Sibiu (situri, monumente de arheologie și istorice), Partea a 2-a, Sabin Adrian Luca, Zeno Karl Pinter, Adrian Georgescu, Universitatea Lucian Blaga, 2003

Strategia de dezvoltare economico-socială a Județului Sibiu 2021-2030 –Structură analiză diagnostic pe domenii, Analiza: Cultura, ACZ Consulting Craiova, 2020-2021

Planul de dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020 (ADR Centru 2014)

Teze prelabile ale Codului Patrimoniului Cultural (Hot. Nr. 905/29mai 2016, M.O. nr. 1047/27 decembrie 2016)

Orientări strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate (2014-2020)

OAR – *Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural – Zona cu influență săsească*, coordonator Eugen Vaida, 2017

OAR – *Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural – Zona Mărginimea Sibiului*, coordonator arh. urb. Maria Cristina Găvozdea, 2017

OAR- *Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural – Zona Țara Făgărașului*, coordonator arh. Silvia Demeter Lowe, 2017

Ansambluri nobile extraurbane – Transilvania. Asociația ARCHE, INP, OAR Filiala Sibiu –Vâlcea, Asociația 37, Fundația ProPatrimoni (coordonatori Anca Brătuleanu, Sergiu Nistor), 2014

<http://monumenteuitate.org> – județul Sibiu

Asociația Localităților și Zonelor istorice și de Artă (ALZIAR) – *Patrimoniul, centre istorice dezvoltare locală-cooperare franco-română (seminar)*, Târgoviște, Ed. Simetria, 2007

Primăria Biertan. *Despre comună*. <https://comunabiertan.ro/despre-comuna/>

CIMEC. *Situl Biertan cu biserica fortificată și cu o parte din oraș.*
<http://www.cimec.ro/Monumente/unesco/UNESCOen/indexC16.htm>
UNESCO. *Periodic Reporting Cycle 2, Section II.* <https://whc.unesco.org/en/list/596/documents/>
Primăria Biertan. *Ghid de finanțare și intervenție pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate.*
https://comunabiertan.ro/wp-content/uploads/2021/01/SKM_C3110210128083500.pdf

Anexa 1 - Evoluția teritoriului administrativ al județului Sibiu

Fig. 19 1579 – „HUNGARY” – J. SANBUCUS – ANVERS (IOS DETALIU)



Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 20 1579 – „HUNGARY” – J. SANBUCUS – ANVERS (DETALIU)



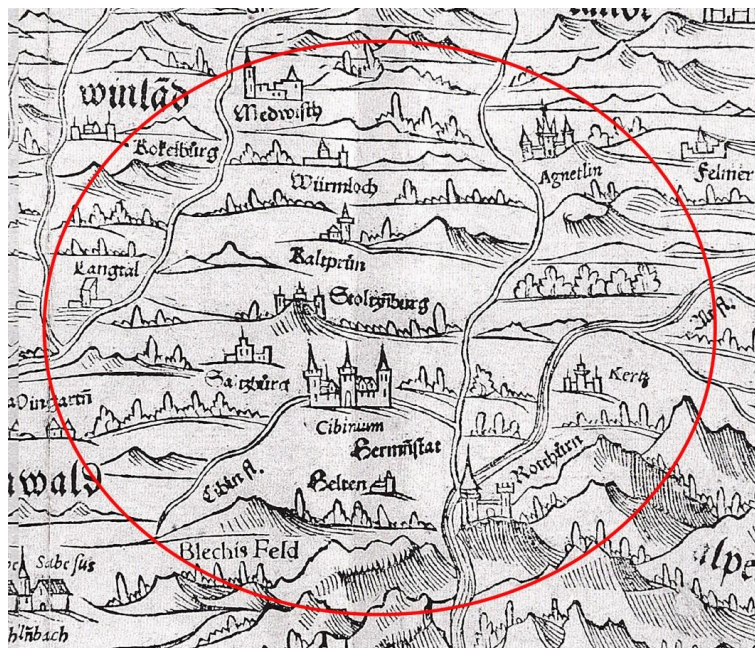
Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 21 1588 – „TRANSYLVANIA” – S. MÜNSTER – BASEL (JOS DETALIU)



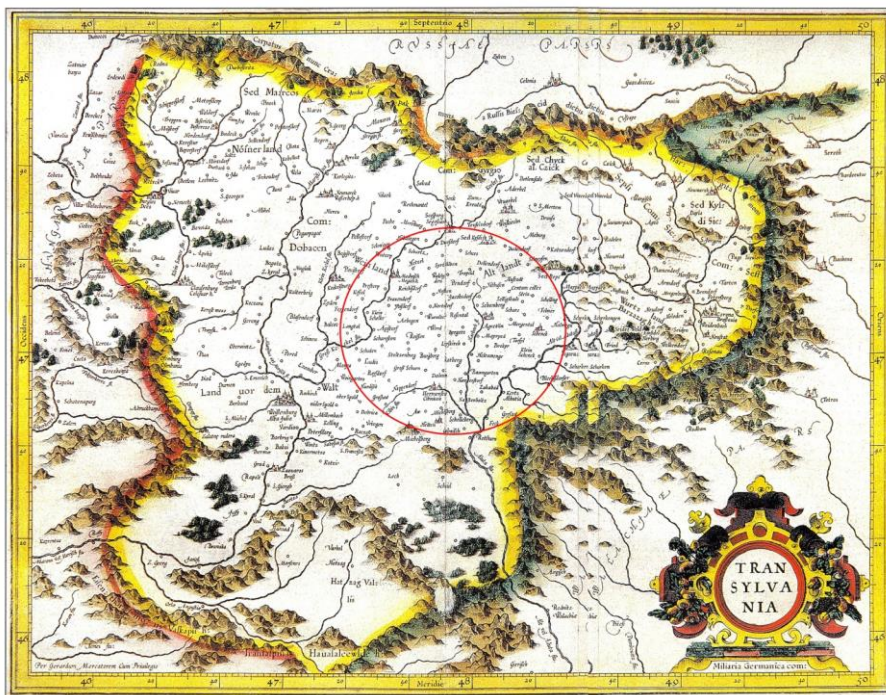
Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 22 1588 – „TRANSYLVANIA” – S. MÜNSTER – BASEL (DETALIU)



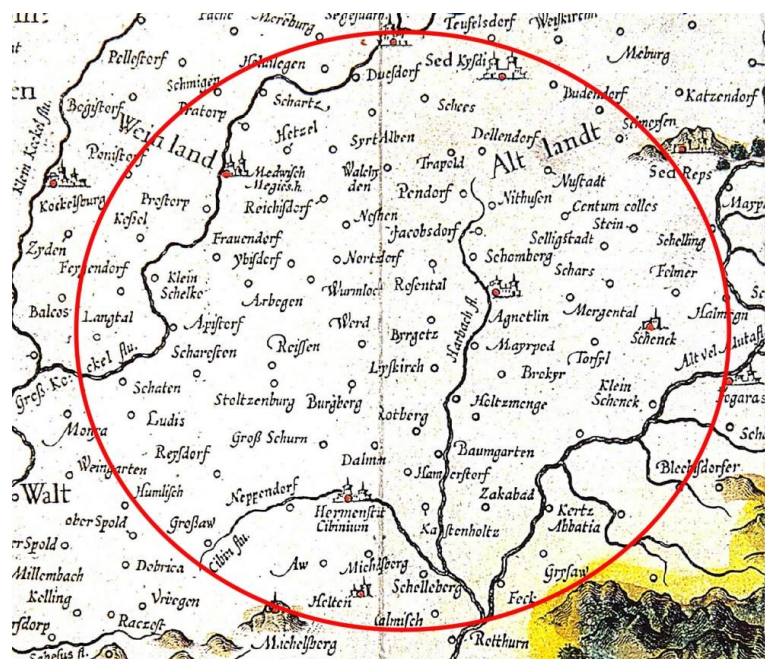
Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 23 1595 – „TRANSYLVANIA” – G. MERCATOR – AMSTERDAM (JOS DETALIU)



Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 24 1595 – „TRANSYLVANIA” – G. MERCATOR – AMSTERDAM (DETALIU)



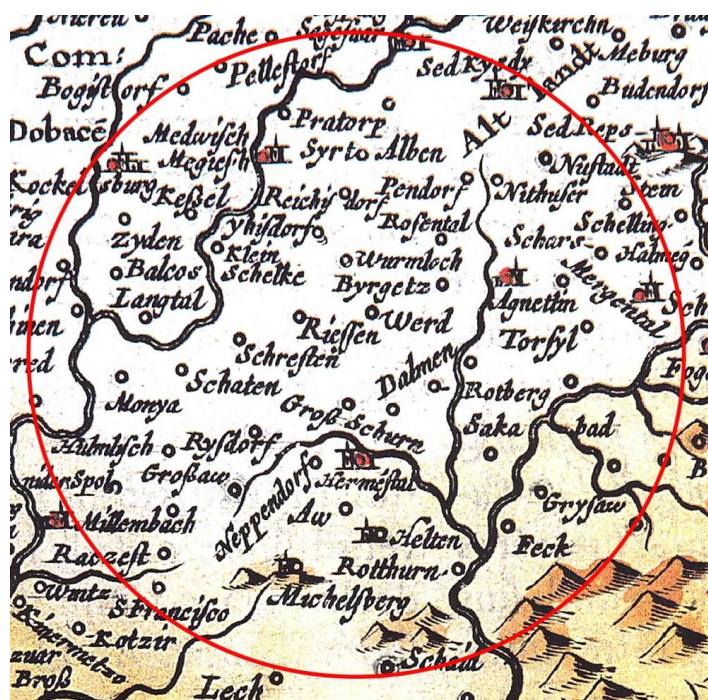
Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 25 1628 – „TRANSYLVANIA” – JOHANNES JANSSONIUS – AMSTERDAM (JOS DETALIU)



Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 26 1628 – „TRANSYLVANIA” – JOHANNES JANSSONIUS – AMSTERDAM (DETALIU)



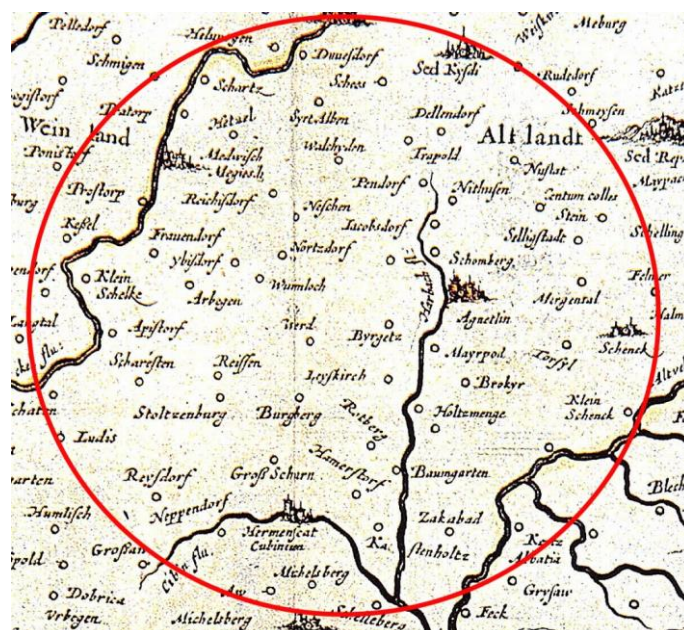
Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 27 1635 – „TRANSYLVANIA” – J. BLAEU – AMSTERDAM (JOS DETALIU)



Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 28 1635 – „TRANSYLVANIA” – J. BLAEU – AMSTERDAM (DETALIU)



Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 31 1686 – „LA TRANSILVANIA” – G. CANTELLI DA VIGNOLA – ROMA (JOS DETALIU)



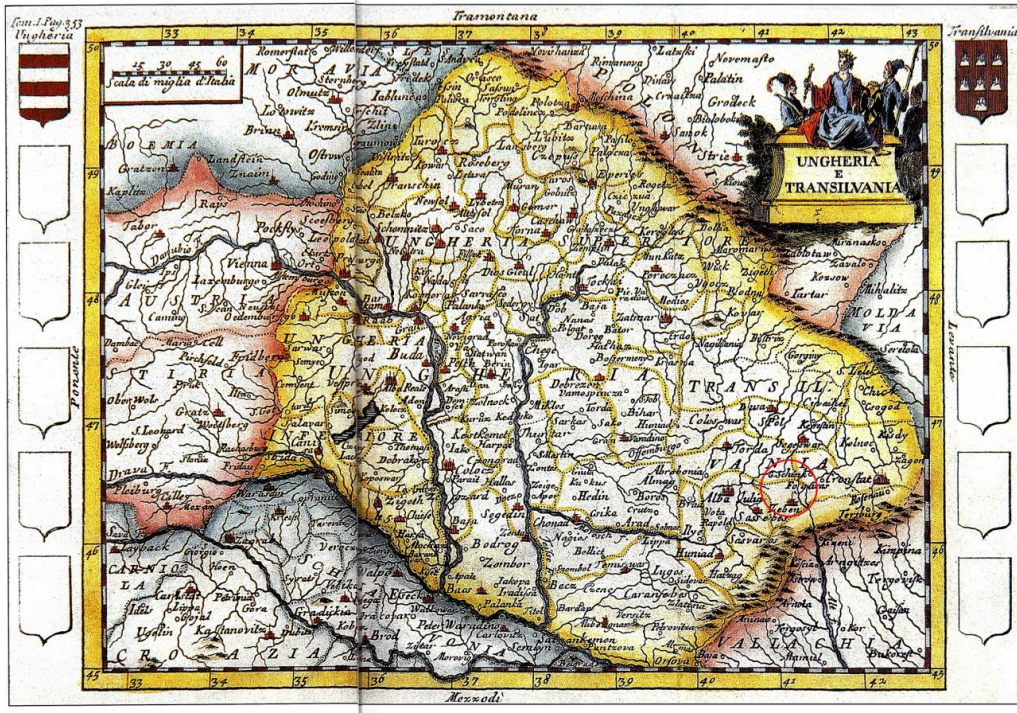
Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 32 1686 – „LA TRANSILVANIA” – G. CANTELLI DA VIGNOLA – ROMA (DETALIU)



Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 33 APROX. 1700 – „UNGHERIA E TRANSILVANIA” – ANTONIO ZATTA – PARIS (JOS DETALIU)



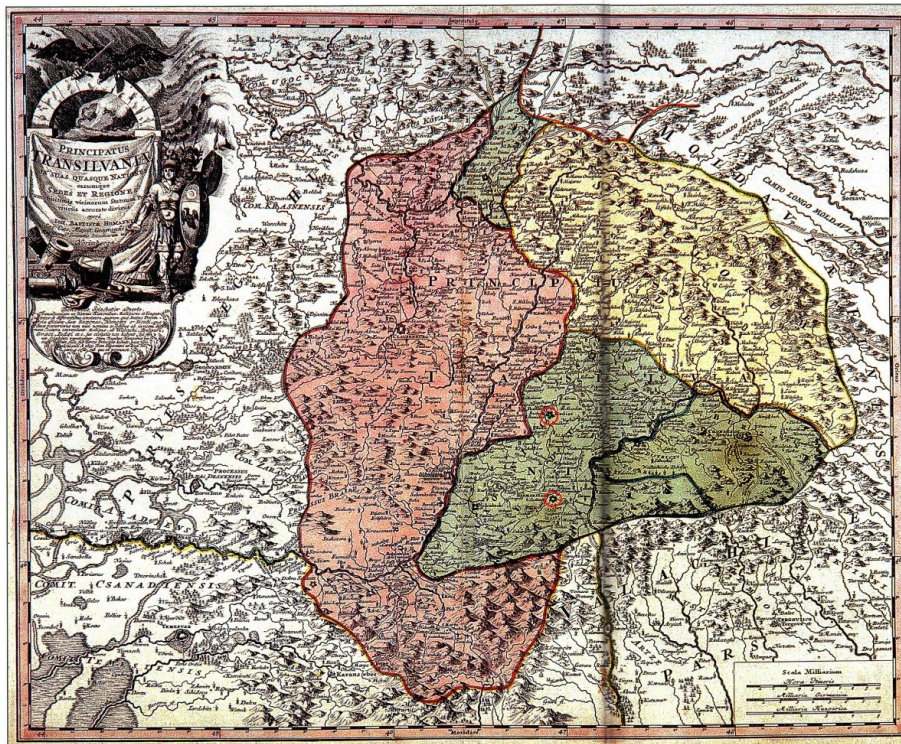
Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO București, 2004

Fig. 34 APROX. 1700 – „UNGHERIA E TRANSILVANIA” – ANTONIO ZATTA – PARIS (DETALIU)



Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO București, 2004

Fig. 35 APROX. 1720 – „PRINCIPATUS TRANSYLVANIA” – J.B.HOMANN – NÜRENBERG (JOS DETALIU)



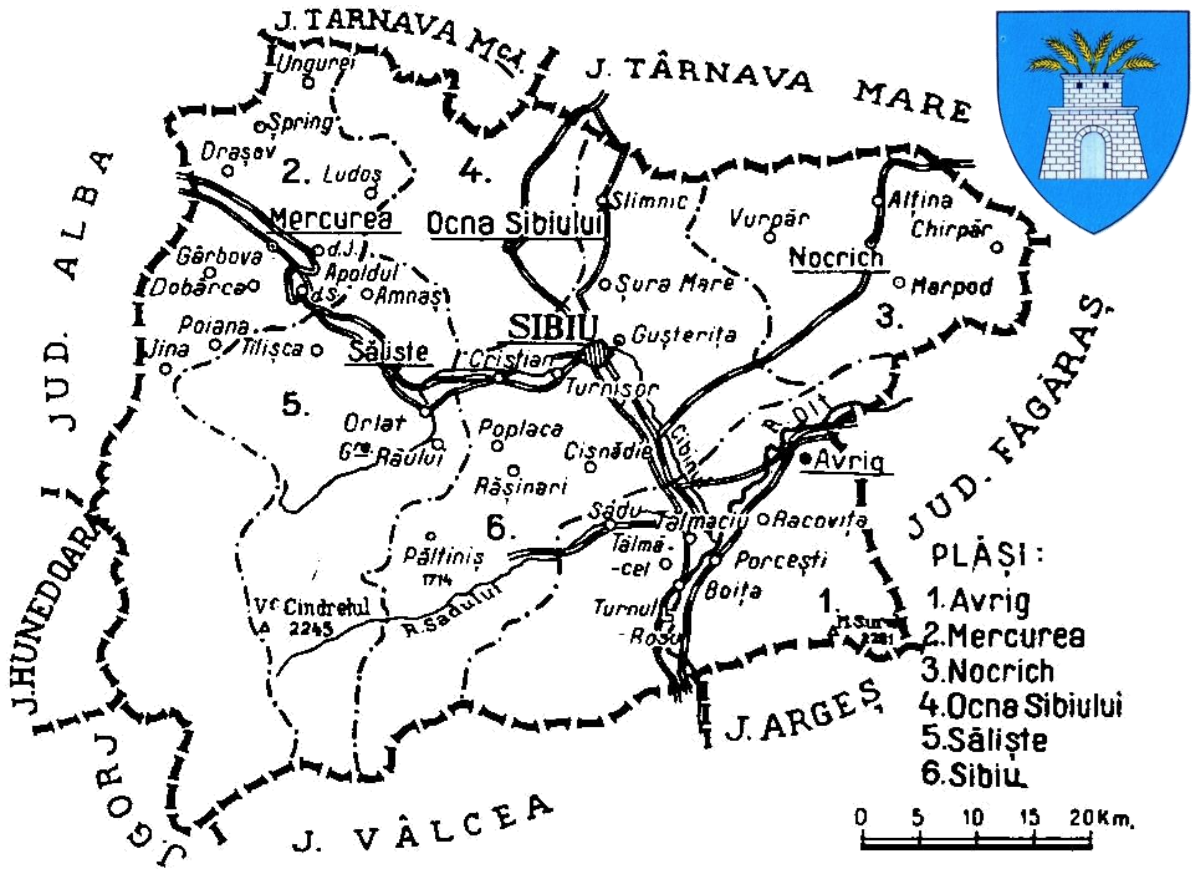
Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 36 APROX. 1720 – „PRINCIPATUS TRANSYLVANIA” – J.B.HOMANN – NÜRENBERG (DETALIU)



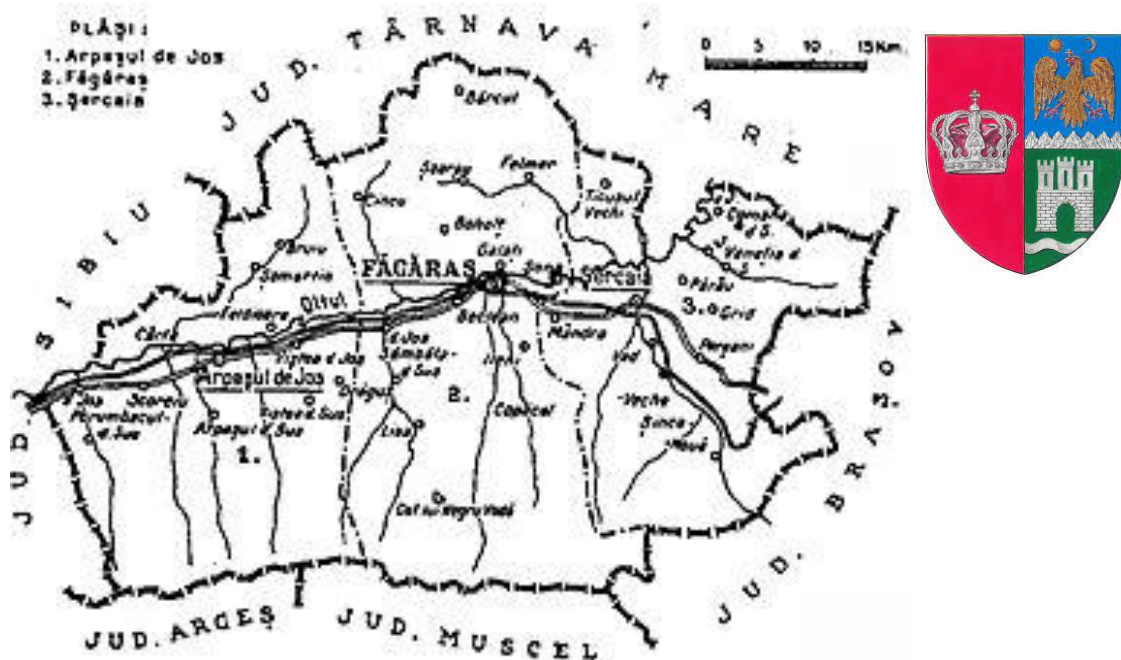
Sursa: Descriptio Romaniae – Ion Ciortan, Mariuca Radu, Octavian Ion Penda – RAMO
București, 2004

Fig. 37 JUDEȚUL INTERBELIC SIBIU ȘI STEMA JUDEȚULUI INTERBELIC (1938)



Sursa: <https://romaniainterbelica.memoria.ro/judete/sibiu/>

Fig. 38 JUDEȚUL INTERBELIC FĂGĂRȘ ȘI STEMA JUDEȚULUI INTERBELIC (1938)



Sursa: <https://romaniainterbelica.memoria.ro/judete/fagaras/>

Fig. 39 JUDEȚUL INTERBELIC TÂRNAVA MARE ȘI STEMA JUDEȚULUI INTERBELIC (1938)



Sursa: https://romaniainterbelica.memoria.ro/judete/tarnava_mare/

Anexa 2 - Evoluția localităților urbane

Anexa 2.1 - Sibiu

Fig. 40 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA HERRMANSTADT VEL N. SZEBEY ACTUAL SIBIU)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

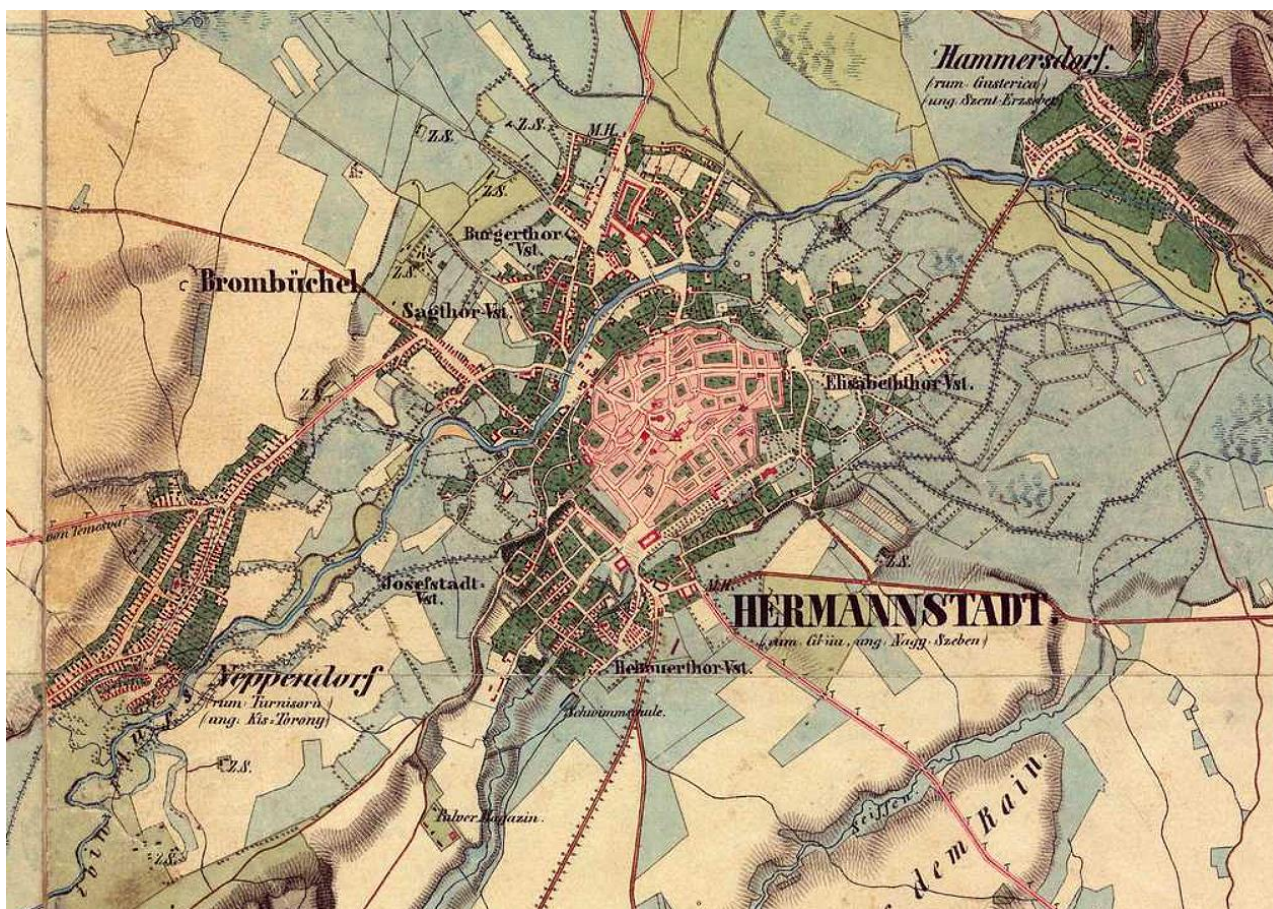
Fig. 41 1785 – CHARTE VON DER MOLDAU UND WALACHEY (DETALIU – CU LOCALITATEA HERRMANSSTADT ACTUAL SIBIU)



Fig. 42 1794 – ROBERT LAURIE & JAMES WHITTLE – „A NEW MAP OF TURKEY IN EUROPE” EDITATĂ LA LONDRA (DETALIU CU LOCALITATEA HERMANSTAT ACTUAL SIBIU)



Fig. 43 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA HERMANNSTADT ACTUAL SIBIU)

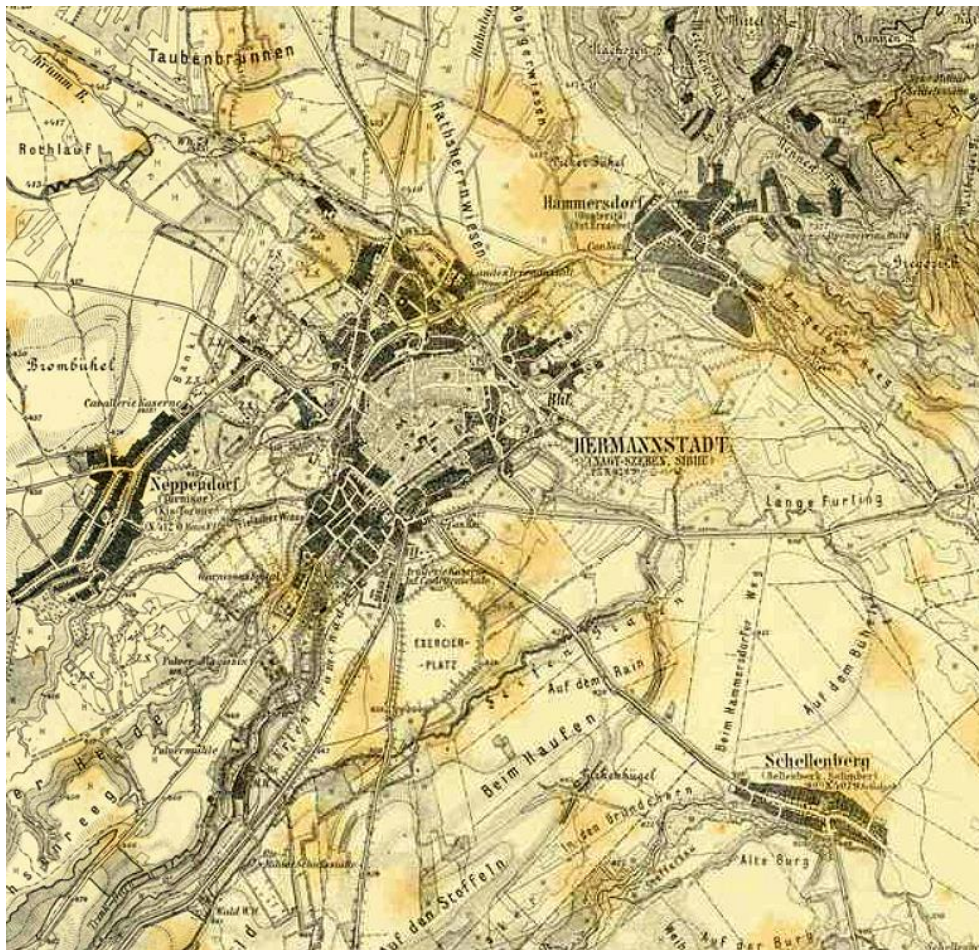


Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondsurvey/>

Fig. 44 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHISCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDA JOSEF (DETALIU CU LOCALITATEA HERMANNSTADT ACTUAL SIBIU)



Fig. 45 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA HERMANNSTADT ACTUAL SIBIU)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/thirdsurvey/>

Fig. 46 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU CU LOCALITATEA NAGY-SZEBEN/HERMANNSTADT ACTUAL SIBIU)

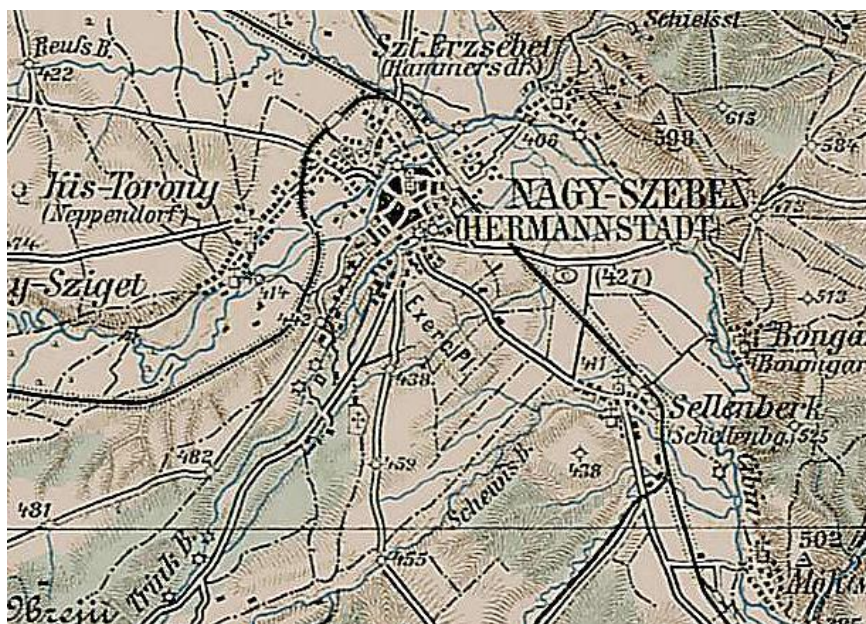


Fig. 47 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA SIBIU)

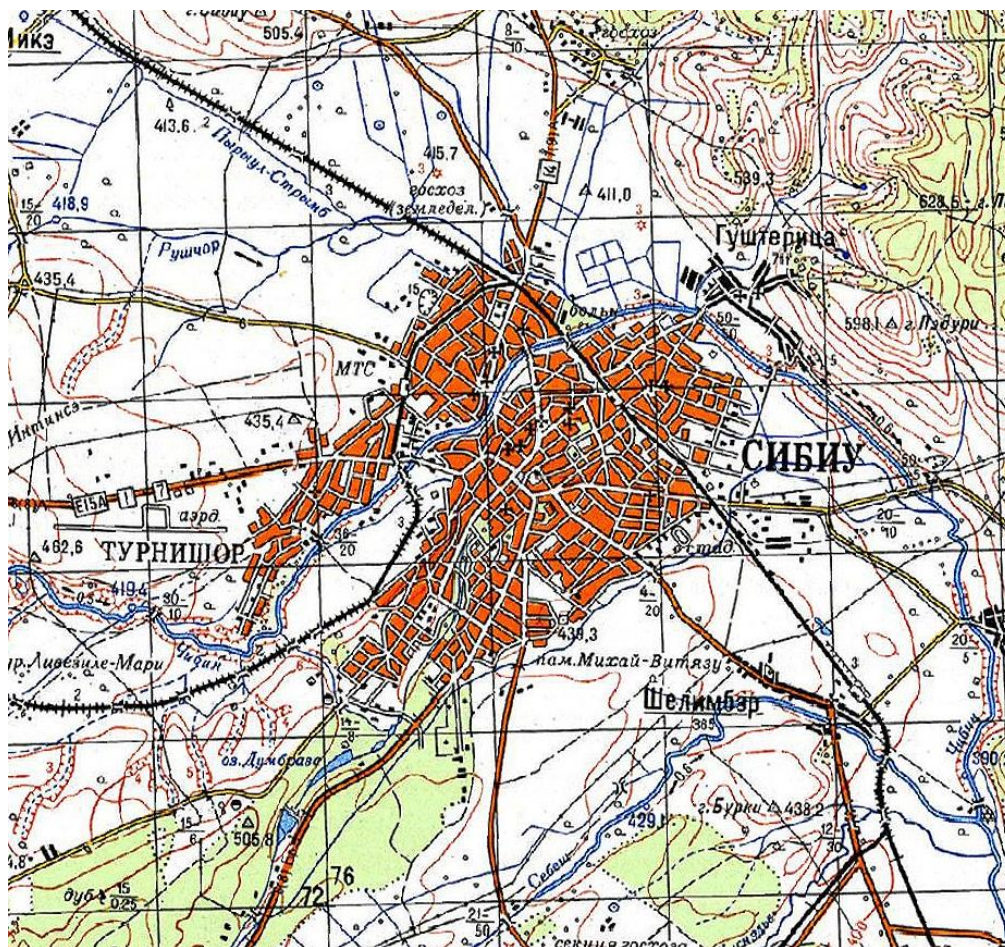
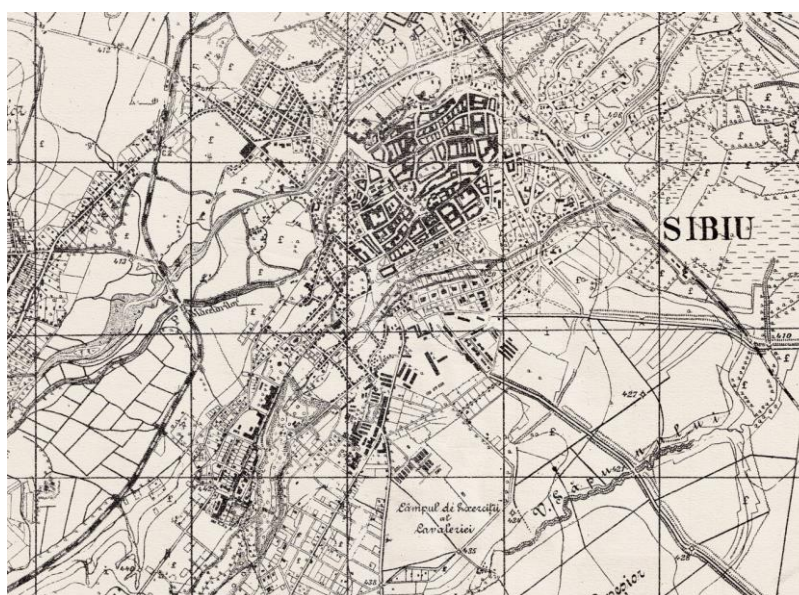
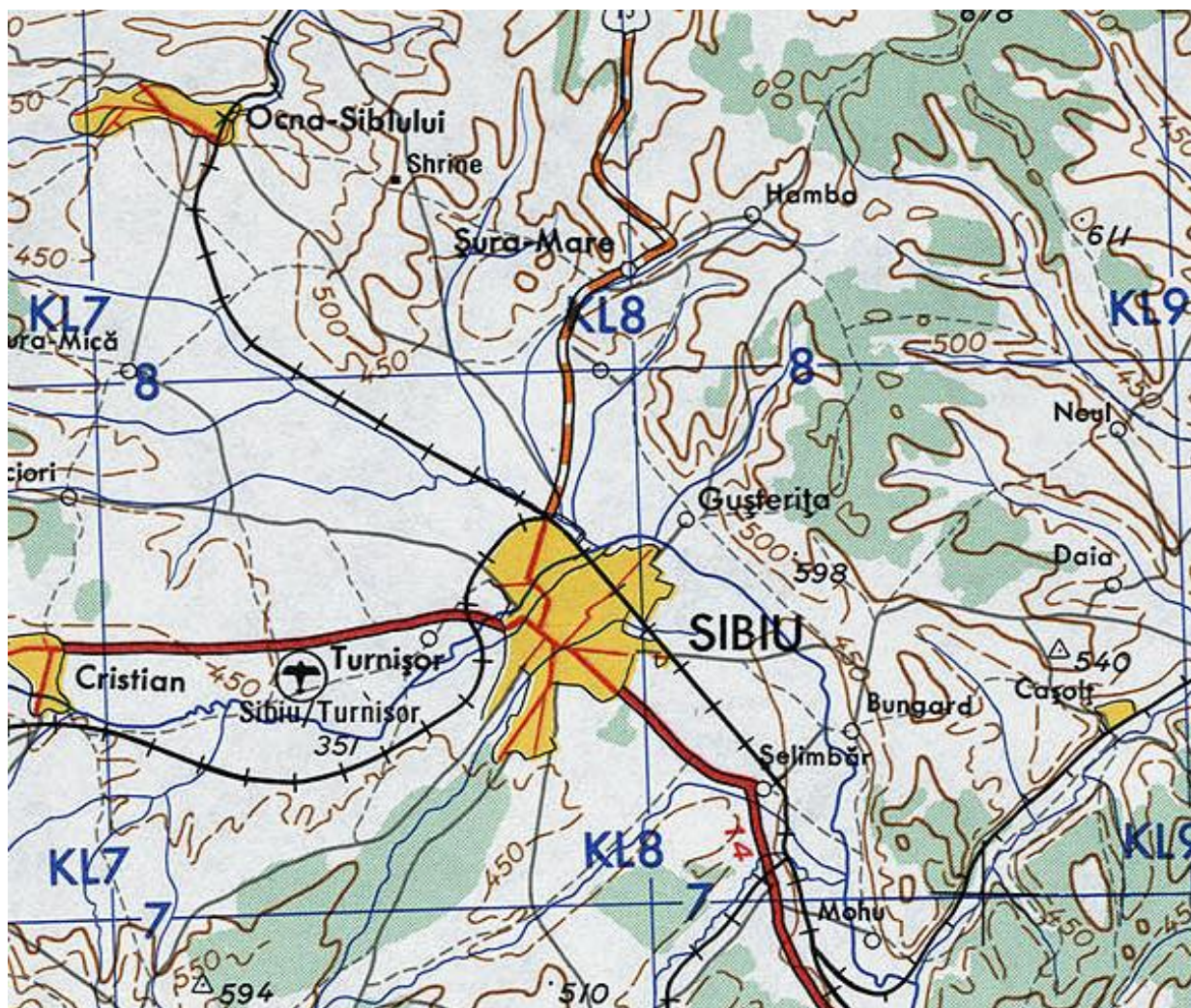


Fig. 48 1953-1957 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3258 SIBIU (DETALIU)



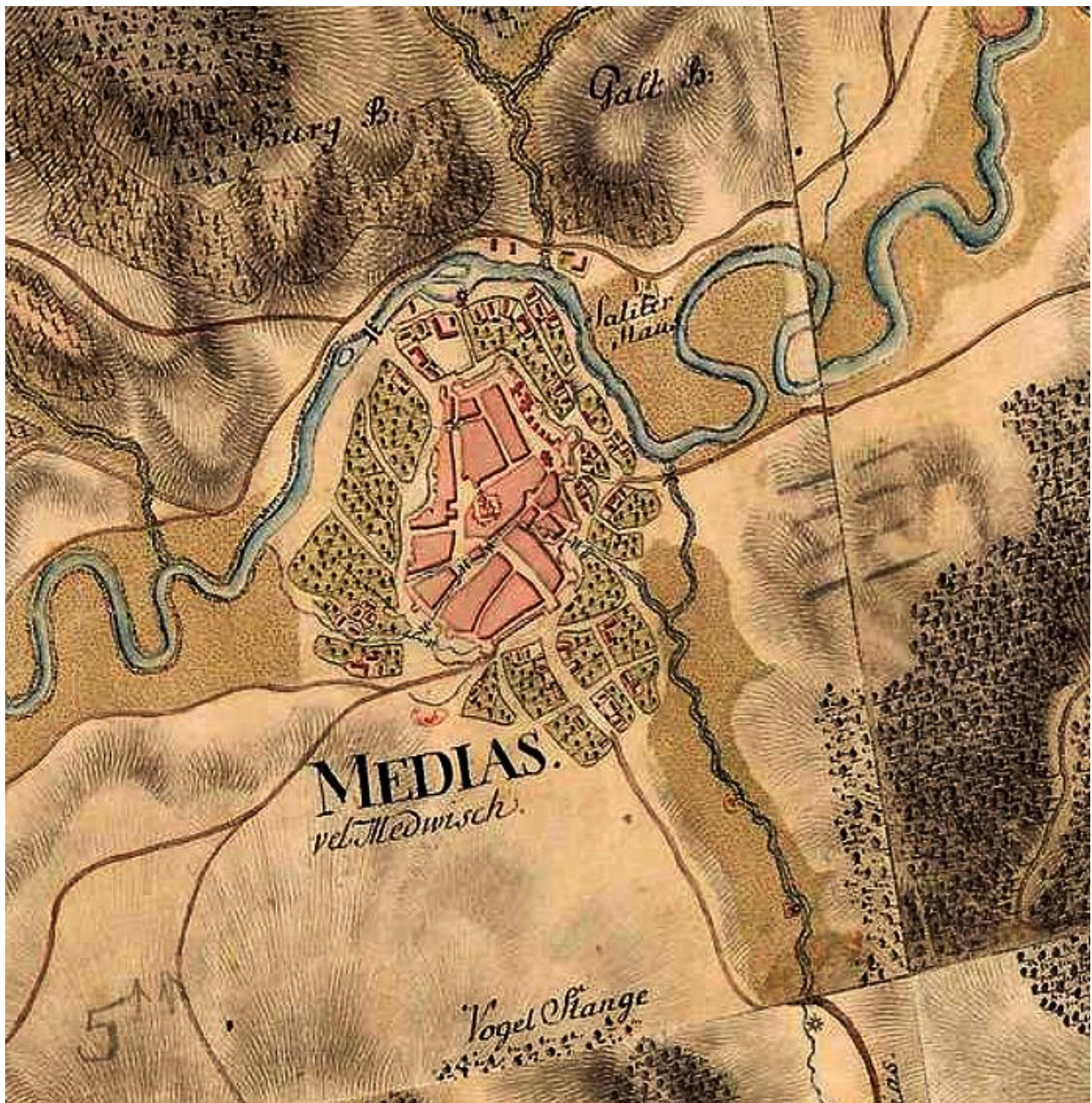
Sursa: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=ROMLCH020K>

Fig. 49 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)



Anexa 2.2 - Mediaș

Fig. 50 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – MEDIAS. – VEL MEDWISCH)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 51 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondsurvey/>

Fig. 52 1855 – „GENERAL KARTE DER EUROPAISCHEN TURKEY UND DES VLADIKATS MONTENEGRO” – CARL FLEMING (DETALIU CU LOCALITATEA MEDIACH/MEDGYES – ACTUALUL MEDIAS)

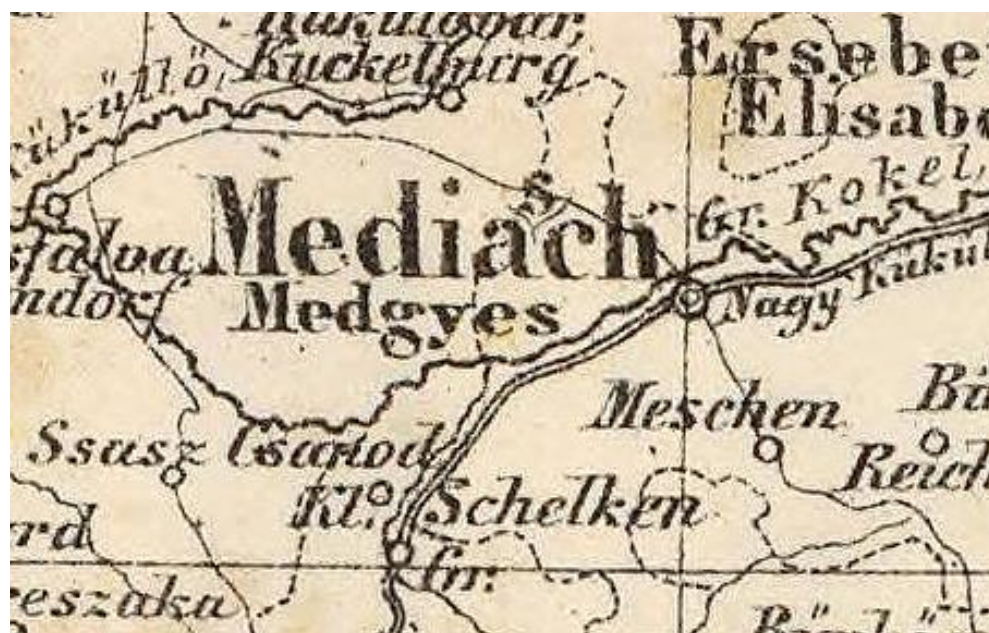
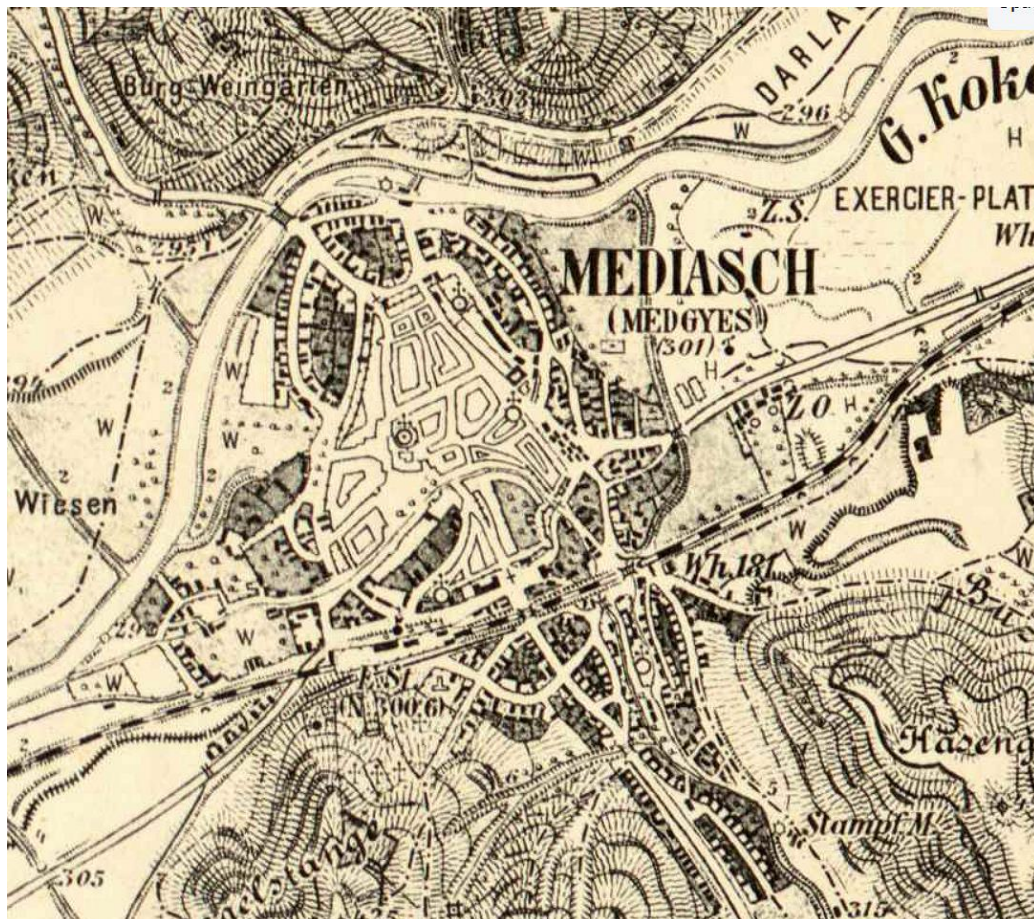


Fig. 53 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHISCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDA JOSEF (DETALIU – MEDIASCH)



Fig. 54 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA MEDIASCH/MEDGYES)



Sursa:

<https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/?layers=129&bbox=2114252.9796822504%2C6020742.858577415%2C2128766.4604278984%2C6025730.374673024>

Fig. 55 1887 – RUDOLF BERINGER (HARTA ROMÂNIEI – DETALIU)



Fig. 56 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)

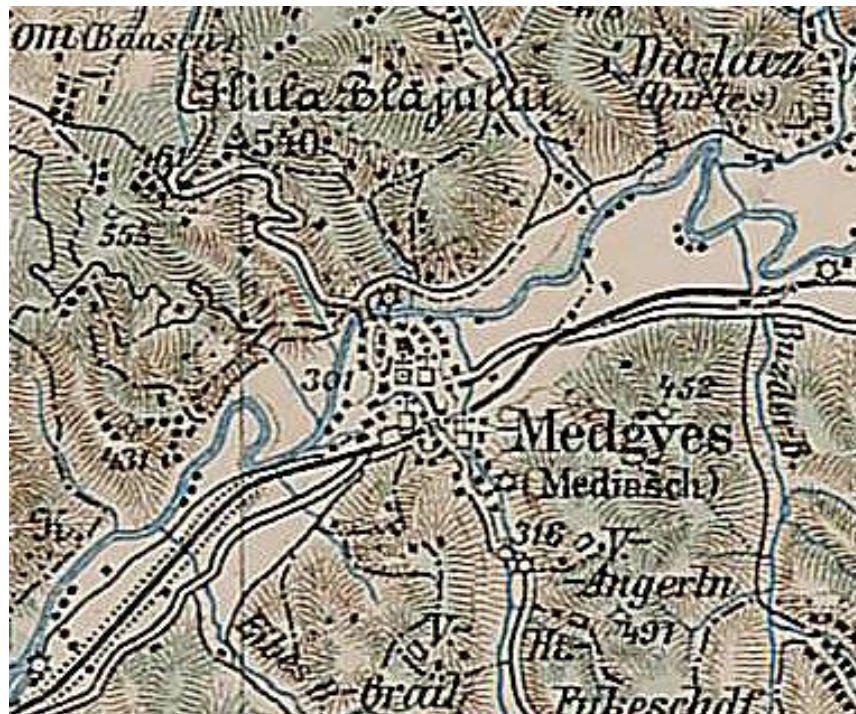
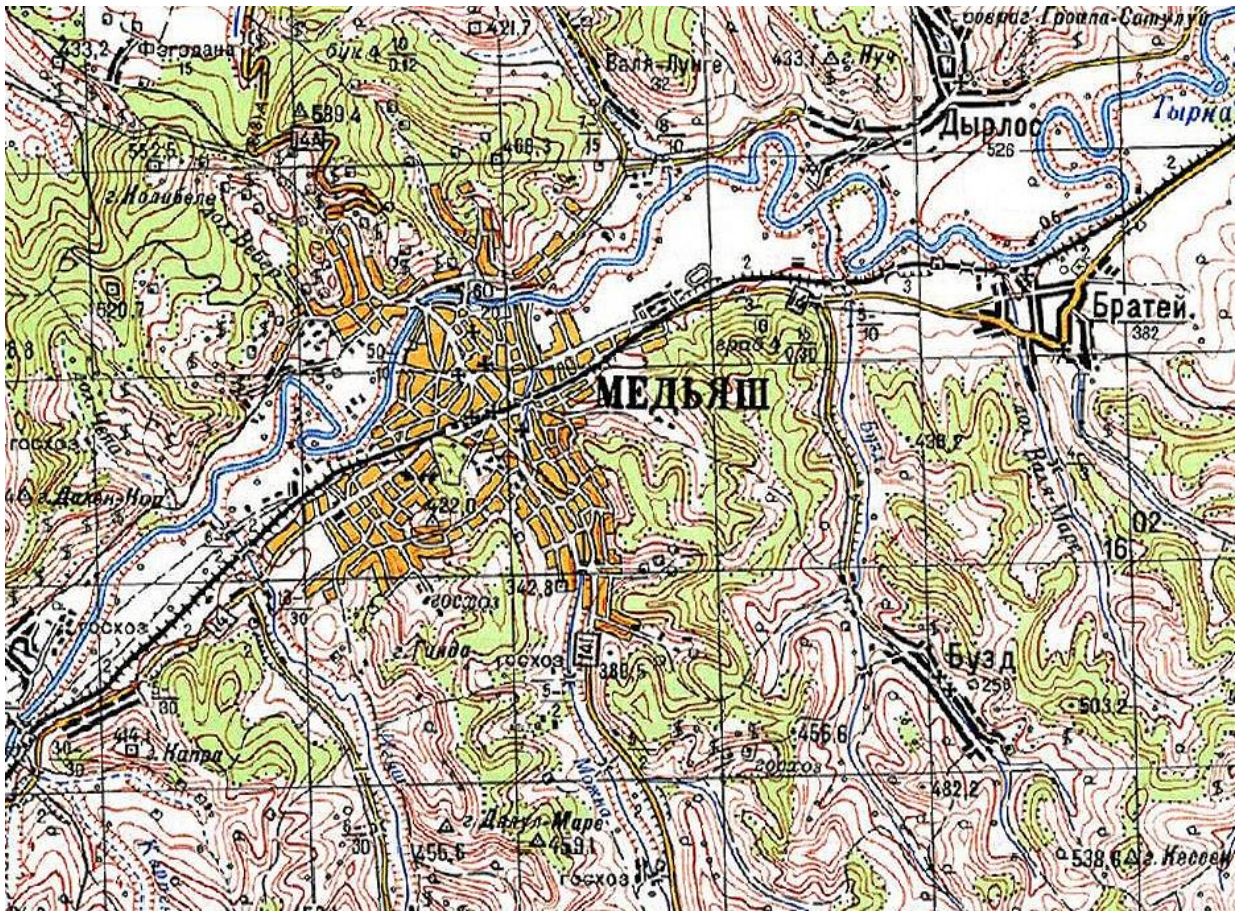


Fig. 57 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA MEDIAȘ)



Anexa 2.3 - Agnita

Fig. 58 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)

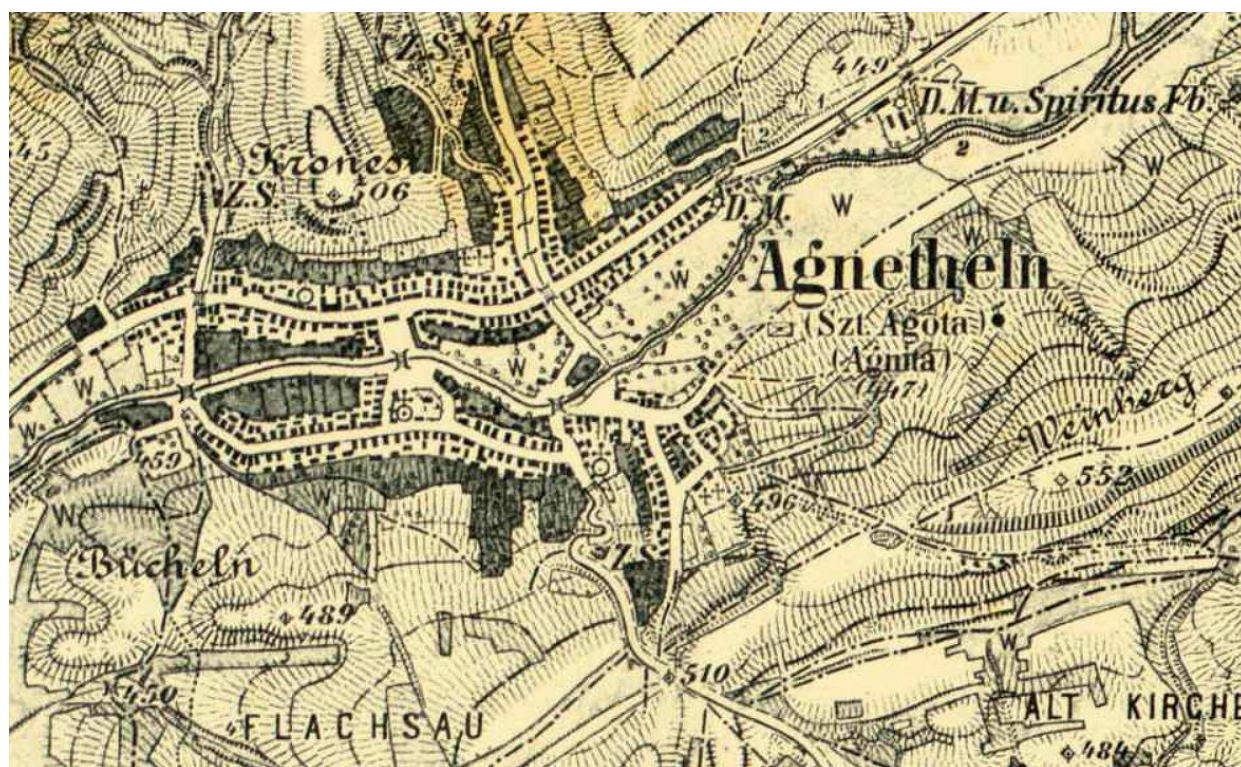


Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 61 1860 – „NEUESTE SPECIAL&KRIEGS-KARTE DER EUROPÄISCHEN TÜRKEY“ – GRASSL J. (JOSEPH) - DETALIU



Fig. 62 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)



Sursa:

<https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/?layers=129&bbox=2114252.9796822504%2C6020742.858577415%2C2128766.4604278984%2C6025730.374673024>

Fig. 63 1887 – RUDOLF BERINGER (HARTA ROMÂNIEI – DETALIU)

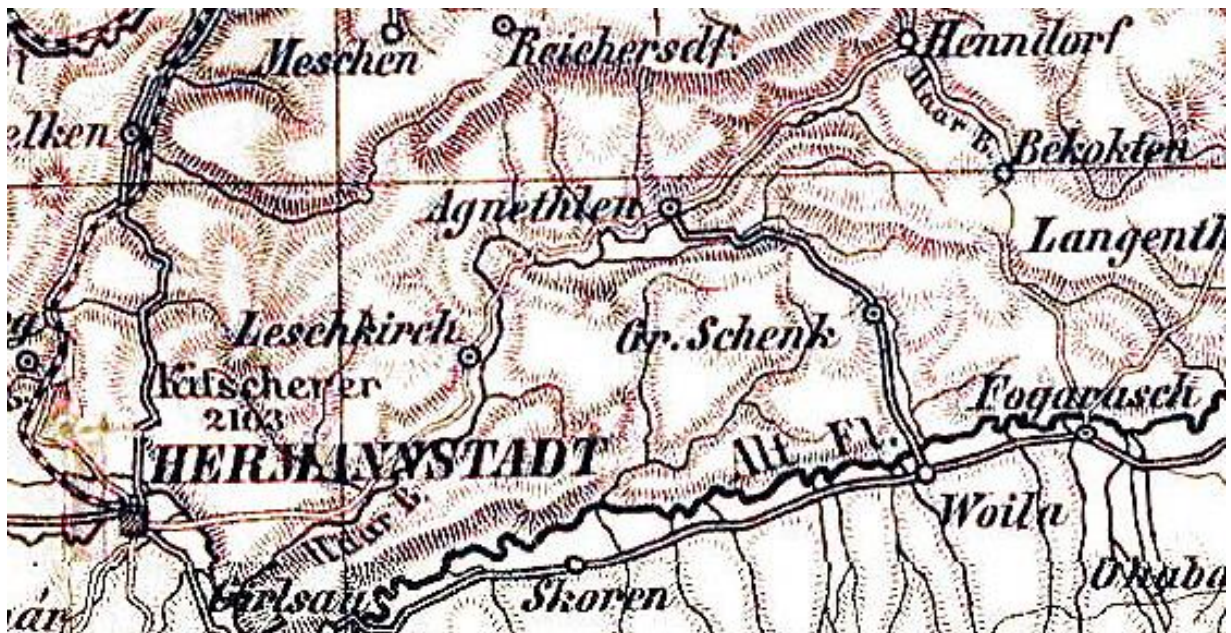


Fig. 64 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)



Fig. 65 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU)

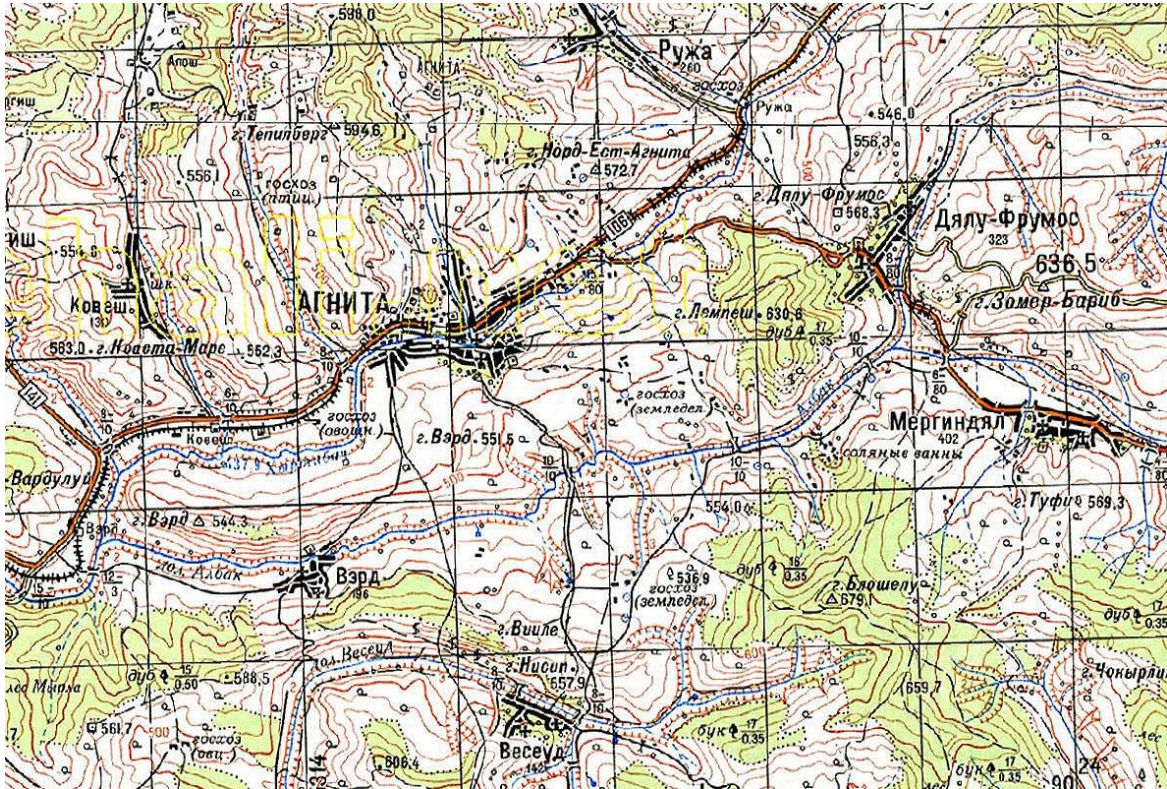


Fig. 66 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)

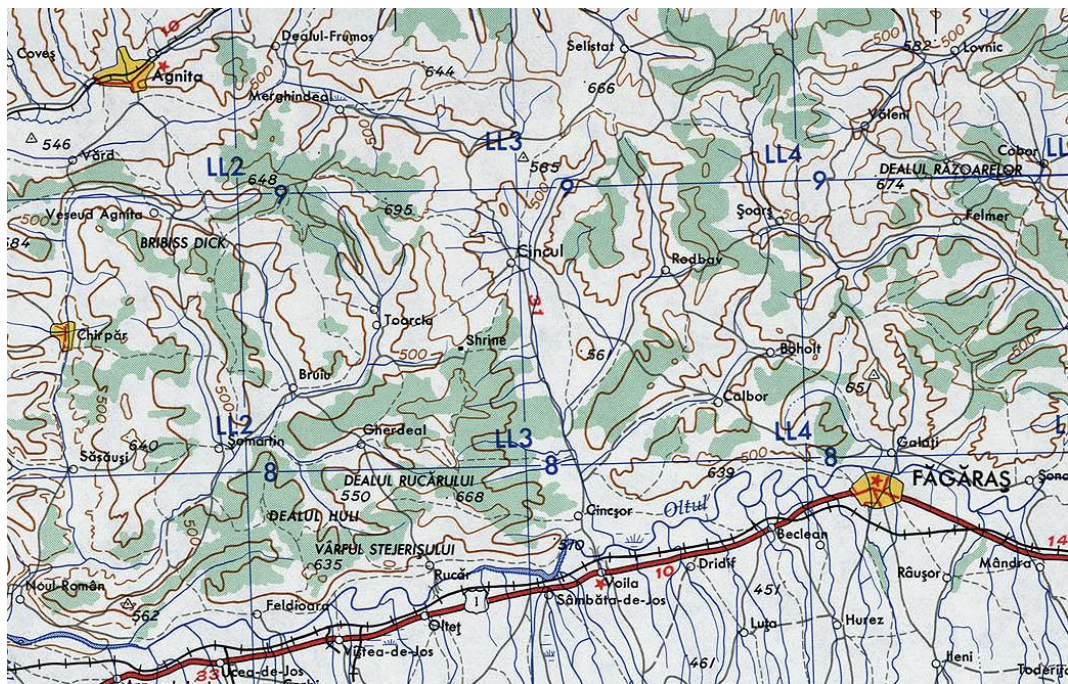
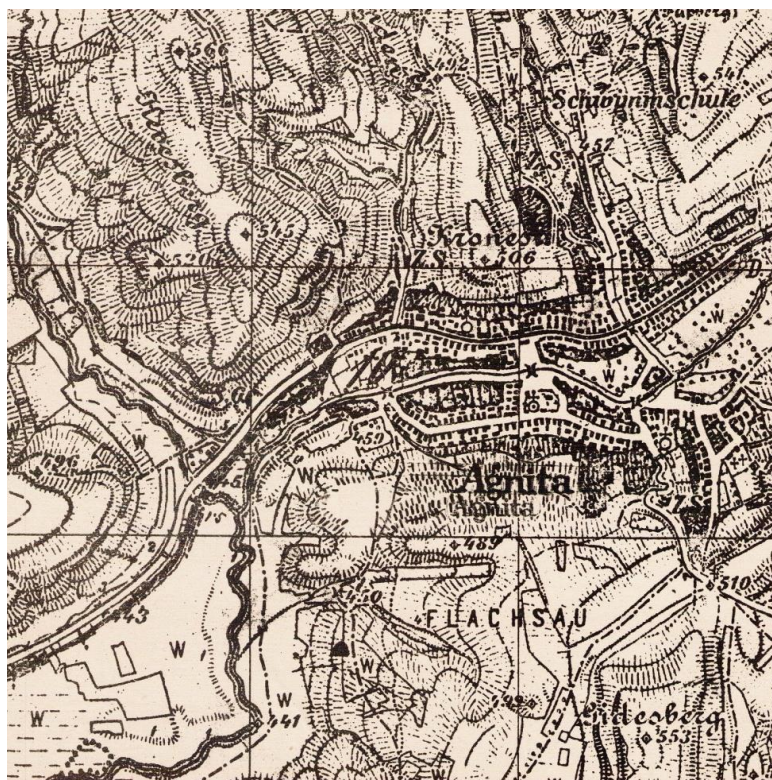


Fig. 67 1956 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3460 BENEȘTI (DETALIU)



Sursa: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=ROMLCH020K>

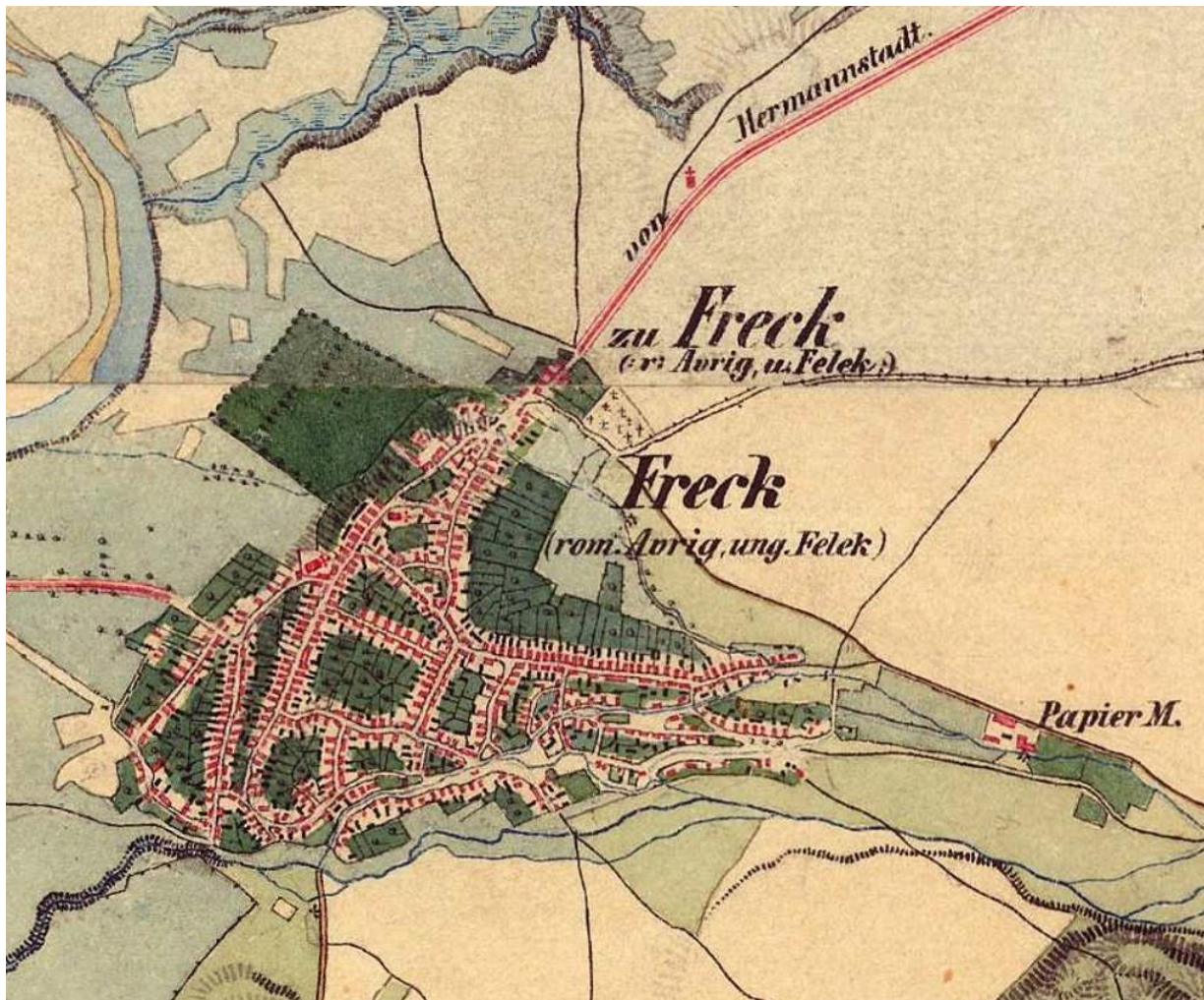
Anexa 2.4 - Avrig

Fig. 68 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 69 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)

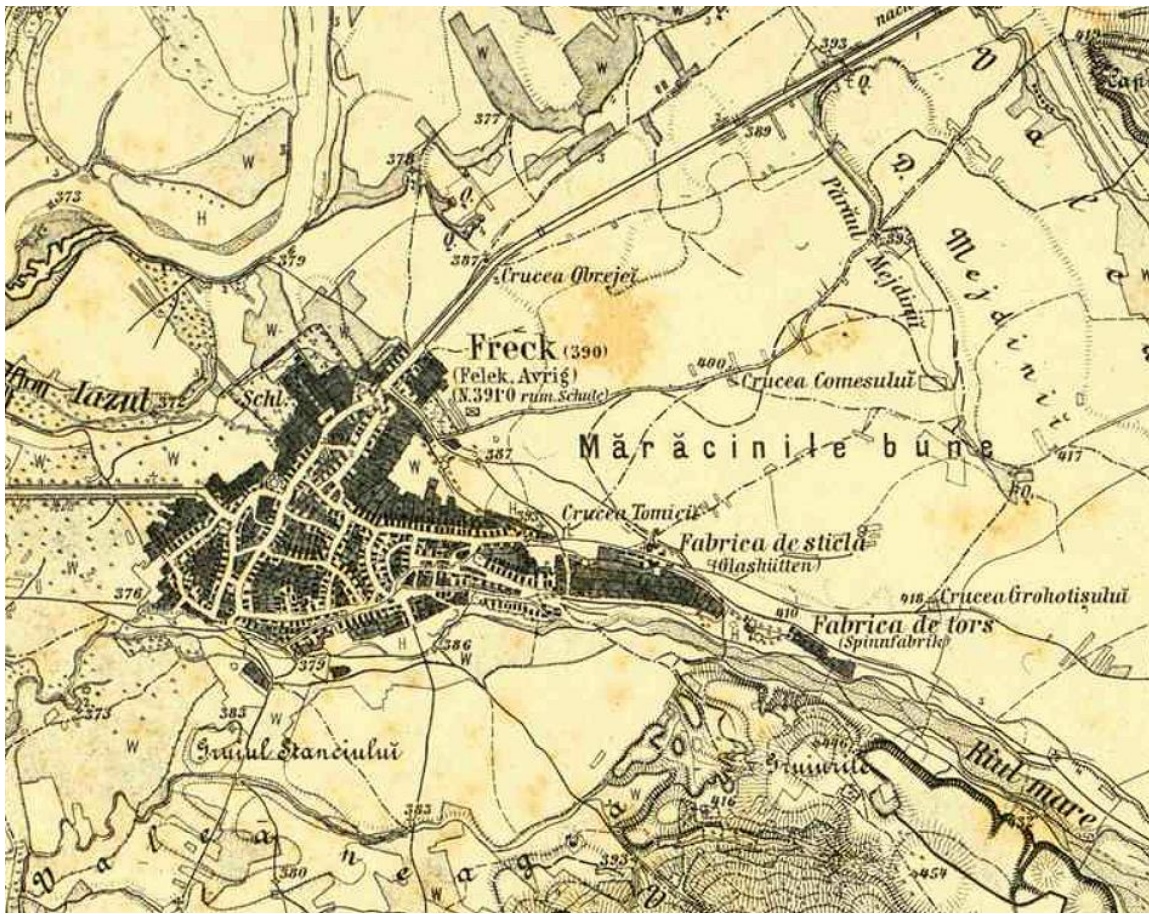


Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondsurvey/>

Fig. 70 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHISCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDA JOSEF



Fig. 71 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)



Sursa:

<https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/?layers=129&bbox=2114252.9796822504%2C6020742.858577415%2C2128766.4604278984%2C6025730.374673024>

Fig. 72 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)

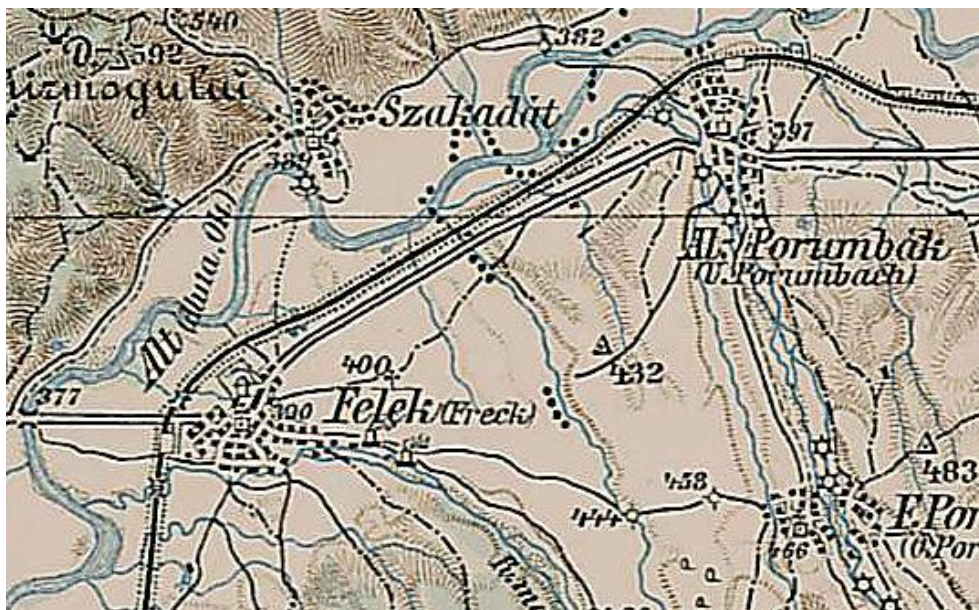


Fig. 73 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:100.000 (DETALIU)

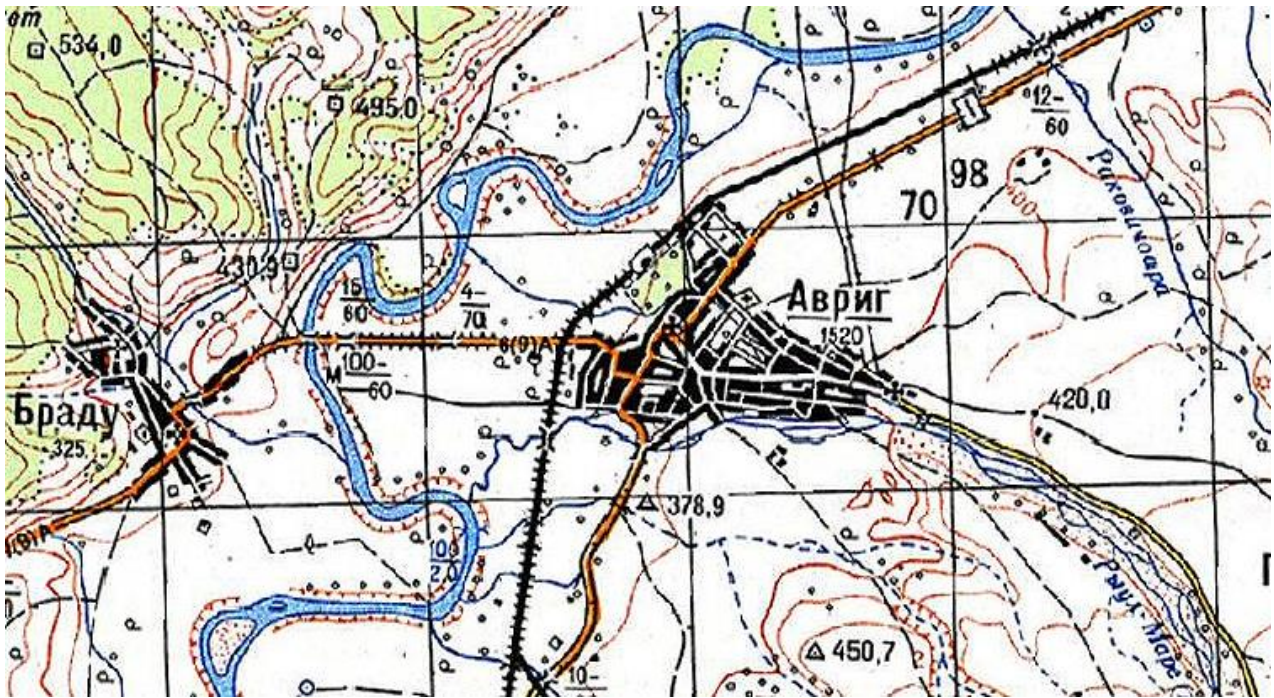


Fig. 74 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)

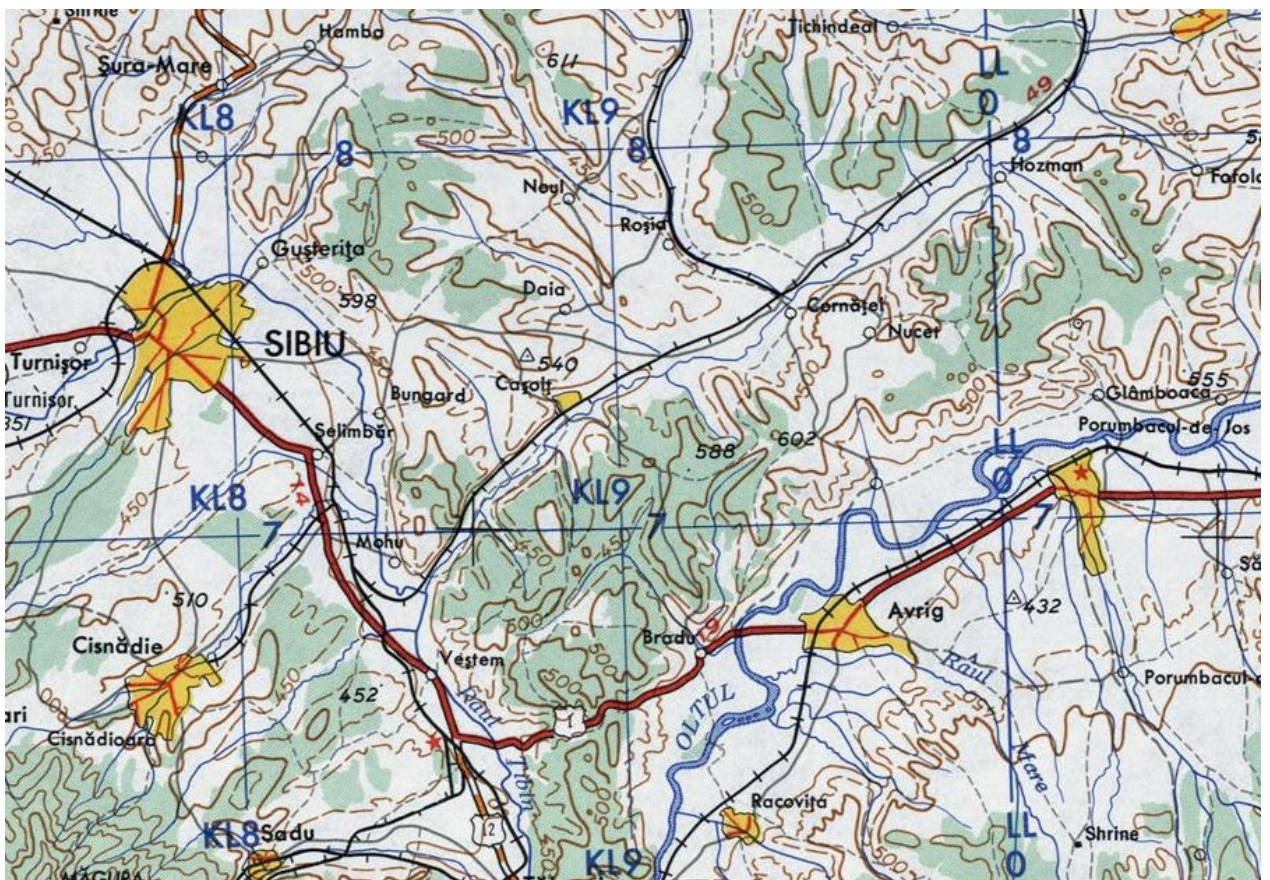
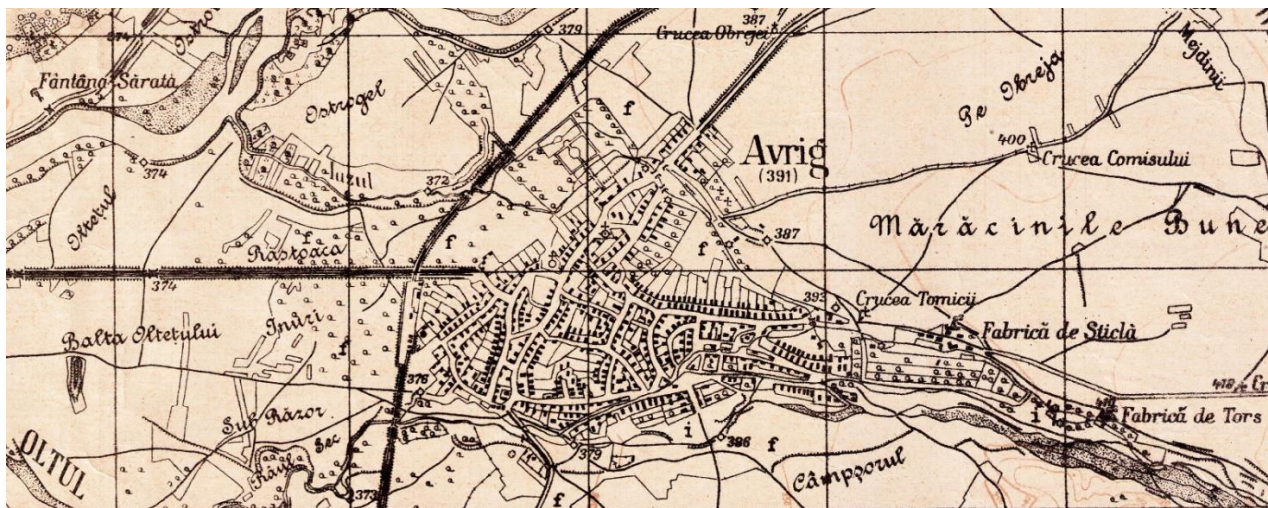


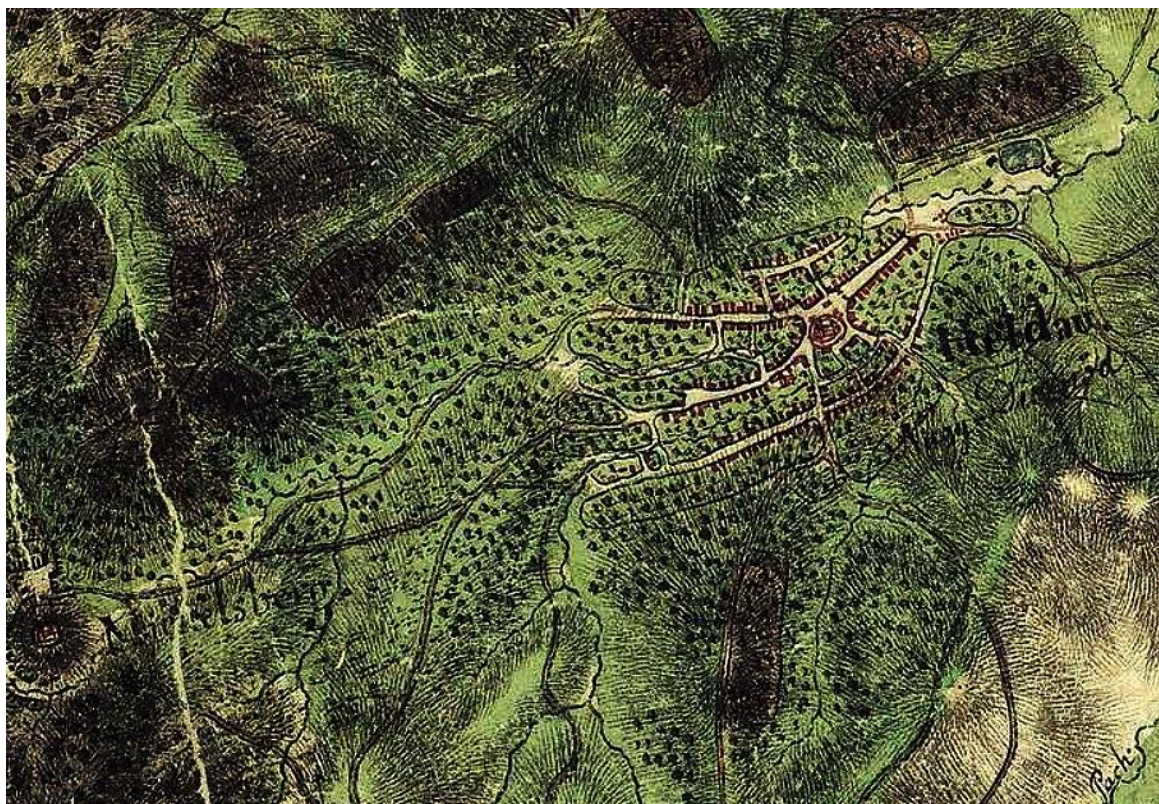
Fig. 75 1956 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3358 AVRIG (DETALIU)



Sursa: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=ROMLCH020K>

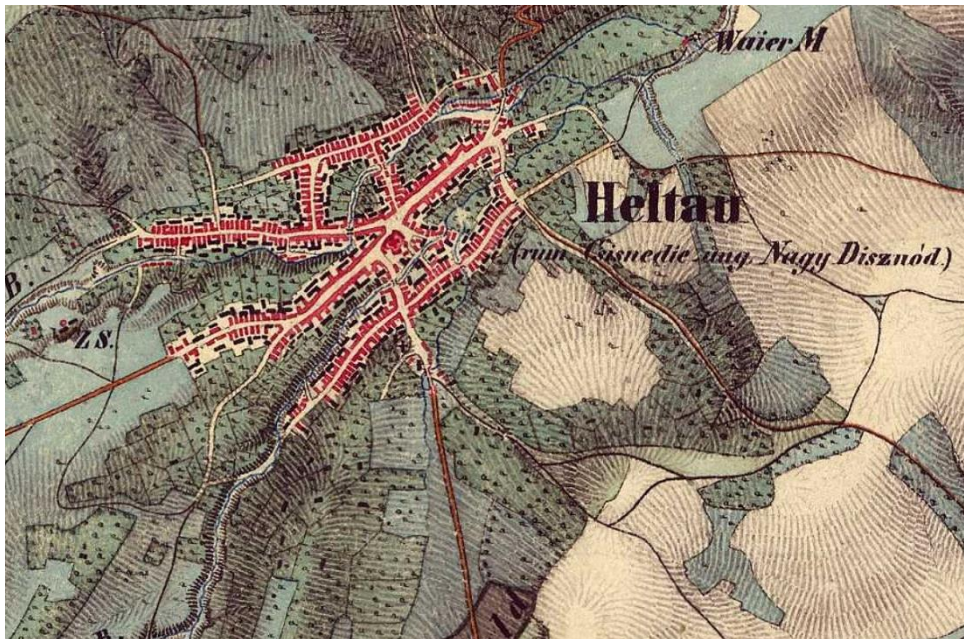
Anexa 2.5 - Cisnădie

Fig. 76 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 77 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondsurvey/>

Fig. 78 1855 – „GENERAL KARTE DER EUROPÄISCHEN TURKEY UND DES VLADIKATS MONTENEGRO” – CARL FLEMING (DETALIU)



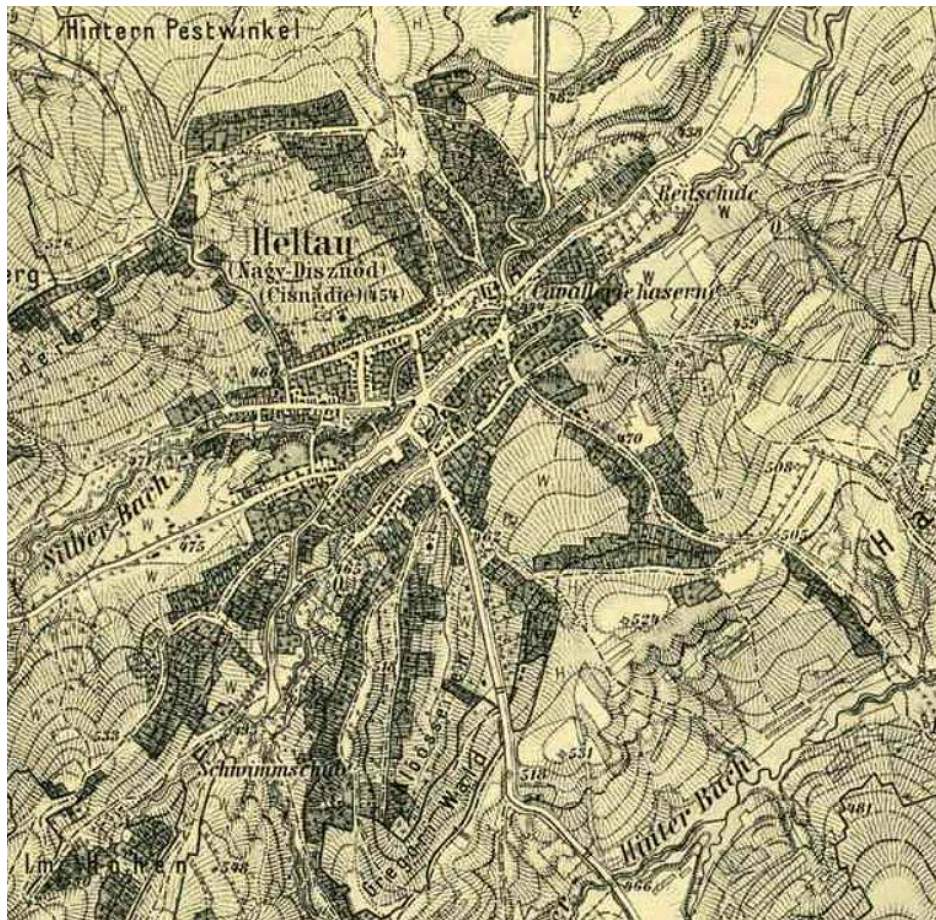
Fig. 79 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHISCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDA JOSEF (DETALIU)



Fig. 80 1860 – „NEUESTE SPECIAL&KRIEGS-KARTE DER EUROPÄISCHEN TÜRKEY” – GRASSL J. (JOSEPH) - DETALIU



Fig. 81 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)



Sursa:

<https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/?layers=129&bbox=2114252.9796822504%2C6020742.858577415%2C2128766.4604278984%2C6025730.374673024>

Fig. 82 1887 – RUDOLF BERINGER (HARTA ROMÂNIEI – DETALIU)



Fig. 83 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)



Fig. 84 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU)

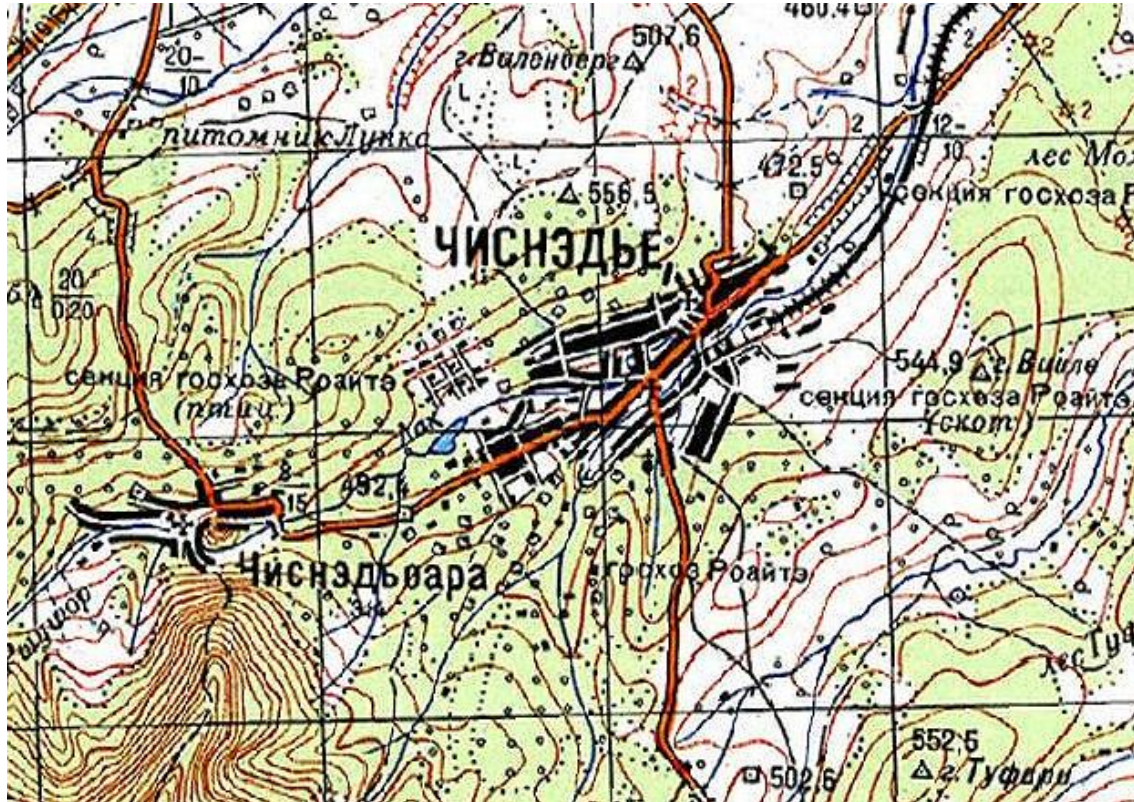
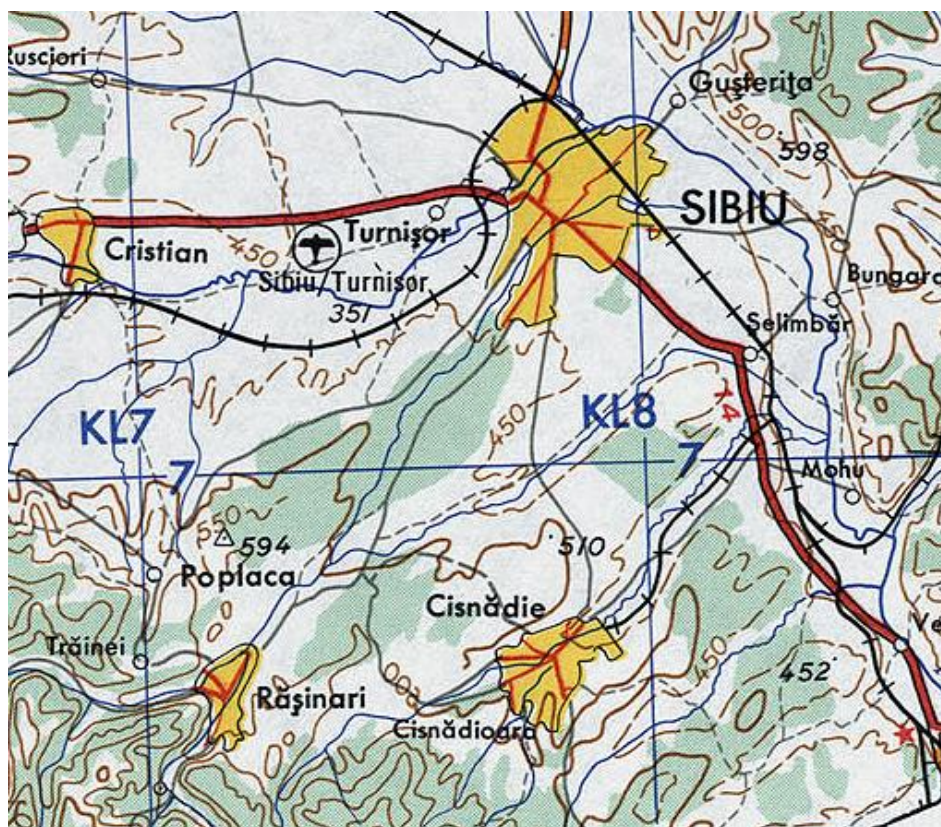


Fig. 85 1954 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3257 CISNĂDIE (DETALIU)



Sursa: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=ROMLCH020K>

Fig. 86 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)



Anexa 2.6 - Copșa Mică

Fig. 87 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – KIS_KAPUS SAU KLEIN KOPISH)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 88 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU - KIS_KAPUS SAU KLEIN KOPISH SAU KOPSA MICA)

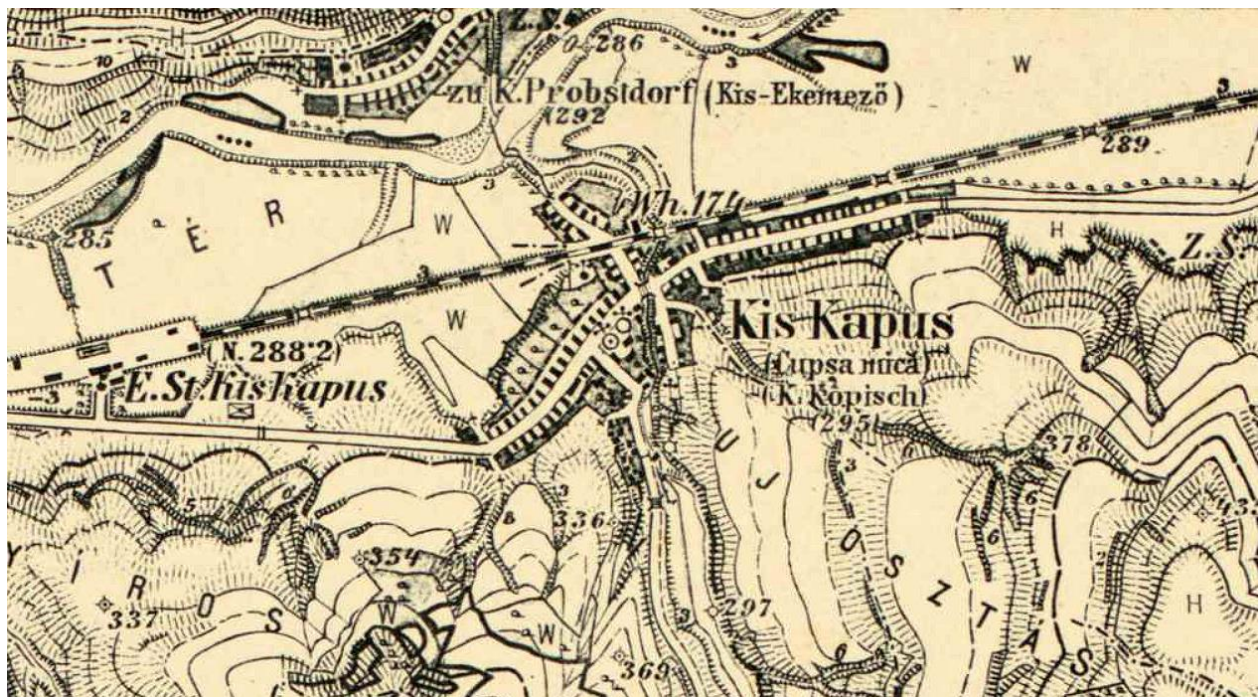


Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondsurvey/>

Fig. 89 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHISCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDA JOSEF (DETALIU – KL. KOPISCH)



Fig. 90 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA CUPȘA MICĂ – KIS KAPUS – K.KOPISCH)



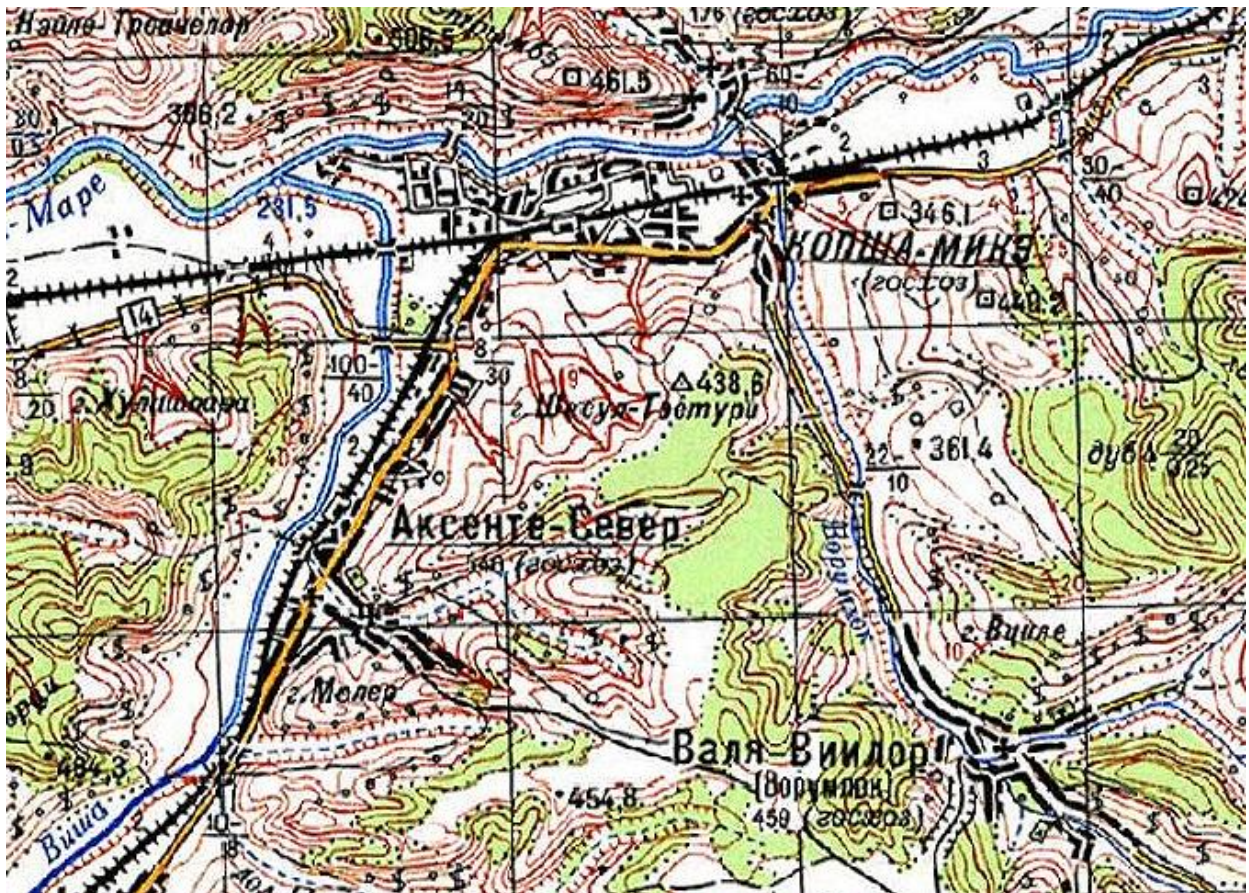
Sursa:

<https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/?layers=129&bbox=2114252.9796822504%2C6020742.858577415%2C2128766.4604278984%2C6025730.374673024>

Fig. 91 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)

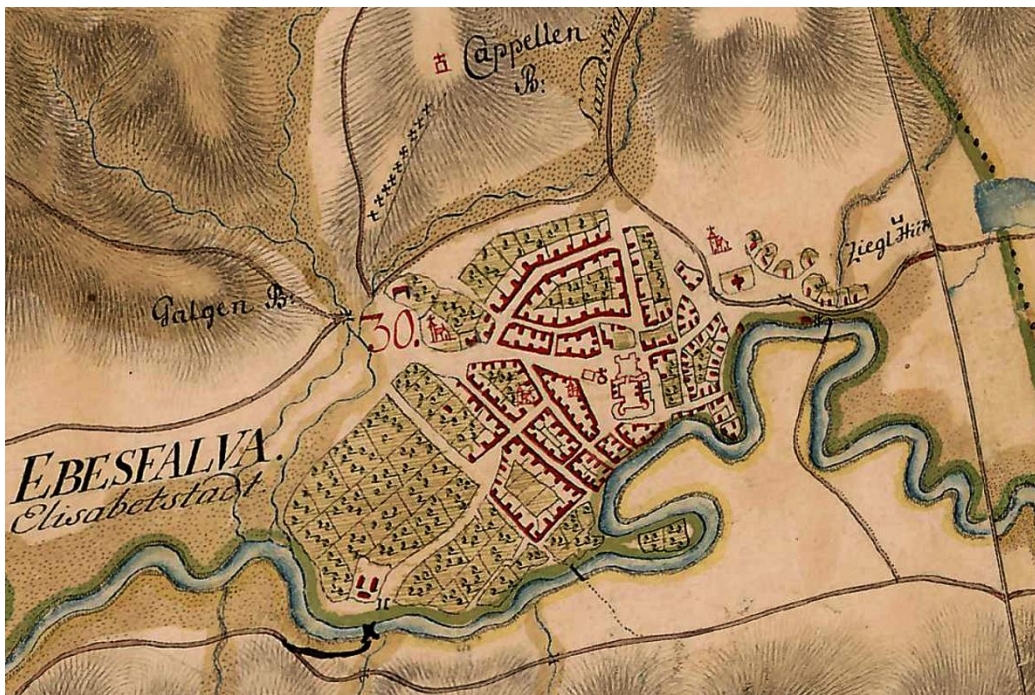


Fig. 92 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA COPȘA MICĂ)



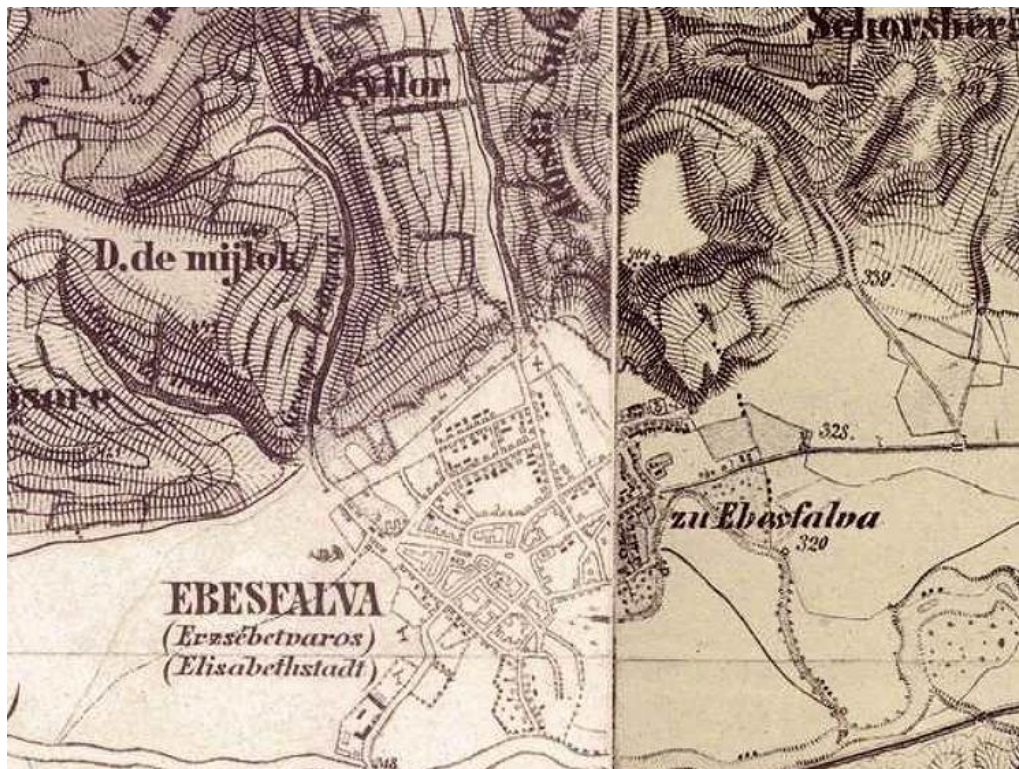
Anexa 2.7 - Dumbrăveni

Fig. 93 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – EBESFALVA/ELISABETSTADT)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 94 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU - EBESFALVA/ERZSÉBETVAROS/ELISABETSTADT)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondsurvey/>

Fig. 95 1855 – „GENERAL KARTE DER EUROPAISCHEN TURKEY UND DES VLADIKATS MONTENEGRO” – CARL FLEMING (DETALIU CU LOCALITATEA ERSEBETH-VAROS, ELISABETHSTADT – ACTUALUL DUMBRĂVENI)



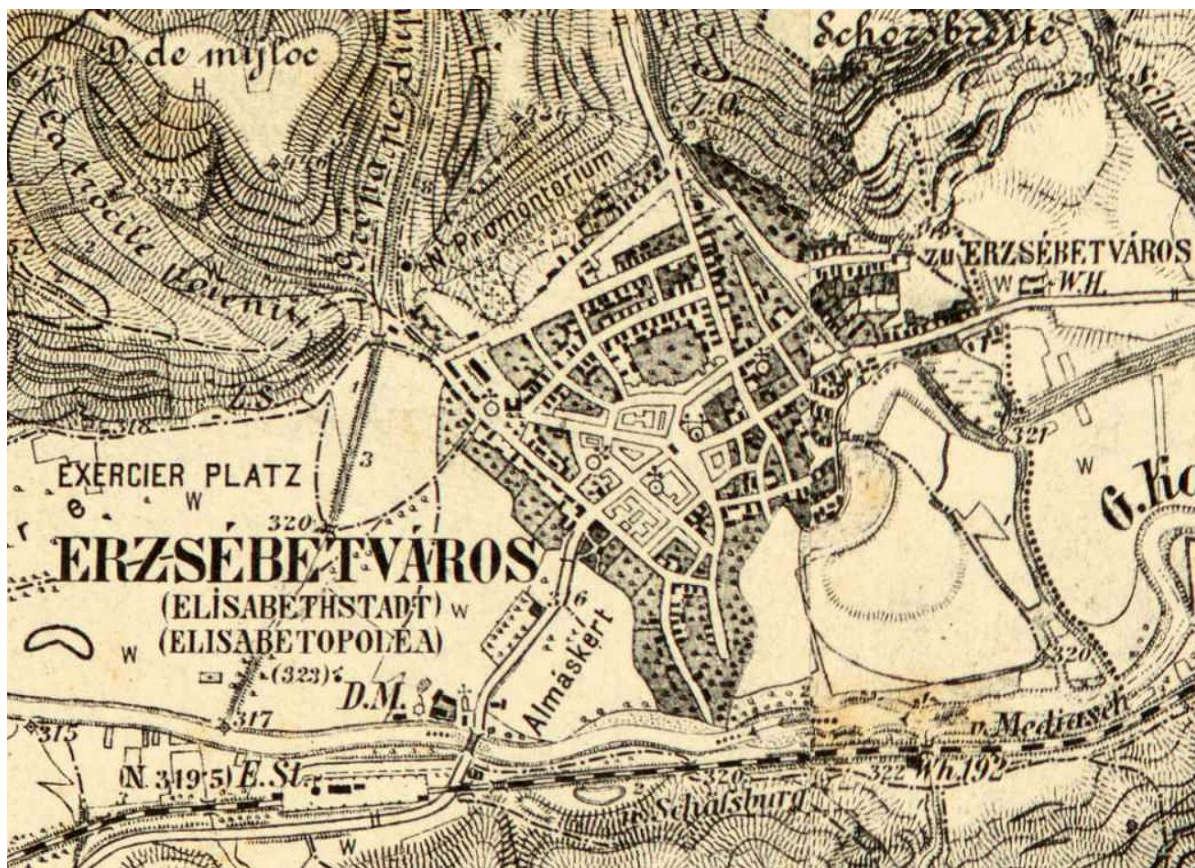
Fig. 96 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHISCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDA JOSEF (DETALIU CU LOCALITATEA ERSEBETH-VAROS, ELISABETHSTADT – ACTUALUL DUMBRĂVENI)



Fig. 97 1860 – „NEUESTE SPECIAL&KRIEGS-KARTE DER EUROPÄISCHEN TÜRKEY” – GRASSL J. (JOSEPH) - (DETALIU CU LOCALITATEA ERSEFALVA – ACTUALUL DUMBRĂVENI)



Fig. 98 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU)



Sursa:

<https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/?layers=129&bbox=2114252.9796822504%2C6020742.858577415%2C2128766.4604278984%2C6025730.374673024>

Fig. 99 1887 – RUDOLF BERINGER (HARTA ROMÂNIEI – DETALIU)



Fig. 100 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)



Fig. 101 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU)

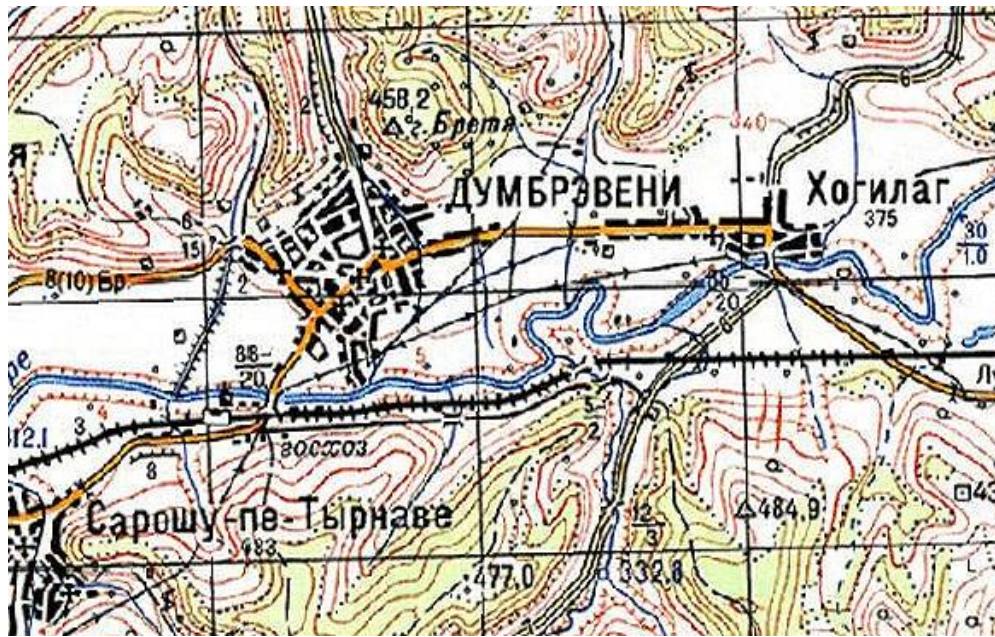
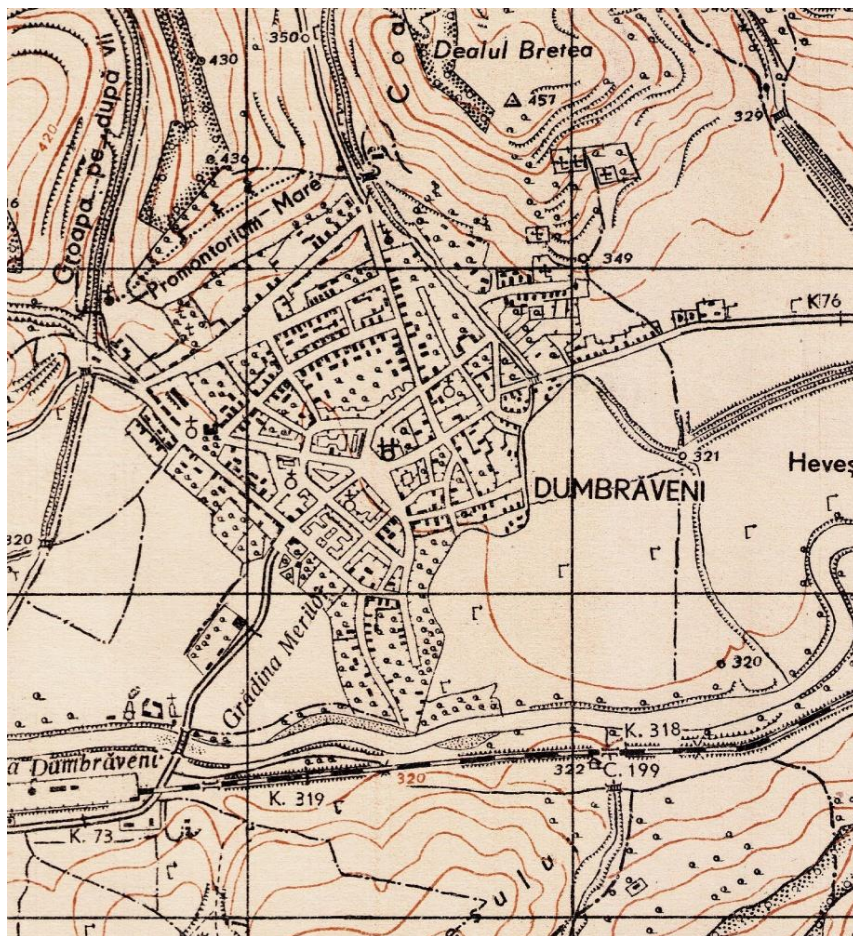


Fig. 102 1953 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3463 DUMBRĂVENI (DETALIU)



Sursa: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=ROMLCH020K>

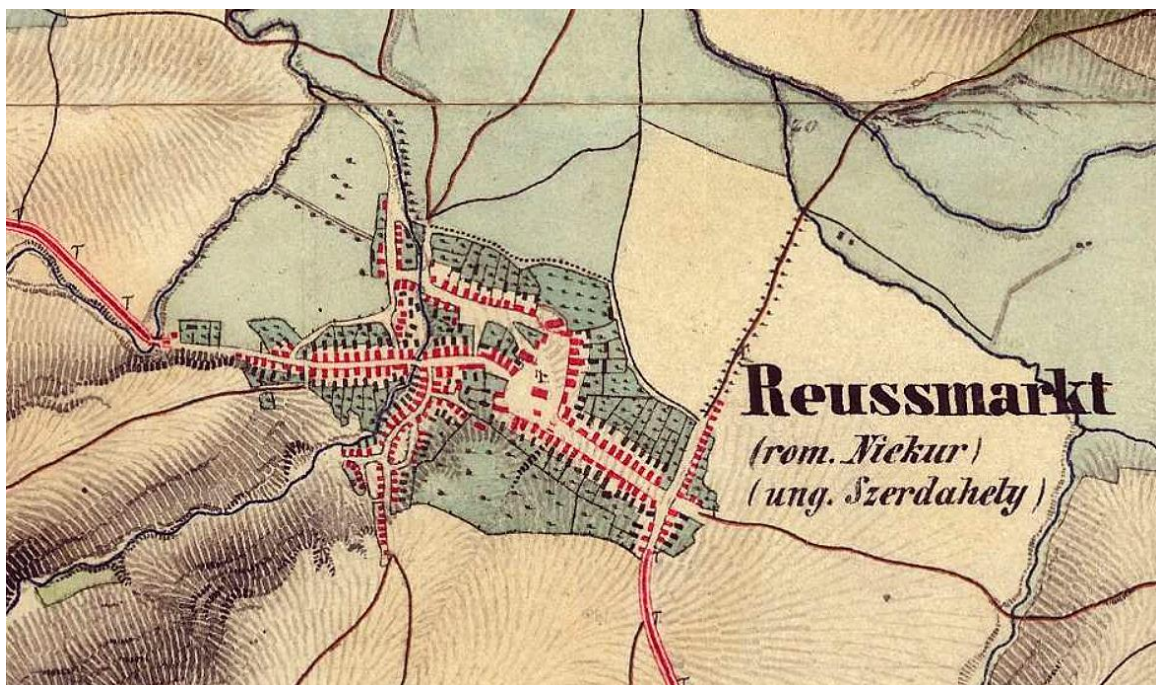
Anexa 2.8 - Miercurea Sibiului

Fig. 103 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA REISZMARK ACTUAL MIERCUREA SIBIULUI)



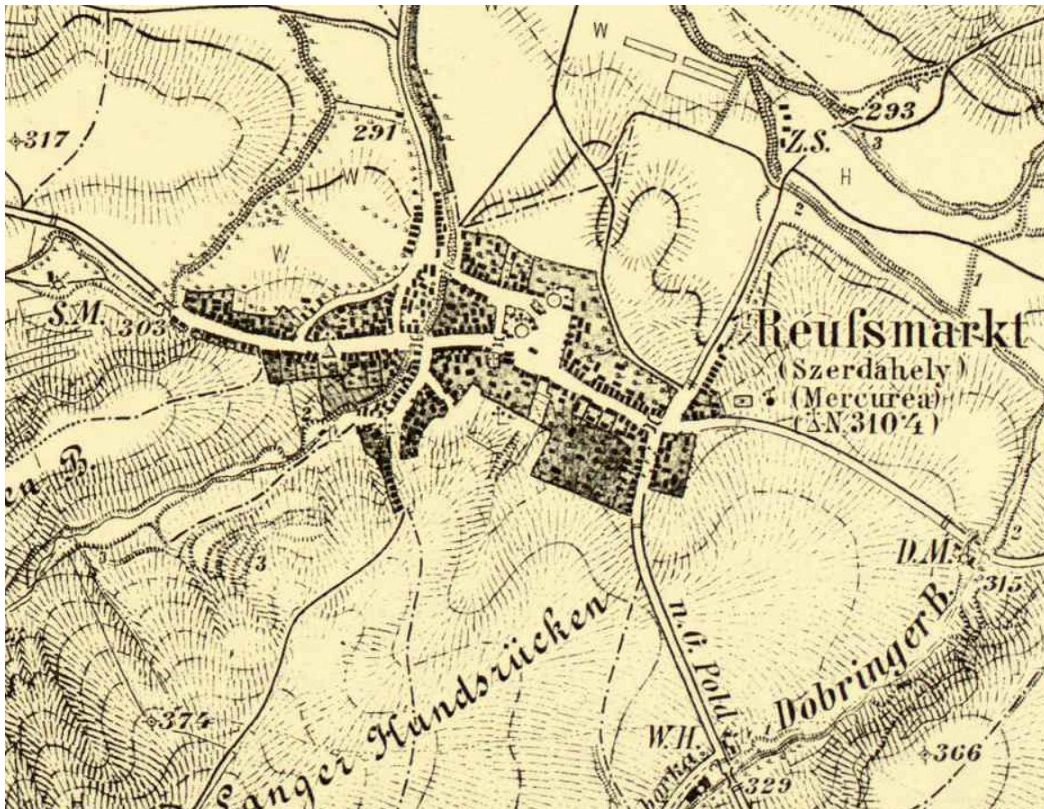
Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 104 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA REUSSMARKT/ROM. NIEKUR/UNG. SZERDAHELY ACTUAL MIERCUREA SIBIULUI)



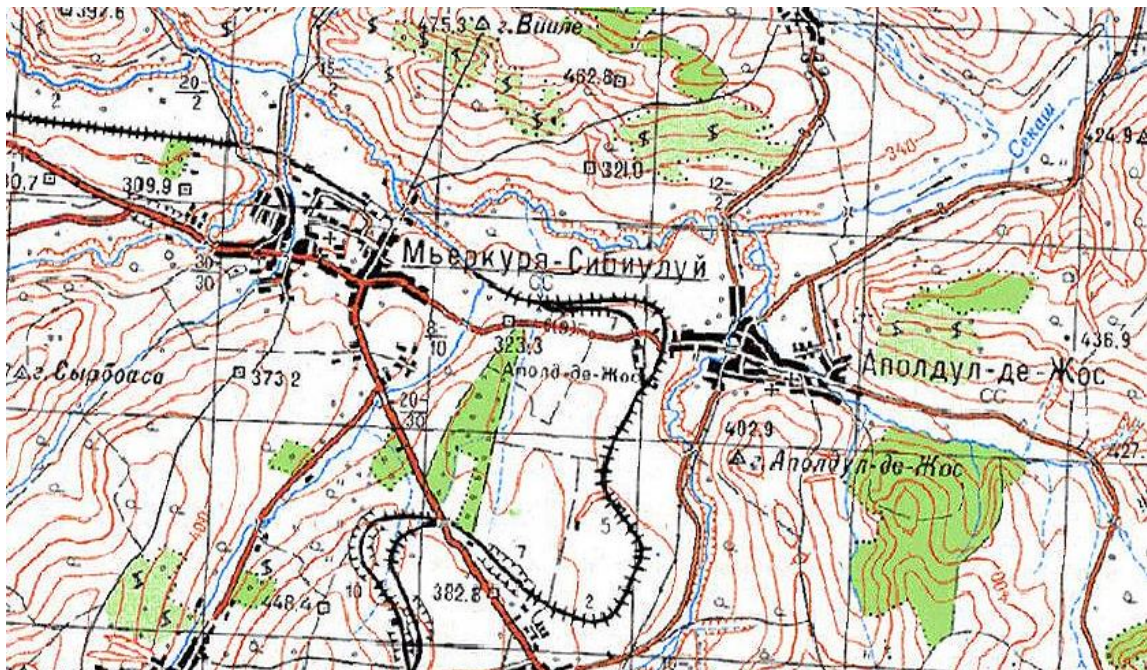
Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondsurvey/>

Fig. 105 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA REUFMARKT/SZERDAHELY/MIERCUREA)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/>

Fig. 106 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA MIERCUREA SIBIULUI)



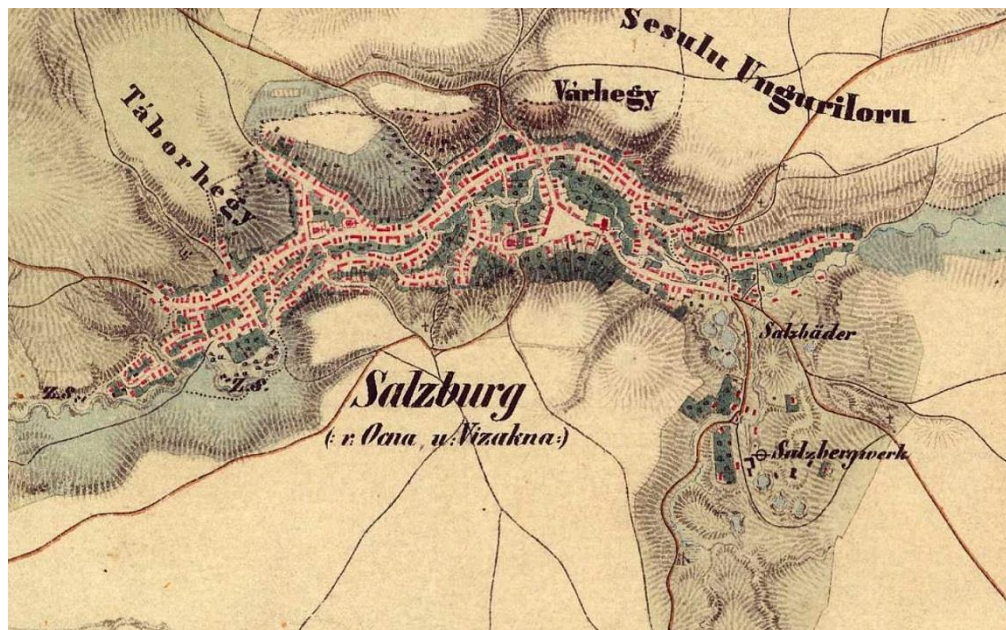
Anexa 2.9 - Ocna Sibiului

Fig. 107 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA SLAZBURG VEL VIZAKNA ACTUAL OCNA SIBIULUI)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 108 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA SLAZBURG V. OANA U. VIZAKNA ACTUAL OCNA SIBIULUI)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondsurvey/>

Fig. 109 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHISCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDA JOSEF (DETALIU – SALZBURG/ VIZAKNA)

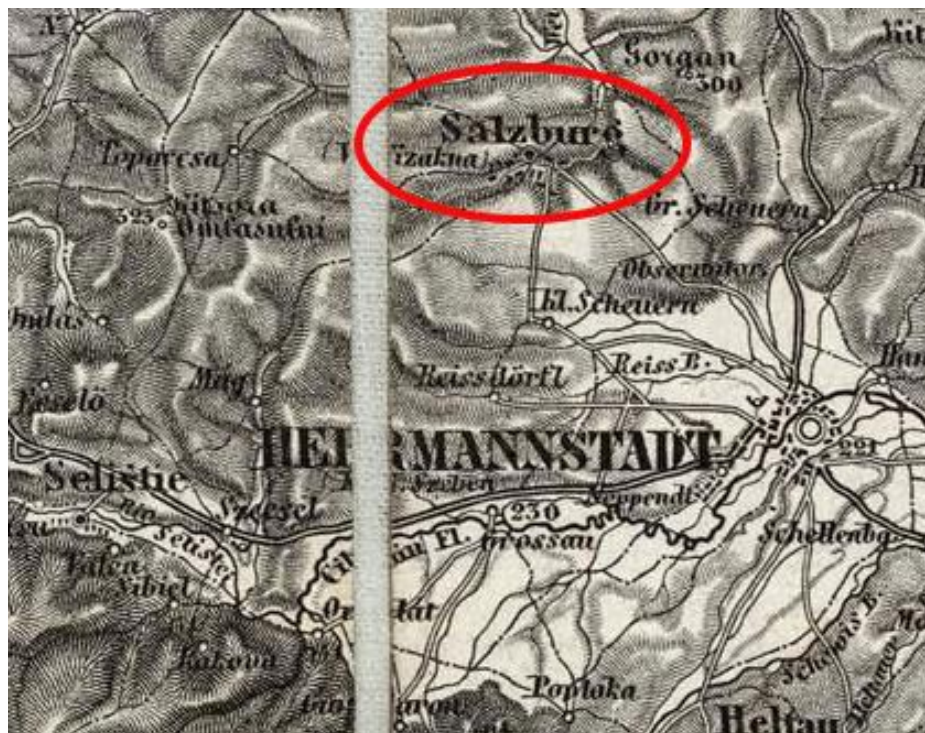


Fig. 110 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA VIZAKNA/SALZBURG)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/thirstsurvey/>

Fig. 111 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU)

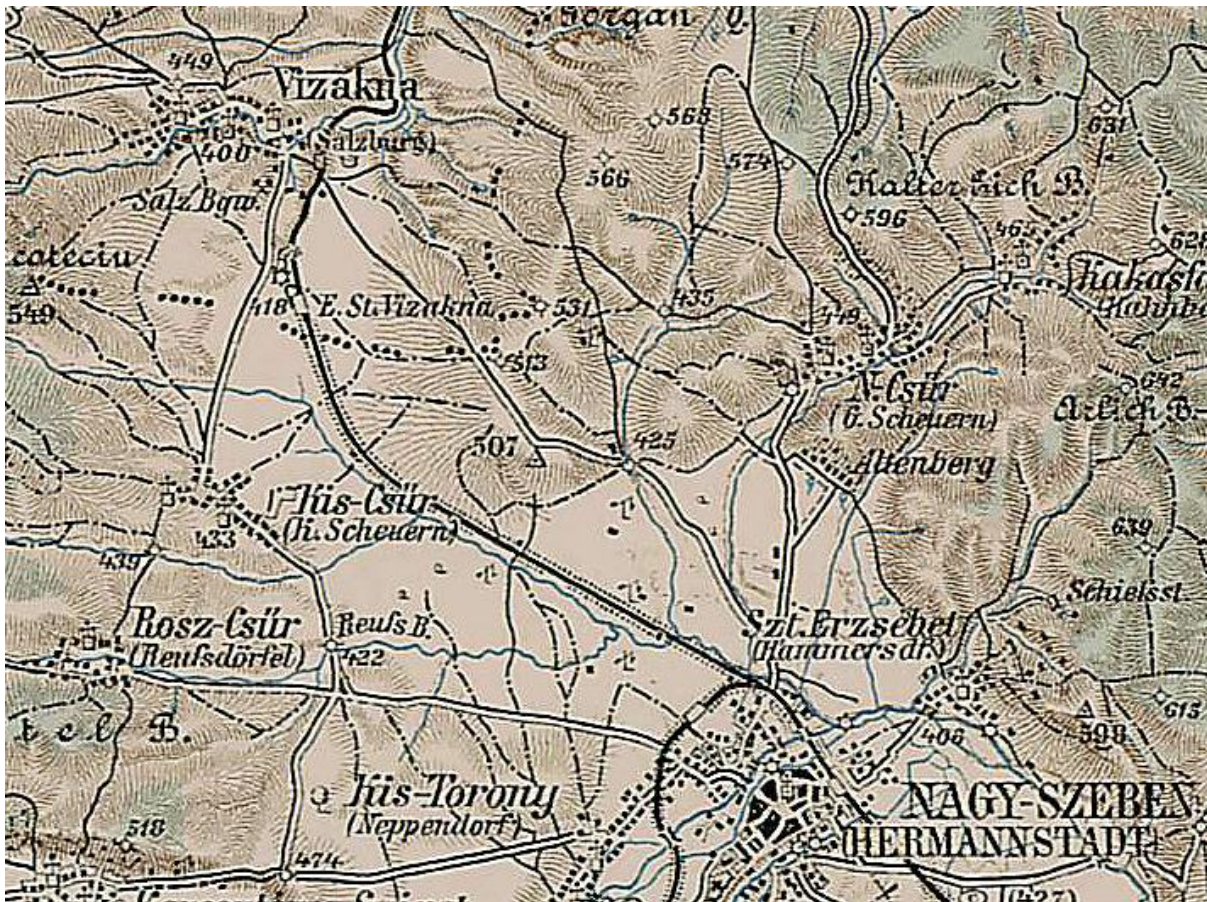


Fig. 112 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA OCNA SIBIULUI)

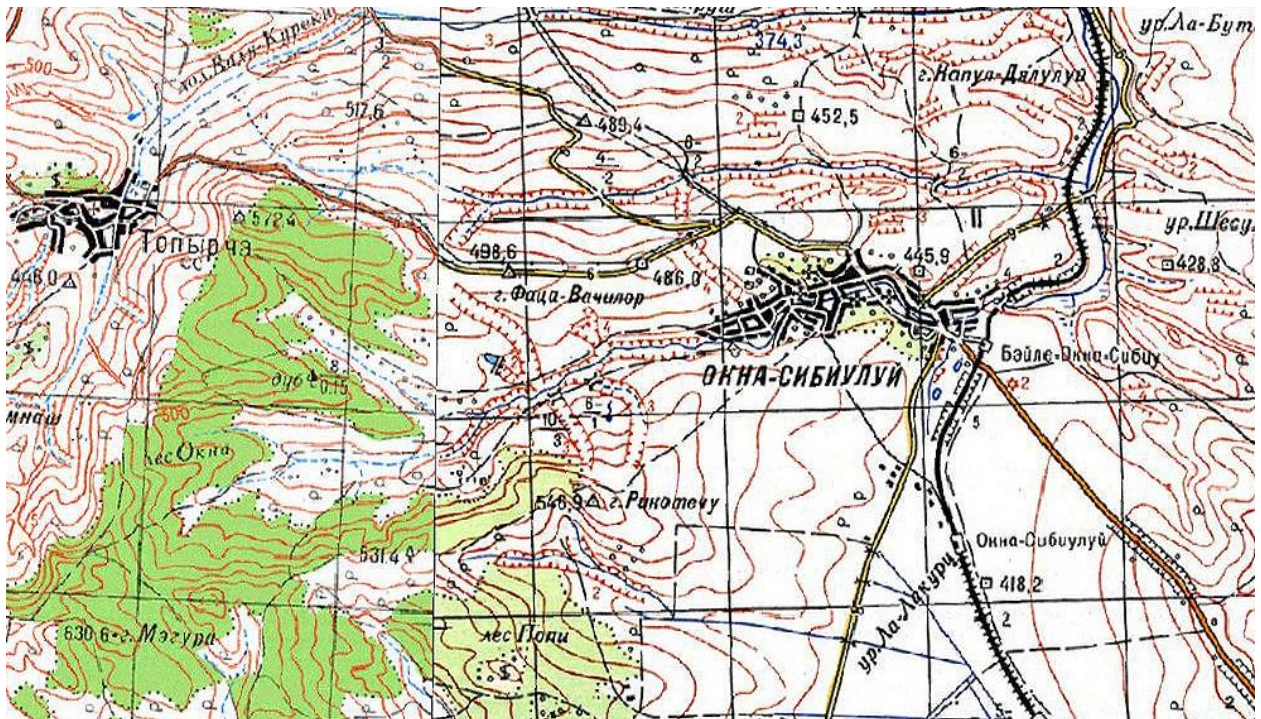


Fig. 113 1954 – HĂRȚI MILITARE AMERICANE (DETALIU)

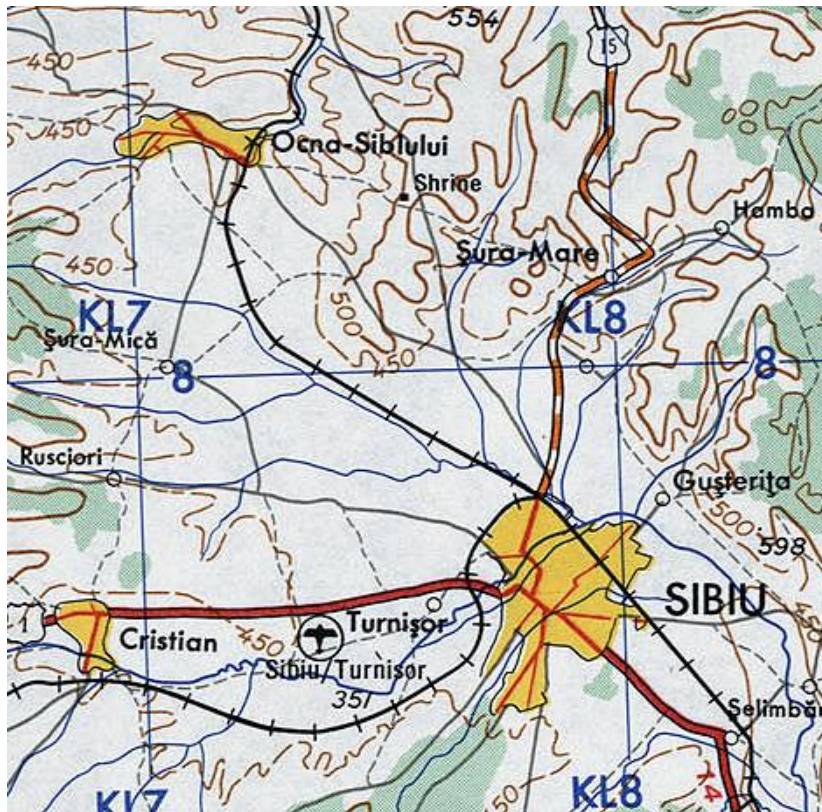
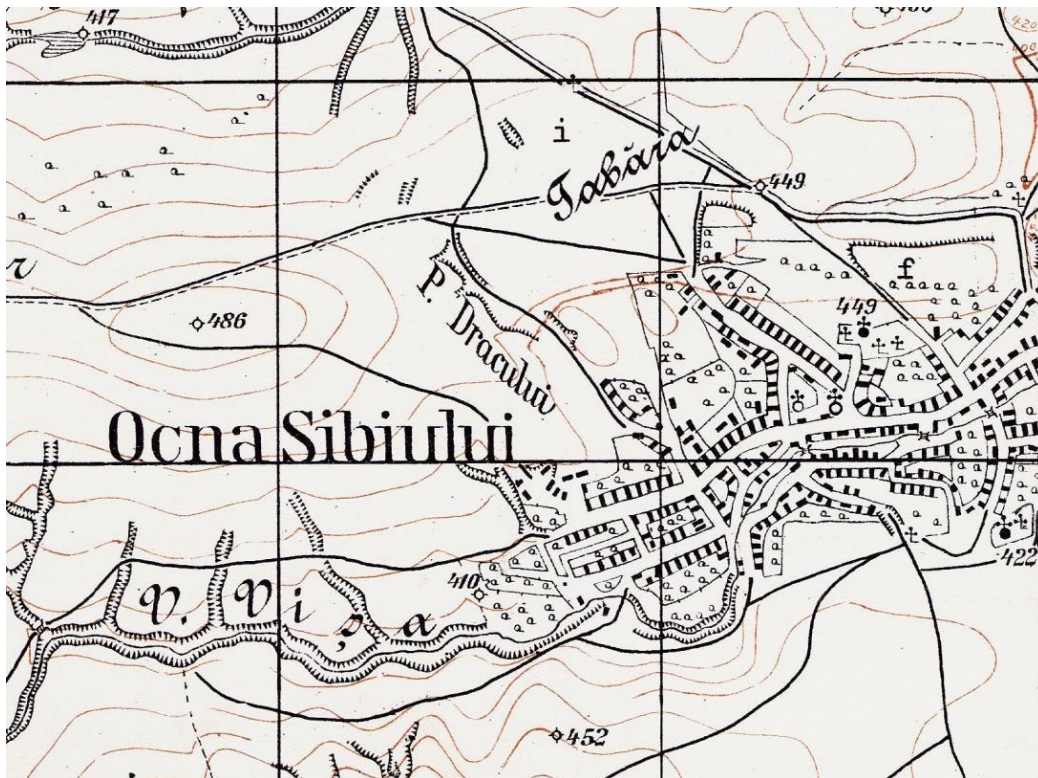


Fig. 114 1956 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3159 OCNA SIBIULUI (DETALIU)



Sursa: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=ROMLCH020K>

Anexa 2.10 - Săliște

Fig. 115 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA SZELISTE ACTUALA SĂLIȘTE)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 116 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA SZELISTYE ACTUALA SĂLIȘTE)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondsurvey/>

Fig. 117 1856 – „GENERAL-KARTE DES OESTERREICHISCHEN KAISERSSTAATES” – SCHEDA JOSEF (DETALIU – SZELISTIÉ ACTUALA SĂLIȘTE)



Fig. 118 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA SZELISTYE ACTUALA SĂLIȘTE)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/thirdsurvey/>

Fig. 119 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU CU LOCALITATEA SZELISTYE ACTUALA SĂLIȘTE)



Fig. 120 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA SĂLIȘTE)

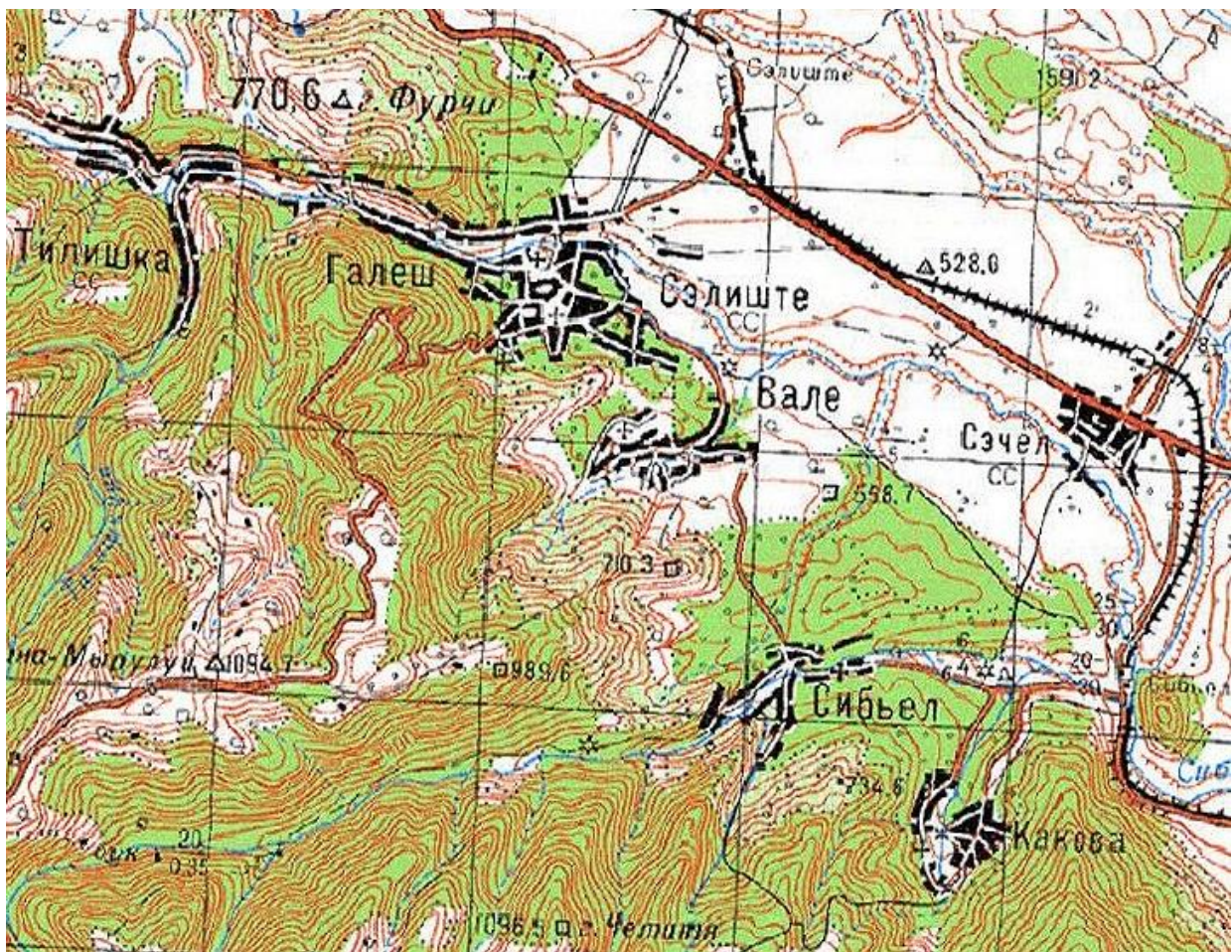
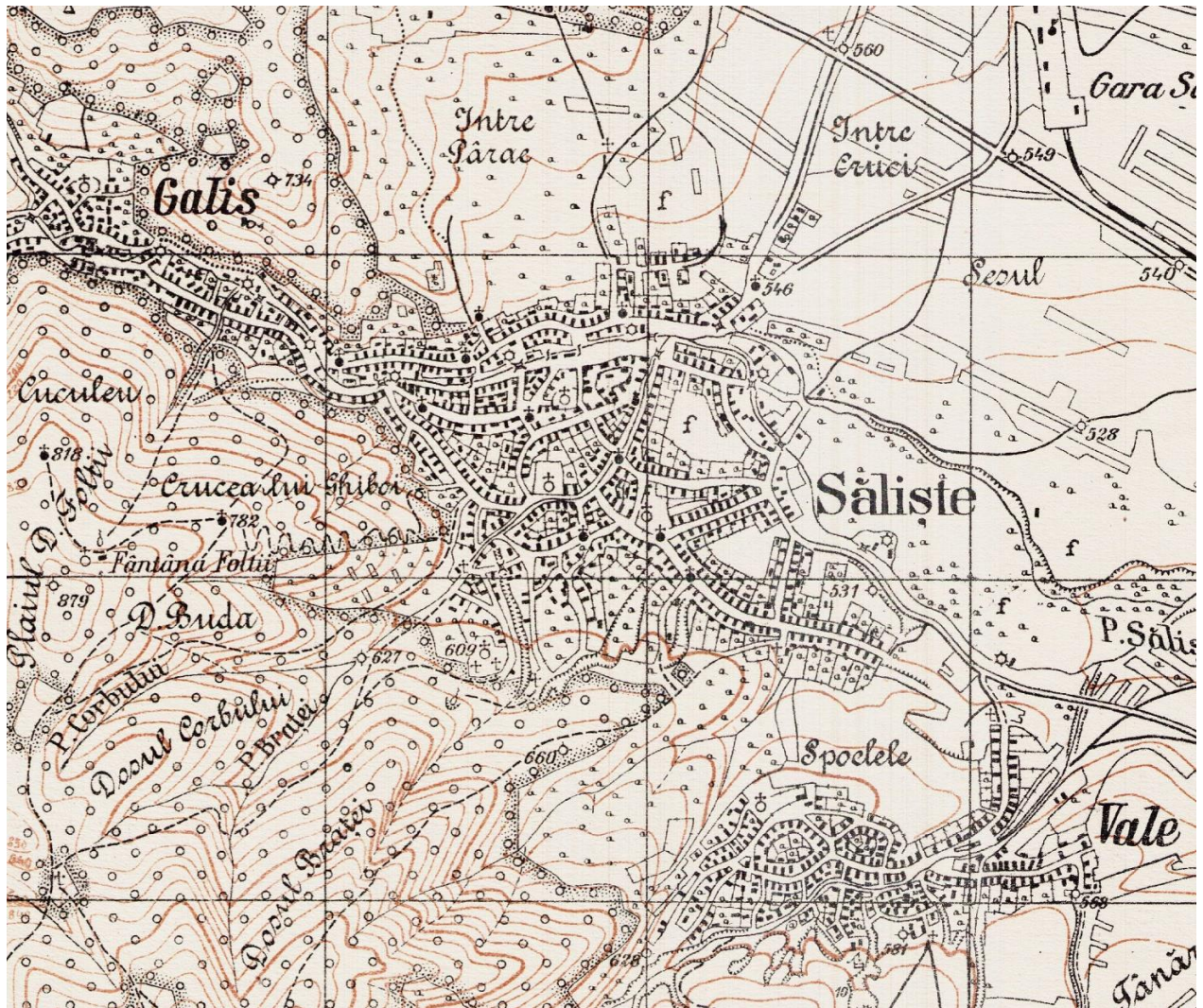


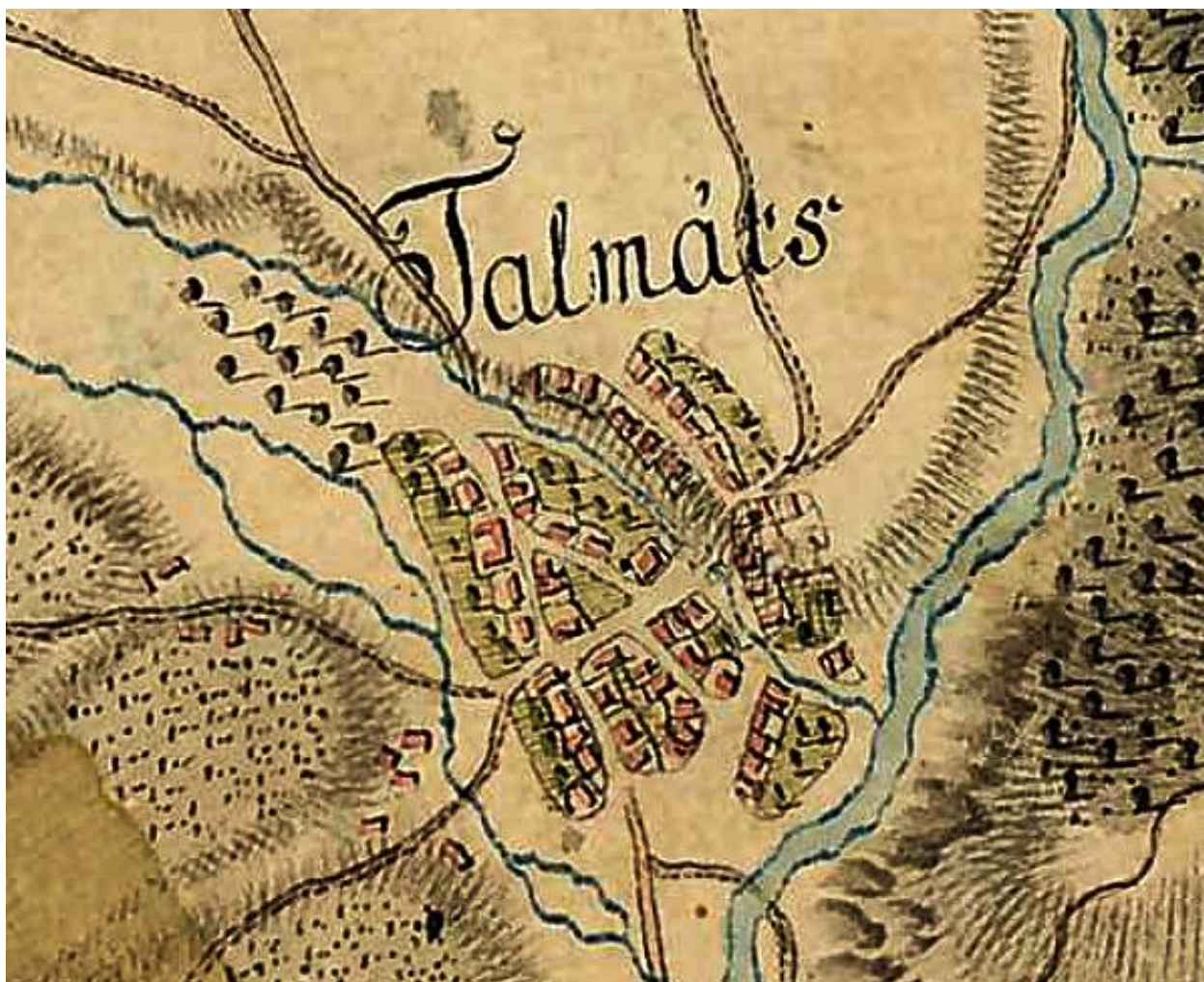
Fig. 121 1951 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3215 CRISTIAN (DETALIU)



Sursa: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=ROMLCH020K>

Anexa 2.11 - Tălmăciu

Fig. 122 1769-1773 – I-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU – CU LOCALITATEA TALMÁTS' ACTUAL TĂLMACIU)



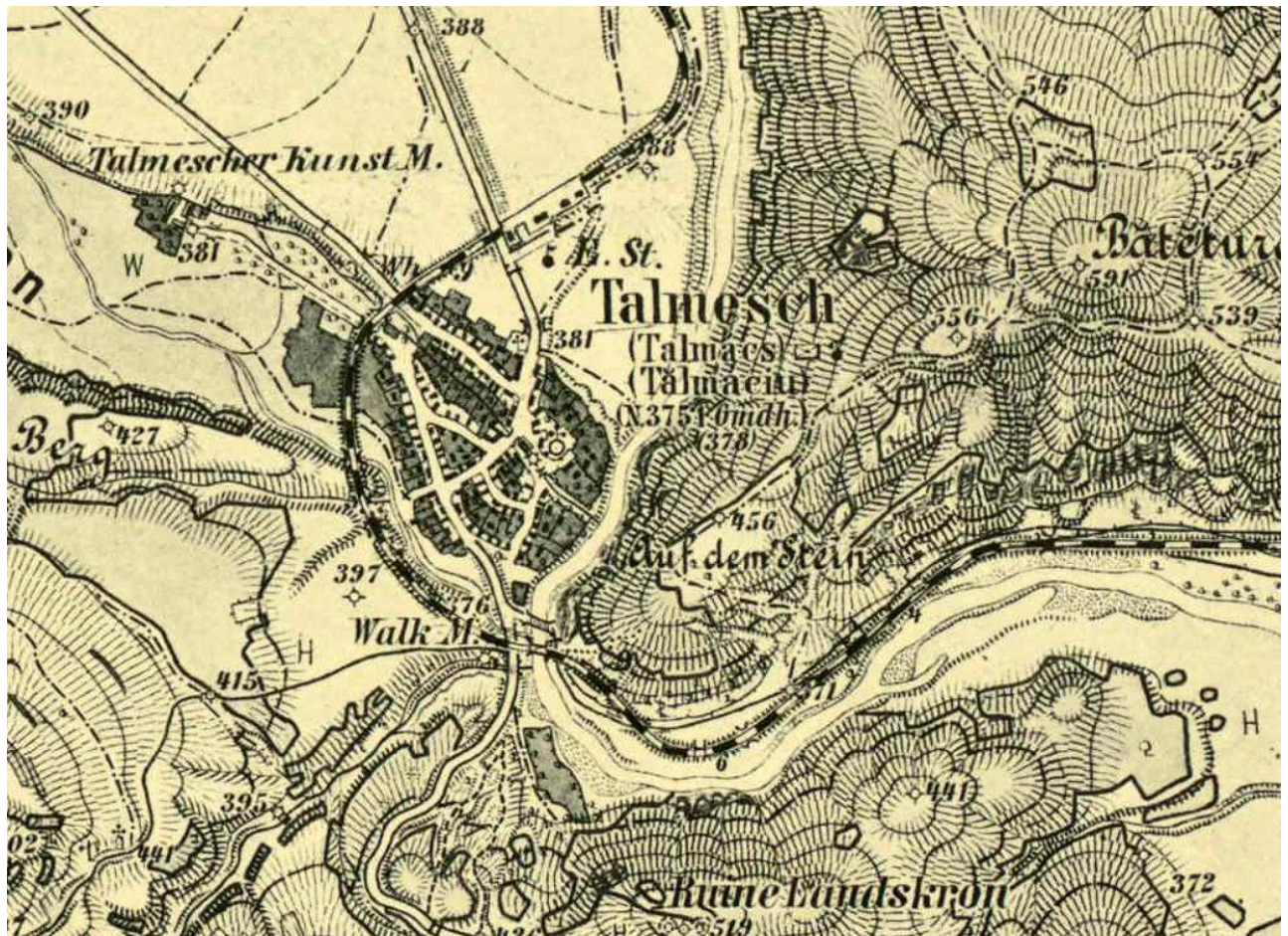
Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/firstsurvey/>

Fig. 123 1806-1869 – A II-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA GROFS TALMATSCH/ UNG. NAGY TALM
ÁCS, RUM. TALMATSUY ACTUAL TĂLMACIU)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/secondurvey/>

Fig. 124 1869-1887 – A III-A CAMPANIE MILITARĂ AUSTRIACĂ (DETALIU CU LOCALITATEA TALMESCH/TALMÁCS/TĂLMACIU)



Sursa: <https://maps.arcanum.com/en/browse/country/thirdsurvey/>

Fig. 125 1911 – HARTA CRĂCIUNESCU (DETALIU CU LOCALITATEA N. TALMÁCS, ACTUAL TĂLMACIU)



Fig. 126 1942 – HĂRȚI MILITARE SOVIETICE SC. 1:50.000 (DETALIU CU LOCALITATEA TĂLMACIU)

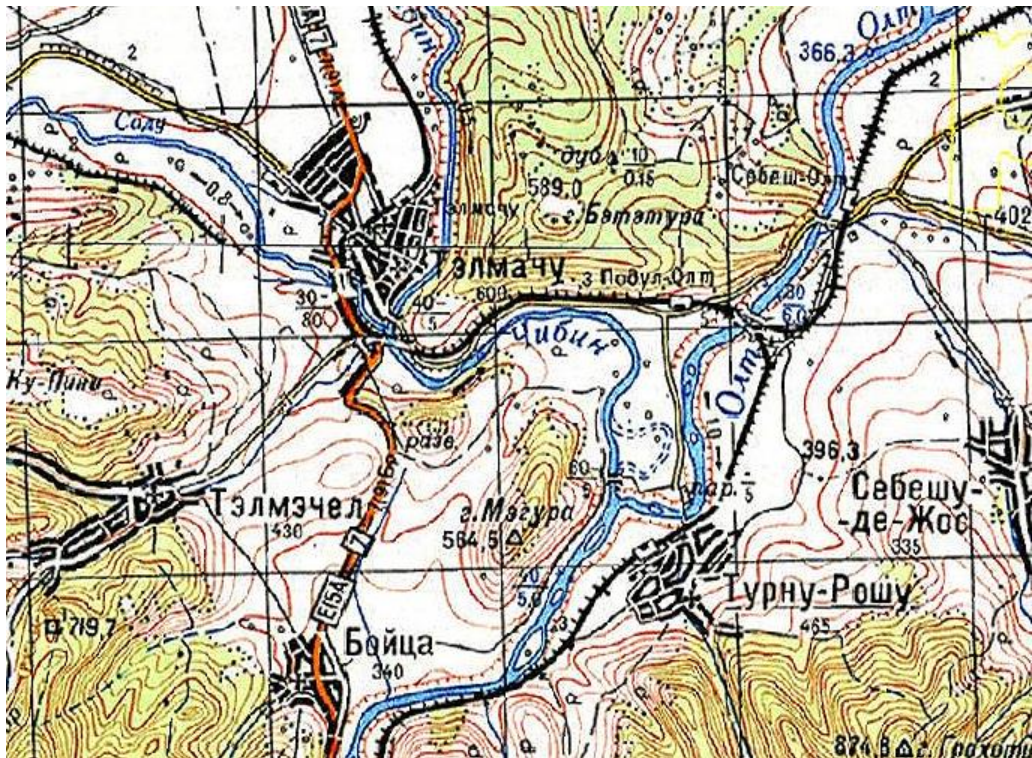
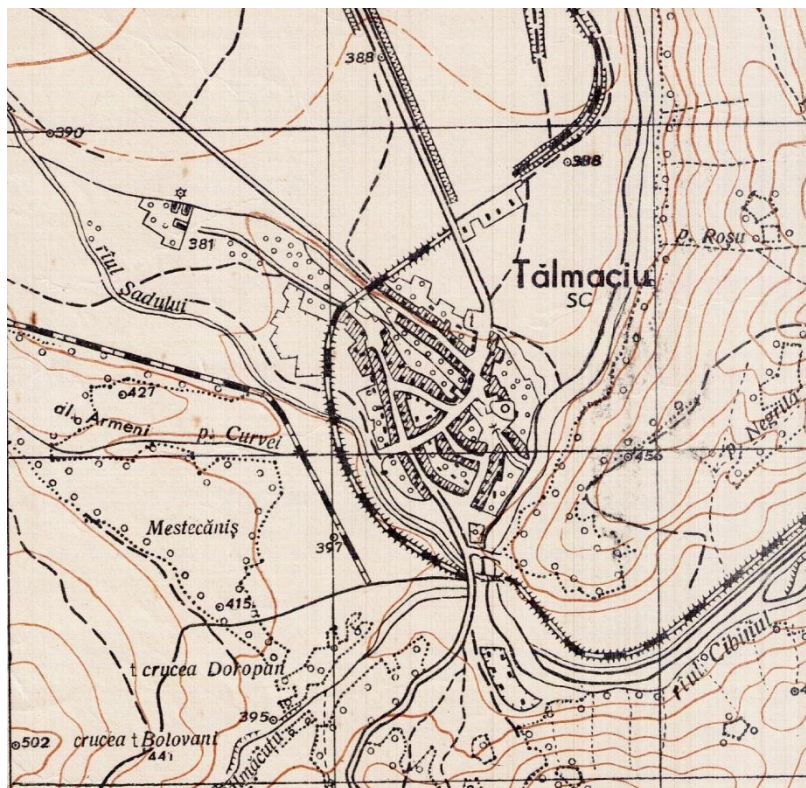


Fig. 127 1958 – PLANURI DE TRAGERE – CAREUL 3357 RACOVITĂ (DETALIU CU LOCALITATEA TĂLMACIU)



Sursa: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=ROMLCH020K>

Anexa 3 - Zone rurale

Fig. 128 TRANSHUMANȚA CARPATICĂ – PARTE A VIEȚII TRADIȚIONALE PASTORALE

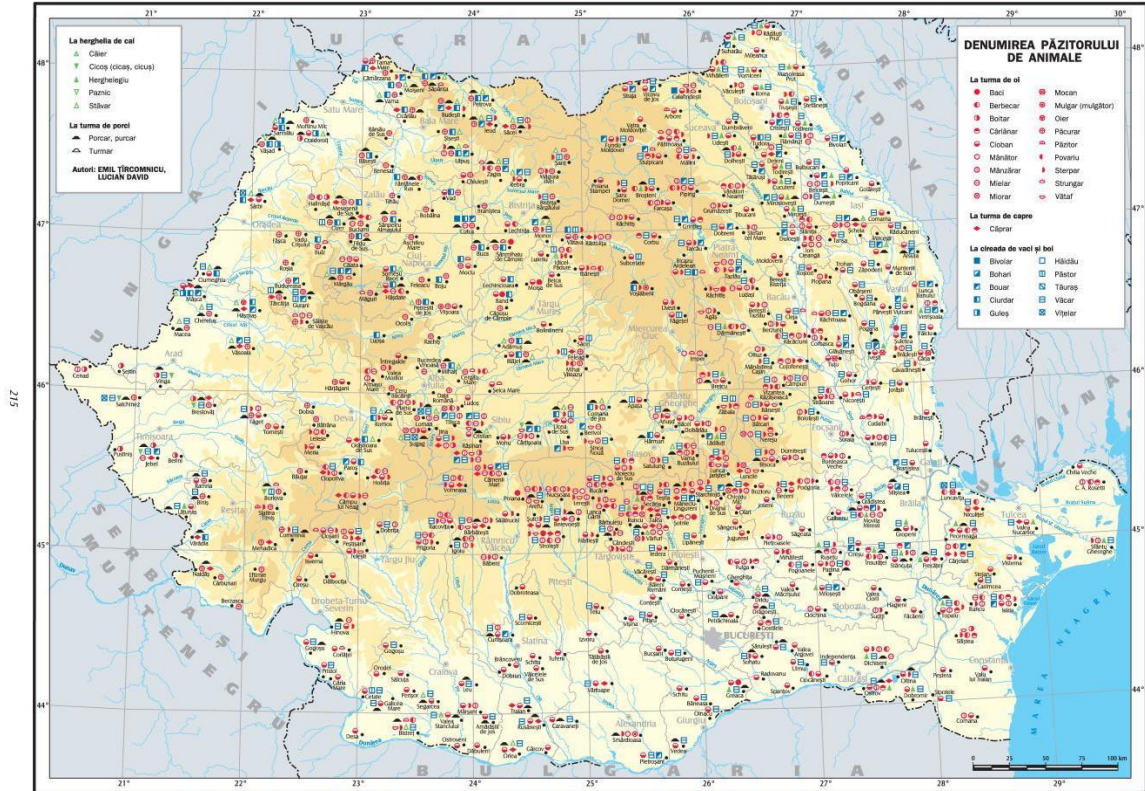


Fig. 129 MĂRGINIMEA SIBIULUI

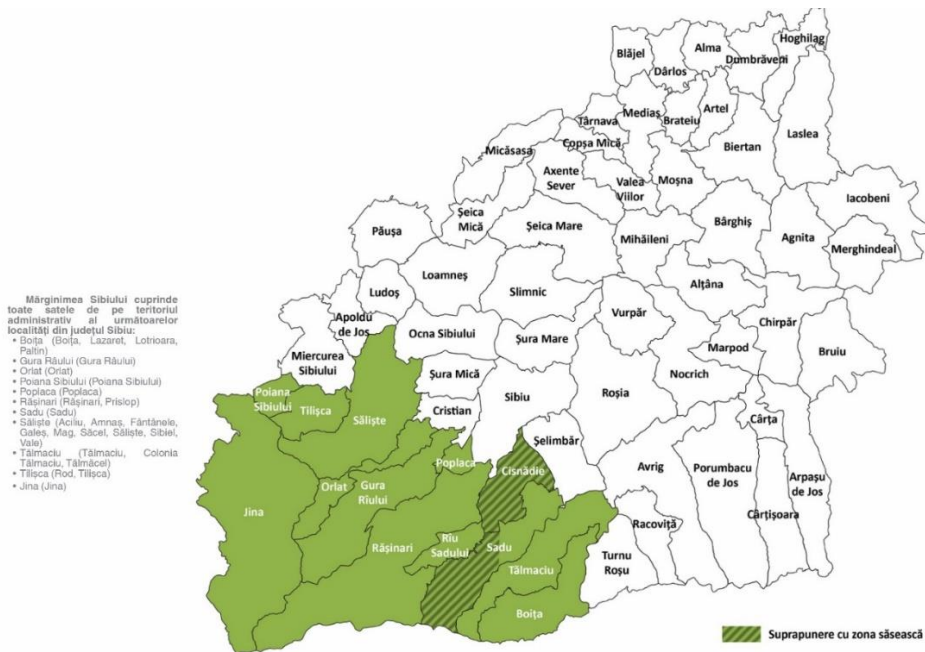


Fig. 130 ZONE ETNOGRAFICE - SATUL LUDOȘ

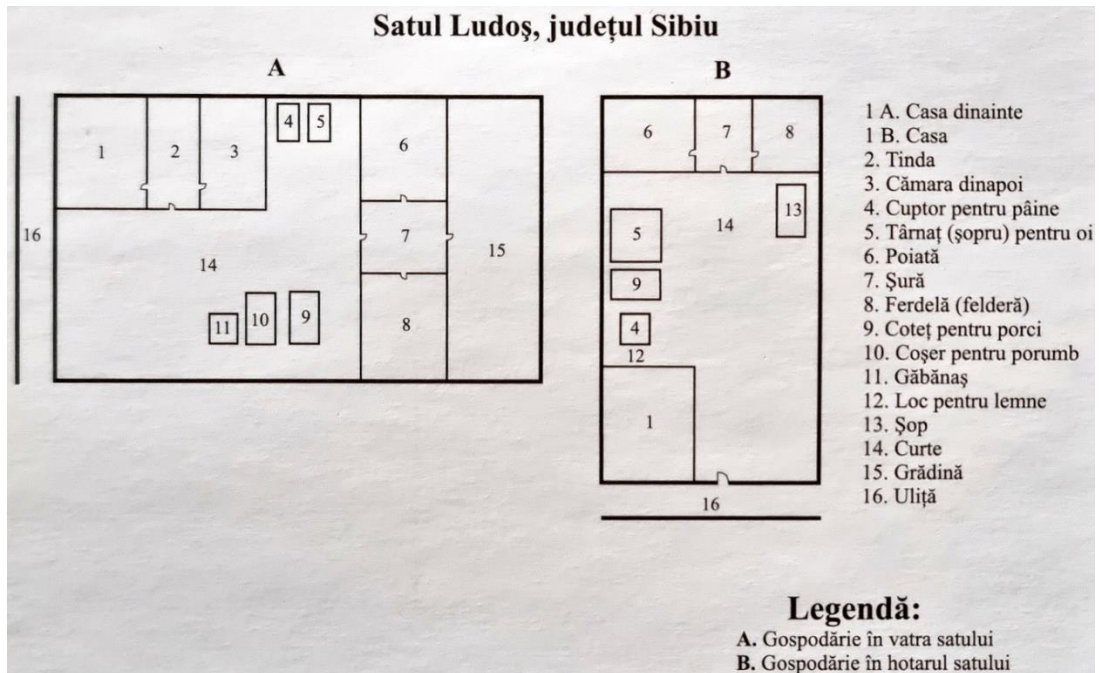


Fig. 131 ZONE ETNOGRAFICE – SATELE LISA, POIANA SIBIULUI, MĂGURA, UCEA DE SUS

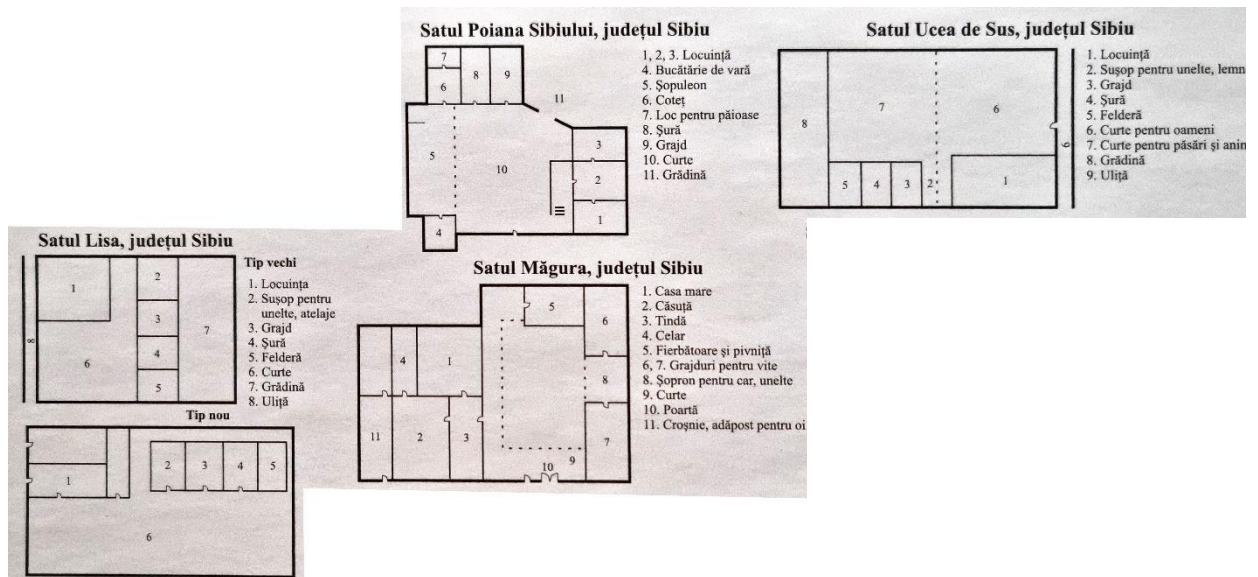


Fig. 132 ZONE ETNOGRAFICE – MATERIALE DE CONSTRUCȚIE PENTRU ÎNVELITORI

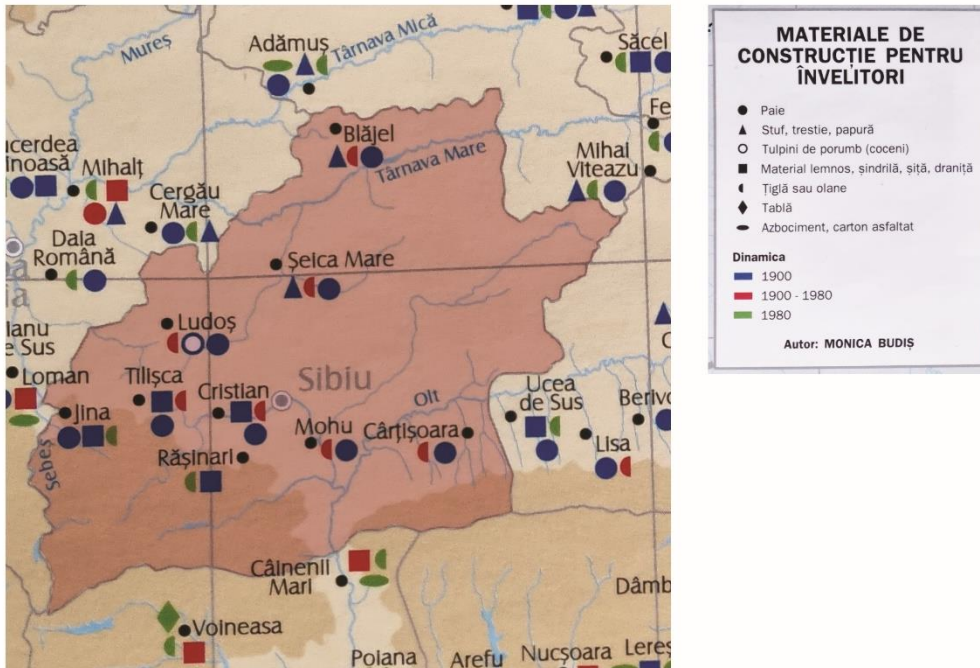


Fig. 133 ZONE ETNOGRAFICE – STRUCTURA ȘI FUNCȚIILE GOSPODĂRII – CRITERIUL SPAȚIAL

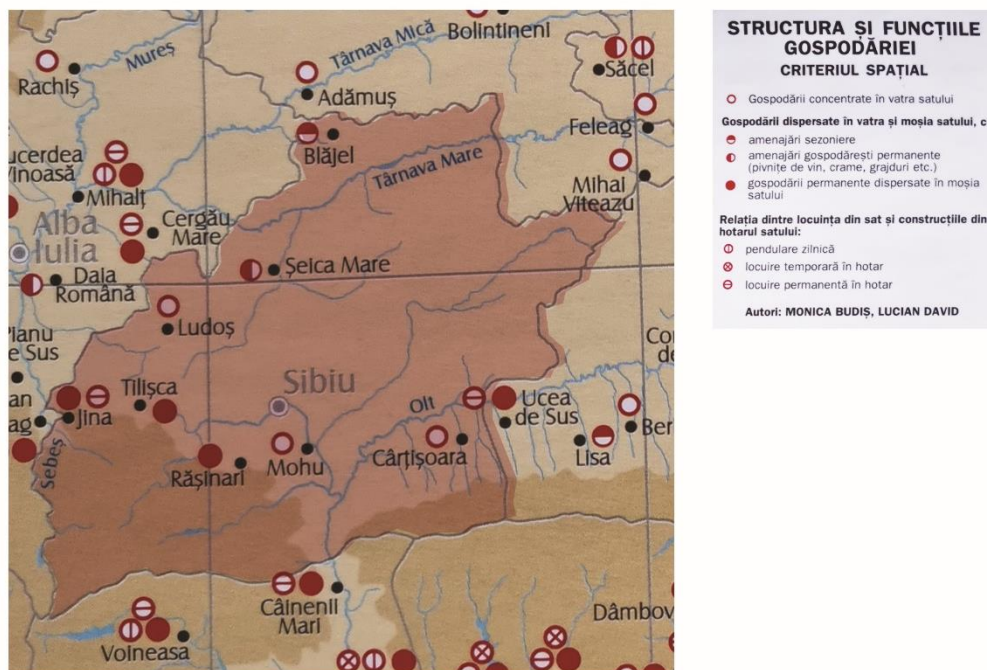


Fig. 134 ZONE ETNOGRAFICE – STRUCTURA ȘI FUNCȚIILE GOSPODĂRII – CRITERIUL STRUCTURAL

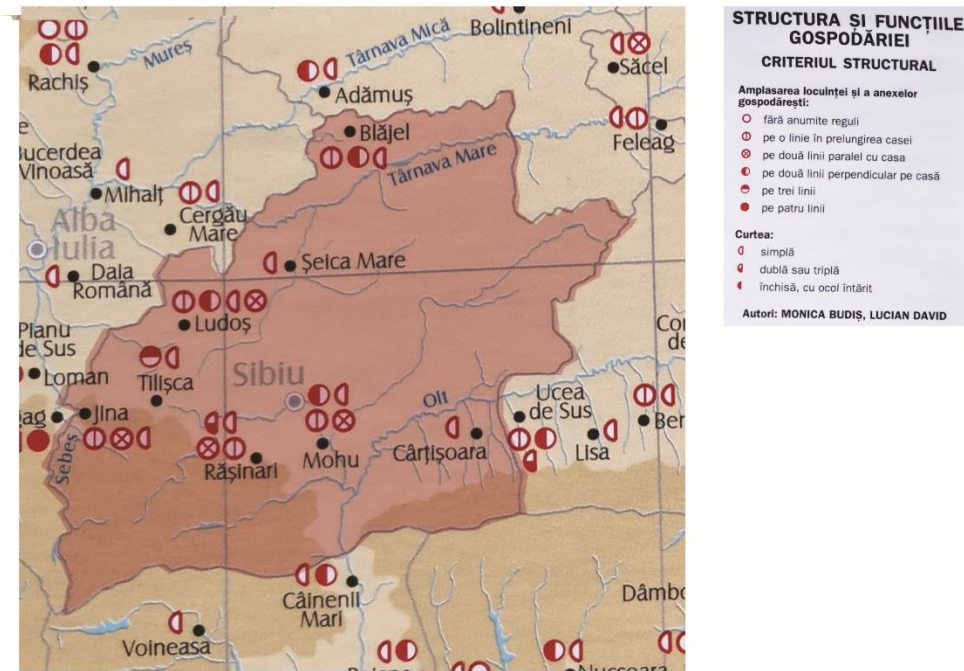


Fig. 135 ZONE ETNOGRAFICE – STRUCTURA ȘI FUNCȚIILE GOSPODĂRII – CRITERIUL FUNCȚIONAL

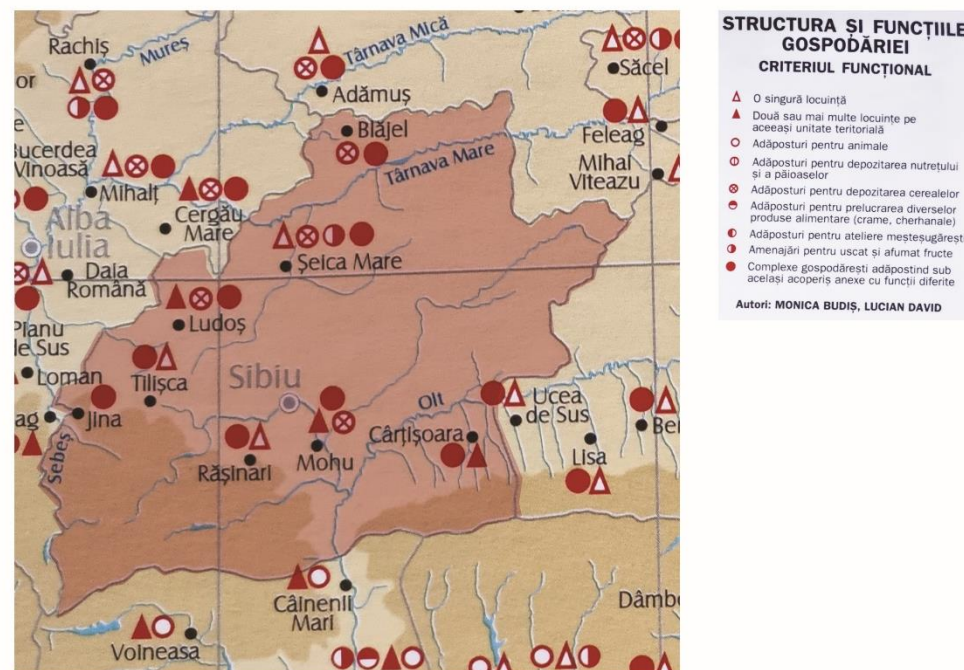


Fig. 136 ZONE ETNOGRAFICE – PLANUL CASEI (1900-1915)

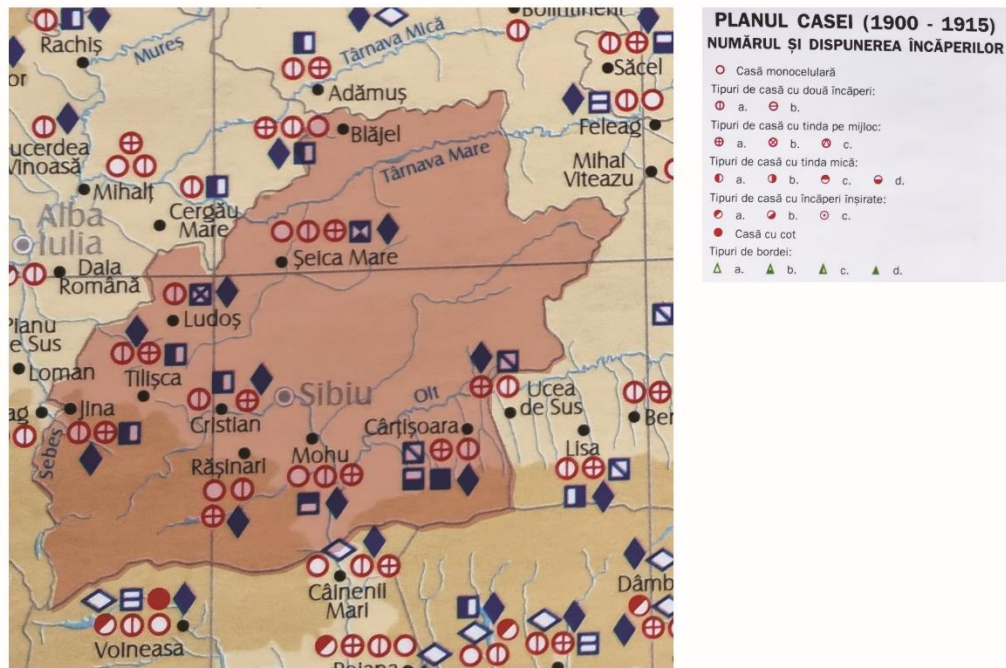


Fig. 137 ZONE ETNOGRAFICE – FORMA ȘI ÎNĂLȚIMEA ACOPERIȘULUI

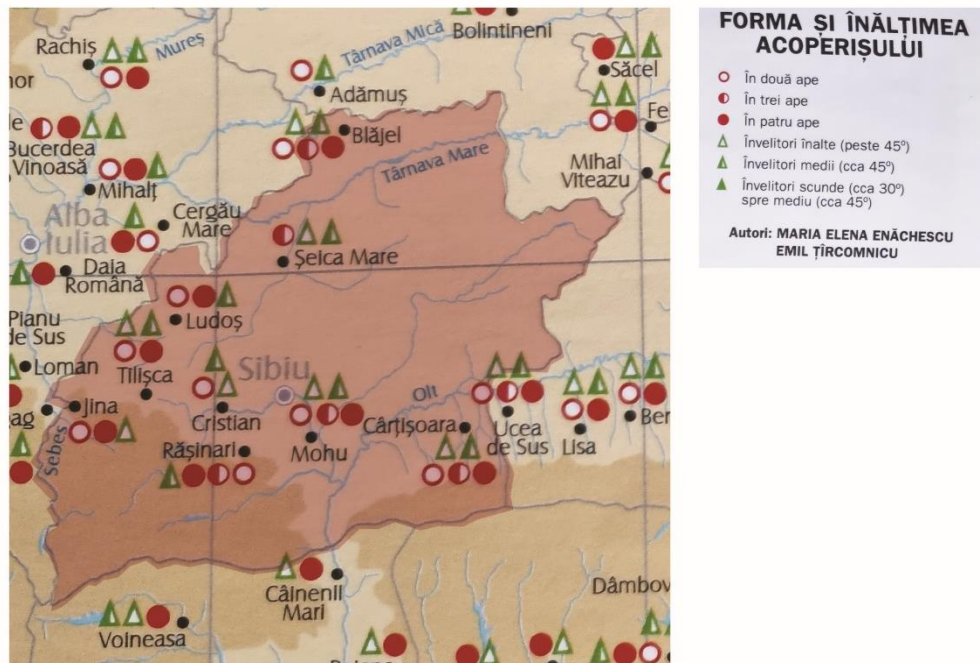


Fig. 138 ZONE ETNOGRAFICE – ASPECTUL EXTERIOR AL CASEI (1900) – FINISAREA PEREȚILOR

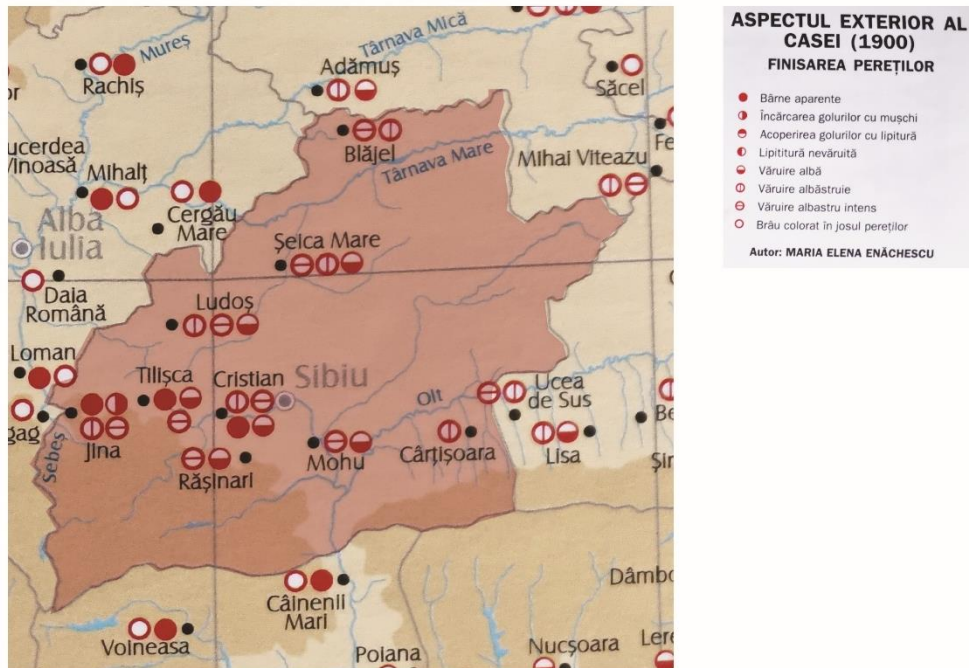


Fig. 139 ZONE ETNOGRAFICE – ASPECTUL EXTERIOR AL CASEI (1900) – DECORUL DIN STUC

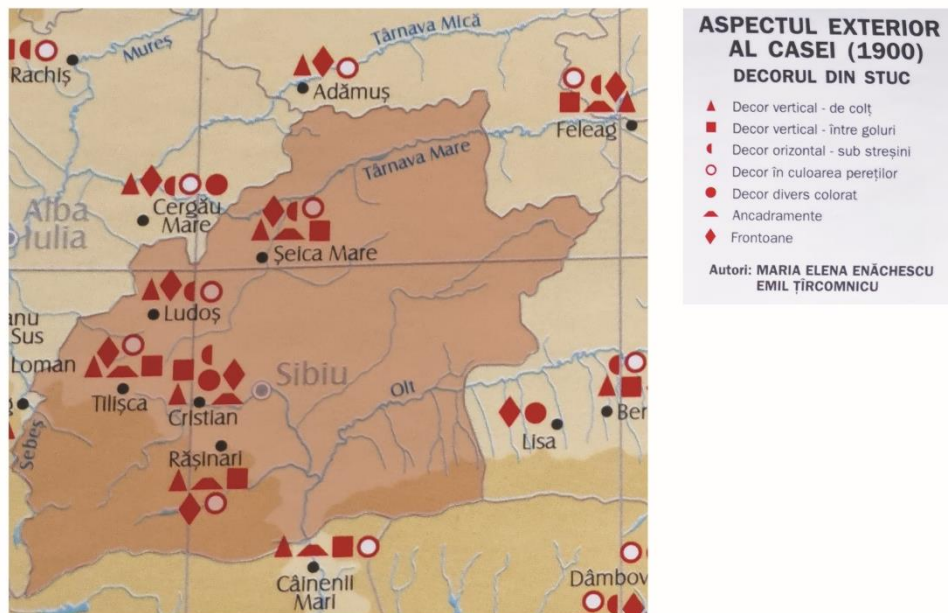


Fig. 140 ZONE ETNOGRAFICE – ASPECTUL INTERIOR AL CASEI (1900) – PEREȚII

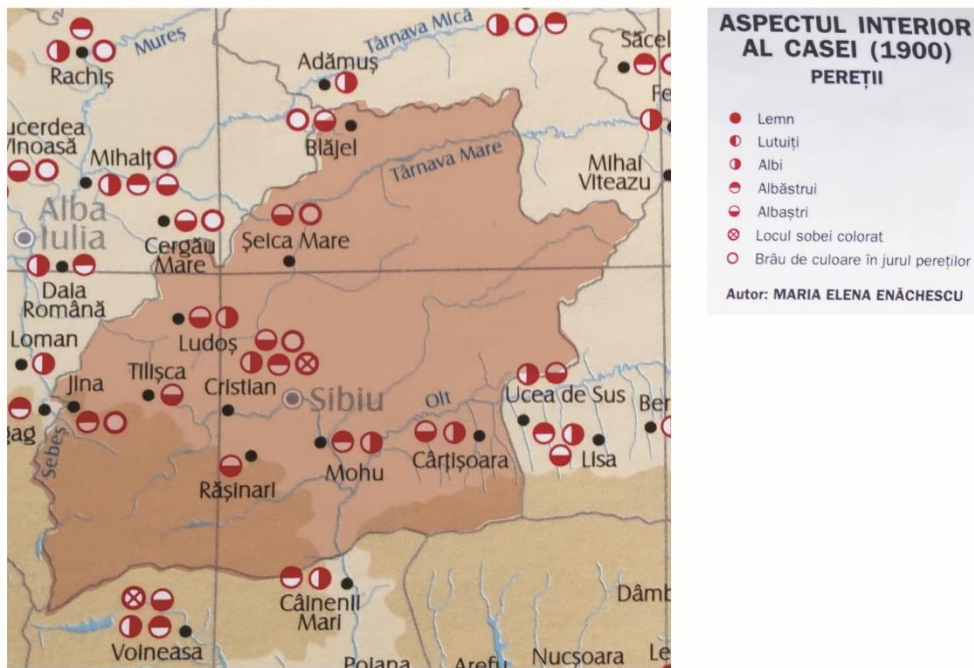


Fig. 141 TIPOLOGIA LOCUINȚELOR SĂTEȘTI DIN ROMÂNIA - HARTA



Fig. 142 TIPOLOGIA LOCUINTELOR SĂTEȘTI DIN ROMÂNIA – LEGENDA

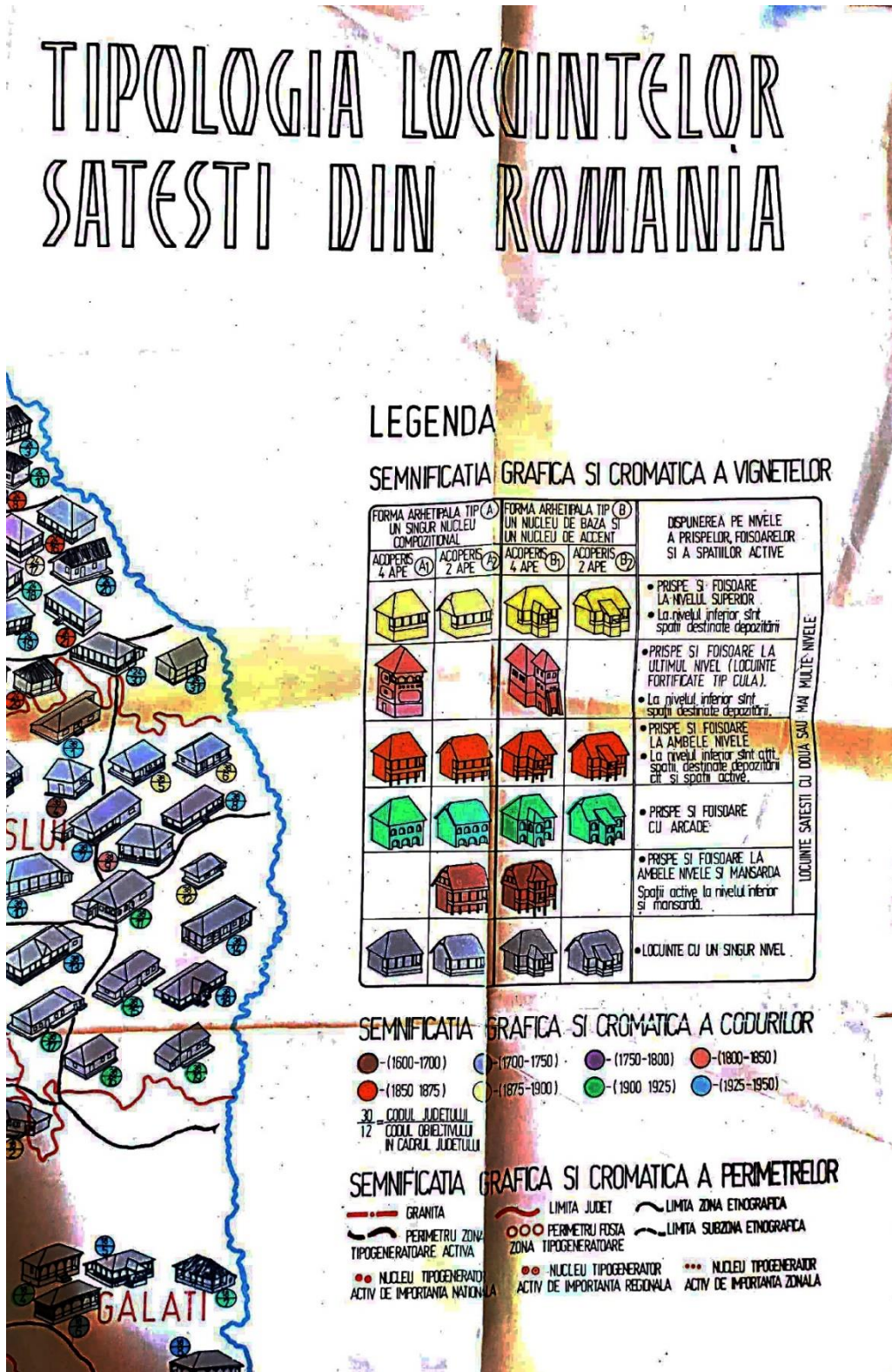
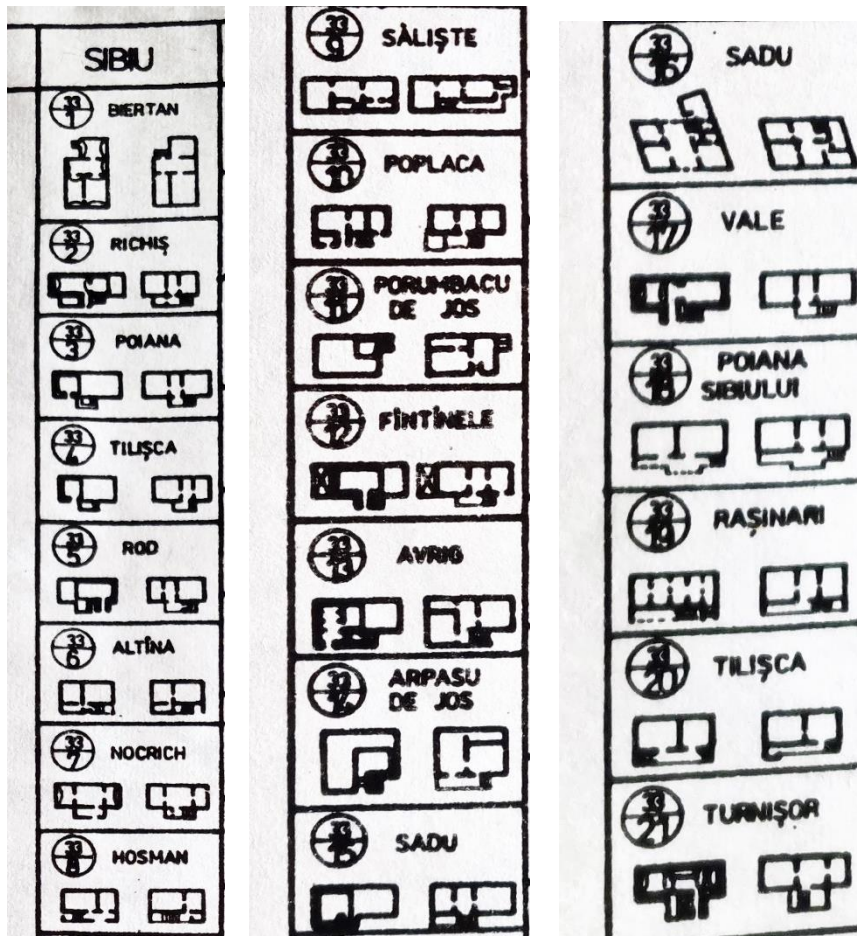


Fig. 143 TIPOLOGIA LOCUINȚELOR SĂTEȘTI DIN JUDEȚUL SIBIU



Anexa 4 - Ghid de finanțare și intervenție pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate în comuna Biertan

GHID DE FINANȚARE

**și intervenție pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale
a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și
pentru zone construite protejate
în Comuna Biertan**

În conformitate cu procedură de aplicare a Legii 153/2011 modificată și completată de Legea 166/2016 , privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor, Legii 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice cu modificările și completările ulterioare, Ordinul Ministerului Culturii 3037/20.07.2020 pentru aprobarea procedurii privind notificarea prealabilă și emiterea acordului scris , în cazul lucrărilor, în condițiile prevăzute la art. 11 alin (2) și alin (4) din Legea nr. 50 /1991privind autorizarea executării lucrărilor de construcții , OUG 57 Codul Administrativ

Prezentul ghid de finanțare reprezintă o procedură de aplicare a prevederilor Legii 153/2011 completată și modificată de legea nr. 166/2016 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zonele de protecție a monumentelor istorice și pentru zonele construite protejate și modul de intervenție asupra clădirilor din aceste zone pe zone prioritare de intervenție, în concordanță cu programul multi-anual de finanțare a intervențiilor pentru protejarea și conservarea patrimoniului construit. Regulamentul se aplică tuturor clădirilor cuprinse zonele de protecție a monumentelor istorice și în zonele protejate din Comuna Biertan. Proprietarii acestor clădiri au obligația de a realiza lucrările de intervenție și protejare a clădirilor, dacă acestea prezintă degradări care pun în pericol viața, integritatea fizică, sănătatea și siguranța populației, care afectează calitatea mediului, a cadrului construit urban și a spațiilor publice.

Prezentul ghid de finanțare se referă doar la intervenții asupra monumentelor istorice, a imobilelor din zona de protecție a acestora sau din zonele protejate care **tratează aspectul exterior al imobilelor – fără a aduce modificări formei și materialelor de construcție originare, cumulând:**

- reparații la acoperișuri, învelitori sau terase
- lucrări de reparare/refacere a finisajelor exterioare ale fațadelor și împrejmuirilor, precum zidării superficiale, tencuieli, zugrăveli, vopsitorii, feronerii, placaje și altele asemenea
- reparații și înlocuiri de tâmplărie exterioară (porți, uși, ferestre, obloane), dacă se păstrează forma și dimensiunile golurilor și caracteristicile tâmplăriei originare.

Valoarea de finanțare de la Consiliul local Biertan pentru un imobil reabilitat trebuie să se încadreze în cuantumul de 1.500 lei. Dacă frontonul imobilului are peste 80 mp și mai mult de două ferestre , finanțarea poate ajunge până la 2.000 lei .

Sesiunile de finanțare se vor deschide anual , cererile de finanțare se depun la Primăria Biertan până la data 30 Aprilie .

1. INVENTARUL CLĂDIRILOR DIN ZONA PROTEJATĂ

Inventarul stării de conservare a clădirilor cuprinde toate clădirile din zonele de protecție a monumentelor istorice și în zonele protejate din Comuna Biertan. Au fost definite 2 zone prioritare de intervenție, care acoperă întreaga arie a zonelor protejate și a zonelor de protecție a fiecărei localități, așa cum sunt definite și delimitate prin Planul Urbanistic General al Comunei Biertan și în Lista Monumentelor Istorice actualizată, publicată de Ministerul Culturii.

Zona prioritară 1 de intervenție cuprinde:

- zona protejată *SITUL RURAL BIERTAN*, monument istoric cu cod LMI SB-II-s-A-12327 Delimitat cf. *Aviz nr. 811/E/1998 al Ministerului Culturii*, ca și zona sa de protecție.

Zona prioritară 2 de intervenție cuprinde:

- sat RICHIS cu *ANSAMBLUL RURAL „CENTRU ISTORIC”*, monument istoric cu cod LMI SB-II-a-B-12521, delimitat: *La N: drumul spre Biertan ambele laturi, sec. XVIII-XIX până la nr. 41 și 80; La E: drum secundar, ambele laturi, până la nr. 87 și 91; La SSE: drum secundar pe lângă biserica fortificată, ambele laturi, până la nr. 163 și 191; La S: drumul spre DJ Mediaș – Bârgăniș ambele laturi până la: drum secundar nr. 301 și 376; La SSV, drum secundar ambele laturi până la nr. 91 și 87*
- sat COPȘA MARE cu *ANSAMBLUL RURAL „CENTRUL ISTORIC, CU PIAȚA BISERICII EVANGHELICE* cod LMI SB-II-a-B-12362, delimitat: *Între numerele 21-57; 87-159;199-246.*

2. COMISIA TEHNICĂ DE PĂSTRARE ȘI CREȘTERE A CALITĂȚII ARHITECTURAL-AMBIENTALE PENTRU ACORDAREA DE FINANȚĂRI NERANBURSABILE

Scopul Comisiei tehnice de păstrare și creștere a calității arhitectural-ambientale: abordarea unitară și coerentă a reabilitării patrimoniului construit prin aplicarea Legii 153/2011 cu modificările și completările ulterioare și propunerile de acordarea de finanțare nerambursabilă, în concondanță cu Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice cu modificările și completările ulterioare

Obiective

1. implementează în mod unitar și coerent programul multi-anual de creștere a calității arhitectural-ambientale în zona de protecție de arhitectură
2. coordonează intervențiile anuale
3. asigură monitorizarea și controlul unitar permanent al intervențiilor
4. monitorizează impactul intervențiilor asupra patrimoniului construit
5. Asigură consiliere de specialitate în ce privește materialele și tehnicile tradiționale ce pot fi folosite

Componența Comisiei tehnice de păstrare și creștere a calității arhitectural-ambientale e formată din 5 persoane :

1. Primăria Biertan - _____ - primar - Presedinte
2. Serviciul Urbanism – _____ - arhitect - Membru
3. Reprezentant al Consiliului Local Biertan - _____ Membru
4. Consilier din cadrul Primăriei Biertan - _____ Membru
5. Reprezentant M.E.T. _____ Membru

Membrii colaboratori ai Comisiei:

1. Corpul experților tehnici

2. Responsabil monitorizare sit UNESCO "Sate cu biserici fortificate din Transilvania" din partea INP
3. Specialiști atestați ai Ministerului Culturii
4. Reprezentanți ai Direcției Județene pentru Cultură Sibiu
5. Reprezentanți ai Consiliului Județean Sibiu
6. Asociații de profil

Fiecare membru al Comisiei menționate mai sus va completa o declarație de imparțialitate și confidențialitate .

Hotărârile comisiei se iau cu votul majorității simple.

Activitățile Comisiei tehnice :

1. Publică deschiderea Sesiunii de finanțare pe site-ul comunei Biertan, la avizier și prin scrisori de informare a cetățenilor
2. Verifică și selectează dosarele imobilelor care vor fi finanțate
3. Transmite propunerile de acordare a finanțării spre aprobare Consiliului Local Biertan
4. Transmite propunerea de intervenție la Direcția Județeană pentru Cultură pentru obținerea acordului, cf. *ORDIN nr. 3.037 din 20 iulie 2020 pentru aprobarea procedurii privind notificarea prealabilă și emiterea acordului scris, în cazul executării lucrărilor, în condițiile prevăzute de art. 11 alin. (2) și (4) din Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții*
5. În cazul în care nu au fost epuizate fondurile, publică o nouă Sesiune de finanțare
6. Monitorizează și participă la recepțiile de la terminarea lucrărilor

3. PROCEDURA DE APLICARE A GHIDULUI

3.1 TIPUL CLĂDIRILOR ce beneficiază de finanțare de la bugetul local

Clădirile care beneficiază de finanțare din bugetul local trebuie să se integreze într-una dintre categoriile enumerate mai jos :

- a) clădirile amplasate în ansambluri și situri clasate ca monument istoric
- b) clădirile din zonele construite protejate din localitățile din Comuna Biertan
- c) clădirile amplasate în zonele de protecție a monumentelor istorice
- d) clădiri protejate datorită valorii lor culturale prin Planuri Urbanistic General

3.2 TIPUL LUCRĂRILOR DE INTERVENȚIE UȘOARĂ

Lucrările de intervenție care pot beneficia de finanțare din bugetul local sunt:

- a) lucrări de reparare ușoară a zidărilor și pereților exteriori: - dacă se respectă întocmai conformația originară;
- b) lucrări de reparare/refacere a finisajelor exterioare, precum tencuieli, zugrăveli, vopsitorii, fenerii, placaje și altele asemenea; - dacă se respectă finisajele originare, sau refacerea lor acolo unde nu mai există, tencuieli pe bază de nisip și var, zugrăveli pe bază de var cu pigmenți naturali sau alte lucrări la propunerea comisiei pentru revenirea la aspectul originar al imobilului;
- c) lucrări de reparare/refacere a sistemului de acoperire; - înlocuiri țigla spartă/lipsă, înlocuiri lați , fără modificarea în nici un fel a aspectului original

d) lucrări de reparare/refacere a tâmplăriei exterioare și a elementelor exterioare (porți , uși , ferestre, obloane lemn);

3.3 PRINCIPII DE INTERVENȚIE

Intervențiile de reparare, reabilitare și restaurare a clădirilor din zonele de protecție a monumentelor istorice și în zonele protejate vor respecta Regulamentul Local De Urbanism :

- a) Se vor folosi materiale și tehnici tradiționale (tencuieli pe bază de nisip și var, fără ciment, zugrăveli pe bază de var și culori cu pigmenți naturali)
- b) Intervențiile de reparații se vor face fără modificarea aspectului existent al clădirilor, cu excepția cazurilor în care se revine la situația inițială sau una anterioară, considerată favorabilă
- c) Se interzice eliminarea sau modificarea decorațiilor specifice (ancadrame, medalioane, inscripții, cornișe, brăuri, colonete, pilaștri etc)
- d) Se interzice reabilitarea termică a fațadelor, care implică tehnologii și materiale speciale și nu poate constitui un pretext pentru eludarea decorațiilor specifice
- e) Învelitoarea acoperișului va fi din țiglă solzi ceramică de culoare naturală cu țiglă solzi ceramică veche executată manual sau nouă ;
- f) Jgheburile și burlanele se vor reface din tablă zincată sau tablă din cupru, după modelul original

Clădirile din zonele de protecție a monumentelor istorice și în zonele protejate sunt unice, iar soluțiile adoptate pentru reparații vor fi adaptate și vor sublinia caracterul unic al fiecărei clădiri.

4. PROCEDURA DE ACORDARE A FINANȚĂRII NERAMBURSABILE

Pentru lucrări de intervenție ușoară așa cum sunt stipulate la punctul 3.2

Pasul 1:

Proprietarii de imobile din zonele de protecție a monumentelor istorice și în zonele protejate care doresc subvenționarea lucrărilor de la bugetul local, depun la secretariatul Primăriei Biertan până la 30 Aprilie a fiecărui an, o solicitare de finanțare care cuprinde :

- Orice document care atestă proprietatea sau posesie asupra imobilului
- Certificat fiscal emis de către Primăria Biertan care certifică faptul că nu are datorii la bugetul local
- Cerere de finanțare – Anexa 1
- Fotografii concludente cu imobilul
- Deviz lucrări din care să reiasă valoarea lucrărilor – Anexa 2

Pasul 2:

În luna Mai , Comisia tehnica de păstrare și creștere a calității arhitectural-ambientale analizează documentele și efectuează o vizită la imobilele respective în prezența solicitantului.

Întocmește Nota Tehnică de evaluare (Anexa 3) care cuprinde lucrările care se vor executa la imobilul respectiv și propune Consiliului Local Biertan acordarea și valoarea subvenției .

După aprobarea Consiliului Local Biertan, în limita fondurilor alocate în acest sens, se încheie contractul de finanțare (Anexa 4) .

Pasul 3

Intervențiile ușoare așa cum sunt descrise la punctul 3.2 și în contractul de finanțare se pot executa sub îndrumarea strictă a Comisiei Tehnice .

La finalizarea lucrărilor, se întocmește un Proces Verbal de Recepție la care participă: beneficiarul lucrărilor , constructorul și comisia tehnică .

Pasul 4

Pentru primirea subvenției, beneficiarul va depune la Primărie un dosar cuprinzând:

- Procesul verbal de recepție la terminarea lucrărilor – Anexa 5
- Documente justificative cu materialele folosite și manoperă (facturi, bonuri)
- Declarație pe proprie răspundere, dacă lucrarea s-a executat în regie proprie-Anexa 6
- Fotografii concludente
- Extras de cont unde se virează bani

Alocarea subvenției de la bugetul local se poate solicita și în cazul în care proprietarul imobilului inițiază intervenții mai complexe decât cele enumerate la punctul 3.2 al prezentei (reabilitare, restaurare, schimbarea funcțiunii), care presupun obținerea Autorizației de construire; beneficiarul va depune suplimentar, față de documentele descrise la **Pasul 1** și Autorizația de construire pentru lucrările pe care dorește să le execute.

În cazul în care fondurile alocate în acest sens nu au fost atribuite până la data de 31 mai, se inițiază o nouă sesiune de finanțare, având ca termen limită de depunere a cererilor de finanțare data de 31 iulie iar de verificare și aprobare a solicitărilor, data de 15 august.

În cazul în care solicitările de finanțare depășesc fondurile alocate anual , Comisia tehnica de păstrare și creștere a calității arhitectural-ambientale va opera selecția cererilor după criterii și priorități:

1. Zona prioritară 1 (Biertan) –
2. Zona prioritară 2 (Richiș , Copșa Mare)
3. Valoare arhitecturală
4. Gradul de degradare / modificare
5. Aproprierea de zona centrală

Contractul de finanțare va cuprinde obligația beneficiarului că nu va modifica aspectul original al imobilului la care se intervine , acceptul de amplasare pe imobil a unei plăci explicative de semnalizare a intervenției într-o zonă de protecție a monumentelor istorice și/sau într-o zonă protejată și a subvenției de la Primărie.

Anexa 1

CERERE DE FINANȚARE DE LA BUGETUL LOCAL

Subsemnatul _____ , domiciliat în Comuna Biertan , sat _____ , strada _____ , nr. _____ , județul Sibiu , telefon _____ , email _____ , vă rog a-mi aproba o finanțare conform HCL____/2021 care aprobă Ghidul de Finantare și intervenție pentru creșterea calitatii arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate în Comuna Biertan , pentru imobilul din localitatea _____ strada _____ , nr. _____ .

Atașez la prezenta cerere :

- Document proprietate /posesie _____
- Certificat fiscal emis de către Primăria Biertan care certifică faptul că nu am datorii la bugetul local
- Deviz lucrări din care reiasă valoarea lucrărilor
- Fotografii
- Autorizația de Construire (dacă este cazul)

Menționez că în cazul în care voi fii selectat pentru finanțare voi respecta întocmai recomandările legislative și ai Comisiei Tehnice pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale .

Biertan _____

Subsemnatul ,

CONTRACT DE FINANȚARE

În temeiul În conformitate cu procedură de aplicare a Legii 153/2011 modificată și completată de Legea 166/2016 , privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor, Legii 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice cu modificările și completările ulterioare, Ordinul Ministerului Culturii 3037/20.07.2020 pentru aprobarea procedurii privind notificarea prealabilă și emiterea acordului scris , în cazul lucrărilor, în condițiile prevăzute la art. 11 alin (2) și alin (4) din Legea nr. 50 /1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții , OUG 57 Codul Administrativ și a *Hotărârii Consiliului Local al Comunei Biertan nr.* cu modificările și completările ulterioare, a intervenit prezentul Contract:

Între:

Art. 1. Părțile Contractului:

(1) Instituția finanțatoare: **Comuna Biertan** cu sediul în Comuna Biertan , str. 1 Decembrie 1918, nr. 19, cod poștal 557045 ,tel. 0269 /868359, fax 0269 / 806676, cod fiscal 4240944 , reprezentat prin Primar Mircea Mihai Dragomir și denumit în continuare **FINANȚATOR**, pe de-o parte,

și

(2)....., cu domiciliul în Comuna Biertan , sat , str., nr., județul Sibiu , carte identitate , seria număr , tel., având contul , deschis la Banca , denumit în continuare **BENEFICIAR**, pe de altă parte.

Art. 2. Obiectul Contractului:

(1) Obiectul prezentului Contract îl constituie alocarea sumei de lei, de către Finanțator, în vederea realizării de către Beneficiar a

.....
.....
.....
....., la imobilul situat în Comuna Biertan , sat _____, strada _____, număr _____, aflat în

- zona protejată *SITUL RURAL BIERTAN*, monument istoric cu cod LMI SB-II-s-A-12327 Delimitat cf. Aviz nr. 811/E/1998 al Ministerului Culturii, ca și zona sa de protecție.
- sat RICHIS cu *ANSAMBLUL RURAL „CENTRU ISTORIC”*, monument istoric cu cod LMI SB-II-a-B-12521, delimitat: La N: drumul spre Biertan ambele laturi, sec. XVIII-XIX până la nr. 41 și 80; La E: drum secundar, ambele laturi, până la nr. 87 și 91; La SSE: drum secundar pe lângă biserica fortificată, ambele laturi, până la nr. 163 și 191; La S: drumul spre DJ Mediaș – Bârghiș ambele laturi până la: drum secundar nr. 301 și 376; La SSV, drum secundar ambele laturi până la nr. 91 și 87

- o sat COPȘA MARE cu ANSAMBLUL RURAL „CENTRUL ISTORIC, CU PIAȚA BISERICII EVANGHELICE cod LMI SB-II-a-B-12362, delimitat: *Între numerele 21-57; 87-159;199-246.*

conform dosarului de finanțare și a notei tehnice de evaluare.

Beneficiarul se obligă să realizeze întocmai în modul, în perioada și în condițiile prevăzute prin prezentul Contract la standardele prevăzute în ghidul de finanțare.

Lucrările de intervenție care pot beneficia de finanțare din bugetul local sunt:

- a) lucrări de reparare ușoară a zidărilor și pereților exteriori: - dacă se respectă întocmai conformația originală;
- b) lucrări de reparare/refacere a finisajelor exterioare, precum tencuieli, zugrăveli, vopsitorii, feronerii, placaje și altele asemenea; - dacă se respectă finisajele originale, sau refacerea lor acolo unde nu mai există, tencuieli pe bază de nisip și var, zugrăveli pe bază de var cu pigmenți naturali sau alte lucrări la propunerea comisiei pentru revenirea la aspectul original al imobilului;
- c) lucrări de reparare/refacere a sistemului de acoperire; - înlocuiri țiglă spartă/lipsă, înlocuiri lați , fără modificarea în nici un fel a aspectului original
- d) lucrări de reparare/refacere a tâmplăriei exterioare și a elementelor exterioare (porți, uși ,ferestre, obloane lemn);

Suma prevăzută la art. 2 alin (1), va fi acordată Beneficiarului ca finanțare nerambursabilă în condițiile stabilite prin Ghidului de finanțare și intervenție pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate în Comuna Biertan , aprobat prin HCL nr. , și prin prezentul Contract cu anexele sale care fac parte integrantă din acesta, pe care Beneficiarul, prin semnarea prezentului înscris, declară că le cunoaște și le acceptă.

Art. 3. Modalități de plată:

Suma prevăzută la art. 2 alin (1) se acordă după finalizarea lucrărilor prevăzute la Art. 2.

Suma prevăzută la art. 2 alin (1) va fi virată din contul Finanțatorului .

Art. 4 PRINCIPII DE INTERVENȚIE

Intervențiile de reparare, reabilitare și restaurare a clădirilor din zonele de protecție a monumentelor istorice și în zonele protejate vor respecta Regulamentul Local De Urbanism :

- a) Se vor folosi materiale și tehnici tradiționale (tencuieli pe bază de nisip și var, fără ciment, zugrăveli pe bază de var și culori cu pigmenți naturali)
- b) Intervențiile de reparații se vor face fără modificarea aspectului existent al clădirilor, cu excepția cazurilor în care se revine la situația inițială sau una anterioară, considerată favorabilă
- c) Se interzice eliminarea decorațiilor specifice (ancadramente, medalioane, inscripții, cornișe, brăuri, colonete, pilaștri etc)
- d) Se interzice reabilitarea termică a fațadelor, care implică tehnologii și materiale speciale și nu poate constitui un pretext pentru eludarea decorațiilor specifice
- e) Învelitoarea acoperișului va fi din țiglă solzi ceramică de culoare naturală - în limita posibilităților - cu țiglă solzi ceramică veche sau executată manual;
- f) Jgheaburile și burlanele se vor reface din tablă zincată sau tablă din cupru, după modelul original

Clădirile din zonele de protecție a monumentelor istorice și în zonele protejate sunt unicate, iar soluțiile adoptate pentru reparații vor fi adaptate și vor sublinia caracterul unic al fiecărei clădiri.

Art. 5. Durata Contractului:

Prezentul Contract se încheie pentru o perioadă cuprinsă între data semnării acestuia și momentul stingerii tuturor obligațiilor dintre părțile contractante .

Art. 6. Drepturile Finanțatorului:

(1) Finanțatorul își rezervă dreptul ca, în cazul în care nu se respectă cerințele descrise în Ghidul de finanțare și intervenție pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate în Comuna Biertan , aprobat prin HCL nr. , și prin prezentul Contract prin Art. 2 , să nu semneze Procesul Verbal de Recepție și în felul acesta beneficiarul pierde finanțarea nerambursabilă .

(2) Finanțatorul prin Comisia tehnică de păstrare și creștere a calității arhitectural-ambientale :

1. asigură monitorizarea și controlul unitar permanent al intervențiilor
2. monitorizează impactul intervențiilor asupra patrimoniului construit
3. asigură consiliere de specialitate în ce privește materialele și tehnicile tradiționale ce pot fi folosite

Art. 7. Obligațiile Finanțatorului:

(1) Să pună la dispoziția Beneficiarului suma prevăzută la art. 2 alin (1) la termenele și în condițiile stabilite în prezentul Contract.

Art. 8. Drepturile Beneficiarului:

(1) Să primească suma prevăzută la art. 2 alin (1) la termenele și în condițiile prevăzute în prezentul Contract.

Art. 9. Obligațiile Beneficiarului:

(1) Să respecte întocmai prevederile prezentului contract și a Ghidului de finanțare și intervenție pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate în Comuna Biertan , aprobat prin HCL nr.

(2) Să permită accesul Comisiei tehnice de păstrare și creștere a calității arhitectural-ambientale pe toată perioada în care se realizează lucrări la imobilul pentru care s-a solicitat finanțare .

(3) Să depună la sediul autorității finanțatoare, **în termen de cel mult 30 de zile calendaristice** de la finalizarea lucrărilor prevăzute al Art. 2 , toate documentele prevăzute în Ghid și anume :

- Procesul verbal de recepție la terminarea lucrărilor semnat de toți membrii
- Documente justificative cu materialele folosite și manoperă (facturi, bonuri)
- Declarație pe proprie răspundere, dacă lucrarea s-a executat în regie proprie
- Fotografii concludente
- Extras de cont unde se virează bani
- Adresă înaintare

(4) Dosarele depuse după acest termen nu vor fi acceptate spre decontare.

(5) Beneficiarului se obligă că nu va modifica aspectul original al imobilului la care se intervine

(6) Beneficiarului se obligă să accepte amplasarea pe imobil a unei plăci explicative de semnalizare a intervenției într-o zonă de protecție a monumentelor istorice și/sau într-o zonă protejată și a subvenției de la Primărie

Art. 10. Rezilierea contractului:

(1) În cazul nerespectării de către Beneficiar a prevederilor prezentului Contract, Finanțatorul poate decide rezilierea Contractului , printr-o notificare scrisă.

(2) Finanțatorul va rezilia Contractul, fără punerea în întârziere și fără nici o altă formalitate, dacă se constată că, pe perioada de valabilitate a prezentului Contract, beneficiarul nu respectă cerințele impuse de prezentul contract .

(3) Constituie temei de reziliere a prezentului Contract, orice cauză de neeligibilitate a proiectului și / sau a beneficiarului și / sau a oricărui dintre parteneri chiar dacă a fost identificată ulterior încheierii prezentului Contract.

(4) În cazul în care prezentul Contract este reziliat din culpa Beneficiarului, acesta poate fi exclus de la participarea la selecția publică de proiecte și neacordarea finanțării nerambursabile pentru o perioadă de 5 (cinci) ani.

Art. 11. Soluționarea litigiilor:

(1) Eventualele litigii dintre părți urmează a fi soluționate pe cale amiabilă.

(2) În cazul nerezolvării pe cale amiabilă, litigiile urmează a fi soluționate de instanțele judecătorești competente în materie.

Art. 12. Dispoziții finale:

Orice comunicare oficială sau cu caracter obligatoriu sau care derivă din clauzele prezentului Contract, ori este în strânsă legătură cu acesta, trebuie să fie făcută în scris, indicându-se numărul Contractului .

Prezentul Contract a fost încheiat astăzi, //, în două exemplare având aceeași forță juridică, dintre care un exemplar pentru Finanțator și unul pentru Beneficiar.

Finanțator:
Comuna Biertan,
Primar

Vizat CFP

Beneficiar:
Reprezentant legal

**DECLARAȚIE
pe proprie răspundere**

Denumirea
beneficiarului:.....

Îmobilul pentru care s-a obținut finanțarea :localitatea
....., strada....., număr

Contract de finanțare nr.....

Subsemnatul, domiciliat în Comuna Biertan
,localitatea, str., nr., județul
Sibiu , codul poștal, posesor al actului de identitate, seria, nr.
....., codul numeric personal.....,

Cunoscând prevederile art. 326 din Codul penal privind falsul în declarații, prin prezenta, în calitate de beneficiar al finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru păstrarea și creșterea calității arhitectural-ambientale a clădirilor din zona de protecție a monumentelor istorice și pentru zone construite protejate , declar pe propria răspundere că am efectuat lucrarea la imobilul meu în regie proprie .

Denumirea beneficiarului:

Semnătura

Anexa 5 - Raportare periodică UNESCO - Sate cu Biserici Fortificate din Transilvania

Periodic Report - Second Cycle

Section II-Villages with Fortified Churches in Transylvania

1. World Heritage Property Data

1.1 - Name of World Heritage Property

Villages with Fortified Churches in Transylvania

1.2 - World Heritage Property Details

State(s) Party(ies)

- Romania

Type of Property

cultural

Identification Number

596bis





Year of inscription on the World Heritage List


1993, 1999

1.3 - Geographic Information Table

Name	Coordinates (latitude/longitude)	Property (ha)	Buffer zone (ha)	Total (ha)	Inscription year
	0 / 0	?	?	?	
	0 / 0	?	?	?	
Village of Blertan, Blertan , Blertan , Sibiu	46.136 / 24.773	84.57	300.14	384.71	1993
Village of Prejmer-Tartlau, Prejmer , Prejmer , Braşov	45.723 / 25.776	201.24	2248.59	2449.83	1999
Village of Viscri, Viscri , Bunesti , Braşov	46.055 / 25.09	48.4	216.75	265.15	1999
Village of Dârju, Dârju , Dârju , Harghita	46.204 / 25.201	2.94	83.79	86.73	1999
Village of Saschiz-Keisd, Saschiz , Saschiz , Mureş	46.195 / 24.956	126.9	411.2	538.1	1999
Village of Călnic, Călnic , Călnic , Alba	45.885 / 23.658	33.79	252.95	286.74	1999
Village of Valea Vilor, Valea Vilor , Valea Vilor , Sibiu	46.083 / 24.279	55.16	214.45	269.61	1999
Total (ha)		553	3727.87	4280.87	

1.4 - Map(s)

Title	Date	Link to source
Villages with Fortified Churches in Transylvania - Village of Blertan	19/03/2010	
Villages with Fortified Churches in Transylvania - Village of Prejmer-Tartlau	19/03/2010	
Villages with Fortified Churches in Transylvania - Village of Viscri	19/03/2010	
Villages with Fortified Churches in Transylvania - Village of Dârju	19/03/2010	

Villages with Fortified Churches in Transylvania - Village of Saschiz-Keisd	19/03/2010	
Villages with Fortified Churches in Transylvania - Village of Călnic	19/03/2010	
Villages with Fortified Churches in Transylvania - Village of Valea Vilor	19/03/2010	

1.5 - Governmental Institution Responsible for the Property

Comment

The name of government institutions responsible for the property on the WHL were changed in recent years. The Ministry of Culture (former Ministry of Culture, former Ministry of Culture and National Heritage), and the National Institute of Heritage – as a scientific consultant (former National Institute of Historical Monuments, former National Directorate of Monuments, Ensembles and Sites) - public institution of national importance, with legal personality, under the Ministry of Culture.

1.6 - Property Manager / Coordinator, Local Institution / Agency

- Inel Constantin Ioan
Unirii National Museum
Deputy Director, Coordinator, President of the Committee

1.7 - Web Address of the Property (if existing)

1. [Transylvania village sites with fortified churches \(CIMEC\)](#)

Comment

2. <http://patrimoniul.gov.ro/ro/monumente-istorice/lista-patrimoniului-mondial-unesco>

1.8 - Other designations / Conventions under which the property is protected (if applicable)

Comment

European Landscape Convention, Florence, 2000, ratified in Romania by Law 451/2002

2. Statement of Outstanding Universal Value

2.1 - Statement of Outstanding Universal Value / Statement of Significance

2.2 - The criteria (2005 revised version) under which the property was inscribed

(iv)

2.3 - Attributes expressing the Outstanding Universal Value per criterion

2.4 - If needed, please provide details of why the Statement of Outstanding Universal Value should be revised

2.5 - Comments, conclusions and / or recommendations related to Statement of Outstanding Universal Value

3. Factors Affecting the Property

3.14. Other factor(s)

3.14.1 - Other factor(s)

3.15. Factors Summary Table

3.15.1 - Factors summary table

	Name	Impact				Origin	
3.1	Buildings and Development						
3.1.5	Interpretative and visitation facilities						
3.2	Transportation Infrastructure						
3.2.1	Ground transport infrastructure						
3.2.2	Air transport infrastructure						
3.2.4	Effects arising from use of transportation infrastructure						
3.3	Services Infrastructures						
3.3.4	Localised utilities						
3.5	Biological resource use/modification						
3.5.1	Fishing/collecting aquatic resources						
3.5.2	Aquaculture						
3.5.3	Land conversion						
3.5.4	Livestock farming / grazing of domesticated animals						
3.5.5	Crop production						
3.5.6	Commercial wild plant collection						
3.5.7	Subsistence wild plant collection						
3.5.10	Forestry /wood production						
3.7	Local conditions affecting physical fabric						
3.7.6	Water (rain/water table)						
3.8	Social/cultural uses of heritage						
3.8.1	Ritual / spiritual / religious and associative uses						
3.8.2	Society's valuing of heritage						
3.8.3	Indigenous hunting, gathering and collecting						
3.8.4	Changes in traditional ways of life and knowledge system						
3.8.6	Impacts of tourism / visitor / recreation						
3.9	Other human activities						
3.9.1	Illegal activities						
3.11	Sudden ecological or geological events						
3.11.6	Fire (wildfires)						
3.13	Management and institutional factors						
3.13.1	Low impact research / monitoring activities						
3.13.3	Management activities						
Legend	Current	Potential	Negative	Positive	Inside	Outside	

3.16. Assessment of current negative factors

3.16.1 - Assessment of current negative factors

	Spatial scale	Temporal scale	Impact	Management response	Trend	
3.2	Transportation Infrastructure					
3.2.1	Ground transport infrastructure	restricted	frequent	minor	medium capacity	increasing
3.2.4	Effects arising from use of transportation infrastructure	restricted	one off or rare	minor	medium capacity	increasing

3.17. Comments, conclusions and / or recommendations related to factors affecting the property

3.17.1 - Comments

4. Protection, Management and Monitoring of the Property

4.1. Boundaries and Buffer Zones

4.1.1 - Buffer zone status

There is a buffer zone

4.1.2 - Are the boundaries of the World Heritage property adequate to maintain the property's Outstanding Universal Value?

The boundaries of the World Heritage property are **adequate** to maintain the property's Outstanding Universal Value

4.1.3 - Are the buffer zone(s) of the World Heritage property adequate to maintain the property's Outstanding Universal Value?

The buffer zones of the World Heritage property are **adequate** to maintain the property's Outstanding Universal Value

4.1.4 - Are the boundaries of the World Heritage property known?

The boundaries of the World Heritage property are known by both the management authority and local residents / communities / landowners.

4.1.5 - Are the buffer zones of the World Heritage property known?

The buffer zones of the World Heritage property are **known** by both the management authority and local residents / communities / landowners.

4.1.6 - Comments, conclusions and / or recommendations related to boundaries and buffer zones of the World Heritage property

4.2. Protective Measures

4.2.1 - Protective designation (legal, regulatory, contractual, planning, institutional and / or traditional)

The fortified churches are designated as historical monuments of national importance with the status of National Treasures under the terms of Articles 1 and 2 of the 1994 Law No 11 for the Protection of Historic Monuments. Article 1 defines the surrounding conservation areas as being "part of the historic monument." The existing legislation for the Protection of Historical Monuments, the 1994 Law No 11, has very strict provisions relating to the 180 protection, preservation, and management of designated properties and sites. A draft of the new Conservation Law which provides for a National Board and decentralized structures at the County level was submitted to the Parliament at the end of March 1999. Ownership of the various properties is diverse. The fortified churches, like the other places of worship in the villages (the Orthodox, Catholic, Greek Catholic, or Uniate Churches), are

the property of their respective religious communities. Where the community no longer exists because of emigration to Germany, ownership is taken over by the Superior Council of the Lutheran Church in Sibiu. This is the case of the fortifications of Călnic, given by the Superior Council in custody to the Foundation Ars Transsilvaniae in Cluj-Napoca to create a Transylvanian Documentation Centre for Historic Monuments. The public buildings in the villages, including administration, education, commercial facilities (schools, the village council, inns, shops) are still in the propriety of the State (in the administration of the local authorities); most of the farmsteads are in private ownership.

It is the responsibility of owners of designated buildings and areas to manage and repair them and open them to the public. Any alterations require the permission of the Ministry of Culture and the National Commission for Historic Monuments.

Periodic Reporting Cycle 1 (2001-2006) Section 2

Source: [Periodic Reporting Cycle 1 \(2001-2006\)](#)

Submitted on Wednesday, November 30, 2005

• Question 6.02

- Law no. 564 / 2001 that approves the Government Order no. 47 / 2000 regarding the protection measures of the historical monuments that are on the World Heritage List
- Decision of the Romanian Government that approves the Methodology regarding the monitoring of the historical monuments inscribed on the World Heritage List and the Methodology regarding the elaboration and the frame content of the protection and marketing plans of the historical monuments that are on the World Heritage List
- General Urban Planning for each town/village elaborated between 1995-2000, now they have to be re-actualized with requirements
- All 7 monuments are mentioned in the Annex of the Law no 5/2000 concerning the arrangement of the territory at the chapter Protected zones
- The Law no 350/6 July 2001 for the organization of the state territory and urban planning
- The Order of the minister of transports, buildings and tourism no 562/2003 for the approval of the "Methodology for the elaboration and the content of the documentation for protected built zones (PUZ)", published in Monitorul Oficial / Official Gazette, Part I, no 125 bis/11 February 2004

(These documents are presented in the annex)

Comment

1. Law no. 564/2001 regarding measures for the protection of the properties on the UNESCO WHL 2. Law no. 422/2001 regarding the protection of the Historical Monuments 3. Gov. Decision no. 493/2004 regarding the methodology of monitoring and of management plans of the properties on UNESCO WHL 4. Gov. Decision no. 738/2008 regarding the measures needed to fund, develop and update the urban planning documentations for the properties on the UNESCO WHL 5. Gov. Decision no. 1.102/ 2011

4.2.2 - Is the legal framework (i.e. legislation and / or regulation) adequate for maintaining the Outstanding Universal Value including conditions of Integrity and / or Authenticity of the property?

The legal framework for the maintenance of the Outstanding Universal Value including conditions of Authenticity and / or Integrity of the World Heritage property provides **an adequate or better basis** for effective management and protection

4.2.3 - Is the legal framework (i.e. legislation and / or regulation) adequate in the buffer zone for maintaining

the Outstanding Universal Value including conditions of Integrity and / or Authenticity of the property?

The legal framework for the maintenance of the Outstanding Universal Value including conditions of Authenticity and / or Integrity of the World Heritage property provides **an adequate or better basis** for effective management and protection

4.2.4 - Is the legal framework (i.e. legislation and / or regulation) adequate in the area surrounding the World Heritage property and buffer zone for maintaining the Outstanding Universal Value including conditions of Integrity and / or Authenticity of the property?

The legal framework for the area surrounding the World Heritage property and the buffer zone provides **an adequate or better basis** for effective management and protection of the property, contributing to the maintenance of its Outstanding Universal Value including conditions of Authenticity and / or Integrity

4.2.5 - Can the legislative framework (i.e. legislation and / or regulation) be enforced?

There is **excellent** capacity / resources to enforce legislation and / or regulation in the World Heritage property

4.2.6 - Comments, conclusions and / or recommendations related to protective measures

4.3. Management System / Management Plan

4.3.1 - Management System

Overall supervision of nominated properties is the responsibility of the Ministry of Culture. It carries out this work in collaboration with the National Commission for Historic Monuments, the National Office for Heritage Protection, and, where appropriate, with the Ministry of Public Works and Land Planning, the Ministry of Education, or the County Inspectorates for Culture, the County Offices for Heritage, and the local authorities.

There is no overall management plan for the whole body of properties.

Periodic Reporting Cycle 1 (2001-2006) Section 2

Source: [Periodic Reporting Cycle 1 \(2001-2006\)](#)

Submitted on Wednesday, November 30, 2005

• **Question 5.04** Plans in place to set up a "steering group: There is an intention to constitute a "steering group" composed by representatives of the local and regional administration, with limited activity.

• **Question 5.05**



Overall management system of the site

- Management by the State Party
- Management under protective legislation
- Management under traditional protective measures or customary law

Comment

Name of ministries and subordinate institutions has changed, but their role has been preserved. These institutions together with county government, local communities, landowners, police, emergency inspectorates are invested by the Government Decisions no. 1102/2011 and no. 1.268/2010 regarding the Programme of protection and management of the monuments listed in UNESCO World Heritage List, approved by Government, to delegate representatives to the Organizing Committees UNESCO (COU).

4.3.2 - Management Documents

Title	Status	Available	Date	Link to source
Plan de Gestion	N/A	Available	01/01/1999	
Management Plan_Villages with Fortified Churches in Transylvania	N/A	Available	20/08/2013	

Comment

The Management Plan included in the Nomination Files (01.01.1999) is still in use. Because of the nature of this UNESCO site, which includes 7 whole villages, depending of 4 different county authorities, the drafting of a new Management Plan is a very complex process. It is driven according the directions of the Government Decisions no. 1.268/2010 and no. 1.102/2011 regarding the "Programme of protection and management of the monuments listed in UNESCO World Heritage List"

4.3.3 - How well do the various levels of administration (i.e. national / federal; regional / provincial / state; local / municipal etc.) coordinate in the management of the World Heritage Property ?

There is coordination between the range of administrative bodies / levels involved in the management of the property **but it could be improved**

4.3.4 - Is the management system / plan adequate to maintain the property's Outstanding Universal Value ?

The management system/plan is only **partially adequate** to maintain the property's Outstanding Universal Value

4.3.5 - Is the management system being implemented?

The management system is **only partially** being implemented

4.3.6 - Is there an annual work / action plan and is it being implemented?

An annual work / action plan exists and **many activities** are being implemented

4.3.7 - Please rate the cooperation / relationship with World Heritage property managers / coordinators / staff of the following

Local communities / residents	Fair
Local / Municipal authorities	Good
Indigenous peoples	Fair
Landowners	Fair
Visitors	Good
Researchers	Good
Tourism industry	Fair
Industry	Not applicable

4.3.8 - If present, do local communities resident in or near the World Heritage property and / or buffer zone have input in management decisions that maintain the Outstanding Universal Value?

Local communities **directly contribute** to some decisions relating to management

4.3.9 - If present, do indigenous peoples resident in or regularly using the World Heritage property and / or buffer

zone have input in management decisions that maintain the Outstanding Universal Value?

Indigenous peoples directly contribute to **some** decisions relating to management but their involvement could be improved

4.3.10 - Is there cooperation with industry (i.e. forestry, mining, agriculture, etc.) regarding the management of the World Heritage property, buffer zone and / or area surrounding the World Heritage property and buffer zone?

There is contact but only **some cooperation** with industry regarding the management of the World Heritage property, buffer zone and / or area surrounding the World Heritage property and buffer zone

4.3.11 - Comments, conclusions and / or recommendations related to human resources, expertise and training

4.3.12 - Please report any significant changes in the legal status and / or contractual / traditional protective measures and management arrangements for the World Heritage property since inscription or the last Periodic report

4.4. Financial and Human Resources

4.4.1 - Costs related to conservation, based on the average of last five years (relative percentage of the funding sources)

Multilateral funding (GEF, World Bank, etc)	0%
International donations (NGO's, foundations, etc)	10%
Governmental (National / Federal)	25%
Governmental (Regional / Provincial / State)	10%
Governmental (Local / Municipal)	10%
In country donations (NGO's, foundations, etc)	15%
Individual visitor charges (e.g. entry, parking, camping fees, etc.)	15%
Commercial operator payments (e.g. filming permit, concessions, etc.)	10%
Other grants	5%

4.4.2 - International Assistance received from the World Heritage Fund (USD)

4.4.3 - Is the current budget sufficient to manage the World Heritage property effectively?

The available budget is **acceptable** but could be further improved to fully meet the management needs

4.4.4 - Are the existing sources of funding secure and likely to remain so?

The existing sources of funding **are secure** in the medium-term and planning is underway to secure funding in the long-term

4.4.5 - Does the World Heritage property provide economic benefits to local communities (e.g. income, employment)?

There is **some flow** of economic benefits to local communities

4.4.6 - Are available resources such as equipment, facilities and infrastructure sufficient to meet management needs?

There are **adequate** equipment and facilities

4.4.7 - Are resources such as equipment, facilities and infrastructure adequately maintained?

There is **basic** maintenance of equipment and facilities

4.4.8 - Comments, conclusion, and / or recommendations related to finance and infrastructure

4.4.9 - Distribution of employees involved in managing the World Heritage property (% of total)

Full-time	0%
Part-time	100%

4.4.10 - Distribution of employees involved in managing the World Heritage property (% of total)

Permanent	100%
Seasonal	0%

4.4.11 - Distribution of employees involved in managing the World Heritage property (% of total)

Paid	0%
Volunteer	100%

4.4.12 - Are available human resources adequate to manage the World Heritage property?

A range of human resources exist, but these are **below optimum** to manage the World Heritage Property.

4.4.13 - Considering the management needs of the World Heritage property, please rate the availability of professionals in the following disciplines

Research and monitoring	Good
Promotion	Fair
Community outreach	Fair
Interpretation	Good
Education	Fair
Visitor management	Fair
Conservation	Fair
Administration	Fair
Risk preparedness	Fair
Tourism	Good
Enforcement (custodians, police)	Fair

4.4.14 - Please rate the availability of training opportunities for the management of the World Heritage property in the following disciplines

Research and monitoring	High
Promotion	Medium
Community outreach	Medium
Interpretation	Medium
Education	Low
Visitor management	Medium
Conservation	Medium
Administration	Medium
Risk preparedness	Medium
Tourism	Medium

Enforcement (custodians, police)	Medium
----------------------------------	--------

4.4.15 - Do the management and conservation programmes at the World Heritage property help develop local expertise?

A capacity development plan or programme is in place and **partially implemented**; some technical skills are being transferred to those managing the property locally **but most of the technical work is carried out by external staff**

4.4.16 - Comments, conclusions and / or recommendations related to human resources, expertise and training

4.5. Scientific Studies and Research Projects

4.5.1 - Is there adequate knowledge (scientific or traditional) about the values of the World Heritage property to support planning, management and decision-making to ensure that Outstanding Universal Value is maintained?

Knowledge about the values of the World Heritage property is **sufficient**

4.5.2 - Is there a planned programme of research at the property which is directed towards management needs and / or improving understanding of Outstanding Universal Value?

There is **considerable** research but it is **not directed** towards management needs and / or improving understanding of Outstanding Universal Value

4.5.3 - Are results from research programmes disseminated?

Research results are **shared widely** with the local, national and international audiences

4.5.4 - Please provide details (i.e. authors, title, and web link) of papers published about the World Heritage property since the last Periodic Report

Așezări sâțești cu biserici fortificate din Transilvania , Emil Hurezeanu, Viscri (Situri sâțești cu biserici fortificate din Transilvania), Autor Oana Marinache. 2010 Țiplic, Ioan Marian, Biserici fortificate ale sașilor din Transilvania, Editura Noi Media Print, București, 200

4.5.5 - Comments, conclusions and / or recommendations related to scientific studies and research projects

4.6. Education, Information and Awareness Building

4.6.1 - At how many locations is the World Heritage emblem displayed at the property?

In **many** locations, but **not easily visible** to visitors

4.6.2 - Please rate the awareness and understanding of the existence and justification for inscription of the World Heritage property amongst the following groups

Local communities / residents	Average
Local / Municipal authorities within or adjacent to the property	Average
Local Indigenous peoples	Poor

Local landowners	Average
Visitors	Excellent
Tourism industry	Excellent
Local businesses and industries	Average

4.6.3 - Is there a planned education and awareness programme linked to the values and management of the World Heritage property?

There is a planned education and awareness programme but it only **partly meets the needs** and could be improved

4.6.4 - What role, if any, has designation as a World Heritage property played with respect to education, information and awareness building activities?

World Heritage status has influenced education, information and awareness building activities, **but it could be improved**

4.6.5 - How well is the information on Outstanding Universal Value of the property presented and interpreted?

The Outstanding Universal Value of the property is adequately presented and interpreted **but improvements could be made**

4.6.6 - Please rate the adequacy for education, information and awareness building of the following visitor facilities and services at the World Heritage property

Visitor centre	Adequate
Site museum	Adequate
Information booths	Adequate
Guided tours	Adequate
Trails / routes	Adequate
Information materials	Adequate
Transportation facilities	Poor
Other	Not needed

4.6.7 - Comments, conclusions and / or recommendations related to education, information and awareness building

4.7. Visitor Management

4.7.1 - Please provide the trend in annual visitation for the last five years

Last year	Minor Increase
Two years ago	Minor Increase
Three years ago	Minor Increase
Four years ago	Major Increase (100%+)
Five years ago	Major Increase (100%+)

4.7.2 - What information sources are used to collect trend data on visitor statistics?

Entry tickets and registries
Accommodation establishments
Visitor surveys

4.7.3 - Visitor management documents

4.7.4 - Is there an appropriate visitor use management plan (e.g. specific plan) for the World Heritage property

which ensures that its Outstanding Universal Value is maintained?

Visitor use of the World Heritage property is managed but improvements could be made

4.7.5 - Does the tourism industry contribute to improving visitor experiences and maintaining the values of the World Heritage property?

There is **limited co-operation** between those responsible for the World Heritage property and the tourism industry to present the Outstanding Universal Value and increase appreciation

4.7.6 - If fees (i.e. entry charges, permits) are collected, do they contribute to the management of the World Heritage property?

The fee is collected and makes a **substantial contribution** to the management of the World Heritage property

4.7.7 - Comments, conclusions and / or recommendations related to visitor use of the World Heritage property

4.8. Monitoring

4.8.1 - Is there a monitoring programme at the property which is directed towards management needs and / or improving understanding of Outstanding Universal Value?

There is a **comprehensive, integrated programme** of monitoring, which is relevant to management needs and / or improving understanding of Outstanding Universal Value

4.8.2 - Are key indicators for measuring the state of conservation used to monitor how the Outstanding Universal Value of the property is maintained?

Information on the values of the World Heritage property is **sufficient** for defining and monitoring key indicators for measuring its state of conservation

4.8.3 - Please rate the level of involvement in monitoring of the following groups

World Heritage managers / coordinators and staff	Average
Local / Municipal authorities	Average
Local communities	Average
Researchers	Average
NGOs	Average
Industry	Not applicable
Local indigenous peoples	Poor

4.8.4 - Has the State Party implemented relevant recommendations arising from the World Heritage Committee?

Implementation is **complete**

4.8.5 - Please provide comments relevant to the implementation of recommendations from the World Heritage Committee

4.8.6 - Comments, conclusions and / or recommendations related to monitoring

4.9. Identification of Priority Management Needs

4.9.1 - Please select the top 6 managements needs for the property (if more than 6 are listed below)

Please refer to question 5.2

5. Summary and Conclusions

5.1. Summary - Factors affecting the Property

5.1.1 - Summary - Factors affecting the Property

	World Heritage criteria and attributes affected	Actions	Monitoring	Timeframe	Lead agency (and others involved)	More info / comment	
3.2	Transportation Infrastructure						
3.2.1	Ground transport infrastructure	The village of Saschiz is crossed by European route E60, but the World Heritage criteria and attributes are not affected.	A more controlled traffic in the area.	Local authorities	a continuous process	County culture Directorate	no
3.2.4	Effects arising from use of transportation infrastructure	The village of Saschiz is crossed by European route E60 but the World Heritage criteria and attributes are not affected	A more controlled traffic in the area of WHS	Local authorities	on going process	Culture County Directorate, Mayor, etc	no

5.2. Summary - Management Needs

5.2.2 - Summary - Management Needs

Answers provided have not outlined any serious management need.

5.3. Conclusions on the State of Conservation of the Property

5.3.1 - Current state of Authenticity

The authenticity of the World Heritage property has been **preserved**

5.3.2 - Current state of Integrity

The integrity of the World Heritage property is **intact**

5.3.3 - Current state of the World Heritage property's Outstanding Universal Value

The World Heritage property's Outstanding Universal Value has been **maintained**.

5.3.4 - Current state of the property's other values

Other important cultural and / or natural values and the state of conservation of the World Heritage property are **predominantly intact**

5.4. Additional comments on the State of Conservation of the Property

5.4.1 - Comments

6. World Heritage Status and Conclusions on Periodic Reporting Exercise

6.1 - Please rate the impacts of World Heritage status of the property in relation to the following areas

Conservation	Positive
Research and monitoring	Very positive
Management effectiveness	Positive
Quality of life for local communities and indigenous peoples	Positive
Recognition	Positive
Education	Positive
Infrastructure development	Positive
Funding for the property	Positive
International cooperation	Very positive
Political support for conservation	No impact
Legal / Policy framework	Positive
Lobbying	Positive
Institutional coordination	Positive
Security	Positive
Other (please specify)	Not applicable

6.2 - Comments, conclusions and / or recommendations related to World Heritage status

6.3 - Entities involved in the preparation of this Section of the Periodic Report

Governmental institution responsible for the property
Site Manager/Coordinator/World Heritage property staff
Local community

6.4 - Was the Periodic Reporting questionnaire easy to use and clearly understandable?

yes

6.5 - Please provide suggestions for improvement of the Periodic Reporting questionnaire

More information regarding the serial properties

6.6 - Please rate the level of support for completing the Periodic Report questionnaire from the following entities

UNESCO	Very good
State Party Representative	Very good
Advisory Body	Very good

6.7 - How accessible was the information required to complete the Periodic Report?

All required information was accessible

6.8 - The Periodic Reporting process has improved the understanding of the following

The World Heritage Convention
The concept of Outstanding Universal Value
The property's Outstanding Universal Value
The concept of Integrity and / or Authenticity
The property's Integrity and / or Authenticity
Managing the property to maintain the Outstanding Universal Value
Monitoring and reporting
Management effectiveness

6.9 - Please rate the follow-up to conclusions and recommendations from previous Periodic Reporting exercise by the following entities







UNESCO	Excellent
State Party	Excellent
Site Managers	Excellent
Advisory Bodies	Excellent

6.10 - Summary of actions that will require formal consideration by the World Heritage Committee

Automatically generated in online version









6.11 - Comments, conclusions and / or recommendations related to the Assessment of the Periodic Reporting exercise



Anexa 6 - Lista Siturilor Arheologice din Județul Sibiu înscrise în Repertoriul Arheologic Național

Cod RAN	Denumire	Categorie	Tip	Localitate	Componente sit	Cronologie	Ultima modificare (descendent)	Hartă
145845.01  5 	Situl arheologic din epoca romană de la Boița - Ruda. Situl se află la aproximativ 2 km est de sat, în apropierea curburii Oltului, pe malul drept al acestuia, dincolo de Vechea Țiglărie, la 700 m est de sat, pe a doua terasă a râului.	locuire	așezare militară; așezare civilă	Boița, com. Boița	așezare civilă, Therme, statio, Castru	Epoca romană / secolele al II-lea - al III-lea p.Chr.	28.03.2023 (actualizată)	Afișează*
143860.17 2 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Dealul Cetății. Situl se află la nord de localitatea Ocna Sibiului pe un platou mai înalt.	locuire	așezare militară	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului		Epoca medievală	25.10.2022 (creată)	Afișează
143879.05 1 	Situl arheologic de la Topârcea - Lunca lui Zav. Situl se află la aproximativ 2,5 km sud de sat, pe malul vestic al pârâului Râura, la vest de Dealul Comorii, pe ambele maluri ale unui pârâu afluent al Râurei.	locuire	așezare	Topârcea, com. Oraș Ocna Sibiului	locuire	Epoca romană	24.10.2022 (creată)	Afișează
143879.04 1 	Situl arheologic de la Topârcea - Dealul Comorii. Situl se află la aproximativ 2 km sud de sat, pe malul estic al pârâului Râura, la sud de Valea lui Jan	locuire	așezare	Topârcea, com. Oraș Ocna Sibiului		Epoca romană	24.10.2022 (creată)	Afișează
143879.03 1 	Situl arheologic de la Topârcea - Valea lui Jan. Situl se află la aproximativ 1,4 km. sud de localitate, pe malul estic al pârâului Râura, pe ambele maluri ale unui pârâu, afluent al Râurei.	locuire	așezare	Topârcea, com. Oraș Ocna Sibiului	Locuire, Vicus	Neolitic, Epoca romană	24.10.2022 (creată)	Afișează

143879.02 3 	Situl arheologic de la Topârcea - Fața Viilor. Situl se află la sud de localitate, pe malul vestic al pârâului Râura.	locuire	așezare	Topârcea, com. Oraș Ocna Sibiului	așezare	Preistorie	24.10.2022 (creată)	Afișează
143860.30 	Situl arheologic de la Topârcea - Biserica cu hramul "Buna Vestire". Situl se află în centrul localității Topârcea.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului		Epoca medievală	24.10.2022 (creată)	Afișează
143860.29 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Podul de Piatră. Situl se află la aproximativ 5 km nord de localitatea Ocna Sibiului, la est de DJ 106 B și la sud de DJ 107 B, pe ambele maluri ale Văii Podului.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	așezare	Epoca romană, Epoca post-romană, Epoca medievală, Preistorie	24.10.2022 (creată)	Afișează
143860.28 2 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului/Mândra - Râura. Situl se află la aproximativ 5 km nord de localitatea Ocna Sibiului, pe malul nordic al Rezervației Lacurilor Mândra, la vest de calea ferată.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	așezare	Epoca bronzului, Epoca romană	24.10.2022 (creată)	Afișează
143860.27 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Dealul Trestia. Situl se află la la aproximativ 4,5 km nord de localitatea Ocna Sibiului, pe malul sudic al Rezervației Lacurilor Mândra	descoperire funerară	necropolă	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	Necropoă	Epoca bronzului	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.03  1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Zmițe. Așezarea romană a fost descoperită la circa 5 km E de oraș.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	Așezare, Necropolă de incineratie	Epoca romană, Epoca bronzului / sec. II - III	21.10.2022 (actualizată)	Afișează
143860.26 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Fabrica de Cuțite. Situl se află la sud de localitate, la est de DJ 106 B.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului		Epoca medievală, Preistorie	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.06  1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Platoul Triguri. Situl arheologic se află la est de localitate, în dreptul Haltei CFR Ocna Sibiului.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	Așezare	Epoca bronzului, Neolitic	21.10.2022 (actualizată)	Afișează
143860.25	Situl arheologic de la Ocna	locuire	așezare	Ocna Sibiului,	așezare	Preistorie	21.10.2022	Afișează





1 	Sibiului - Lab 2. Situl se află la sud de localitate, la vest de DJ 106 B.			com. Oraș Ocna Sibiului			(creată)	
143860.24 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Lacurile Sărate. Situl se află în partea de sud a localității, zona lacurilor sărate și a celor două ștranduri de astăzi.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului		Epoca bronzului, Paleolitic	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.23 2 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Halta spre Mândra. Situl se află la est de localitate, de-o parte și de alta a DJ 106 B, pe malul drept al râului Visa.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	locuie, Locuire	Preistorie, Epoca medievală	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.22 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Cimitirul Romano-catolic. Situl se află în partea de est a orașului, pe malul sudic al Visei.	descoperire funerară	cimitir	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	așezare	Latène	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.21 1 	Situl de la Ocna Sibiului - Grădina căminului de copii. Situl se află în partea de est a orașului, pe malul sudic al Visei.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	Locuire	Epoca medievală	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.20 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Str. Mihai Viteazu, nr. 45. Situl se află în partea de nord a localității.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	vicus	Latène	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.19  1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Biserica cu hramul "Sf. Ioan Botezătorul". Situl se află la la intersecția cu str. Ion Creangă, în partea de nord a localității	structură de cult	edificiu religios	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	Locuire	Epoca medievală	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.16 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Dealul Taberei. Situl se află în marginea de vest a localității, la sud de DJ106 T.	descoperire izolată	tezaur	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului		Epoca romană	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.15 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Troci. Situl se află la vest de Ocna Sibiului (imediat după ultimele case	descoperire funerară	necropolă	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului			21.10.2022 (creată)	Afișează




	din localitate), pe ambele maluri ale Râului Visa.							
143860.14 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Batrie. Situl este poziționat pe malul estic al pârâului Bivolarilor, în vecinătatea descoperirilor de la Fața Vacilor.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	asezare	Eneolitic	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.13 1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Podul Coțofenei. Situl se află la vest de situl arheologic Ocna Sibiului-Fața Vacilor, la confluența dintre Râul Visa și un pârâu orientat nord-sud.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului		Epoca bronzului	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.12 2 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - La Roghină. Situl este poziționat pe malul sudic al râului Visa, amplasat la confluența dintre pârâul Bivolarilor și Visa, la sud de situl arheologic Ocna Sibiului – Fața Vacilor.	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	așezare	Epoca medievală, Eneolitic	21.10.2022 (creată)	Afișează
143860.04  1 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Rocoteci. Situl arheologic se află la vest de Ocna Sibiului, pe ambele maluri ale râului Visa, la est de situl arheologic Fața Vacilor.	locuire	sit arheologic	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	Așezare, Necropolă	Latène, Epoca medievală / sec. I a. Chr. - I p. Chr., sec. VIII - IX	20.10.2022 (verificată)	Afișează
143860.07  19 	Situl arheologic de la Ocna Sibiului - Fața vacilor. Situl se află pe malul nordic al râului Visa, la 2 km sud-vest de localitatea Ocna Sibiului, fiind delimitat de microzonele cunoscute sub toponimele Podul Coțofeni (la est) și Podul Făgădăului (la vest).	locuire	așezare	Ocna Sibiului, com. Oraș Ocna Sibiului	Așezare	Epoca romană, Neolitic, Eneolitic / sec. II - III	19.10.2022 (actualizată)	Afișează
143744.01 	Situl arheologic de la Cislădie - Cetatea. Situl se află intravilan, la E de vârful Götzenberg.	locuire	așezare civilă	Cislădie, com. Oraș Cislădie	Așezare, Biserică	Latène, Epoca medievală	13.07.2022 (actualizată)	Afișează






144358.05	Situl arheologic de la Brateiu - Nisipuri-Prisacă. Situl arheologic se află la nisipăria nr. 2.	locuire; descoperire funerară	așezare civilă; necropolă	Brateiu, com. Brateiu	așezare, necropolă de inhumație	secolele XII-XIII, secolele IV-VIII p. Chr.	03.02.2022 (creată)	Afișează
144358.05	Situl arheologic de la Brateiu - Nisipuri-Prisacă. Situl arheologic se află la nisipăria nr. 2.	locuire; descoperire funerară	așezare civilă; necropolă	Brateiu, com. Brateiu	așezare, necropolă de inhumație	secolele XII-XIII, secolele IV-VIII p. Chr.	03.02.2022 (creată)	Afișează
144385.03	Situl arheologic de la Brădeni - Vizuina Vulpiei	locuire	așezare	Brădeni, com. Brădeni	așezare	Epoca bronzului	02.02.2022 (creată)	Afișează
145248.04	Situl arheologic de la Bogdatu Român - Râpa de Nisip. Situl arheologic se află pe malul drept a pârâului Valea Trecătoare.	locuire	așezare	Bogatu Român, com. Păuca	așezare	Eneolitic	01.02.2022 (creată)	Afișează
145248.03	Situl arheologic de la Bogdatu Român - Capul Dealului-Cătun	locuire	așezare	Bogatu Român, com. Păuca	așezare	Neolitic	01.02.2022 (creată)	Afișează
145248.02	Situl arheologic de la Bogatu Român - La Doguri. Situl se află la sud-vest de sat, pe dealul Presăcii, din apropierea Pădurii Bărcului.	locuire	așezare	Bogatu Român, com. Păuca	Așezare	Epoca fierului, Neolitic, Eneolitic	01.02.2022 (actualizată)	Afișează
145685.07	Situl arheologic de la Boarta. Situl arheologic se află în apropierea punctului Ochiuri, către valea Veseudului.	locuire	așezare	Boarta, com. Șeica Mare	așezare		01.02.2022 (creată)	Afișează
145685.06	Situl arheologic de la Boarta - Straja. Situl arheologic se află pe vârful unui deal cu dimensiunile de 180 x 80 m ale cărei pante sunt terasate artificial.	locuire	așezare	Boarta, com. Șeica Mare	așezare		01.02.2022 (creată)	Afișează
145685.05	Situl arheologic de la Boarta - La Krestel	locuire	așezare	Boarta, com. Șeica Mare	așezare	Eneolitic	01.02.2022 (creată)	Afișează
145685.02	 Situl arheologic de la Boarta - Cetățuia. Situl se află spre sud de sat, pe dealul Cetate, pe mai multe terase.	locuire	așezare	Boarta, com. Șeica Mare	Așezare	Hallstatt, Neolitic	01.02.2022 (actualizată)	Afișează
144205.01	 Situl arheologic de la Biertan. Situl se află în intravilanul localității.	locuire	așezare	Biertan, com. Biertan	vicus, așezare	Epoca romană, Epoca migrațiilor / sec. II - III p.Chr.,	01.02.2022 (actualizată)	Afișează

						sec. IV p.Chr.		
144125.06	Situl arheologic de la Axente Sever - Joangrăvă	locuire	așezare	Axente Sever, com. Axente Sever	vicus	secolele II-III p.Chr.	31.01.2022 (creată)	Afișează
144125.04	Situl arheologic de la Axente Sever - Carieră. Situl arheologic se află pe o terasă din apropierea confluenței pârâului Visa cu Târnavă Mare.	locuire	așezare	Axente Sever, com. Axente Sever	așezare		31.01.2022 (creată)	Afișează
144009.05	Situl arheologic de la Ațel - fostul CAP. Situl arheologic se află la intrarea în sat, pe partea dreaptă a șoselei spre Mediaș, în apropierea construcțiilor fostului CAP.	locuire	așezare	Ațel, com. Ațel	așezare	mijlocul secolului III p.Chr.	31.01.2022 (creată)	Afișează
144946.05 	Situl arheologic din epoca romană de la Apoldu de Sus - Levejoare. Situl se află la 1 km vest de sat, sub coama versantului vestic al platoului Levejoare.	locuire	așezare	Apoldu De Sus, com. Oraș Miercurea Sibiului	Fermă	Epoca romană / sec. II - III d.Hr.	27.01.2022 (actualizată)	Afișează
144946.03 	Situl arheologic de la Apoldu de Sus - Apold. Situl se află la vest de Apold, pe pantele versantului Frunților.	locuire	așezare	Apoldu De Sus, com. Oraș Miercurea Sibiului	Fermă, Locuire	Neprecizată, Epoca romană, Epoca migrațiilor, Epoca medievală / sec. II - III d.Hr., sec. IV - V d.Hr., sec. IX - XII d.Hr.	27.01.2022 (actualizată)	Afișează
143469.26	Situl arheologic de la Sibiu - str. Vopsitorilor nr. 13	locuire	așezare	Sibiu, com. Municipiul Sibiu	Ansamblu clădiri	Epoca medievală / sec. XIV-XVIII	27.01.2022 (actualizată)	Afișează
143469.215	Situl arheologic de la Sibiu - Piața 1 Decembrie 1918	locuire civilă	oraș fortificat	Sibiu, com. Municipiul Sibiu	așezare urbană, atelier de piepteni, Mănăstire, Fortificație	Epoca medievală, Epoca modernă / sec. XVI-XVII	26.01.2022 (actualizată)	Afișează*
143469.09 11 	Situl medieval de la Sibiu - Piața Mică	locuire	așezare	Sibiu, com. Municipiul Sibiu	Așezare	Epoca medievală / sec. X-XIII	20.01.2022 (actualizată)	Afișează
143469.05 1 	Situl arheologic de la Sibiu - Piața Huet. Situl se află în	locuire; structură de	așezare fortificată;	Sibiu, com. Municipiul	așezare fortificată, Capelă,	Epoca medievală, Epoca bronzului	20.01.2022 (actualizată)	Afișează







	apropierea pasajului pietonal ce unește Piața Mică cu Piața Huet.	cult/religioasă	biserică	Sibiu	Locuire			
143469.02  18 	Situl arheologic de la Sibiu - Gușterița. Situl se află în cartierul Gușterița.	locuire	așezare	Sibiu, com. Municipiul Sibiu	Depozit, Așezare, neprecizat	Epoca bronzului, Epoca romană, Epoca migrațiilor / sec. IX a.Chr., sec. II - III p.Chr.	19.01.2022 (actualizată)	Afișează
143469.01 	Situl arheologic de la Sibiu - Fântâna Rece. Situl se află în cartierul Gușterița, la 5 km est de extremitatea intravilanului, pe Dealul Cocoșului.	locuire; descoperire funerară	așezare; necropolă	Sibiu, com. Municipiul Sibiu	Necropolă de incinerare, Ateliere meșteșugărești, Așezare, Locuire	Epoca medievală, Epoca romană, Latène, Neolitic / sec. VIII - X, sec. II - III p.Chr., sec. II a. Chr.	16.01.2022 (actualizată)	Afișează
145211.02 	Situl arheologic de la Orlat - La Zidu. Situl se află pe vârful La Zidu, lângă pâraul Cernavodă, deasupra haltei de cale ferată situată în dreptul satului Sibiel.	locuire	așezare	Orlat, com. Orlat	Așezare, Fortificație cu val	Epoca bronzului, Epoca medievală / sec. XIII - XIV	16.01.2022 (actualizată)	Afișează
145211.01 	Situl arheologic de la Orlat - Cetatea Scurtă. Situl arheologic se află la vest de localitate, la nord de DJ Orlat-Sibiel, pe Dealul Orlatului.	fortificație	așezare fortificată	Orlat, com. Orlat	Așezare, așezare fortificată, Fortificație de pământ cu palisadă	Epoca romană, Epoca bronzului, Epoca medievală / sec. II - III p.Chr., sec. XII	16.01.2022 (actualizată)	Afișează
144358.01	Situl arheologic de la Brateiu - La est de sat. Situl se află pe terasa Târnavei la est de sat, spre Ațel, între km 2-3 de DC Bratei - Ațel.	locuire	așezare	Brateiu, com. Brateiu	Așezare	Eneolitic, Epoca medievală, Latène, Epoca romană, Epoca migrațiilor / sec. XII - XIII d.Hr., sec. IV - VI d.Hr., sec. VI - VIII d.Hr.	16.01.2022 (actualizată)	Afișează
143931.03	Situl arheologic de la Apoldu de Jos - Gorganu. Situl se află în preajma șoselei Apoldu de Jos - Ludoș, la 300 m est de râul Secaș.	locuire; descoperire funerară	așezare; necropolă tumulară	Apoldu De Jos, com. Apoldu De Jos	Așezare, Necropolă tumulară	Preistorie, Necunoscută	13.01.2022 (actualizată)	Afișează
143931.02 	Situl arheologic din epoca romană de la Apoldu de Jos - Roștat. Situl se află pe panta estică, la 300 m sud de intravilan și la 700 m vest de drumul comunal Apoldu de	locuire	așezare	Apoldu De Jos, com. Apoldu De Jos	așezare	Epoca romană / sec. II - III d.Hr.	13.01.2022 (actualizată)	Afișează

	Jos - Apoldu de Sus.							
143931.01 	Situl arheologic din epoca romană de la Apoldu de Jos - Între Apoalde. Situl se află la jumătatea distanței dintre Apoldu de Jos și Apoldu de Sus.	locuire; descoperire funerară	așezare; necropolă	Apoldu De Jos, com. Apoldu De Jos	Așezare, Drum, Villa rustica, Necropolă	Epoca romană / sec. II - III d.Hr.	13.01.2022 (actualizată)	Afișează
144937.05	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului - La Mălăiești. Situl se află 50 m sud de șoseaua Sibiu-Sebeș.	locuire	așezare civilă	Miercurea Sibiului, com. Oraș Miercurea Sibiului	Villa rustica, Așezare	Epoca romană, Eneolitic, Neolitic / sec.II-III	13.01.2022 (actualizată)	Afișează
144937.07 1 	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului - Gura Văii. Situl arheologic este situat extravilan, la 3 km vest de sat, între pârâul Gârbova (pe malul stâng al pârâului Gârbova) și DN Miercurea Sibiului - Gârbova.	locuire	așezare	Miercurea Sibiului, com. Oraș Miercurea Sibiului	Așezare	Preistorie	13.01.2022 (actualizată)	Afișează
144937.04 	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului. Situl se află la sud de actuala stațiunea Miercurea Băi, pe malul pârâului Barcu, afluent al Secașului.	locuire	așezare	Miercurea Sibiului, com. Oraș Miercurea Sibiului	Construcție, Așezare	Epoca romană, Eneolitic, Neolitic / sec. II - III	13.01.2022 (actualizată)	Afișează
144937.06 15 	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului - Petriș. Situl se află pe piciorul pantei ramei de N a terasei din stânga râului, la aprox. 50 m N de șoseaua Sibiu-Sebeș și la 300 m N de râul Secaș.	locuire	așezare	Miercurea Sibiului, com. Oraș Miercurea Sibiului	Necropolă de inhumație, Așezare	Epoca migrațiilor, Eneolitic, Neolitic, Latène, Epoca medievală	13.01.2022 (actualizată)	Afișează*
144937.13	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului - Autostrada Orăștie-Sibiu, lotul 3 km 49+400 - 49+550. Situl arheologic se află la nord de drumul național DN7 și de calea ferată Sibiu - Vințu de Jos, la nord de localitatea Miercurea Sibiului, după calea ferată și după	locuire	așezare	Miercurea Sibiului, com. Oraș Miercurea Sibiului	așezare	Eneolitic	13.01.2022 (creată)	Afișează*

	târgul oraşului, pe malul drept al Pârâul Gârbovei; la sud de Râul Secaş.							
144937.12	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului - km 51+050 - 52+000. Situl arheologic se află pe Autostrada Orăştie – Sibiu – LOT 3, km 51+050 – 52+000, în apropierea cursului râului Secaş, la cca 1 Km nord, nord-est de oraşul Miercurea Sibiului; la aproximativ 40 - 250 m sud de cursul râului Secaş.	locuire; descoperire funerară	aşezare civilă; aşezare fortificată; necropolă	Miercurea Sibiului, com. Oraş Miercurea Sibiului	aşezare, aşezare fortificată, Necropolă		13.01.2022 (creată)	Afişează
144358.04	Situl arheologic de la Brateiu - km 329+770-329+950. Ductul viitoarei linii ferate de mare viteză Braşov-Simeria, km 329+770-329+950, se află la cca 3 km est de municipiul Mediaş , înainte de intrarea în comuna Brateiu; la aproximativ 700 m sud de cursul Târnavei Mari, la ieşirea acesteia din localitatea Br	locuire; descoperire funerară	aşezare; necropolă	Brateiu, com. Brateiu	Necropolă de inhumaţie, aşezare	Eneolitic	31.12.2021 (actualizată)	Afişează
145916.01  12 	Situl arheologic de la Tilişca - Dealul Căţinaş. Situl se află la nord de sat, în imediată apropiere a drumului care duce din Galeş spre Tilişca, pe partea dreaptă. Spre est se învecinează cu vatra Galeşului, spre vest cu dealul „Cetate”, iar spre sud este mărginit de vatra Tilişcăi. În partea de nord a	locuire	aşezare	Tilişca, com. Tilişca	Locuire, Cetate	Epoca bronzului, Hallstatt, Latène	10.02.2020 (actualizată)	Afişează
145239.04 1 	Situl arheologic Mănăstirea Paulina, biserică şi necropolă de la Păuca-Biserica Ungurească. Pe dealul de vis-a-vis de Biserica evanghelică	structură de cult	mănăstire	Păuca, com. Păuca	Necropoă, Biserică	Epoca medievală / sec. VIII - XIX	25.03.2016 (creată)	Afişează

	din localitate.							
145426.05 	Situl arheologic din epoca romană de la Cașolț - Pepiniera. Situl se află între râul Valea Bradului și șoseaua Bradu - Casolt, ca și pe Dealul lui Dan, de o parte și de alta a pârâului Highiului.	locuire; descoperire funerară	așezare civilă; necropolă	Cașolț, com. Roșia	Locuire, Așezare, Necropolă	Neolitic, Epoca romană / sec. II - III d.Hr.	07.03.2016 (actualizată)	Afișează
145426.03 	Situl arheologic de la Cașolț - Poiana în Pisc. Situl se află la cca 500 m depărtare de necropola hallstattiană, între valea Cristianului și pârâul Higirosii, într-o depresiune înconjurată din toate părțile de înălțimi împădurite.	locuire	așezare	Cașolț, com. Roșia	Așezare	Epoca bronzului, Eneolitic, Neolitic	06.01.2015 (actualizată)	Afișează
143977.01 	Situl arheologic de la Arpașu de Sus - Calea Fânului. Situl se află pe platoul Tinosu.	locuire	așezare	Arpașu De Sus, com. Arpașu De Jos	Așezare fortificată, Așezare	Latène, Hallstatt / sec. I î.Hr. - I d.Hr., sec. I a. Hr. - sec. I p. Hr.	05.01.2015 (actualizată)	Afișează
143469.15	Situl arheologic de la Sibiu - Sala De Sport	locuire	așezare	Sibiu, com. Municipiul Sibiu	gropi de provizii, clădire, Drum, Depozit	Epoca medievală / sec. XVII, sec. XVIII	03.04.2013 (actualizată)	Afișează
143469.16	Situl arheologic de la Sibiu - Strada Cetății	locuire	așezare	Sibiu, com. Municipiul Sibiu	cuptoare de ars ceramică, clădire	Epoca medievală	03.04.2013 (actualizată)	Afișează
143469.18	Situl arheologic de la Sibiu - Scările Fingerling	locuire	așezare	Sibiu, com. Municipiul Sibiu	scări, Drum, Clădiri	Epoca medievală	03.04.2013 (actualizată)	Afișează
143469.20 	Situl arheologic de la Sibiu - Spitalul de bătrâni	locuire; descoperire funerară	așezare; necropolă	Sibiu, com. Municipiul Sibiu	spital, biserică, necropola	Epoca medievală	03.04.2013 (actua lizată)	Afișează
145809.01 	Situl arheologic de la Șura Mică. Situl arheologic se află la 1 km N de sat, la V de DJ Șura Mică - Ocna Sibiului.	locuire	așezare	Șura Mică, com. Șura Mică	Așezare	Epoca romană, Latène / sec. II - III, sec. I a. Chr. - I p. Chr.	28.03.2013 (actua lizată)	Afișează
145809.03	Situl arheologic de la Șura Mică - Căile Galbene. Situl arheologic se află pe hotarul comunei, la locul numit Căile Galbene, lângă pădurea Butălău.	locuire	așezare	Șura Mică, com. Șura Mică	Așezare	Neolitic, Eneolitic	28.03.2013 (actualizată)	Afișează

145747.03 	Situl arheologic de la Șeica Mică - Cetate. Situl se află pe un promontoriu la E de sat, pe partea SV a văii Zalăului, pe partea stângă a văii Târnavei Mari, pe malul drept al pârâului Șeica.	locuire	așezare	Șeica Mică, com. Șeica Mică	Așezare fortificată, Locuire, Fortificație	Epoca bronzului, Epoca migrațiilor, Epoca romană, Hallstatt, Latène / sec. V- VI, sec. II - III p. Chr., sec. I a. Chr. - I p. Chr.	27.03.2013 (actualizată)	Afișează*
145612.05 	Situl arheologic de la Slimnic. Situl se află la 1,5 km V de sat, în dreapta văii Slimnicului și a DJ Slimnic-Mîndra.	locuire	așezare	Slimnic, com. Slimnic	Așezare	Epoca romană, Epoca medievală / sec. II - III, sec. IX - X	27.03.2013 (actualizată)	Afișează
145612.02 	Situl arheologic de la Slimnic - Sarba-La Saivane. Situl arheologic se află la 4 km SE de extremitatea S a intravilanului, pe cursul inferior al pârâului Sarba, între dealurile Coastele Sarbei (N), Pădurile Șurii (E).	locuire	așezare	Slimnic, com. Slimnic	Așezare	Epoca romană, Latène / sec. II - III, I a.CH- I p.CH	27.03.2013 (actualizată)	Afișează
145612.03 	Situl arheologic de la Slimnic - Șarba-Stempen. Situl arheologic se află la extremitatea sudică a intravilanului, la S de confluența pâraielor Bacia și Șarba, până la 1-1,2 km S-SE de aceeași confluență.	locuire	așezare	Slimnic, com. Slimnic	Așezare	Latène, Epoca romană, Eneolitic / sec. I a.Chr. - I p.Chr., sec. II - III, neprecizată	27.03.2013 (actualizată)	Afișează
145649.01	Situl arheologic de la Ruși - Sub Mesteacăn. Situl se află pe dealul omonim de la V de sat.	locuire	așezare	Ruși, com. Slimnic	Așezare	Epoca romană, Latène / sec. II - III	12.03.2013 (actualizată)	Afișează
145364.01	Situl arheologic de la Racovița - Zona Bălea. Situl a fost indentificat în zona centrală a Munților Făgăraș.	locuire	așezare	Racovița, com. Racovița	Așezare	Paleolitic, Mezolitic	23.01.2013 (actualizată)	Afișează
143780.01 	Situl arheologic de la Copșa Mică - Cetatea. Situl se află în hotarul orașului Copșa Mică, la circa 1 km NV de vatra fostului sat Târnavioara (fost Proștea Mică), în prezent înglobat orașului, pe malul din dreapta al Târnavei Mari,	locuire	așezare	Copșa Mică, com. Oraș Copșa Mică	Așezare	Latène, Epoca romană / sec. I a. Chr. - I p. Chr.	23.01.2013 (actualizată)	Afișează

	pe o culme deluroasă.							
143655.01 	Situl arheologic de la Târnavă - Platoul Burg - Cetate. Situl se află pe platoul Burg - Cetate.	locuire; descoperire funerară	așezare; necropolă	Târnavă, com. Târnavă	Sit, Grup de morminte, Fortificație de pământ, Așezare, Fortificație cu două valuri de pământ	Necunoscută, Epoca romană, Epoca medievală, Eneolitic, Neolitic, Epoca migrațiilor / sec. VIII - XIII, sec. V - VII	23.01.2013 (actualizată)	Afișează
143655.02 	Situl arheologic de la Târnavă - Mihăuți	locuire	așezare	Târnavă, com. Târnavă	Așezare, Sit	Epoca bronzului, Necunoscută, Hallstatt, Epoca romană, Epoca migrațiilor / sec. VII - VIII, sec. IV	23.01.2013 (actualizată)	Afișează
145006.01 	Situl arheologic de la Micăsasa. Situl se află în centrul satului, în zona dintre gară și biserică și la S de intravilan, între marginea intravilanului și Târnavă.	locuire	așezare	Micăsasa, com. Micăsasa	Locuire, așezare romană, Așezare rurală	Epoca migrațiilor, Epoca romană / sec. IV - VI, sec. II - III	11.01.2013 (actualizată)	Afișează
143628.14	Situl arheologic de la Mediaș - Hășmaș. Așezarea a fost descoperită la NV de oraș.	locuire	așezare și mormânt	Mediaș, com. Municipiul Mediaș	așezare, Mormânt de incinerare	Necunoscută, Epoca bronzului	10.01.2013 (actualizată)	Afișează
143628.02 	Situl arheologic de la Mediaș - Teba. Situl se află la extremitatea V a orașului, pe terenul (cariera de nisip) a fabricii Vitrometan.	locuire; descoperire funerară	așezare; necropolă	Mediaș, com. Municipiul Mediaș	Locuire, Așezare, Necropolă	Epoca medievală, Latène, Epoca migrațiilor / sec. XII, sec. III - II î.Hr., sec. V	10.01.2013 (verificată)	Afișează
143628.04 	Situl arheologic de la Mediaș - Baia de Nisip. Situl a fost descoperit la SV oraș.	locuire; descoperire funerară	așezare; necropolă	Mediaș, com. Municipiul Mediaș	Necropolă, Așezare, necropola	Neolitic, Hallstatt, Latène, Epoca bronzului, Epoca romană / sec. III - IV	10.01.2013 (actualizată)	Afișează
143628.05 	Situl arheologic de la Mediaș - Gura Câmpului. Situl se află la NV de Mediaș, pe hotarul dinspre Târnavă, la locul Gura Câmpului (unde acum se află un cartier de locuințe în blocuri), pe terasa a doua de pe malul din dreapta al Târnavei Mari.	locuire	așezare	Mediaș, com. Municipiul Mediaș	Așezare	Hallstatt, Epoca migrațiilor, Eneolitic	10.01.2013 (actualizată)	Afișează
144768.03	Complexul arheologic de la	construcție	fortificație	Mălâncrav,	Fortificație	Epoca medievală /	08.01.2013	Afișează

	Mălâncrav - Dealul Cetății. Fortificația de pământ se află extravilan, pe Burgberg (Dealul Cetății), la ieșirea din sat înspre S, pe vârful unui deal cu poziție dominantă, pe malul din dreapta al văii principale.	defensivă		com. Laslea		XIII-XIV	(creată)	
145783.01 	Situl arheologic de la Hamba. Situl arheologic se află la 2 km SE de sat.	locuire	așezare	Hamba, com. Șura Mare	Așezare	Epoca romană, Latène / sec. II - III	07.01.2013 (actualizată)	Afișează
144946.02 	Situl arheologic de la Apoldu de Sus. Situl se află la 200 m de așezarea romană de la Apoldu de Jos din punctul „Între Apoalde”.	locuire	așezare	Apoldu De Sus, Oraș Miercurea Sibiului	Așezare	Latène, Epoca bronzului	16.08.2012 (actualizată)	Afișează
144740.01	Situl arheologic de la Laslea	locuire	așezare	Laslea, com. Laslea	Așezare, Așezare rurală	Epoca romană, Epoca migrațiilor	28.01.2009 (actualizată)	Afișează
143691.01 	Situl arheologic din epoca romană de la Agnita	locuire; descoperire funerară	așezare; necropolă	Agnita, Oraș Agnita	Necropolă, Așezare	Epoca bronzului, Epoca romană / sec. II - III d.Hr.	28.01.2009 (actualizată)	Afișează
145774.02 	Situl arheologic de la Șura Mare - Râșloave	locuire	așezare	Șura Mare, com. Șura Mare	Locuire, Așezare	Epoca fierului, Neolitic, Epoca medievală / sec. XI	19.01.2009 (actualizată)	Afișează

Anexa 7 - Lista siturilor arheologice cu localizare exactă în Județul Sibiu

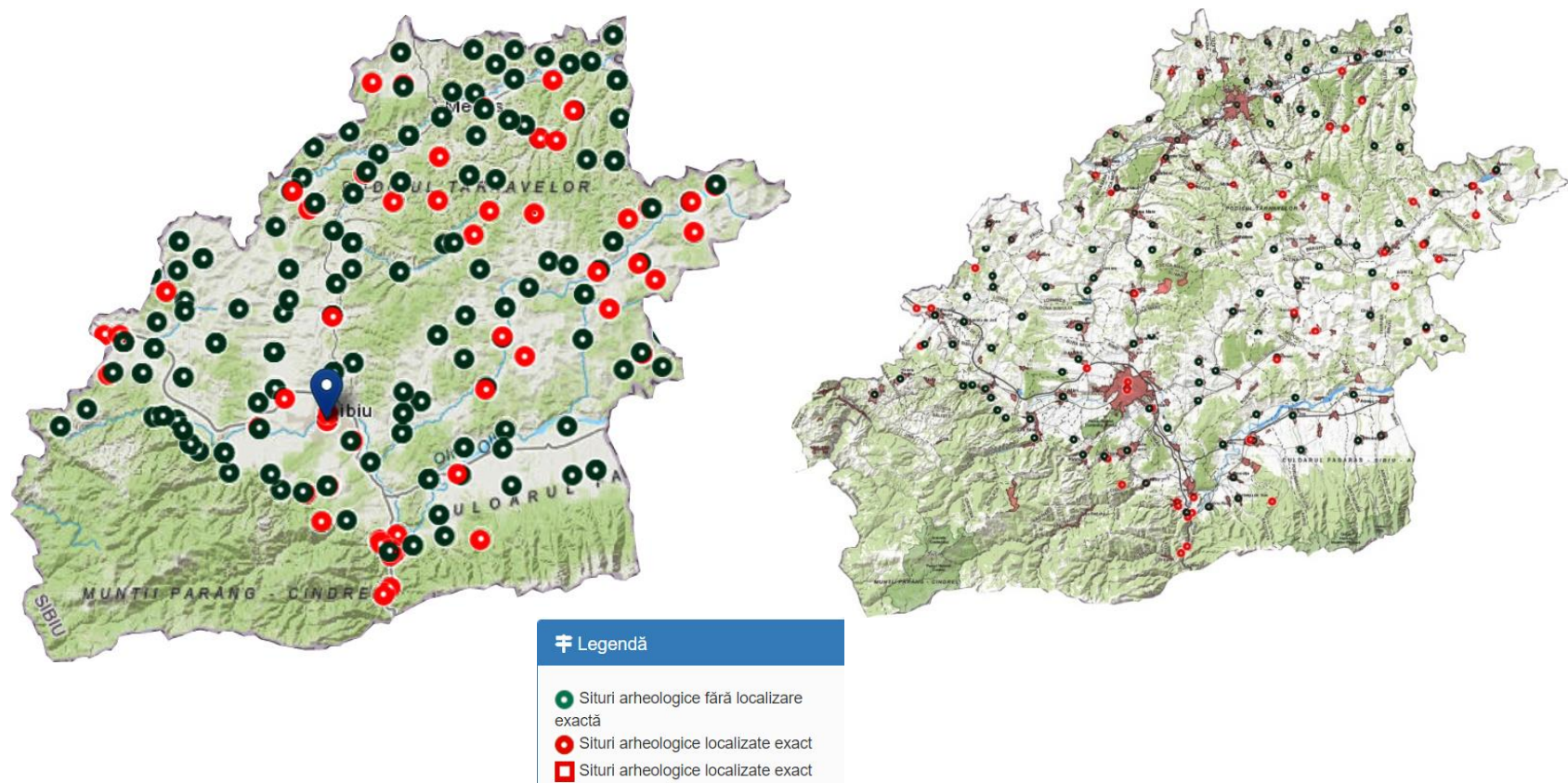
Nr. crt.	Localitatea	UAT	Denumire sit
1	Boian	Bazna	Ansamblul bisericii Evanghelice din Boian COD RAN 14470.01 Cod LMI SB-II-a-A-12333
2	Bazna	Bazna	Așezare de tip vicus de la Bazna COD RAN 144161.03
3	Bazna	Bazna	Așezare neolitică de la Bazna-Lempes COD RAN 144161.
4	Șaroș Pe Târnavă	Oraș Dumbrăveni	
5	Valchid	Hoghilag	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Valchid COD RAN 144642.02 Cod LMI SB-II-a-A-12577
6	Valchid	Hoghilag	Locuire neolitică la Valchid COD RAN 144642.01

7	Biertan	Biertan	
8	Copșa Mare	Biertan	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Copșa Mare COD RAN 144214.01 Cod LMI SB-II-a-A-12364
9	Ighișu Nou	Municipiul Mediaș	
10	Țapu	Micășasa	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Țapu COD RAN 145024.02 Cod LMI SB-II-a-A-12575
11	Șeica Mică	Șeica Mică	Situl arheologic de la Șeica Mică – Cetate COD RAN 145747.03 Cod LMI SB-I-s-B-11999
12	Brateiu	Brateiu	Necropola birituală de la Brateiu - Radaia la Popescu COD RAN 144358.06
13	Brateiu	Brateiu	Situl arheologic de la Brateiu - Nisipuri-Prisaca COD RAN 144358.05
14	Brateiu	Brateiu	Situl arheologic de la Brateiu - km 329+770-329+950 COD RAN 144358.04
15	Brateiu	Brateiu	Cimitirul hallstian de la Brateiu - La Zavoi COD RAN 144358.03
16	Brateiu	Brateiu	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Brateiu COD RAN 144358.02 Cod LMI SB- II-a-A-12339
17	Brateiu	Brateiu	Situl arheologic de la Brateiu - La est de sat COD RAN 144358.01
18	Șaroș Pe Târnavă	Oraș Dumbrăveni	Cetatea sătească de la Șaroș pe Târnavă COD RAN 143833.01
19	Valchid	Hoghilag	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Valchid COD RAN 144642.02 Cod LMI SB-II-a-A-12577
20	Valchid	Hoghilag	Locuire neolitică la Valchid COD RAN 144642.01
21	Pelișor	Bârghiș	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Pelișor COD RAN 144278.01 Cod LMI SB-II-a-B-12501
22	Șeica Mică	Șeica Mică	
23	Șoala	Axente Sever	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Șoala COD RAN 144143.01 Cod LMI SB-II-a-B-12563
24	Motiș	Valea Viilor	Ansamblul bisericii fortificate de la Motis COD RAN 145989.01 Cod LMI SB-II-a-B-12473
25	Alma Vii	Moșna	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Alma Vii COD RAN 145122.01 Cod LMI SB-II-a-A-12309
26	Stejărișu	Iacobeni	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Stejărișu COD RAN 144704.01 Cod LMI SB-II-a-A-12555
27	Netuș	Iacobeni	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Netus COD RAN 144688.02 Cod LMI SB-II-a-A-12477
28	Netuș	Iacobeni	Așezarea de la Netuș COD RAN 144688.01
29	Noiștat	Iacobeni	
30	Dealu Frumos	Merghindeal	Ansamblul bisericii fortificate de la Dealu Frumos COD RAN 144982.01 Cod LMI SB-II-a-A-12378
31	Dealu Frumos	Merghindeal	Casa parohială din Dealu Frumos COD RAN 144982.02 Cod LMI SB-II-m-A-12377
32	Agnita	Oraș Agnita	
33	Merghindeal	Merghindeal	
34	Veseud	Chirpăr	Ansamblul bisericii fortificate de la Veseud COD RAN 144492.01 Cod LMI SB-II-a-B-12587
35	Marpod	Marpod	Ansamblul bisericii fortificate evanghelice de la Marpod COD RAN 144900.01 Cod LMI SB-II-a-B-12414
36	Nocrich	Nocrich	Așezarea din epoca migrațiilor de la Nocrich COD RAN 145159.01
37	Slimnic	Slimnic	Ruinele cetății Slimnicului (Stolzemburg) COD RAN 145612.06 Cod LMI SB-II-m-A-12552
38	Tărtăria		Situl arheologic de la Tărtăria - Podul Tărtăriei est (Autostrada Orăștie-Sibiu, lot 1, Sit 8, km. 15+100-15+350) COD RAN 7080.04

39	Slimnic	Slimnic	Biserica fosta Sf. Bartolomeu COD RAN 145612.07 Cod LMI SB-II-m-A-12553
40	Slimnic	Slimnic	Situl arheologic de la Slimnic COD RAN 145612.05 Cod LMI SB-I-s-B-11996
41	Slimnic	Slimnic	Așezarea romană de la Slimnic - In Rusu COD RAN 145612.04 Cod LMI SB-I-s-B-11995
42	Slimnic	Slimnic	Situl arheologic de la Slimnic - Sarba-Stempen COD RAN 145612.03 Cod LMI SB-I-s-B-11994
43	Slimnic	Slimnic	Situl arheologic de la Slimnic - Sarba-La Saivane COD RAN 145612.02 Cod LMI SB-I-s-B-11993
44	Slimnic	Slimnic	Așezarea Coțofeni de la Slimnic – Cetatea COD RAN 145612.01 Cod LMI SB-I-s-B-11992
45	Hosman	Nocrich	Ansamblul bisericii evanghelice fortificate de la Hosman COD RAN 145186.02 Cod LMI SB-II-a-A-12400
46	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului – Petriș COD RAN 144937.06
47	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Așezarea de la Miercurea Sibiului - km 50+000 - 50+150 COD RAN 144937.14
48	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului - Autostrada Orăștie-Sibiu, lotul 3 km 49+400 - 49+550 COD RAN 144937.13
49	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului - km 51+050 - 52+000 COD RAN 144937.12
50	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Ruine de casa la Miercurea Sibiului COD RAN 144937.10 Cod LMI SB-II-m-B-12466
51	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului - La Malăiești COD RAN 144937.05
52	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului - Gura Vaăi COD RAN 144937.07
53	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Situl arheologic de la Miercurea Sibiului COD RAN 144937.04 Cod LMI SB-I-s-B-11974
54	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Villa rustica de la Miercurea Sibiului – Coscane COD RAN 144937.03 Cod LMI SB-I-s-B-11973
55	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Villa rustica de la Miercurea Sibiului COD RAN 144937.02 Cod LMI SB-I-s-B-11972
56	Miercurea Sibiului	Miercurea Sibiului	Villa rustica de la Miercurea Sibiului – Secaș COD RAN 144937.01 Cod LMI SB-I-s-B-11971
57	Sibiu	Municipiul Sibiu	Muzeul Civilizației Transilvane "ASTRA"
58	Sibiu	Municipiul Sibiu	Muzeul de Etnografie și Artă Populară Săsească "Emil Sigerus"
59	Sibiu	Municipiul Sibiu	Complexul Național Muzeal "ASTRA"
60	Sibiu	Municipiul Sibiu	Muzeul de Icoane și Obiecte Bisericești "Casa Mihai Eminescu"
61	Sibiu	Municipiul Sibiu	Muzeul de Istorie Naturală Sibiu
62	Sibiu	Municipiul Sibiu	Muzeul de Istoria Farmaciei
63	Sibiu	Municipiul Sibiu	Muzeul de Istorie Sibiu
64	Sibiu	Municipiul Sibiu	Muzeul Național Brukenthal
65	Sibiu	Municipiul Sibiu	Muzeul de Etnografie Universală "Franz Binder"
66	Șelimbăr	Șelimbăr	Ansamblul bisericii fortificate de la Șelimbăr COD RAN 143566.01 Cod LMI SB-II-a-A-12561
67	Avrig	Oraș Avrig	Ansamblul castelului Brukenthal COD RAN 144063.01 Cod LMI SB-II-a-A-12319
68	Avrig	Oraș Avrig	Cetatea medievală de la Avrig - La Cetate COD RAN 144063.02
69	Tălmăciu	Oraș Tălmăciu	Cetatea de la Tălmăciu - Landskrone COD RAN 145836.01
70	Tălmăcel	Oraș Tălmăciu	Biserica Cuvioasa Paraschiva din Tălmăcel COD RAN 145890.01 Cod LMI SB-II-m-A-12568

71	Tălmăcel	Oraș Tâlmăciu	Fortificația medievală de la Tălmăcel - La Turn COD RAN 145890.02
72	Boița	Boița	Cetatea Turnu Roșu de la Boița COD RAN 145845.04 Cod LMI SB-II-m-A-12337
73	Boița	Boița	Situl arheologic din epoca romană de la Boița – Ruda COD RAN 145845.01 Cod LMI SB-I-s-A-11946
74	Boița	Boița	Turnul medieval de la Boița - Turnul Spart COD RAN 145845.02 Cod LMI SB-I-s-A-11947
75	Boița	Boița	Cetatea Lotrioarei de la Boița COD RAN 145845.05

Fig. 144 REPERTORIUL ARHEOLOGIC NAȚIONAL (RAN) JUDEȚUL SIBIU



Sursa: www.cimec.ro

Anexa 8 - Peisaje arheologice din Județul Sibiu

Fig. 145 PEISAJ ARHEOLOGIC - AMNAȘ



Fig. 146 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN



Fig. 147 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN



Fig. 148 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN



Fig. 149 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN



Fig. 150 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN



Fig. 151 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN



Fig. 152 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN



Fig. 153 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN



Fig. 154 PEISAJ ARHEOLOGIC - CRISTIAN



Fig. 155 PEISAJ ARHEOLOGIC - MIERCUREA SIBIULUI



Fig. 156 PEISAJ ARHEOLOGIC - OCNA SIBIULUI



Fig. 157 PEISAJ ARHEOLOGIC - OCNA SIBIULUI



Fig. 158 PEISAJ ARHEOLOGIC - OCNA SIBIULUI



Fig. 159 PEISAJ ARHEOLOGIC - OCNA SIBIULUI



Fig. 160 PEISAJ ARHEOLOGIC - ORLAT



Fig. 161 PEISAJ ARHEOLOGIC - ORLAT



Fig. 162 PEISAJ ARHEOLOGIC - ORLAT



Fig. 163 PEISAJ ARHEOLOGIC - SADU



Fig. 164 PEISAJ ARHEOLOGIC - ŢELIMBĂR



Fig. 165 PEISAJ ARHEOLOGIC - ŢELIMBĂR



Fig. 166 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 167 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 168 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 169 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 170 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 171 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 172 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 173 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 174 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 175 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 176 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 177 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 178 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 179 PEISAJ ARHEOLOGIC - SIBIU



Fig. 180 PEISAJ ARHEOLOGIC - TĂLMĂCEL



Fig. 181 PEISAJ ARHEOLOGIC - TĂLMĂCEL



Anexa 9 - Monumente în pericol (conform INP)

Fig. 182 TURNU SPART ȘI CASĂ DIN SIBIU

SB-II-m-A-12334 Turnu Spart



SB-II-m-A-12186 Casă
Str. Vopsitorilor, nr.13, mun. Sibiu



Sursa: INP

Fig. 183 HALTA ȚICHINDEAL, HALTA ALȚÂNA

SB-II-m-B-20923.39 Halta Țichideal
sat/com. Marpod



SB-II-m-B-20923.30 Halta
sat/com. Alțâna



Sursa: INP

Fig. 184 CASTELUL FAMILIEI BOLYAI

SB-II-m-A-12341 Castelul Familiei Bolyai



Sursa: INP

Fig. 185 FOSTA REȘEDINȚĂ DE VARĂ MITROPOLITANĂ – SIBIU

SB-II-a-B-21004 Fosta Reședință de vară mitropolitană, Bd. Victoriei, nr. 38, 38A, mun. Sibiu



Sursa: INP

Fig. 186 BISERICA EVANGHELICĂ FORTIFICATĂ, COM. BÂRGHIȘ; BISERICA EVANGHELICĂ, COM. ALȚÂNA

SB-II-m-B-12501.01 Biserica Evanghelică Fortificată
sat Pelișor, com. Bârghiș

SB-II-m-A-12310.01 Biserica Evanghelică,
sat/com. Alțâna



Sursa: INP

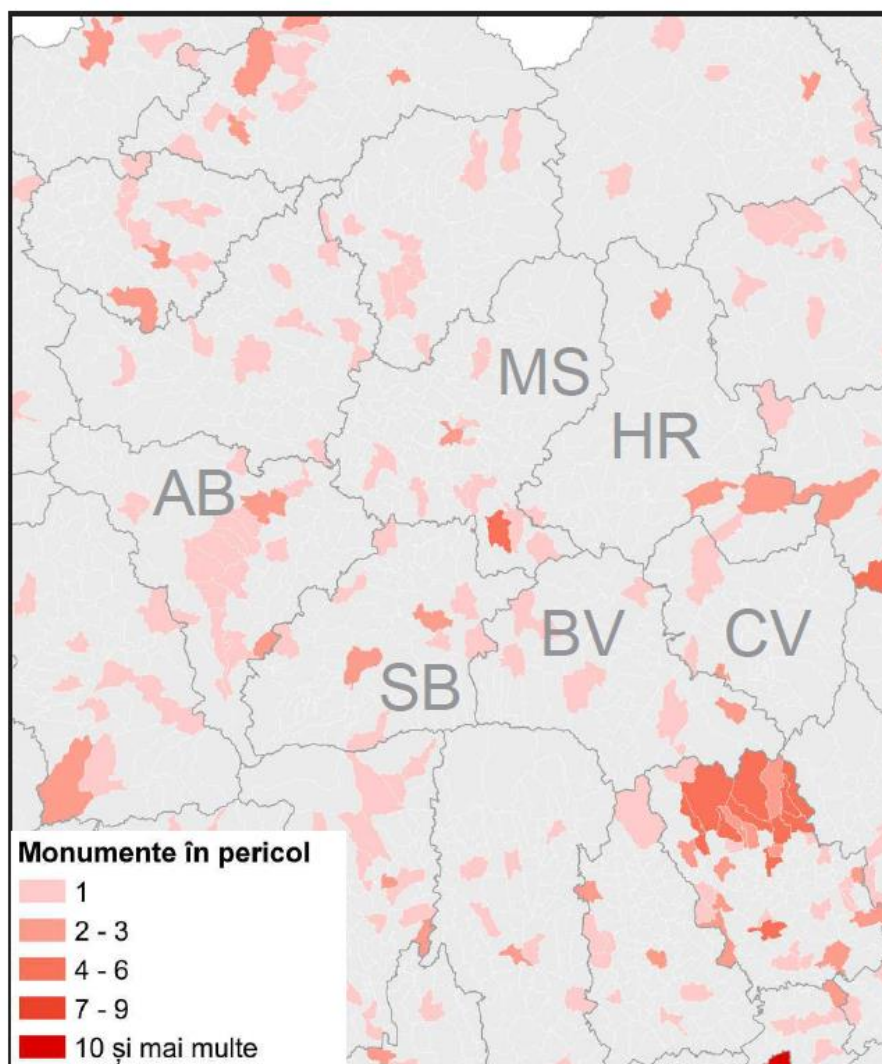
Fig. 187 BISERICA EVANGHELICĂ FORTIFICATĂ, COM. BAZNA

SB-II-m-B-12585.01 Biserica Evanghelică Fortificată, sat Velț, com. Bazna



Sursa: INP

Fig. 188 MONUMENTE ÎN PERICOL ÎN REGIUNEA CENTRU



Sursa: INP